

Uuden TeliaSonera-konsernin perustamisesta on nyt kulunut 15 kuukautta. Yhdistyminen toi mukanaan uusia mahdollisuuksia – TeliaSonerasta tuli Pohjoismaiden ja Baltian johtava televiestintäyrittäjä. TeliaSonera-konsernille asetetut odotukset olivat luonnollisesti korkeat. Pystyisimmekö vastaamaan odotuksiin? Uuden konsernin ensimmäinen tilivuosi sen näyttäisi.

Vuosi 2003 on nyt takana. Olemme saavuttaneet paljon. Ja meillä on paljon kerrottavaa.

Tämä on meidän tarinamme.

TeliaSonera

TeliaSonera AB (publ), SE-106 63 Stockholm, Sweden, Y-tunnus: 556103-4249, Kotipaikka: Tukholma

Vuosikertomus 2003

TeliaSonera

Yhtiökokous 2004

Lisätietoja vuoden 2004 yhtiökokouksesta ja ilmoittautumismenettelystä sivulla 45.

Taloudellisia tietoja

Varsinainen yhtiökokous	28.4.2004
Osavuositarkastus tammi–maaliskuu 2004	28.4.2004
Osavuositarkastus tammi–kesäkuu 2004	28.7.2004
Osavuositarkastus tammi–syyskuu 2004	27.10.2004

Sisältöä koskevat kysymykset:

TeliaSonera AB	Puh.: +46 (0)8 504 550 00
Investor Relations	Faksi: +46 (0)8 611 46 42
SE-106 63 Stockholm Sweden	www.teliasonera.fi/sijoittajatieto

Yksittäisten talouskatsausten tilaukset:

Puh.: +46 (0)372 851 42
Faksi: +46 (0)372 843 56
www.teliasonera.fi/sijoittajatieto

Osakkeenomistajien kysymykset koskien taloudellisten katsausten jakelua tai jakelua koskevat osoitteenmuutokset:

Puh.: +46 (0)8 449 88 16
Faksi: +46 (0)8 449 88 10
Sähköposti: teliasonera@strd.se

Tämä on TeliaSonera

TeliaSonera on Pohjoismaiden ja Baltian johtava televiestintäyrittäjä. Lisäksi meillä on vahva asema matkaviestintämarkkinoilla Venäjällä, Euraasiassa ja Turkissa.

TeliaSonera tarjoaa luotettavia, innovatiivisia ja helppokäyttöisiä palveluja puheen, kuvan, datan, informaation, asiointitapahtumien sekä viihteen siirtoon ja paketoimiseen. Tarjoamme myös tukkupohjaisia kansainvälisiä verkkokapasiteettipalveluja Euroopassa ja Atlantin yli.

TeliaSoneralla oli vuoden 2003 lopussa 22 miljoonaa omaa asiakasta ja sen osakkuusyhtiöillä lisäksi 27 miljoonaa asiakasta.

Vuonna 2003 liikevaihtomme oli yhteensä 81 772 milj. Ruotsin kruunua ja liiketuloksemme 13 140 milj. kruunua.

Helppous ja hyvä palvelu ovat tärkeimmät keinomme luoda pitkän aikavälin kasvua ja saada aikaan lisäarvoa asiakkaillemme ja osakkeenomistajillemme.

TeliaSoneran osake noteerataan Tukholman ja Helsingin pörsseissä sekä Nasdaq-kaupankäyntijärjestelmässä.

Ruotsi			
	Omistussuus:	100 %	
Liikevaihto: SEK 42 364 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	3 838 000		1
Kiinteän verkon puhelupalvelut	6 256 000		1
Internet-liittymät (sis. puhelinverkkoyhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät)	1 222 000		1

Suomi			
	Omistussuus:	100 %	
Liikevaihto: SEK 17 697 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	2 428 000		1
Kiinteän verkon puhelupalvelut	804 000	Kolmen suurimman joukossa	
Internet-liittymät (sis. puhelinverkkoyhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät)	305 000		1

Norja			
	Omistussuus:	100 %	
Liikevaihto: SEK 6 081 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	1 195 000		2

Tanska			
	Omistussuus:	100 %	
Liikevaihto: SEK 3 278 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	525 000		4
Kiinteän verkon puhelupalvelut	172 000		3
Internet-liittymät (sis. puhelinverkkoyhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät)	132 000		3

Baltian maat			
	Omistussuus:	90 %	
Liikevaihto: SEK 2 032 milj.			
	Omistussuus:	60 %	
Liikevaihto: SEK 2 136 milj.			
	Omistussuus:	60,3 %	
Liikevaihto: SEK 1 855 milj.			
	Omistussuus:	49 %	
Liikevaihto: SEK 1 890 milj.			
	Omistussuus:	49 %	
Liikevaihto: SEK 1 583 milj.			
	Omistussuus:	49 %	
Liikevaihto: SEK 1 494 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	2 064 000		1
Kiinteän verkon puhelupalvelut	1 928 000		1
Internet-liittymät (sis. puhelinverkkoyhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät)	128 000		1

Venäjä			
	Omistussuus:	43,8 %	
Liikevaihto: SEK 5 900 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	6 175 000		3

Turkki			
	Omistussuus:	37,3 %	
Liikevaihto (Q4/02-Q3/03): SEK 16 868 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	19 000 000		1

Euraasia			
	Omistussuus:	74 %	
Liikevaihto: SEK 2 742 milj.			
	Asiakasmäärä	Markkina-asema	
Matkaviestintä	2 385 000		1

International Carrier			
			
TeliaSonera tarjoaa tukkupohjaisia kansainvälisiä verkkokapasiteettipalveluja Euroopassa ja Atlantin yli.			
Omistussuus:	100 %		
Liikevaihto:	SEK 4 892 milj.		

Yhteystiedot

TeliaSonera AB

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-106 63 Stockholm, Sweden
Käyntiosoite: Sturegatan 1, Stockholm
Vaihde: +46 (0)8 504 550 00
Faksi: +46 (0)8 504 550 01
Sähköposti: teliasonera@teliasonera.com

Toimitusjohtaja

Anders Igel

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-106 63 Stockholm, Sweden
Vaihde: +46 (0)8 504 550 00
Faksi: +46 (0)8 504 550 01
Sähköposti: anders.igel@teliasonera.com

Varatoimitusjohtaja ja TeliaSonera

International -tulosyksikön johtaja

Harri Koponen

Postiosoite: TeliaSonera International, PL 100, 00051 Sonera
Vaihde: 020401
Faksi: 02040 54112
Sähköposti: harri.koponen@teliasonera.com

Corporate Networks and Technology

Lars-Gunnar Johansson

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-106 63 Stockholm, Sweden
Vaihde: +46 (0)8 504 550 00
Faksi: +46 (0)8 94 76 83
Sähköposti: lars-gunnar.johansson@teliasonera.com

TeliaSonera Sweden

Marie Ehrling

Postiosoite: TeliaSonera Sweden, SE-123 86 Farsta, Sweden
Vaihde: +46 (0)8 713 1000
Faksi: +46 (0)8 713 6585
Sähköposti: marie.ehrling@teliasonera.com

TeliaSonera Finland

Anni Vepsäläinen

Postiosoite: TeliaSonera Finland Oyj, PL 220, 00051 Sonera
Vaihde: 020401
Faksi: 02040 63260
Sähköposti: anni.vepsalainen@teliasonera.com

TeliaSonera Norway, Denmark and Baltic Countries

Kenneth Karlberg

Postiosoite: TeliaSonera Norway, Denmark and Baltic Countries, SE-131 86 Nacka Strand, Sweden
Vaihde: +46 (0)8 504 550 00
Faksi: +46 (0)8 601 97 58
Sähköposti: kenneth.karlberg@teliasonera.com

Viestintä

Michael Kongstad

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-106 63 Stockholm, Sweden
Vaihde: +46 (0)8 504 550 00
Faksi: +46 (0)8 611 46 42
Sähköposti: michael.kongstad@teliasonera.com

Investor Relations

Tobias Lennér

Postiosoite: TeliaSonera AB, SE-106 63 Stockholm, Sweden
Vaihde: +46 (0)8 504 550 00
Faksi: +46 (0)8 611 46 42
Sähköposti: tobias.lenner@teliasonera.com

Tarinamme tähän mennessä:

Vuosi lyhyesti	2
Toimitusjohtajan katsaus	6
Asiakkaat ja markkinat	10
Ruotsi	12
Suomi	15
Norja	18
Tanska	19
Baltian maat	20
Euraasia	22
Venäjä	23
Turkki	24
International Carrier	25

Tulevaisuudessa:

Visio, tavoitteet ja strategia	26
Visio 2010	28
Tavoitetila 2005	29
Liiketoimintakonsepti	30
Yhteiset arvot	30
Strateginen suunta lyhyesti	31

Vastuunjako, ohjaus ja valvonta

Vastuunjako, ohjaus ja valvonta	32
Yhtiökokous, hallitus, valiokunnat ja tilintarkastajat	35
Ohjaus ja valvonta	36
Henkilöstöjohtaminen ja palkitseminen	38
Konsernin yhteiskuntavastuu	39
Hallitus	40
Yhtiön johto	41

Tilinpäätös

TeliaSoneran osake	42
Yhtiökokous 2004	45
Hallituksen toimintakertomus	46
Taloudellinen katsaus	49
Konsernitilinpäätös sis. liitetiedot – IFRS/IAS	57
Konsernitilinpäätös sis. liitetiedot – ÅRL	100
Emoyhtiön tilinpäätös sis. liitetiedot	115
Voitonjakoehdotus	127
Tilintarkastuskertomus	128
Yhdeksän vuoden katsaus	129

Ennätyksellinen tulos ja vahvempi markkina-asema.

TeliaSonera keskittyi konsernin kannattavuuden ja kassavirran parantamiseen vuonna 2003. Eniten huomiota kiinnitettiin niihin alueisiin, joista ilmoitettiin jo ennen Telian ja Soneran yhdistymistä, eli toiminnan kehittämiseen kotimarkkinoilla, kasvumahdollisuuksiin kansainvälisessä matkaviestinnässä, kannattamattomien yksiköiden kannattavuuden parantamiseen, synergiaetujen hyödyntämiseen ja toiminnan tehostamiseen sekä ydinliiketoimintaan kuulumattomien yritysten myymiseen.

Konsernin tulos parani merkittävästi vuoteen 2002 verrattuna.

Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 8 839 milj. kruunulla 14 831 milj. kruunuun. Nettotulos kasvoi 7 671 milj. kruunuun (-32 890), ja osakekohtainen tulos nousi 1,64 kruunuun (-7,03).

Tuloksen merkittävä paraneminen johtuu kustannussäästöistä sekä kasvaneesta liikevaihdosta. Liikevaihto kasvoi pääasiassa Pohjoismaiden, Baltian maiden, Venäjän, Euraasian ja Turkin matkaviestintäliiketoiminnassa sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden Internet- ja laajakaistaliiketoiminnoissa. Tuloskehitys oli positiivista kaikilla näillä liiketoiminta-alueilla. Kustannussäästöjä puolestaan saavutettiin kannattamattomien liiketoimintayksiköiden uudelleenjärjestelyillä ja toiminnan tehostamisella etenkin Ruotsissa.

Kassavirta oli ennätyksellisen hyvä ja taloudellinen asema parani.

Hyvä tulos yhdessä aiempaa pienempien käyttöomaisuusinvestointien kanssa tuotti ennätyksellisen hyvän vapaan kassavirran, joka oli 17 499 milj. kruunua (9 534).

Vahvan kassavirran ansiosta TeliaSonera pystyi parantamaan taloudellista asemaansa entisestään. Konserni pienensi nettovelkaansa 19 868 milj. kruunulla 18 207 milj. kruunuun. Tämän ansiosta omavaraisuusaste parani 52,1 prosentista 56,7 prosenttiin vuonna 2003 (osinko mukaan lukien).

Osingon ehdotetaan nousevan 1 kruunuun osakkeelta.

Hallitus ja toimitusjohtaja esittävät, että vuodelta 2003 maksetaan aiempaa suurempaa osinkoa, 1,00 kruunua osakkeelta, ja että osinko koostuu 0,80 kruunun (0,40) normaalista osingosta ja 0,20 kruunun lisäosingosta. Lisäosinkoa voidaan maksaa poikkeuksellisen vahvan kassavirran ansiosta. Ehdotettu osinkojen kokonaismäärä on 4 675 milj. kruunua.

Toimintaa kotimarkkinoilla kehitettiin edelleen.

Ruotsissa panostettiin voimakkaasti asiakasuskollisuuden parantamiseen ja markkinaosuuksien valtaamiseen takaisin. Jatkoimme myös palveluidemme yksinkertaistamista ja asiakaspalvelun kehittämistä. Työ on tuottanut tulosta, ja uskomme parantaneemme markkina-asemaamme matkaviestinnässä. Vuoden lopulla onnistuimme myös pysäyttämään kuluttajille tarkoitettujen kiinteän verkon puhelupalveluiden negatiivisen kehityksen.

Ruotsi

Matkapuhelinnumeron siirrettävyys tuli Suomessa voimaan vuoden keskivaiheilla, mikä kiristi kilpailua. Koventuneesta kilpailusta ja hintojen laskusta huolimatta pystyimme säilyttämään kannattavuutemme hyvänä. Uusien houkuttelevien tuotteiden ja paremman asiakaspalvelun ansiosta matkapuhelinasiakkaidemme määrä kääntyi nousuun vuoden lopussa. Kiinteän verkon operaattori Aurian ostaminen vahvisti asemaamme Suomessa kiinteän verkon markkinoilla.

Suomi

Vahvistimme edelleen asemiamme Norjan matkaviestintämarkkinoilla. Norjaa voidaan pitää konsernin edelläkävijänä selkeän markkinointiviestinnän ja helppokäyttöisten palveluiden osalta. Näillä tekijöillä on ollut suuri vaikutus markkinoilla menestymiseen.

Norja

Tanskassa toimme markkinoille innovatiivisia liittymätyyppejä sekä kiinteässä verkossa että matkapuhelinverkossa. Yhdessä kiinteän verkon toimintojen uudelleenjärjestelyjen kanssa tämä tehosti koko liiketoimintaamme merkittävästi. Kireästä kilpailusta ja hintojen laskusta huolimatta matkapuhelinasiakkaidemme määrä kasvoi, ja matkaviestintäliiketoiminnan tulos parani.

Tanska

Vuonna 2003 aloitettiin yhteispohjoismaisen tarjonnan kehittäminen lähinnä yritysasiakkaille. Kehitimme kaikki Pohjoismaat kattavan dataviestintäratkaisun, joka siirtää datan lisäksi myös puhetta ja liikkuvaa kuvaa. Lisäksi vahvistimme osaamistamme IT-hallintapalveluiden osalta. Tämän ansiosta voimme huolehtia asiakkaiden koko viestintäympäristöstä.

Yhteispohjoismainen tarjonta

Baltian maissa jatkettiin matkaviestintäliiketoiminnan kehittämistä. Lisäksi aloitimme kiinteän verkon toimintojen uudelleenjärjestelyt. Matkapuhelinoperaattoreiden kasvu oli positiivista ja tuloskehitys oli hyvä. Pystyimme vahvistamaan markkina-asemiamme. Kiinteän verkon toiminnot joutuvat entistä enemmän kilpailemaan matkaviestinnän kanssa. Näiden toimintojen osalta aloitettiin uudelleenjärjestelyt, joiden tarkoituksena on pienentää kustannuksia ja vahvistaa Internet- ja dataviestintäliiketoimintaa, jossa näemme hyviä kasvumahdollisuuksia. TeliaSoneran omistusosuus liettualaisesta matkapuhelinoperaattorista Omnitelista kasvoi vuoden kuluessa 90 prosenttiin.

Baltian maat

TeliaSoneran kansainvälinen matkaviestintäliiketoiminta kehittyi erittäin positiivisesti ja sen kannattavuus parani edelleen.

Matkapuhelinoperaattori Turkcell, josta TeliaSonera omistaa suoraan ja välillisesti 37,3 prosenttia, kasvatti asiakasmääränsä 3,3 miljoonalla 19 miljoonaan asiakkaaseen. Turkcell on nyt yksi Euroopan suurimmista matkapuhelinoperaattoreista.

Venäläinen matkapuhelinoperaattori MegaFon, josta TeliaSonera omistaa 43,8 prosenttia, yli kaksinkertaisti asiakasmääränsä, ja sillä oli vuoden lopussa 6,2 miljoonaa asiakasta. MegaFon laajensi toimintaansa Venäjän itäosiin vuoden 2004 alussa, ja yhtiö tarjoaa palveluitaan tällä hetkellä Venäjän kaikilla seitsemällä suuralueella.

Fintur, josta TeliaSonera omistaa suoraan ja välillisesti 74 prosenttia, harjoittaa matkaviestintäliiketoimintaa neljässä Euraasian maassa: Kazakstanissa, Azerbaidžanissa, Georgiassa ja Moldovassa. Finturin asiakasmäärä kasvoi 771 000 uudella asiakkaalla vuoden kuluessa, ja vuoden lopussa sillä oli yhteensä lähes 2,4 miljoonaa asiakasta.

Kansainväliselle matkaviestintäliiketoiminnallemme on ominaista alhainen liittymätiheys sekä matkapuhelinverkossa että kiinteässä verkossa. Tästä syystä odotamme asiakasmäärän kasvavan edelleen vuonna 2004.

Fuusiosta saatiin suunniteltua nopeammin synergiaetuja.

Uskomme saavuttavamme Telian ja Soneran yhdistämiselle asetetut synergiatavoitteet. Tähän mennessä aloitettujen toimenpiteiden arvioidaan tuottavan 1 751 milj. kruunun vuotuiset kustannussäästöt ja 374 milj. kruunun vuotuiset investointisäästöt vuoden 2005 lopussa. Näiden toimenpiteiden toteutuksen arvioidaan maksavan noin 952 milj. kruunua.

Tuote- ja palvelukehityksessä saavutettiin kustannussäästöjä koordinoimalla tutkimuksen, kehityksen ja tuotehallinnan resursseja. Olemme myös karsineet päällekkäisiä toimintoja, minkä ansiosta saamme merkittäviä kustannussäästöjä.

Nykyisten tuotteiden ja palveluiden osalta hyödynnämme parhaita käytäntöjä viemällä joillain markkinoilla käytössä olevia palveluita ja palvelualustoja toisille markkinoille.

Yhteiset palvelualustat pienentävät verkon toiminta- ja tuotantokustannuksia. Fuusion seurauksena verkkovierailuhinnat alenevat ja tarve vuokrata kapasiteettia muilta operaat-

toreilta pienenee. Kapasiteetin vuokraustarpeen pienenemistä aiheutti esimerkiksi Telian ja Soneran verkkokapasiteettitoimintojen yhdistäminen. Aiemmin vuokrajohdoilla välitetty liikenne voidaan nyt siirtää TeliaSoneran omassa verkossa.

Synergiaetuja saadaan myös tietoteknisten järjestelmien ja infrastruktuurin osalta. Eri maiden rinnakkaiset kehitysprojektit keskeytettiin, ja aloimme kehittää konsernitason järjestelmiä.

Fuusio on parantanut neuvotteluasemiamme palveluita ja tuotteita ostaessamme. Olemme jo nyt saavuttaneet synergiaetuja neuvottelemalla parempia ehtoja verkkolaitteiden, palvelualustojen ja tietoteknisten konsultointipalveluiden toimitussopimuksiin.

Kustannussäästöt olivat vuonna 2003 yhteensä 882 milj. kruunua ja investointisäästöt 481 milj. kruunua, ja synergiaetujen toteuttamisesta aiheutuneet kustannukset olivat 685 milj. kruunua.

Tähänastisilla päätöksillä aikaansaadut synergiasäästöt

MSEK	Täysimittainen vaikutus vuositasolla (vuoteen 2005 mennessä)	Vaikutus vuonna 2003
Liiketoiminnan kulut		
Tuote- ja palvelukehitys	529	205
Tietotekniset järjestelmät ja infrastruktuuri	276	100
Hankintatoiminnot	303	254
Verkkotoiminnot	490	178
Konsernitoiminnot	153	145
Yhteensä	1 751	882

MSEK	Täysimittainen vaikutus vuositasolla (vuoteen 2005 mennessä)	Vaikutus vuonna 2003
Käyttöomaisuusinvestoinnit		
Tuote- ja palvelukehitys	13	46
Tietotekniset järjestelmät ja infrastruktuuri	22	53
Hankintatoiminnot	324	348
Verkkotoiminnot	15	34
Yhteensä	374	481

Kannattavuutta pyrittiin parantamaan kovalla työllä niissä liiketoiminnoissa, jotka eivät olleet kehittyneet tyydyttävästi.

Kansainvälisillä verkkokapasiteettitoiminnoilla ja Tanskan kiinteän verkon toiminnoilla on ollut viime vuosina ongelmia, ja ne ovat tuottaneet merkittäviä tappioita. Kehityksen suunta onnistuttiin kuitenkin kääntämään onnistuneiden uudelleenjärjestelyiden avulla, ja nyt nämäkin liiketoiminnot alkavat raportoida positiivisia lukuja.

Telian aiempi verkkokapasiteetti liiketoiminta kävi läpi laajan uudelleenjärjestelyohjelman. Telian ja Soneran verkkokapasiteettitoiminnot yhdistettiin. Näiden toimien ansiosta TeliaSonera International Carrier on nyt vakaalla pohjalla ja voi nousta

uudelleen kasvu-uralle ja parantaa kannattavuuttaan edelleen.

Tanskan kiinteän verkon toiminnoissa keskittimme tarjontamme niille alueille, joilla voimme kilpailla menestyksekkäästi, ja myös kustannuksemme alenivat merkittävästi. Onnistuneiden toimien ansiosta Tanskan kiinteän verkon toimintojen kannattavuus parani merkittävästi vuonna 2003.

Sonera Zed tarjoaa operaattorista riippumattomia viihde-, viestintä- ja hyötypalveluita matkapuhelimiin. Myös Sonera Zedin liikevaihto ja kannattavuus paranivat. Zed ei kuulu ydinliiketoimintaamme, ja tarkoituksenamme on myydä yhtiö.

Pääoman vapauttamista jatkettiin vuonna 2003 myymällä yrityksiä, jotka eivät kuulu konsernin ydinliiketoimintaan.

Yritysmyyntejä toteutettiin noin 30. Suurimmat myyntivoitot saatiin myymällä osuudet intialaisesta matkapuhelinoperaattorista Bharti Mobilesta, puolalaisesta kiinteän verkon operaattorista Netiasta, Inmarsat-satelliittiyhtiöstä ja Telefosiin kuuluvasta

Responsista. Vuoden lopussa solmittiin sopimukset INGROUPin ja KI Consultingin myymisestä. Vuoden 2004 alussa allekirjoitettiin sopimus leasingyhtiö Telia Finansin myymisestä. Tämä kauppa vapauttaa pääomaa yhteensä 6,2 miljardia kruunua.

Telian ja Soneran yhdistyminen on saatu menestyksellisesti päätökseen, ja konsernia johdetaan nyt yhtenä yhtiönä.

Toteutettu vastuunjako ja käyttöön otettu hallintamalli mahdollistavat synergia- ja mittakaavaetujen hyödyntämisen samalla kun toimimme lähellä asiakkaitamme paikallisilla markkinoilla. Uuden hallintamallin edut näkyvät jo alentuneina kustannuksina, pienempinä investointikustannuksina ja palvelukehityksen nopeutumisena.

Vuoden mittaan saatiin päätökseen kauaskantoinen pro-

jekt, jonka myötä konsernille kehitettiin visio ja yhteiset arvot. Tavoitteena on, että TeliaSonerasta kehittyä aito palveluyritys, joka korostaa toiminnassaan helppoutta ja palvelua. Visio liittyy TeliaSoneran asiakkaisiin, palveluihin, työntekijöihin ja kasvuun, ja sen on tarkoitus toteutua vuoteen 2010 mennessä. Vision mukaista toimintamallia ja yhteisiä arvoja toteutetaan nyt koko organisaatiossa.

TeliaSonera-konserni

Miljoonaa, paitsi osakekohtaiset tiedot	2003 SEK	2003 EUR ^{*)}	2002 SEK
Liikevaihto	81 772	9 010	80 979
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	30 690	3 382	25 457
Käyttökate-%	37,5	37,5	31,4
Tuotot osakkuusyhtiöistä	382	42	-33 039
Liiketulos	13 140	1 448	-45 958
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	14 831	1 634	5 992
Tulos rahoituserien jälkeen	12 346	1 360	-46 791
Nettotulos	7 671	845	-32 890
Tulos/osake	1,64	0,18	-7,03
Käyttöomaisuusinvestoinnit	8 960	987	11 710
Vapaa kassavirta	17 499	1 928	9 534

*) Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,110183.

Tulosyksiköiden tulokset

MSEK	Liikevaihto		Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	
	2003	2002	2003	2002
Ruotsi	42 364	43 562	11 150	8 970
Suomi	17 697	17 515	2 051	2 056
Norja	6 081	5 537	452	-42
Tanska	3 278	2 783	-561	-2 234
Baltian maat	5 881	6 063	1 164	1 214
Euraasia	2 742	847	889	-76
Venäjä ^{*)}	0	2	509	-43
Turkki ^{*)}	-	-	618	-333
International Carrier	4 892	6 861	-298	-1 992
Holding	1 982	2 180	-243	-943
Konsernitoiminnot ja eliminoinnit	-3 145	-4 371	-900	-585
Konserni	81 772	80 979	14 831	5 992

*) MegaFonin ja Turkcellin tuloksia ei ole sisällytetty konsernitulokseen. MegaFonin kokonaisliikevaihto oli 5 900 milj. Ruotsin kruunua (2 914) ja Turkcellin 16 868 milj. kruunua (13 236). Vertailun helpottamiseksi käytetty muuntokerroin: SEK 1 = USD 0,139.

Valmiina seuraavaan vaiheeseen.

Vuosi 2003 oli toiminnan vuosi, jolle kuvaavaa oli määrätietoinen työskentely ennen yhdistymistä annettujen lupauksen täyttämiseksi. Toimimme aggressiivisemmin markkinoilla – ja se kannatti. Määrittelimme myös yhtiölle yhteisen suunnan. Yhdistyminen on nyt saatettu päätökseen, ja olemme valmiit tarttumaan uusiin haasteisiin ja siirtymään seuraavaan vaiheeseen.

Viime vuoden vuosikertomuksessa puhuin vuodesta 2003 toiminnan vuotena. Ilokseni huomaa, että ennustukseni on käynyt toteen. Haluankin kiittää kaikkia työntekijöitämme ja kollegoitani loistavasta työstä vuoden 2003 aikana. Lisäksi haluan osoittaa kiitokseni myös perheillemme, jotka ovat tukeneet meitä pitkinä työpäivinä ja tiukoissa tilanteissa.

Vuonna 2003 TeliaSoneran tulos ja kassavirta saavuttivat ennätyslukemat. Olemme täyttäneet lupaukset, jotka annoimme Telian ja Soneran yhdistymistä koskevassa tarjousasiakirjassa. Synergioiden hyödyntämisessä olemme jopa edellä aikataulusta. Olemme onnistuneesti ratkaisseet kansainvälisten verkkokapasiteettitoimintojen ja Tanskan liiketoimintojen ongelmat. Ja mikä tärkeintä, olemme ryhtyneet aggressiivisiin markkinointitoimenpiteisiin kahdella suurimmalla markkina-alueellamme, Ruotsissa ja Suomessa, ja toimenpiteet ovat tuottaneet tulosta.

Vuoden 2002 lopussa toteutuneen Telian ja Soneran yhdistymisen jälkeen oli elintärkeää välttää monia yhtiötä kohdannut yhdistymisen jälkeinen laskusuunta. Samalla halusimme tehostaa markkinointitoimenpiteitämme.

Yhdistyminen on selkeästi onnistunut odotuksia paremmin. Uskon, että menestyksemme takana on vuoden 2003 alussa valittu selvä strateginen suunta ja selkeä vastuunjako. Samalla loimme olosuhteet, joissa yhdistymisen jälkeinen laskusuunta voitiin välttää.

Odotusten vastaisesti yhdistyminen ei vaikuttanut merkittävästi TeliaSoneran ensimmäiseen tilivuoteen. Sen sijaan vuotta luonnehtivat intensiiviset toimet uuden yhtiön toiminnan parantamiseksi ja vahvistamiseksi. Toimintatapoja muutettiin laajalti koko yhtiössä, ja erityisesti muutokset koskivat entistä Teliaa. Yhtiö on siirtynyt matkaviestinnässä, kiinteän verkon toiminnoissa ja Internet-palveluissa tuotelähtöisistä toimintatavoista asiakaslähtöiseen toimintatapaan niin kuluttajasegmentissä kuin myös pienten ja keskisuurten yritysasiakkaiden sekä suuryritysasiakkaiden segmenteissä. Tämä on johtanut asiakassuuntautuneisuuden edelleen vahvistamiseen ja mahdollistanut kokonaisvaltaiset palveluvalikoimat, joiden syntymistä ovat aiemmin haitanneet yhtiön sisäisen yhteistyön puutteet.

Jo yhdistymisen valmistelun yhteydessä vuonna 2002 teimme tärkeän päätöksen kotimarkkinoidemme suhteen. Päätimme, että markkinajohtajuuden kilpailulle avautuneilla markkinoilla ei tarvitse tarkoittaa sitä, että meidän on menetettävä markkinaosuuttamme vuosi vuoden perään. Tästä syystä toimimme vuoden aikana markkinoille uusia tuotteita ja tehostimme markkinointitoimenpiteitämme. Aggressiiviset toimenpiteemme ovat tuottaneet tulosta. Vuoden 2003 lopussa olimme kasvattaneet matkaviestinnän markkinaosuuttamme Ruotsissa kaikissa segmenteissä. Kuluttajasegmentissä olimme onnistuneet jopa pysäyttämään kiinteän

”

Olemme täyttäneet lupaukset, jotka annoimme Telian ja Soneran yhdistymistä koskevassa tarjousasiakirjassa.

”

Olemme ryhtyneet aggressiivisiin markkinointitoimenpiteisiin kahdella suurimmalla markkina-alueellamme, Ruotsissa ja Suomessa, ja toimenpiteet ovat tuottaneet tulosta.

verkon palvelujen negatiivisen kehityksen, joka oli alkanut operaattorin esivalintaan liittyvän uudistuksen yhteydessä vuonna 1999. Suomessa olemme vuoden lopussa saaneet uusia asiakkaita siitä huolimatta, että kesällä toteutunut matk puhelinnumeron siirrettävyys on lisännyt kilpailua. On mukava juhlia ennätyslististä tulosta, mutta vielä palkitsevampaa tulevaisuuden kannalta on osoittaa, että menestymme markkinoilla.

Tunnusluvut kertovat menestyksestämmme. Konserniyhtiöiden yhteenlaskettu asiakasmäärä kasvoi vuoden aikana 7 prosenttia, 20,5 miljoonasta 22 miljoonaan. Osakkuusyhtiöidemme asiakasmäärä nousi 32 prosenttia, 20 miljoonasta lähes 27 miljoonaan.

Viime vuonna TeliaSonera käynnisti mittavia toimenpiteitä kehittyäkseen aidoksi palveluyritykseksi, joka korostaa helppoutta ja palvelua. Tavoitteena oli löytää TeliaSoneralle yhteinen suunta, johon liittyvät vuoden 2010 visio, uusi liiketoimintakonsepti, yhteiset arvot ja välitavoitteet yrityksen vision toteuttamiseksi. Yli 700 työntekijäämme osallistui näitä asioita koskeviin seminaareihin ja keskustelutilaisuuksiin. Lisäksi 3 000 työntekijäämme osallistui keskusteluun intranetissä. Tuloksiköt työskentelevät parhaillaan saatujen tulosten toteuttamiseksi käytännössä. Tulokset on vastaanotettu erittäin myönteisesti erityisesti jokapäiväiseen työskentelyyn liittyvien arvojen osalta. Yhteiset arvomme ovat ”Tuotan lisäarvoa”, ”Osoitan arvostusta” ja ”Tartun toimeen”.

Yllä mainitut asiat ovat minulle tärkeitä. Tuotamme lisäarvoa tavoittelemalla kannattavaa kasvua. Asiat tapahtuvat, kun tartumme toimeen. Arvostus osakkeenomistajiamme ja kaikkia työntekijöitämme kohtaan on tärkeää. Mikään ei vedä vertoja työskentelylle menestyvässä ja kannattavassa yrityksessä.

Tulevaisuudessa pyrimme edelleen saamaan aikaan kannattavaa kasvua nykyisillä markkina-alueillamme. Kilpailu säilyy kireänä erityisesti kotimarkkinoillamme, ja sopeutamme edelleen kustannusrakennettamme heijastamaan markkinatilannetta eri segmenteissä.

Onnistuneen yhdistymisen jälkeen olemme valmiit ottamaan seuraavan askeleen, jos ja kun siihen avautuu oikea tilaisuus. Tavoitteenamme on saavuttaa enemmistöosakkuus kaikissa toiminnoissamme lisäämällä omistusosuukiamme osakkuus-

yhtiössämme. Tämä koskee yrityksiämme Baltian maissa sekä Turkcellia ja MegaFonia.

Vahva rahoitusasemamme ja kokemuksemme onnistuneesta fuusiosta antavat meille mahdollisuuden katsoa nyt eteenpäin ja toimia aktiivisesti Euroopan telealan toimialajärjestelyissä. Tässä suhteessa olen entistä vakuuttuneempi siitä, että rakentamamme TeliaSonera osoittautuu merkittäväksi tekijäksi. Lähtökohtana on asemamme kasvattaminen tai lujittaminen Pohjoismaiden ja Baltian kotimarkkinoillamme, jos ja kun oikea tilaisuus tulee.

Tämä vuosi tulee olemaan tiukka kiristyvän kilpailutilanteen, kiinteän verkon ja matkaviestinnän uusien teknologioiden sekä asiakkaiden entistäkin suurempien vaatimusten vuoksi. Matkaviestintämarkkinoiden hyvän kasvun odotetaan jatkuvan, kiinteän verkon puhelupalveluiden markkinoiden odotetaan pienenevän, ja Internet-pohjaisten palveluiden markkinoiden odotetaan kasvavan voimakkaasti. Jatkamiimme markkinointipanostuksiin pohjautuen tavoitteenamme on, että tuottemme orgaaninen kasvu kehittyi markkinoiden tahdissa tai niitä paremmin.

Minulta kysytään usein, milloin osakekurssimme saavuttaa vuoden 2000 tason. Tällaiset vertailut perustuvat kuitenkin historiallisiin osakekurseihin ennen viime vuosina tapahtunutta markkinoiden korjausliikettä. Edessämme on paljon kiinnostavia liiketoimintamahdollisuuksia, joihin voimme tarttua ottamalla käyttöön täydet voimavaramme. Tämä on vasta alkua. Nopeaa tietä menestykseen ei ole. Olemme vakuuttuneita siitä, että kun teemme aktiivisesti työtä helppouden ja korkeamman palvelutason saavuttamiseksi, menestymme entistäkin paremmin kaikilla markkinoillamme ja olemme osakkeenomistajille yhä suuremmaksi hyödyksi. Me TeliaSonerassa haluamme kehittää yrityksestä maailmanluokan palveluyrityksen, joka on sitoutunut kannattavaan kasvuun. Tämä on keskeinen tavoittemme, ja se määrää TeliaSoneran arvon tulevaisuudessa.

Tukholmassa huhtikuussa 2004

Anders Igel

Toimitusjohtaja

”

Onnistuneen yhdistymisen jälkeen olemme valmiit ottamaan seuraavan askeleen, jos ja kun siihen avautuu oikea tilaisuus.

Asiakkaat ja markkinat

Syvensimme
asiakassuhteitamme

Mielestämme TeliaSoneran asiakkaana olemisen tulee aina kannattaa – asiakasuskollisuutta synnyttävät todellista lisäarvoa tuottavat palvelut.

Vuoden 2003 aikana panostimme entistä enemmän uusien, houkuttelevien tuotteiden markkinoille tuomiseen, palvelujen helppokäyttöisyyteen ja asiakaspalvelun parantamiseen. Saimme asiakkailta hienoa palautetta, ja onnistuimme vahvistamaan asemaamme useilla tärkeillä markkinoilla.

Teimme töitä markkina-asemamme vahvistamiseksi. Ja onnistuimme.

Aggressiiviset markkinointitoimet ja houkuttelevat uudet tuotteet auttoivat Teliaa vahvistamaan asemaansa Ruotsin markkinoilla vuonna 2003. Tulos parani merkittävästi, kun toiminnan tehostamista ja kustannusten karsintaa jatkettiin.

Ruotsi	
Liikevaihto:	SEK 42 364 milj. (43 562)
Käyttökate-% ennen kertaluonteisia eriä:	41,6 % (36,5)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK 11 150 milj. (8 970)
Käyttöomaisuus-investoinnit suhteessa liikevaihtoon:	7,3 % (10,8)
Henkilöstön lukumäärä:	10 712 (11 261)

Edellinen vuosi suluissa.

TeliaSonera tarjoaa Ruotsissa monipuolisia palveluja yrityksille, kuluttajille ja organisaatioille sekä tukkupalveluja operaattoreille ja palveluntarjoajille. Vähittäismarkkinoilla toimimme Telia- ja Halebop-brandeilla, ja tukkutuotteita markkinoimme Skanova-brandilla. Olemme johtavassa asemassa kaikilla tuotealueillamme. Puolet koko TeliaSonera-konsernin liikevaihdosta tulee Ruotsin markkinoilta.

Ruotsissa on lähes 9 miljoonaa asukasta. Ruotsin elinkeinoelämälle on ominaista suuri monikansallisten yritysten lukumäärä. Useimpien kehittyneiden länsimaisten talouksien tapaan suuri osa bruttokansantuotteesta on peräisin palvelusektorilta. Ruotsissa palvelusektorin osuus on noin 60 prosenttia. Kotimaisen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen 1,3 prosenttia vuonna 2003.

Kilpailu televiestintämarkkinoilla on kehittyntä ja liittymätiheys on suuri: matkaviestinnässä 98 prosenttia, kiinteässä verkossa 72 prosenttia ja Internet-liittymissä 36 prosenttia, josta 11 prosenttia on laajakaistaliittymiä. Operaattorin vaihtaminen on helppoa varsinkin yksityisasiakkaille ja pienille yrityksille.

Kiinteän verkon palveluissa on ollut jo pitkään kovia hintapaineita, ja ne ovat lisääntyneet viime vuosina huomattavasti myös matkaviestinnässä ja laajakaistaliittymissä.

Telia onnistui vuoden mittaan lujittamaan selvästi asiakasuskollisuutta kehittämällä houkuttelevia tuotteita, yksinkertaistamalla palveluja ja parantamalla asiakaspalvelua. Tehostamistoimenpiteitä jatkettiin edelleen kilpailukyvyyn parantamiseksi.

Uusia houkuttelevia tuotteita yksityisasiakkaille

Telian asiakkuuden tulisi olla kannattavaa, mistä syystä yksityisasiakkaille tarjottiin vuoden aikana uusia houkuttelevia palveluja. Vuoden lopussa lähes miljoona yksityisasiakasta oli liittynyt Telia Fördel -kanta-asiakasohjelmaan.

Telia Favorit -palvelussa asiakkaat saavat 30 prosenttia normaalia edullisemmän minuuttihinnan soittaessaan viiteen valitsemaansa ruot-

salaiseen puhelinnumeroon.

Vuoden lopun Vi juder -asiakasuskollisuus-kampanjassa tarjottiin etuja asiakkaille, jotka ostivat Telialta useamman kuin yhden palvelun.

Aggressiivisia markkinointitoimenpiteitä jatkettiin vuoden 2004 alussa. Matkaviestintämarkkinoille tuotiin uusi Mobil 25 -liittymä, jossa asiakkaat saavat 50 Ruotsin kruunun kuukausimaksulla 25 minuuttia ilmaista puheaikaa ja tekstiviestit huomattavasti normaalia edullisempaan hintaan. Kiinteän verkon tarjonnan vahvistamiseksi markkinoille tuotiin vuoden 2004 alussa Telia Fritid -liittymä, josta asiakkaat voivat soittaa iltaisin ja viikonloppuisin ilman minuuttiveloitusta 30 kruunun kuukausimaksulla.

Telia Go tuotiin markkinoille vuonna 2003 langattomien Internet-palvelujen käytön yksinkertaistamiseksi.

Laajakaistatarjontaa vahvistaakseen Telia toi markkinoille myös kaksi uutta laajakaistapalvelua, joiden nopeudet ovat 8 ja 10 Mbps.

Telia Kom Igång -palvelu tuotiin markkinoille auttamaan asiakkaita laajakaistaliittymien asentamisessa. ADSL:n maantieteellistä peittoaluetta laajennettiin vuoden aikana. ADSL-liittymiä voidaan nyt tarjota 78 prosentille kotitalouksista ja 86 prosentille yritysasiakkaista Ruotsissa.

Läheisemmät suhteet yritysasiakkaisiin

Yrityssegmenttiin panostettiin menestyksellisesti.

Vahvistaaksemme läsnäoloamme paikallisilla markkinoilla ja päästäksemme lähemmäksi pieniä ja keskisuuria yritysasiakkaita olemme perustaneet alueellisen myyntiorganisaation ja jaamme asiakkaat segmentteihin heidän viestintätarpeidensa mukaan, mikä mahdollistaa paremmin kohdistetun tarjonnan.

Matkaviestinnässä Telia kehitti vuonna 2003 uusia ideoita asiakkaiden auttamiseksi erilaisten matkaviestintätoimintojen, kuten multimedia- ja tekstiviestien sekä vastaajapalvelun, käyttöönotossa. Käyttöönottoavusta tuli suuri menestys, ja Telia on vahvistanut asemaansa pienten ja keskisuurten yritysasiakkaiden matkaviestintämarkkinoilla.

”

Telia onnistui vuoden mittaan lujittamaan selvästi asiakasuskollisuutta kehittämällä houkuttelevia tuotteita, yksinkertaistamalla palveluja ja parantamalla asiakaspalvelua.

Teliällä on vahva asema suuryritysegmentissä, johon kuuluu 1 000 suurinta yritysasiakasta ja organisaatiota Ruotsissa. Kehitimme vuoden aikana yhteispohjoismaisia dataviestintäratkaisuja, joilla voidaan siirtää datan lisäksi myös puhetta ja liikkuvaa kuvaa. Lisäksi vahvistimme IT-hallintapalveluihin liittyvää osaamistamme. Vuoden aikana tehtiin useita merkittäviä kauppia. Esimerkkinä mainittakoon yhdessä IBM:n kanssa toteutettava Ruotsin postin puhelu- ja dataviestintäjärjestelmän modernisointi.

Olemme kehittäneet tehokkaita asiakkuudenhoitoratkaisuja suuryritysasiakkaita varten. Jokaisella suuryrityksellä on oma avainasiakaspäällikkö, jolla on alaisuudessaan kokonaisratkaisuja kehittävä asiantuntijaryhmä.

Telia tarjoaa operaattoreille ja palveluntarjoajille tukkupalveluja ja -tuotteita, joista nämä yritykset voivat puolestaan kehittää tarjontaansa omille asiakkailleen. Vuoden aikana solmittiin useiden kuntien kanssa sopimuksia laajakaistaverkkojen rakentamisesta.

Markkinointitoimenpiteet tuottivat tulosta

Vuoden aikana tehdyt aggressiiviset markkinointitoimenpiteet tuottivat tulosta, ja Telia sai

useita palkintoja ja tunnustuksia. SKI-asiakastytyväisyysmittauksessa yritysasiakkaat äänestivät Telian parhaaksi matkaviestintäoperaattoriksi ja Mobil-lehden lukijat valitsivat Telia Go -palvelun vuoden parhaaksi matkaviestintäpalveluksi. Lehti arvioi kolmatta vuotta peräkkäin Telian GSM-verkon Ruotsin parhaaksi GSM-verkoksi ja toisena vuonna peräkkäin Telian GPRS-verkon parhaaksi GPRS-verkoksi.

Matkaviestinnän ykkönen

Teliällä on laajin verkkoinfrastruktuuri Ruotsissa.

GSM-verkko on korkealaatuinen ja erittäin luotettava. Verkko kattaa lähes 100 prosenttia väestöstä ja 75 prosenttia Ruotsista maantieteellisesti. Meillä on GSM-verkon ohella myös analoginen verkko, jolla on hyvä peitto harvaan asutuilla tunturiseuduilla ja Ruotsin saaristossa.

Vuonna 2003 matkaviestintäasiakkaidemme määrä kasvoi 234 000:lla ja oli 3 838 000. Palveluntarjoajien kautta saatujen asiakkaiden määrä kasvoi 43 000:lla 131 000:een. Vahvistimme johtavaa asemaamme Ruotsin matkaviestintämarkkinoilla ja arvioimme markkinaosuudeksemme 52 prosenttia.

Telian pääkilpailijoita ovat Tele2 ja Vodafone. Niiden lisäksi markkinoilla on noin 15 palvelun-

tarjoajaa, joista puolet käyttää Telian verkkoa. Kilpailu kiristyi vuonna 2003, kun markkinoille tuli 3G-operaattori 3.

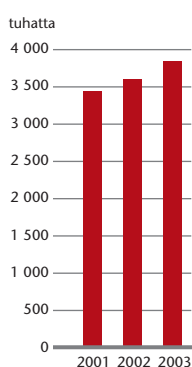
Neljälle operaattorille on myönnetty Ruotsissa kolmannen sukupolven UMTS-toimilupa. Telia rakentaa UMTS-verkkoaan yhteistyössä Tele2:n kanssa yhteisesti omistetun Svenska UMTS-nät AB:n kautta. Varmistaakseen 3G-palvelujen kapasiteetin pitkällä tähtäimellä Svenska UMTS-nät aikoo ostaa Orangen toimiluvan Ruotsissa.

Telia käynnistää kaupalliset 3G-palvelut arviolta maaliskuussa 2004. Telian UMTS-verkko kattaa yli 70 prosenttia Ruotsin väestöstä, mikä on korkein prosenttiosuus Euroopassa. Verkon testaus on alkanut 500 GSM-asiakkaan kanssa. Kaikille Telian GSM-asiakkaille tullaan tarjoamaan pääsy UMTS-verkkoon ilman lisäkustannuksia.

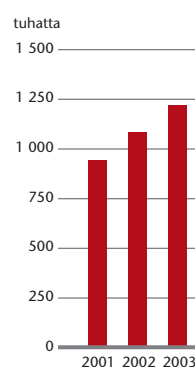
Johtava asema kiinteän verkon palveluissa sekä Internet- ja laajakaistaliittymissä

Telian pääkilpailijoita kiinteän verkon puhelu- ja Internet-palveluissa ovat Tele2, ACN, Glocalnet, MCI, Song Networks ja Telenor/Utfors. Olemme viime vuosina menettäneet asteittain markkinaosuuksia kiinteän verkon puhelu- ja Internet-palveluissa.

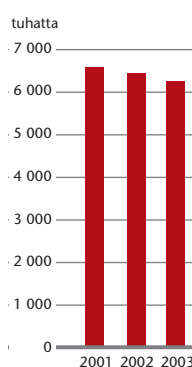
Matkapuhelinasiakkaiden määrä

Internet-liittymäasiakkaiden määrä*

Kiinteän verkon puhelinasiakkaiden määrä

*) Sisältää puhelinverkko-yhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät.

”

Telia on johtava matkaviestintä- palvelujen, kiinteän verkon puhelu- palvelujen sekä Internet- ja laaja- kaistapalvelujen tarjoaja.

markkinoilla, mutta Telia on yhä markkinajohtaja. Markkinaosuus kiinteän verkon puhelu- palveluissa liittymät mukaan lukien oli vuoden lopussa arviolta 70 prosenttia. Hoidamme yli 50 prosenttia kotimaan liikenteestä ja noin 40 prosenttia kansainvälisestä liikenteestä. Uskomme, että aggressiiviset markkinointitoimenpiteemme vakiinnuttivat kiinteän verkon puhelu- palvelujen tilanteen vuoden lopussa.

Kiinteän verkon puhelinliittymien määrä laski vuoden aikana 126 000:lla ja oli 5 432 000. ISDN-liittymien määrä aleni 59 000:lla ja oli 824 000. Vuoden 2004 alussa Telialle siirtyi Fortumin noin 37 000 puhelin- ja Internet-asiakasta.

Kaikilla televiestintämarkkinoiden osa-alueilla käydään täyttä kilpailua kiinteän verkon puhelinliittymiä lukuun ottamatta. TeliaSonera teki vuoden 2003 lopussa Ruotsin posti- ja telehallitukselle (PTS) esityksen Ruotsin kiinteän verkon puhelinliittymien markkinoiden avaamisesta kilpailulle. Kiinteän verkon puheluliikennettä myydään jo nyt kilpailuilla markkinoilla.

Telia on markkinajohtaja sekä puhelinverkko- yhteyksiä käyttävissä Internet-liittymissä että laajakaistaliittymissä. Markkinaosuutemme on arviolta 44 prosenttia. Laajakaista-asiakkaiden määrä kasvoi vuoden aikana 78 000:lla ja oli 399 000. Internet-asiakkaiden kokonaismäärä on nyt 1 222 000. Teleoperaattoreiden lisäksi kilpailijoinamme on myös laajakaistayhteyksiin erikoistuneita yrityksiä, jotka toimivat lähinnä suurissa kaupungeissa. Niitä ovat esimerkiksi Bredbandsbolaget ja Bostream.

Dataviestintää kehitetään IP-tekniologiaan perustuvilla integroiduilla tietoverkkoratkaisuilla, jotka lisäävät suosiotaan perinteisiin teknologioihin pohjautuviin palveluihin verrattuna. Dataviestintämarkkinoita hallitsevat muutamat suuret operaattorit, kuten Telia, Telenor/Utfors, Song Networks ja MCI. Markkinoilla on myös yhä enemmän tietotekniikkayrityksiä, kuten IBM, TietoEnator ja WM-data. Telian markkinaosuus oli vuoden lopussa arviolta hieman alle 60 prosenttia, mikä osoittaa, että olemme säilyttäneet johtavan asemamme.

Telian verkon lisäksi Ruotsissa on viisi muuta kotimaista kiinteää verkkoa sekä alueverkkoja, jotka ovat lähinnä energia-yhtiöiden ja kuntien omistuksessa. Telialla on kaikkein laajimmat ja edistyneisimmät verkot kiinteille puhelin- yhteyksille, dataviestinnälle sekä Internet- ja laajakaistayhteyksille. Yhtiö on myös Ruotsin johtava verkkotukkipalvelujen myyjä.

Ruotsin kaikki kotitaloudet ja yritykset sijaitsevan Telian kiinteän paikallisverkon alueella, ja voimme tarjota digitaalisia yhteyksiä suurim- malle osalle asiakkaistamme. Telialla on valokui- tuverkot kaikissa tärkeimmissä kaupungeissa, ja myös pitkälle kehittyneet alueelliset verkot pohjautuvat lähinnä valokuitutekniikkaan. Kaikilla Ruotsin kunnilla on mahdollisuus käyt- tää valokuituyhteyksiä.

Kattavat jakelukanavat

Telialla on kattavat jakelukanavat: oma asiakas- palvelu, 75 vähittäismyymälää, kasvava netti- myynti ja laaja jälleenmyyjäverkosto elektroniikka- myymäläketjuista erikoisliikkeisiin.

Vahva tuloskehitys

Uudet valvontamuodot, jatkettu toiminnan tehostaminen ja siihen liittyvä kustannusten karsinta, Soneraan yhdistymisestä aiheutuneet synergiat ja vuoden 2002 tehostamistoimen- piteiden kokonaisvaikutus johtivat tuloksen vahvaan paranemiseen vuonna 2003.

Telialla on jatkossakin vahva asema Ruotsin markkinoilla. Vuonna 2004 jatketaan toimen- piteitä kustannusten sopeuttamiseksi heijas- tamaan markkinatilannetta eri segmenteissä. Uskomme, että palvelu, helppous ja laatu parantavat kilpailukykyämme kilpailun ja hinta- paineiden kiristyessä. Jatkamme Telian kehittä- mistä aidoksi palveluyritykseksi, jolla on Ruotsin paras asiakaspalvelu- ja vähittäismyynniketju.

Säilytimme kannattavuutemme kiristyvästä kilpailusta huolimatta.

Suomessa Sonera onnistui pitämään tuloksensa hyvänä matkapuhelinnumeron siirrettävyyden käyttöönotosta huolimatta. Laajakaistaliittymien vahva kasvu ja lisääntynyt matkaviestintäpalvelujen käyttö vaikuttivat positiivisesti liikevaihtoon ja tulokseen.

TeliaSoneraalla on Suomessa laaja tuotevalikoima Sonera-brandin alla.

Sonera on johtava palveluntarjoaja Suomen televiestintämarkkinoilla. Sonera on matkaviestintä- ja laajakaistapalvelujen sekä yritysten datapalvelujen johtava tarjoaja ja yksi kiinteän verkon puhelupalvelujen kolmesta suurimmasta operaattorista. Pääkilpailijoita ovat Elisa Communications ja Finnet-ryhmä, ja lisäksi markkinoilla toimii joukko pienempiä operaattoreita ja IT-palveluntarjoajia.

Suomessa on edistyskelliset televiestintämarkkinat. Liittymätiheys on korkea ja televiestintäpalveluja käytetään aktiivisesti. Liittymätiheys on matkaviestinnässä noin 90 prosenttia, kiinteän verkon puhelupalvelujen kuluttajasegmentissä 64 prosenttia, kuluttajien Internetliittymissä 47 prosenttia ja kuluttajien laajakaistayhteyksissä 8 prosenttia. Suomen matkaviestintämarkkinoille on ominaista prepaid-liittymien suhteellisen pieni osuus ja se, että peräti 35 prosenttia kotitalouksista käyttää vain matkaviestintää.

Suomessa on hyvin kehittynyt elinkeinoelämä, joka perustuu maan perinteisiin teollisuudenaloihin eli metsä-, kone- ja metalliteollisuuteen. Nopeasti kasvaneet kotimaiset televiestintä- ja elektroniikka-alat ovat kuitenkin tulleet viime vuosikymmenen aikana entistä tärkeämmiksi ja työllistävät nyt yhä suuremman osan maan 5 miljoonasta asukkaasta. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen 1,9 prosenttia vuonna 2003.

Hankkeita asiakkaan eduksi

Sonera keskittyi vuoden aikana parantamaan asiakaspalvelua ja kehittämään tarjontaansa. Yhtiön asema kiinteän verkon toiminnoissa vahvistui entisestään paikallisoperaattori Aurian oston myötä. EDGE-tekniikan toteuttaminen GSM-verkossa käynnistettiin, jotta yhtiö pystyy tarjoamaan nopeita matkaviestintä datapalveluja mahdollisimman pian.

Yhteispohjoismaisia palveluja kehitettiin kilpailukyvyyn parantamiseksi etenkin suuryritys-

asiakkaiden segmentissä. Yhteistyötä kumppaneiden kanssa lujitettiin, minkä tarkoituksena on parantaa kykyä tarjota IT-hallintapalvelut kattavia ratkaisuja. Vuoden aikana solmittiin sopimuksia useiden tärkeiden asiakkaiden kanssa, joista mainittakoon Stora Enso, Metso, Tieto-Enator, Kesko, Sponda, Rautaruukki, Lindström ja Sanoma WSOY.

Sonera on aktiivinen kehittäjä Internet-puheluiden alalla. Laajakaista-asiakkaat kuluttajasegmentissä voivat jo nyt käyttää Internetiä puheluviestintään. Suuryritysasiakkaalle lanseerattiin vuoden 2003 aikana uudenlainen Internet-puhelupalvelu, joka ei vaadi asiakkailta laiteinvestointeja.

Yrityssegmentissä yhtiö pyrki osoittamaan, että on edullista käyttää vain yhtä televiestintäpalvelujen tarjoajaa. Pakettiratkaisujen määrää nostettiin ja yritysasiakkaiden palvelua parannettiin toteuttamalla alueellinen myyntiorganisaatio ja yhden kontaktipisteen periaate palvelujen tuomiseksi lähemmäksi asiakasta.

Kuluttajille otettiin käyttöön yksi puhelinnumero kaikkia tiedusteluja varten. Asiakaspalveluhenkilöstöä lisättiin ja henkilöstö sai koulutusta koko tuotevalikoimaa koskevien kysymysten käsittelyssä. Matkapuhelinmarkkinoille tuotiin helppokäyttöisiä langattomia Sonera Colour -nettipalveluja. Yksi palveluista, jääkiekon SM-liigan tulospalvelu, palkittiin parhaana

Suomi	
Liikevaihto:	SEK 17 697 milj. (17 515)
Käyttökate-% ennen kertaluonteisia eriä:	38,1 % (39,2)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK 2 051 milj. (2 056)
Käyttöomaisuus-investoinnit suhteessa liikevaihtoon:	13,3 % (12,3)
Henkilöstön lukumäärä:	6 661 (6 235)

Edellinen vuosi sulussa.

”

Sonera on matkaviestintä- ja laajakaistapalvelujen sekä yritysten datapalvelujen johtava tarjoaja ja yksi kiinteän verkon puhelupalvelujen kolmesta suurimmasta operaattorista.

matkapuhelinpalveluna Suomen suurimmassa digitaalimediakilpailussa. Olemassa olevien laajakaistaisten Internet-yhteyksien siirtonopeuksia nostettiin, mutta hinnat säilyivät ennallaan tai joissain tapauksissa laskivat. Nuorille asiakkaille lanseerattiin zeroforty-liittymä, jonka kuukausimaksu sisältää 1 000 tekstiviestiä ja tasahintaiset kotimaan puhelut.

Numeron siirrettävyys vilkastutti toimintaa

Maanlaajuinen ja korkealaatuinen GSM-verkko, laaja matkaviestintäpalvelujen valikoima ja näkyvä rooli palvelujen kehittämisessä ovat tuoneet Soneralle johtavan aseman Suomen matkaviestintämarkkinoilla. Soneran GSM-verkko kattaa 99 prosenttia maan väestöstä ja 97 prosenttia maantieteellisestä alueesta. Matkaviestinnän osuus Soneran liikevaihdosta on yli 60 prosenttia.

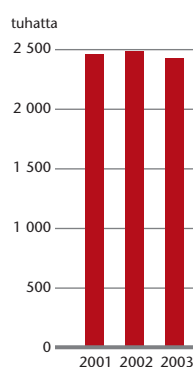
Suomessa oli 13 matkaviestintäpalvelujen tarjoajaa vuonna 2003. Sonera, Radiolinja (Elisa) ja DNA (Finnet) ovat niistä suurimpia, ja niillä on oma verkko, kun taas muut ovat palveluntarjoajia. Neljä palveluntarjoajaa, mukaan luetuna suurin eli Saunalahti, ostavat kapasiteettia Soneran verkosta. Soneralla, Radiolinjalla ja DNA:lla on kolmannen sukupolven UMTS-toimilupa.

Numeron siirrettävyyden toteutuminen 25.7. sai aikaan vilkasta toimintaa markkinoilla. Operaattorit tarjosivat asiakkaille monenlaisia etuja, kuten ilmaista puheaikaa ja kylkiäisiä. Vuoden aikana noin 313 000 Suomen 4,5 miljoonasta matkaviestintäasiakkaasta vaihtoi operaattoria.

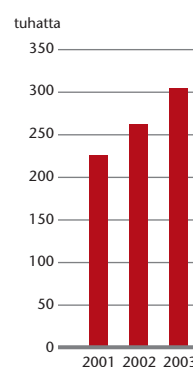
Soneran matkapuhelinliittymien määrä laski vuoden 2003 aikana 62 000:lla ja oli 2 428 000. Laskua tapahtui lähinnä kuluttajasegmentissä, ja Soneran markkinaosuuden arvioidaan olevan yli 50 prosenttia. Toisaalta palveluntarjoajien kautta saatujen liittymien määrä kasvoi 142 000:lla 177 000:een. Soneran palveluntarjoajien markkina-asema vahvistui vuonna 2003.

Sonera toi kilpailukykyään kohentaakseen 1.10. markkinoille Sonera One -liittymän, jossa kotimaan puhelu ja tekstiviestit ovat tasahintaisia. Nopeiden matkaviestinnän datapalvelujen tarjoamisen nopeuttamiseksi yhtiö päätti ottaa EDGE-tekniikan käyttöön Suomen GSM-verkossa aluksi pääkaupunkiseudulla. EDGE nostaa siirtonopeuden jopa kaksin- tai kolminkertaiseksi nykyisiin nopeisiin langattomiin datapalveluihin (GPRS) verrattuna. UMTS-verkon kehittäminen ja testaaminen jatkuvat. Verkko otetaan kaupalliseen käyttöön heti kun tekniikka on riittävän kehittyntä.

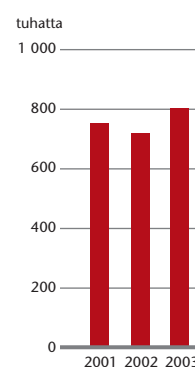
Matkapuhelinasiakkaiden määrä

Internet-liittymäasiakkaiden määrä*

Kiinteän verkon puhelinasiakkaiden määrä

*) Sisältää puhelinverkkoyhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät.

Asema vahvistui kiinteän verkon palveluissa

Kiinteän verkon palvelujen paikalliset markkinat ovat erittäin pirstoutuneet. Soneran lisäksi noin 50 operaattoria tarjoaa paikallisia puhelu- ja palveluja oman maantieteellisen alueensa paikallisverkossa. Suurin osa näistä operaattoreista kuuluu Finnetiin tai Elisaaan. Noin 10 operaattoria tarjoaa kotimaan- ja ulkomaanpuhelu- ja palveluja. Näistä kolmella suurimmalla eli Soneralla, Finnetillä ja Elisalla on oma kotimainen siirtoverkko.

Soneran paikallisverkot keskittyivät aiemmin pääasiassa Pohjois- ja Itä-Suomeen. Vuoden alussa paikallisverkot kattoivat maantieteellisesti 74 prosenttia Suomesta, mutta vain 26 prosenttia väestöstä. Soneran paikallinen läsnäolo vahvistui vuoden aikana, kun se osti kiinteän verkon operaattori Aurian, jolla on vahva asema Lounais-Suomessa. Yritysosto toi Soneralle 126 000 laskennallista uutta tilaajaliittymää Suomessa, ja yhtiön paikallisverkot kattavat nyt 31 prosenttia väestöstä.

Soneran strategiana on tarjota täydellistä kiinteän verkon palveluvalikoimaa kaikille paikallisverkkojensa alueella asuville asukkailla. Muilla alueilla Sonera keskittyy lähinnä suurasiakkaisiin ja tarjoaa niille palveluja, joissa yhtiöllä on kilpailuetua. Tämä tarkoittaa, että Sonera tarjoaa kilpailijoiden alueella suur-yrityksiä ja suurimmalle osalle yritysasiakkaita täydellistä kiinteän verkon palveluvalikoimaa sekä kaikille yksityisasiakkaille kaukopuhelu- ja ulkomaanpuhelu- ja puhelinyhteyksiin perustuvia Internet-liittymiä. Paikallispuhelu- ja palveluja tarjotaan vain alueilla, joilla Soneralla on oma paikallisverkko. Laajakaistaliittymiä tarjotaan vain tietyillä alueilla, kuten pääkaupunkiseudulla.

Kiinteän verkon liittymien määrä laskee Suomessa niin kuin monissa muissakin maissa asiakkaiden siirtyessä matkaviestintään. Aurian osto lisäsi kuitenkin Soneran kiinteiden puhelinliittymien määrää, ja yhtiön markkinaosuuden arvioidaan nousseen 32 prosenttiin vuonna

2003. Kotimaan kaukopuheluissa ja ulkomaanpuheluissa markkinaosuudet pysyivät ennallaan eli noin 38 ja 50 prosentissa. Sonera on myös tärkeä puhelinliikenne- ja verkkokapasiteetin tarjoaja Suomen tukkumarkkinoilla arviolta 25 prosentin markkinaosuudellaan.

Soneralla on johtava asema Internet-liittymien markkinoilla. Laajakaista-asiakkaiden määrä kasvoi vuoden aikana 68 000:lla 150 000:een, ja markkinaosuuden arvioidaan kohonneen 31 prosenttiin.

Kattavat jakelukanavat

Soneran palvelujen jakelukanavina toimii sen oman myyntihenkilöstön ja asiakaspalvelun lisäksi elektroniikkaan ja televiestintään erikoistuneita ulkopuolisia jälleenmyyjiä. Ulkopuolisilla jälleenmyyjillä on yli 1 000 myyntipistettä eri puolilla Suomea. Sonera omistaa osuuksia joistakin näistä ketjuista. Tiettyjen palvelujen jakelu toteutetaan yhteistyössä tietotekniikkayhtiöiden ja järjestelmäintegraattoreiden kanssa.

Kannattavuus säilyi kiristyvästä kilpailusta huolimatta

Sonera teki vuosina 2001 ja 2002 mittavia tehostamistoimenpiteitä, jotka paransivat kustannustehokkuutta oleellisesti. Toiminnan tehostamista jatkettiin myös vuonna 2003. Sonera onnistui pitämään liiketoimintansa tuloksen hyvänä vuonna 2003 huolimatta kiristyvästä kilpailutilanteesta ja numeroiden siirrettävyyden aiheuttamasta hintojen laskusta. Liikevaihto kasvoi hieman ja tulos säilyi lähes vuoden 2002 tasolla.

Tulevaa toimintaa

Matkaviestinnän liittymätiheys alkaa olla Suomen televiestintämarkkinoilla maksimissaan, mutta matkaviestinnän puhelu- ja datapalvelujen käyttö kasvaa jatkuvasti. Laajakaistaliittymät ovat vahvassa kasvuvaiheessa. Perinteisten kiinteän verkon puhelu- ja datapalvelujen markkinat pienenevät hitaasti, mikä johtuu lähinnä siirtymisestä matkaviestintä- ja laajakaistapalveluihin.

Vuonna 2004 pyritään edelleen yksinkertaistamaan ja kehittämään palveluja sekä parantamaan asiakaspalvelua. Merkittäviä panostuksia tehdään kasvavien yhteispohjoismaisten ja maailmanlaajuisten palvelujen alueella sekä langattomien datapalvelujen, kiinteän verkon laajakaistapalvelujen ja IT-hallintapalvelujen alalla.

”

Soneran paikallinen läsnäolo vahvistui vuoden aikana, kun se osti kiinteän verkon operaattori Aurian, jolla on vahva asema Lounais-Suomessa.

Ponnistelumme asiakkaiden elämän helpottamiseksi tuottivat tulosta.

NetComin liikevaihto ja tulos kasvoivat edelleen voimakkaasti vuonna 2003 selvästi kiristyneestä kilpailusta huolimatta. NetComin sitkeät ponnistelut asiakkaiden elämän helpottamiseksi selittävät pitkälti yhtiön menestystä markkinoilla.

Norja	
Liikevaihto:	SEK 6 081 milj. (5 537)
Käyttökate-% ennen kertaluonteisia eriä:	41,1 % (38,5)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK 452 milj. (-42)
Käyttöomaisuus-investoinnit suhteessa liikevaihtoon:	14,2 % (19,8)
Henkilöstön lukumäärä:	722 (734)

Edellinen vuosi suluissa.

TeliaSonera tarjoaa Norjassa matkaviestintäpalveluja vuonna 2000 ostamansa NetComin kautta. Norjassa on noin 4,5 miljoonaa asukasta. Viennin ja tuonin osuus on suuri, ja tärkeimpiä vientituotteita ovat kaasu ja öljy. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen vuonna 2003 noin 0,7 prosenttia.

Kilpailu on matkaviestintämarkkinoilla pitkälle kehittyntä, mutta kiinteän verkon palveluissa vähäistä.

Liittymätiheys on suuri, matkaviestinnässä 89 ja kiinteässä verkossa noin 73 prosenttia. Matkaviestintäoperaattoreita, joilla on omat verkot, on neljä: Telenor, NetCom, Teletopia ja 3. Huomattavimpia palveluntarjoajia ovat Tele2, Chess, Ventelo ja Sense. NetComin GSM-verkko kattaa lähes 100 prosenttia väestöstä. Norjassa 3G-verkon toimiluvan haltijoita ovat Telenor, NetCom ja 3. 3G-palvelujen markkinoille tuonin ajankohtaa ei ole vielä määritetty.

Hintoja ja palveluja yksinkertaistettiin

NetCom on Norjan toiseksi suurin matkaviestintäoperaattori Telenorin jälkeen. NetCom pyrkii helpottamaan asiakkaidensa elämää esimerkiksi selkeän hinnoittelurakenteen avulla. Norjan sisäisissä puheluisa alettiin jo vuonna 2001 käyttää yhtä minuuttihintaa, joka ei riipu puhelun vastaanottajan verkko-operaattorista eikä kellonajasta. Vuonna 2004 otettiin käyttöön yksi minuuttihinta kaikille Pohjoismaiden sisällä soitetuille puheluille.

NetComin vankka pyrkimys helpottaa asiakkaiden elämää selittää pitkälti yhtiön menestystä markkinoilla. Yhtiö sai vuonna 2003 kaksi Stella-tunnustuspalkintoa. Toinen palkinnoista tuli menestyksellisestä markkinaosuuksien kasvattamisesta ja toinen helppokäyttöisten palvelujen ja selkeän markkinointiviestin yhdistämisestä.

NetComin liikevaihto ja tulos jatkoivat vahvaa kasvuaan vuonna 2003 selvästi kiristyneestä kilpailusta huolimatta. Yhtiön odotetaan parantavan markkina-asemaansa edelleen.

Hintojen laskusta huolimatta asiakaskohtai-

nen liikevaihto kehittyi positiivisesti, koska hintojen alentaminen lisäsi mobiilipalvelujen käyttöä. Suotuisaan kehitykseen on vaikuttanut myös yritysasiakkaiden ja laskutettavien asiakkaiden osuuden kasvu. Matkaviestinnän asiakasmäärä nousi 107 000:lla ja oli 1 195 000. Palveluntarjoajien kautta saatujen asiakkaiden määrä säilyi ennallaan ja oli 90 000.

Teksti- ja multimediatekstit suuri menestys

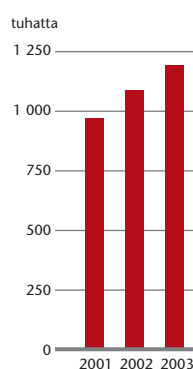
NetComin asiakkaat käyttävät ahkerasti teksti- ja multimediatekstejä. Tekstiviestien menestys johtuu osaltaan houkuttelevista hinnoista, mutta myös NetComin arvokkaasta yhteistyöstä sisällöntuottajien kanssa.

Haaste kiinteän verkon markkinoille

TeliaSonera odottaa matkaviestinnän kasvun jatkuvan. NetComin pyrkimyksenä on edelleen lujittaa asemaansa esimerkiksi haastamalla kiinteän verkon liiketoiminnan. NetCom ja TDC Norway käynnistivät vuonna 2003 yhteishankkeen, jossa NetCom keskittyy matkaviestinnän ratkaisuihin ja TDC kiinteän verkon palveluihin. NetCom solmi sitä ennen sopimuksen myös COOP Norgen kanssa tarjoamalla houkuttelevaa matkaviestintähinnoittelua COOP:n 900 000 jäsenelle.

NetCom pyrkii parantamaan markkina-asemaansa tekemällä yhteistyötä Norjan kaikkien merkittävien ulkopuolisten jakelukanavien kanssa.

Matkapuhelin-asiakkaiden määrä

Onnistunut uudelleenjärjestely ja uusia kilpailukykyisiä tuotteita.

Keskityimme vuoden aikana liiketoimintamme kannattavaksi saamiseen. Kiinteän verkon toiminnot järjesteltiin menestyksellisesti uudelleen. Lisäksi toimimme sekä kiinteän verkon että matkaviestinnän markkinoille uusia, innovatiivisia tuotteita. Kaikki liiketoiminta-alueet kehittyivät merkittävästi vuonna 2003.

TeliaSonera tarjoaa Tanskassa kiinteän verkon ja matkaviestinnän palveluja sekä kaapeli-tv- ja laajakaistapalveluja. Kiinteän verkon ja matkaviestinnän palvelut tarjotaan Telia-brandin alla, kun taas kaapeli-tv- ja laajakaistapalveluja tarjoaa Telia Stofa.

Tanskassa on 5,4 miljoonaa asukasta. Vientisektoria hallitsevat teollisuus- ja maataloustuotteet sekä energia, öljy ja kaasu. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen vuonna 2003 noin 1,6 prosenttia. Liittymätiheys on korkea – kiinteässä verkossa noin 85 prosenttia ja matkaviestinnässä 89 prosenttia. Laajakaistaliittymien tiheys, joka on arviolta 12 prosenttia, on Euroopan korkeimpia.

Matkaviestinnän asiakasmäärä kasvoi ja kannattavuus parani

Kilpailu matkaviestintämarkkinoilla on kireää. Telia, TDC, Sonofon, Orange ja 3 tarjoavat omaan verkkoonsa perustuvia matkaviestintäpalveluja, ja lisäksi markkinoilla toimii joukko palveluntarjoajia, joista mainittakoon Debitel ja Telmore.

Kireästä kilpailusta ja hintapaineiden kasvusta huolimatta Telia onnistui kasvattamaan matkaviestinnän asiakasmääräänsä ja kohentamaan kannattavuuttaan. Matkaviestintäasiakkaiden määrä kasvoi 59 000:lla 525 000:een. Markkinaosuus on arviolta noin 10 prosenttia. Houkuttelevan hintaisia puhelupalveluja ja ilmaisia tekstiviestejä tarjoavan TeliaXpress-liittymän onnistunut lanseeraus vaikutti merkittävästi menestykseen.

Telian GSM-verkot kattavat noin 98 prosenttia väestöstä, ja meillä on 3G-toimilupa, niin kuin kolmella muullakin operaattorilla. Kaupallisen toiminnan aloituksesta ei ole vielä tehty päätöstä.

Kiinteän verkon toimintojen uudelleenjärjestely onnistui

Kohentaaksemme kiinteän verkon toimintojemme kannattavuutta järjestelimme toimintojamme uudelleen ja keskitimme niitä. Kulut-

tajille ja yritysasiakkaille tarjotaan nykyään kiinteän verkon puhelinliittymiä, esivalintaliittymiä ja Internet-liittymiä. Tarjoamme yritysasiakkaille myös rajallisen valikoiman datapalveluja, mukaan lukien IP-VPN.

Koska Tanskassa on maanlaajuinen runkoverkko, tarjoamme verkkopalveluja myös tukkumyymälämarkkinoilla operaattoreille ja palveluntarjoajille.

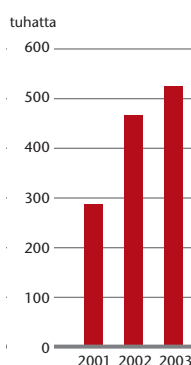
Telia oli Tanskan ensimmäinen operaattori, joka otti käyttöön kiinteän hinnan kiinteän verkon palveluille. Telia Fritid -liittymällä asiakkaat voivat soittaa kiinteään hintaan arkipäivisin iltakuudesta aamukahdeksaan sekä viikonloppuisin. Toimimme vastaavan palvelun myös yritysasiakasmarkkinoille.

Kannattavuus parani tuntuvasti. Meillä oli vuoden lopussa noin 172 000 kiinteän verkon asiakasta. Telia on loppukäyttäjien kiinteän verkon puhelupalveluiden kolmanneksi suurin ja tukkutuotteiden toiseksi suurin tarjoaja.

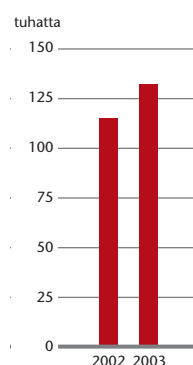
Toiseksi suurin laajakaistayhteyksien tarjoaja

Telia Stofa on Tanskan toiseksi suurin kaapeli-tv-operaattori. Sillä on 195 000 kaapeli-tv-asiakasta ja noin 12 prosentin markkinaosuus. Yhtiö tarjoaa myös laajakaistaliittymiä.

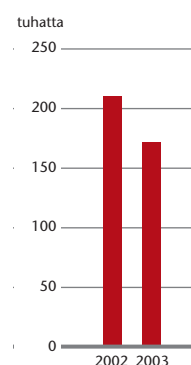
Matkapuhelinasiakkaiden määrä

Internet-liittymäasiakkaiden määrä*

Kiinteän verkon puhelinasiakkaiden määrä

*) Sisältää puhelinverkkoyhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät.

Tanska	
Liikevaihto:	SEK 3 278 milj. (2 783)
Käyttökate-% ennen kertaluonteisia eriä:	2,1 % (-47,0)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK -561 milj. (-2 234)
Käyttöomaisuus-investoinnit suhteessa liikevaihtoon:	11,9 % (34,2)
Henkilöstön lukumäärä:	1 030 (1 105)

Edellinen vuosi suluissa.

Telia Stofa tarjoaa Tanskan ensimmäisenä Internet-palveluntarjoajana sähköpostin skannauspalvelua, joka pitää virukset ja ei-toivotut mainokset eli roskapostin pois asiakkaiden postilaatikoista. Laajakaista-asiakkaiden määrä kasvoi 23 000:lla 104 000:een vuonna 2003. Telia Stofa on toiseksi suurin laajakaistapalveluja tarjoava yritys, ja sen markkinaosuus on arviolta 17 prosenttia.

Matkaviestintä kasvoi voimakkaasti ja kiinteän verkon toimintoja tehostettiin.

Baltian maissa TeliaSonera tarjoaa täyden valikoiman televiestintäpalveluja yhtiöiden kautta, joista se omistaa enemmistö- tai vähemmistöosuuksia. Vuoden 2003 aikana vahvistimme asemaamme matkaviestinnässä. Aloitimme myös kiinteän verkon toimintojen uudelleensuuntauksen.

Baltian maat	
Liikevaihto:	SEK 5 881 milj. (6 063)
Käyttökate-% ennen kertaluonteisia eriä:	48,4 % (49,8)
Tuotot osakkuusyhtiöistä:	SEK 379 milj. (358)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK 1 164 milj. (1 214)
Käyttöomaisuus-investoinnit suhteessa liikevaihtoon:	12,9 % (22,0)
Henkilöstön lukumäärä:	4 741 (5 691)

Edellinen vuosi suluissa.

TeliaSonera teki ensimmäisen investointinsa Baltian maihin vuonna 1991, ja nyt olemme alueen markkinajohtajia. Meillä on toimintaa sekä enemmistö- että vähemmistöosuuksien kautta. Kaikki nämä yhtiöt ovat markkinoillaan johtavassa asemassa niin matkaviestinnässä kuin kiinteän verkon toiminnoissakin.

Jatkoimme vuoden aikana matkaviestintätoimintojen kehittämistä ja aloitimme kiinteän verkon toimintojen uudelleensuuntauksen. Kiinteän verkon puhelupalveluissa on vain rajalliset kasvumahdollisuudet, ja kasvu saattaa jopa tyrehtyä puhelujen siirtyessä entistä enemmän matkaviestintäverkkoon. Tästä syystä perinteisten kiinteän verkon operaattoreiden pitää panostaa entistä enemmän dataviestintään, Internet- ja laajakaistapalvelut mukaan lukien. Kustannuksia tulee karsia kilpailukyyn parantamiseksi ja kannattavuuden säilyttämiseksi.

Matkaviestinnän ja laajakaistapalvelujen kasvu jatkuu

Kiinteän verkon liittymätiheys on alle Euroopan keskiarvon, mutta matkaviestinnän liittymätiheys on verrattain suuri. Kotimaisen bruttokansantuotteen kasvu on Baltian maissa Euroopan korkeimpia, minkä odotetaan heijastuvan televiestintäalan kehitykseen.

Kaikki Baltian maiden televiestintämarkkinat ovat vapautuneet kilpailulle, ja tulevan kehityksen odotetaan liittyvän pääosin matkaviestintäpalveluihin, dataviestintään sekä Internet- ja laajakaistapalveluihin. Matkaviestintäalalle on ominaista luovuus, ja markkinoille on viime vuosina tuotu monia älykkäitä palveluja.

Synergioita ja mittakaavaetuja haetaan

Yhtenä TeliaSoneran Baltian-strategian tärkeänä osana on kasvattaa omistusosuutta Baltian maiden yrityksissä synergioiden ja mittakaavaetujen saavuttamiseksi. TeliaSonera osti vuonna 2003 Motorolan hallussa olleet liettualaisen matkapuhelinoperaattori Omnitelin osakkeet ja omistaa yhtiöstä nyt 90 prosenttia.

Baltian maissa toimivat matkapuhelinoperaattorit tekevät jo tällä hetkellä yhteistyötä,

joka näkyy mm. verkkovierailuhinnoissa ja kaikissa kolmessa Baltian maassa käytettävien matkaviestintäpalvelujen käytön helppoudessa.

Liettua

Liettuan asukasluku on 3,5 miljoonaa, ja se on Baltian maista suurin. Talouskasvu on vahvaa, ja bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen vuoden 2003 aikana noin 6,8 prosenttia. Kiinteän verkon liittymätiheys on arviolta 25 prosenttia, matkaviestinnän liittymätiheys noin 62 prosenttia ja laajakaistan liittymätiheys noin 1 prosentti.

TeliaSonera tarjoaa televiestintäpalveluja matkapuhelinoperaattori Omnitelin ja kiinteän verkon operaattori Lietuvos Telekomasin kautta. Omistusosuutemme Omnitelissä on 90 ja Lietuvos Telekomasissa 60 prosenttia.

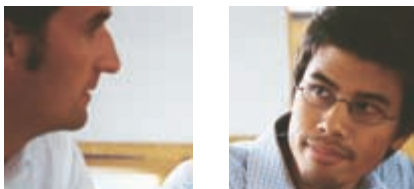
Omnitel on Liettuan parhaiten tunnettu brandi kaikissa kategorioissa, ja sen markkinaosuus on arviolta 50 prosenttia. Sen pääkilpailijoita ovat Bite ja Tele2. Tehokas segmentointi ja kehittyneet asiakkuudenhallintaohjelmat ovat auttaneet Omnitelia nostamaan asiakasmääräänsä vuoden aikana 202 000:lla 1 052 000 asiakkaaseen. Liikevaihto kasvoi vahvasti ja tulos parani edelleen.

Omnitel kehitti vuoden aikana entisestään laajaa tuotevalikoimaansa. Esimerkkejä uusista palveluista ovat Business League ja Eurozone. Business League on tarkoitettu yrityksille ja organisaatioille, joiden välillä soitetaan säännöllisesti paljon puheluja. Eurozone alentaa verkkovierailuhintoja Euroopassa. Lisäksi tarjolla on uusia palveluja, jotka mahdollistavat sähkön, lämmityksen ja vedensaannin etähallinnan sekä kotitalouslaitteiden etäkäytön. Omnitel on tuonut vuoden aikana markkinoille myös prepaid-liittymän, jossa yhdistyvät matkaviestinnän peruspalvelut, yksinkertainen hinnoittelu ja vaivaton lisäajan lataaminen. Tämä palvelu oli markkinoilla suuri menestys.

Lietuvos Telekomas menetti vuoden aikana asiakkaita puhelujen siirtyessä enenevässä määrin matkaviestintäverkkoon. Samalla myös liittymien asiakaskohtainen käyttö väheni. Liike-toimintoja järjestellään uudelleen negatiivisen

”

Meillä on toimintaa sekä enemmistö- että vähemmistöosuuksien kautta. Kaikki nämä yhtiöt ovat markkinoillaan johtavassa asemassa niin matkaviestinnässä kuin kiinteän verkon toiminnoissakin.

kehityksen pysäyttämiseksi ja toimintojen sopeuttamiseksi uuteen markkinatilanteeseen. Lisäksi puheluhintoja lasketaan. Yhtiölle nimitettiin uusi toimitusjohtaja vuonna 2003. Lietuvos Telekomas saa tulevaisuudessa kilpailuetua edistyneestä kiinteästä verkostaan, jonka ansiosta sillä on erinomaiset mahdollisuudet kehittää Internet- ja dataviestintätoimintaansa.

Yrityksen ADSL-asiakkaiden määrä kasvoi vuoden 2003 aikana 14 000:lla ja oli 25 000. Kiinteän verkon puhelupalvelujen asiakasmäärä laski 107 000:lla ja oli 829 000. Liikevaihto laski edelleen ja tulos heikkeni jonkin verran, mutta kannattavuus on edelleen hyvä.

Latvia

TeliaSonera tarjoaa Latviassa matkaviestintäpalveluja Latvias Mobilais Telefonsin (LMT) kautta ja kiinteän verkon palveluja Lattelekomien kautta. Omistussuutemme LMT:ssä on nyt suoraan ja välillisesti 60,3 prosenttia ja Lattelekomissa 49 prosenttia.

Latviassa on 2,4 miljoonaa asukasta, ja maan kotimaisen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen vuonna 2003 noin 4,8 prosenttia. Matkaviestinnän liittymätiheyden arvioidaan olevan 52 ja kiinteän verkon liittymätiheyden 31 prosenttia. Internet- ja laajakaistapalvelujen kysyntä kasvaa, mutta liittymätiheys on vielä

hyvin alhainen, esimerkiksi laajakaistaliittymien osalta vain 1 prosentin luokkaa.

Sekä LMT että Lattelekom ovat markkinajohtajia. LMT:n markkinaosuus on 48 ja Lattelekomin 99 prosenttia. LMT:n pääkilpailijoita ovat Tele2 ja Zetcom. Lattelekomien kilpailijoita ovat lähinnä pienet Internet-palvelutarjoajat, kaapelitelevisio-operaattorit ja energiayhtiöt.

Vuonna 2003 LMT toi markkinoille sekä nopeat langattomat datapalvelut (GPRS) että multimediatelevisiopalvelut (MMS). Matkaviestintäasiakkaiden määrä kasvoi 87 000:lla ja oli 534 000. Sekä liikevaihto että tulos paranivat vuoteen 2002 verrattuna.

Kaupallisten 3G-toimintojen arvioidaan käynnistyvän vuonna 2004.

Lattelekom toteutti vuonna 2003 menestyksellisen kustannussäästöohjelman ja lisäsi panostustaan Internet- ja dataviestintäpalvelujen kehittämiseksi. Lattelekomien ADSL-asiakkaiden määrä kasvoi vuoden aikana 9 000:llä 19 000:ään, kun taas kiinteän verkon asiakasmäärä väheni 47 000:llä 654 000:ään. Liikevaihto laski, mutta tulos parani vuoteen 2002 verrattuna.

Viro

TeliaSonera tarjoaa Virossa matkaviestintäpalveluja EMT:n kautta ja kiinteän verkon palvelu-

ja Elionin kautta. Nämä yritykset omistaa kokonaan Eesti Telekom, josta TeliaSoneralta on 49 prosentin omistusosuus. Sekä EMT että Elion ovat markkinajohtajia. EMT ja Elion ovat kilpailukykyään edelleen parantaakseen koordinoineet jakelukanavansa ja kehittäneet yhteistä palvelutarjontaa.

Virossa on 1,4 miljoonaa asukasta, ja se on Baltian maista pienin. Kotimainen bruttokansantuote kasvaa nopeasti, vuonna 2003 arviolta noin 4,8 prosenttia. Matkaviestinnän liittymätiheys on arviolta 77 prosenttia, kiinteän verkon liittymätiheys 33 prosenttia ja Internet- ja laajakaistaliittymien tiheys 15 prosenttia.

EMT tarjoaa laajan valikoiman matkaviestintäpalveluja. Matkaviestintäpalvelujen käyttö on Virossa yleistä, ja EMT toimii edelläkävijänä uusien innovatiivisten matkaviestintäpalvelujen luomisessa. EMT toi markkinoille esimerkiksi palveluja, joilla voi maksaa kätevästi paikallisiikenteen matkaliput, pysäköinnin ja pieniä ostoksia. EMT toi vuoden aikana markkinoille myös multimediatelevisiopalvelut (MMS).

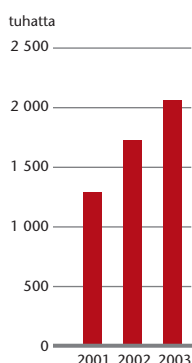
EMT:n asiakasmäärä kasvoi vuoden aikana 50 000:llä ja oli 478 000. Liikevaihto kasvoi ja tulos parani. Markkinaosuus on arviolta 47 prosenttia. Pääkilpailijoita ovat Tele2 Eesti ja Radiolinja Eesti.

EMT:llä on yksi Viron kolmesta 3G-toimiluvasta. Kaupallisen käytön arvioidaan alkavan vuoden 2005 toisella neljänneksellä. Neljäs toimilupa huutokaupataan vuoden 2004 aikana.

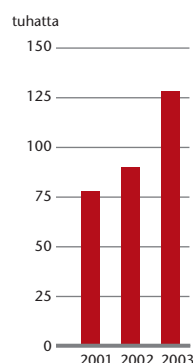
Kiinteän verkon operaattori Eesti Telefon uudisti vuoden aikana menestyksellisesti profiiliinsa ja muutti nimensä Elioniksi. Yhtiön tavoitteena on olla Viron paras televiestintä- ja IT-palvelujen tarjoaja. Elionin markkinaosuudeksi arvioidaan yli 80 prosenttia. Sen pääkilpailijoita ovat Uninet ja Tele2.

Laajakaistaliittymien tiheys on Virossa arviolta 5–6 prosenttia. Elionin ADSL-asiakkaiden määrä kasvoi 19 000:lla 49 000:een vuonna 2003, kun taas kiinteän verkon asiakasmäärä laski 20 000:lla ja oli 445 000. Elion kasvatti sekä liikevaihtoaan että tulostaan edellisvuoteen verrattuna.

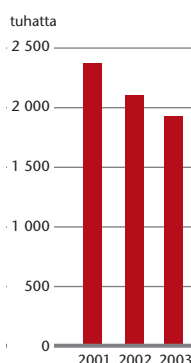
Matkapuhelin-asiakkaiden määrä

Internet-liittymäasiakkaiden määrä*

Kiinteän verkon puhelinasiakkaiden määrä

Kaavioissa esitetään Baltian maiden yhteenselvitetyt asiakasmäärät osakkuusyhtiöt mukaan lukien.

*) Sisältää puhelinverkko-yhteyksiä käyttävät liittymät ja laajakaistaliittymät.

Matkaviestinnän kasvu jatkui vahvana Euraasiassa.

TeliaSoneran enemmistöomistuksessa oleva Fintur toimii matkaviestintäoperaattorina markkinoilla, joilla liittymätiheydet ovat alhaiset, mikä mahdollistaa asiakasmäärien suuren kasvun. Vuonna 2003 Finturin asiakasmäärä kasvoi 48 prosenttia. Finturin toiminnot ovat omarahoitteisia.

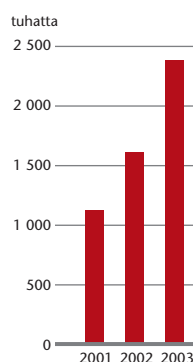
Euraasia	
Omistusosuus:	74 %
Liikevaihto:	SEK 2 742 milj. (847)
Käyttökate-% ennen kertaluonteisia eriä:	54,3 % (54,0)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK 889 milj. (-76)
Käyttöomaisuus-investoinnit suhteessa liikevaihtoon:	36,1 % (27,6)
Henkilöstön lukumäärä:	1 024 (879)

Edellinen vuosi suluissa.

”

KCellin asiakasmäärä kasvoi merkittävästi vuonna 2003. Asiakasmäärä oli vuoden lopussa 990 000, mikä merkitsee 61 prosentin kasvua vuoteen 2002 verrattuna.

Fintur Matkapuhelin-asiakkaiden määrä

Fintur, josta TeliaSonera omistaa suoraan ja välillisesti 74 prosenttia, toimii Euraasiassa neljällä markkina-alueella: Kazakstanissa, Azerbaidžanissa, Georgiassa ja Moldovassa. Yhtiön toinen omistaja on Turkcell 41,45 prosentin omistusosuudella. Kaikissa neljässä maassa on vähäinen televiestinnän liittymätiheys, mikä tarjoaa hyvät kasvumahdollisuudet varsinkin matkaviestintäpalveluille. Näiden entiseen Neuvostoliittoon kuuluneiden maiden kotimainen bruttokansantuote henkeä kohden on alhainen, mutta talous kehittyi nopeasti varsinkin Kazakstanissa ja Azerbaidžanissa. Finturin tuloskehitys oli positiivinen vuonna 2003. Finturilla oli vuoden lopussa 2,4 miljoonaa matkaviestintäasiakasta, mikä merkitsee 48 prosentin kasvua vuoteen 2002 verrattuna.

KCell

Kazakstan on Finturin suurin markkina-alue, jonka osuus Finturin vuoden 2003 liikevaihdosta oli 49 prosenttia. Fintur omistaa 51 prosenttia maan johtavasta matkaviestintäoperaattorista KCellistä, jolla on yli 70 prosentin markkinaosuus. Kazakstanissa on kolme matkaviestintäoperaattoria. KCellillä on kattavin verkko ja vahva brandi-imago. KCell oli vuonna 2003 ensimmäinen operaattori, joka toi nopeat langattomat datapalvelut (GPRS) ja multimediaviestintäpalvelut (MMS) Kazakstanin markkinoille. Asiakasmäärä oli vuoden lopussa 990 000, mikä merkitsee 61 prosentin kasvua vuoteen 2002 verrattuna.

Kazakstanissa on lähes 15 miljoonaa asukasta, ja se on pinta-alaltaan kuusi kertaa Ruotsin kokoinen. Kazakstan on merkittävä öljynviejämaa, ja kotimainen bruttokansantuote henkeä kohden on suurin Finturin markkinoista.

Azercell

Fintur omistaa 51,3 prosenttia Azercellista, joka on toinen Azerbaidžanin kahdesta matkaviestintäoperaattorista. Azercell on johtava operaattori, ja sen markkinaosuus on noin 86 prosenttia. Asiakasmäärä oli vuoden lopussa 912 000, mikä merkitsee 36 prosentin kasvua vuodesta 2002.

Kahdeksan miljoonan asukkaan Azerbaidžan-

nissa on runsaasti öljyä, ja matkaviestinnän liittymätiheys (13 prosenttia) on yksi entisen Neuvostoliiton tasavaltojen korkeimmista. Azercellilla on vankka asema yritysmarkkinoilla, ja se on kehittänyt monenlaisia datapalveluja erityisesti öljy- ja kaasuteollisuudelle, jotka edesauttavat yhtiötä kehittämään yhä edistyneempiä palveluja. Yksi merkittävä kilpailuetu on verkon hyvä peitto, jonka ansiosta Azercell pystyy tarjoamaan palvelujaan 95 prosentille Azerbaidžanin väestöstä. MMS- ja GPRS-palvelut tuodaan markkinoille vuonna 2004.

Geocell

Fintur toimii Georgiassa matkaviestintäoperaattori Geocellin kautta ja omistaa siitä 83,2 prosenttia. Nykyään Geocell on markkinoiden toiseksi suurin operaattori Magticomin jälkeen. Yhtiön tavoitteena on saavuttaa Georgiassa matkaviestinnän markkinaajohtajuus, jonka se menetti vuonna 2000. Vuoden aikana Geocell kasvatti asiakasmääräänsä 55 prosentilla 307 000:een. Markkinaosuus kasvoi 40:stä 44 prosenttiin.

Georgiassa on 4,9 miljoonaa asukasta. Maatalous muodostaa suuren osan Georgian kansantaloudesta, mutta maassa on myös öljy- ja kaasuteollisuutta. Öljy- ja kaasuteollisuudessa käytetään huomattavan paljon matkaviestintäpalveluja.

Moldcell

Fintur kasvatti vuonna 2003 omistusosuutensa matkaviestintäoperaattori Moldcellissä 77:stä 100 prosenttiin. Moldcell aloitti toimintansa markkinoilla vuonna 2000 ja loi nopeasti vahvan brandin ja sai 50 prosentin markkinaosuuden Moldovassa. Toinen operaattoreista on Voxtel.

Moldovassa on 3,5 miljoonaa asukasta (ilman Transnistriaa), ja Georgian tapaan maatalous muodostaa merkittävän osan kansantaloudesta. Maa on köyhä, mutta talous kasvaa verrattain nopeasti. Moldcellillä on erittäin hyvä maine etenkin nuorten keskuudessa. Asiakasmäärä kasvoi vuoden 2003 aikana 33 prosenttia ja oli 176 000. Yhtiö aikoo tuoda GPRS- ja MMS-palvelut markkinoille vuonna 2004.

Venäjän talouden nopea kasvu paransi edelleen matkaviestinnän liikevaihtoa.

MegaFonin liikevaihto ja tulos kasvoivat voimakkaasti vuonna 2003. Yhtiön asiakasmäärä kaksinkertaistui ja oli 6,2 miljoonaa, ja sen markkinaosuus kasvoi 17,5 prosenttiin.

MegaFon

TeliaSonera omistaa suoraan ja välillisesti 43,8 prosenttia MegaFonista, joka on Venäjän kolmanneksi suurin matkaviestintäoperaattori. Venäjän matkaviestintämarkkinat kasvavat edelleen nopeasti. Matkaviestintäasiakkaiden määrä Venäjällä vuonna 2003 kasvoi 18 miljoonalla eli kaksinkertaistui noin 36 miljoonaan.

Liittymätiheys kasvoi vuoden aikana koko maassa noin 13 prosenttiyksikköä ja oli vuoden lopussa noin 25 prosenttia. Liittymätiheys on korkein suurissa kaupungeissa. Esimerkiksi Moskovassa liittymätiheys kasvoi 43 prosentista 68 prosenttiin ja Pietarissa 30 prosentista 56 prosenttiin. Merkittävän kasvun alueita ovat esimerkiksi Kaukasus ja Volgan alue. Vuonna 2004 nopean kasvun arvioidaan alkavan Siperiassa ja Kaukoidässä.

Koko televiestintäala hyötyy Venäjän talouden nopeasta kasvusta. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen 7,5 prosenttia vuonna 2003, ja henkilökohtaiset käytettävissä olevat tulot ovat nousussa. Inflaatio on hidastunut viime vuosina, mutta on edelleen korkea eli noin 14 prosenttia.

MegaFon on koko Venäjällä toimiva operaattori, joka on keskittynyt lähinnä Pietarin alueelle, Moskovaan, Kaukasukselle, Volgan alueelle ja Uralille. Vahvin asema yhtiöllä on Venäjän luoteisosassa, missä sen markkinaosuus on yli 50 prosenttia. MegaFon aloitti vuoden 2003 lopussa toimintansa menestyksellisesti Siperiassa, ja sillä oli vuoden 2003 päättyessä kaupallista toimintaa kaikilla suuralueilla Kaukoitää lukuun ottamatta.

MegaFonin strategiana on säilyttää johtava markkina-asemansa luoteisalueella, vahvistaa asemiaan Moskovassa ja Pohjois-Kaukasuksella sekä laajentaa toimintaansa ja kasvattaa markkinaosuuksiaan muilla alueilla. MegaFonin maanlaajuiset GSM-toimiluvat, jotka kattavat kaikki Venäjän 89 aluetta, ovat kilpailuetu ja tuovat koko 145-miljoonaisen väestön MegaFonin ulottuville.

Tärkeimpiä kilpailijoita ovat MTS ja Vimpelcom, jotka nekin toimivat koko Venäjällä. MTS:n

suurin ulkomainen omistaja on Deutsche Telekom ja Vimpelcomin Telenor. MegaFon lujitti vuonna 2003 asemaansa kasvattamalla asiakasmääräänsä yli 3,1 miljoonalla noin 6,2 miljoonaan. Tämä tarkoittaa, että MegaFon kasvatti markkinaosuitaan noin 1,5 prosenttiyksiköllä 17,5 prosenttiin. Markkinaosuus kasvoi esimerkiksi Moskovassa ja Uralilla.

Yhtiön liikevaihto ja tulos kasvoivat vahvasti vuoden aikana. Toiminnan laajentuminen rahoitettiin menestyksellisesti kassavirralla, laitetoimittajarahoituksella, pankkilainoilla ja ruplamääräisellä joukkovelkakirjalainalla.

MegaFon toi viime vuonna markkinoille multimediaviestipalvelut ja muita edistysellisiä palveluja, kuten paikannuspalvelun Moskovassa ja Pietarissa. MegaFon toi vuonna 2003 näillä alueilla markkinoille myös nopeat langattomat datapalvelut (GPRS). Lisää edistysellisiä palveluja on luvassa markkinoiden kehittyessä.

Elokuussa 2003 Alfa-Eco Group ilmoitti ostaneensa 25,1 prosentin osuuden MegaFonista CT Mobilen kautta. Syksyllä IPOC International Growth Fund Ltd., joka omistaa 6,5 prosenttia MegaFonista, ilmoitti omaavansa etuosto-oikeuden Alfa-Eco Groupin ostamiin osakkeisiin ja nosti kanteen puolustaakseen oikeuttaan osakkeisiin. TeliaSonera ei ole osallisena tässä kiistassa, joka ei suoraan vaikuta MegaFonin liiketoimintaan. MegaFonin listautumista pörssiin on kuitenkin liian aikaista suunnitella ennen kuin CT Mobilen hallussa olevien MegaFonin osakkeiden omistuksesta on sovittu.

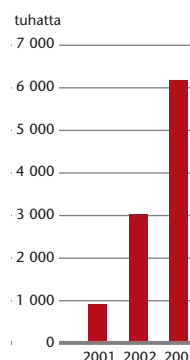
TeliaSoneran tavoitteena on saada enemmistöosuus MegaFonista kasvattamalla omistusosuuttaan yhtiössä, jos sopiva tilaisuus tulee ja jos se on TeliaSoneran osakkeenomistajien kannalta edullista.

Venäjä	
Kokonaisliikevaihto:	SEK 5 900 milj. (2 914)
Omistusosuus:	43,8 %
Osuus nettotuloksesta:	SEK 709 milj. (168)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK 509 milj. (-43)

Edellinen vuosi sulussa.

Venäjä Matkapuhelinasiakkaiden määrä

Turkcell on Euroopan suurimpia matkaviestintäoperaattoreita.

Matkaviestinnän liittymätiheys nousi Turkissa vuoden aikana 35 prosentista 40 prosenttiin. Turkcell säilytti johtavan asemansa matkaviestintämarkkinoilla sekä markkinaosuuksilla että uusien asiakkaiden määrällä mitattuna.

Turkki	
Liikevaihto:	SEK 16 868 milj. (13 236)**
Omistusosuus:	37,3 %
Osuus nettotuloksesta:	SEK 600 milj. (70)**
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK 618 milj. (-333)**

* Lokakuu 2002 – syyskuu 2003
** Lokakuu 2001 – syyskuu 2002

Turkcell

TeliaSonera toimii Turkissa Turkcellin kautta, jossa suora ja välillinen omistusosuutemme on 37,3 prosenttia. Toinen suuromistaja on Çukurova Group (41,8 prosenttia), Turkin johtava teollisuuskonserni.

Turkissa on 71 miljoonaa asukasta. Väestömäärä kasvaa nopeasti, ja väestö on hyvin nuorta. Talouskasvu on vahvaa, ja bruttokansantuotteen arvioidaan kasvaneen 5 prosenttia vuonna 2003. Aikaisempi poikkeuksellisen korkea inflaatio on laantunut, ja Turkin liira on vahvistunut. Matkaviestinnän liittymätiheys nousi vuoden mittaan noin 35 prosentista 40 prosenttiin. Kiinteän puhelinverkon liittymätiheys on ollut viime vuosina verraten vakaa, hieman alle 30 prosenttia.

Turkcell tunnetaan laadukkaana yrityksenä, ja se on Turkin johtava matkaviestintäoperaattori. Turkcell tarjoaa laajaa palveluvalikoimaa, johon kuuluvat esimerkiksi nopeat langattomat datapalvelut (GPRS) ja multimediaviestipalvelut (MMS). GSM-verkko kattaa käytännössä kaikki yli 5 000 asukkaahan alueet Turkissa. 3G-toimiluvista ei ole tehty Turkissa päätöksiä.

Turkin markkinoilla on Turkcellin lisäksi kolme muuta operaattoria. Kaksi niistä, Aria ja Aycell, käynnistivät vuoden aikana fuusion.

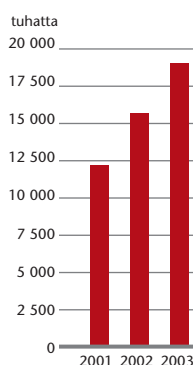
Turkcellin asiakkasmäärä on kasvanut erittäin vahvasti vuoden 1998 jälkeen, jolloin yritys sai

täyden GSM-toimiluvan. Turkcellin liikevaihto ja tulos kehittyivät suotuisasti vuoden 2003 aikana. Vaikka hintapaineet kiristyivät, Turkcell puolusti menestyksekkäästi johtavaa asemaansa kanta-asiakasohjelmien ja määrään perustuvien alennusten avulla. Yhtiön asiakkasmäärä kasvoi 3,3 miljoonalla ja oli 19 miljoonaa. Turkcell on siten yksi Euroopan suurimmista matkaviestintäoperaattoreista.

TeliaSonera toimi vuonna 2003 aktiivisesti asianmukaisen hallintomallin käyttöönottoiseksi Turkcellissa ja puolusti menestyksekkäästi etujaan vastustamalla toisen pääomistajan nimittämän tilintarkastajan vaatimien ylimääräisten yhtiökokousten koollekutsumista.

TeliaSonera on halukas kasvattamaan omistusosuuttaan Turkcellissa, mikäli siihen tulee tilaisuus ja se on TeliaSoneran osakkeenomistajien kannalta edullista.

Turkki Matkapuhelinasiakkaiden määrä

Turkcellin asiakkasmäärä kasvoi 15,7 miljoonasta 19 miljoonaan.

Kansainväliset verkkokapasiteettitoiminnot saavuttivat tehostamistavoitteensa.

Vuosi 2003 oli verkkokapasiteettitoiminnassa uudelleenjärjestelyn ja integraation aikaa. Synergioiden saavuttamiseksi ja kustannusten karsimiseksi Telian ja Soneran verkkokapasiteettitoiminnot yhdistettiin. Lisäksi Telian toiminnot järjesteltiin uudelleen ja niitä tehostettiin.

Hyvästä laadustaan ja erinomaisesta palvelustaan tunnettu TeliaSonera International Carrier puolustaa tällä hetkellä menestyksellisesti asemaansa yhtenä Euroopan markkinoiden suurimmista tukku tuotteiden toimittajista.

Yhdistyminen vahvisti asemaamme Pohjoismaissa, Baltian alueella ja Venäjän Eurooppaan kuuluvassa osassa, millä alueilla TeliaSonera International Carrier on kiistaton markkinajohtaja. Meillä on vahva asema myös Keski- ja Länsi-Euroopassa sekä Atlantin ylittävissä yhteyksissä.

Edistyksellinen suurikapasiteettinen verkko

TeliaSonera International Carrier tarjoaa kansainvälisiä IP-, kapasiteetti- ja puhelupalveluja tukku tuotteina. Keskitymme kansainvälisiä tukku tuotteita tarvitseviin suurempiin operaattoreihin, palveluntarjoajiin ja järjestelmäintegraattoreihin.

Palvelut perustuvat kansainväliseen infrastruktuuriimme, Viking-verkkoon. Verkko soveltuu edistykselliseen laajakaistaviestintään, ja se tarjoaa yhteyksiä valikoituihin kansainvälisiin liitäntäpisteisiin Euroopassa.

Houkutteleva tuotevalikoima

Meillä on houkutteleva tuotevalikoima. Kapasiteettipalveluihin kuuluvat SDH-palvelut, aallonpituuspalvelut ja Ethernet-palvelut. Kapasiteettipalveluja tarjotaan pääasiassa Länsi- ja Itä-

Euroopassa sekä Atlantin ylittävässä verkossa.

IP-palveluja ovat Global Transit, Euro Connect ja Content Connect. Olimme ensimmäinen Yhdysvaltain ulkopuolinen maailmanlaajuinen transit-vapaa IP-palveluntarjoaja, mikä tarkoittaa, että meillä on suorat yhteydet muihin IP-palveluntarjoajiin.

Puhelupalveluihin sisältyvät premium-, bilateral- ja trading-palvelut. Tarjoamme suoria kansainvälisiä puhelupalveluja yli sataan kohteeseen, ja käymme menestyksellisesti kauppaa kansainvälisillä puheluilla. Korkealaatuinen Premium Voice -tuotteemme tuotiin markkinoille vuonna 2003.

Tehostamistoimet onnistuivat

Telian kansainväliset verkkokapasiteettitoiminnot kävivät läpi onnistuneen uudelleenjärjestelyn vuonna 2003. Liiketoiminta on nyt keskitetty IP-, puhelu- ja kapasiteettipalvelujen myyntiin yhtiön kokonaan omistaman, Euroopan halki ja Atlantin yli ulottuvan verkon kannattavassa osassa.

Kansainvälisten verkkokapasiteettitoimintojen kannattavuus parani oleellisesti vuonna 2003, ja vuoden viimeisellä neljänneksellä sekä kassavirta että liiketulos ennen kertaluonteisia eriä olivat positiiviset. Liikevaihto laski, mikä johtui Aasian-toimintojen, Yhdysvaltain kotimaisten kapasiteettitoimintojen sekä Britannian

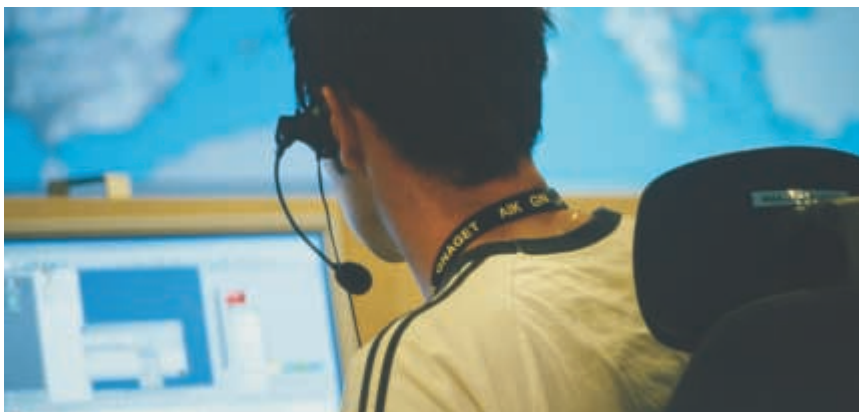
International Carrier	
Liikevaihto:	SEK 4 892 milj. (6 861)
Käyttökate-% ennen kertaluonteisia eriä:	2,9 (-17,9)
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä:	SEK -298 milj. (-1 992)
Käyttöomaisuus-investoinnit suhteessa liikevaihtoon:	4,9 % (16,3)
Henkilöstön lukumäärä:	555 (914)

Edellinen vuosi suluissa.

ja Saksan kotimaan puhelupalvelujen jälleennyntitoiminnan lopettamisesta.

Kannattavuuden ja liikevaihdon parantaminen

Epävarmuus jatkui verkkokapasiteettimarkkinoilla vuonna 2003. Arvioimme nykyisten markkinaolojen säilyvän myös vuonna 2004 eli määrällisen kasvun jatkuvan hyvänä sekä hintojen laskevan huomattavasti markkinoiden liiakapasiteetin vuoksi. TeliaSonera International Carrierin tavoitteena on olla ensisijainen kansainvälisen verkkokapasiteetin tarjoaja Euroopassa ja toimia kannattavasti Euroopan markkinoilla.

”

TeliaSonera International Carrier tarjoaa kansainvälisiä IP-, kapasiteetti- ja puhelupalveluja tukku tuotteina. Keskitymme kansainvälisiä tukku tuotteita tarvitseviin suurempiin operaattoreihin, palveluntarjoajiin ja järjestelmäintegraattoreihin.

”Helppous tekee kaiken mahdolliseksi”

Tulevaisuudessa TeliaSoneraa odottavat monet haasteet. Kilpailu kiristyy entisestään. Teknologian kehitys kiihtyy. Mutta ennen kaikkea asiakkaamme odottavat meiltä yhä enemmän. He eivät odota uutta teknologiaa, vaan helppokäyttöisiä palveluja ja ratkaisuja, jotka antavat todellista lisäarvoa.

Tämä on merkittävä muutos, ja se edellyttää paljon meiltä kaikilta. Olemme kuitenkin valmiit toimimaan johtavassa roolissa tässä muutoksessa. Niinpä olemme määritelleet TeliaSonera-konsernille uuden vision. Vision, joka määrittää tapamme katsoa tulevaisuuteen.

Meistä tulee aito palveluyritys, jonka tavaramerkkinä on helppous.

Telian ja Soneran yhdistyessä syntyi vahva kokonaisuus. Hyödyntääksemme yhdistymisen tarjoamat edut ja mahdollisuudet olemme valinneet uudelle yhtiölle yhteisen suunnan, johon liittyvät visio, tavoitetilä, liiketoimintakonsepti ja yhteiset arvot. Halusimme arvoillemme mahdollisimman laajan hyväksynnän yhtiön sisällä, ja siksi niiden luomiseen osallistui lähes 4 000 työntekijää ja esimestä konsernin eri yksiköistä. Visiomme kertoo, mitä haluamme saavuttaa vuoteen 2010 mennessä.

Visio 2010: "Helppous tekee kaiken mahdolliseksi"

Vuonna 2010 TeliaSonera on aito palveluyritys. Palvelemme yksilöitä ja perheitä, yrityksiä ja organisaatioita. Meidän ansiostamme asiakkaamme voivat muodostaa yhteyksiä ja viestiä ajasta ja paikasta riippumatta. Meidän avullamme he voivat hyödyntää järjestelmiä, verkkoja ja palveluja. Turvallisesti, fiksusti ja nopeasti. Tämä on toimintamme perusta.

Uskomme, että asiakkaidemme pohjimmainen tarve on, että he saavat täytettyä jokapäiväiset toiveensa ja hoidettua tehtävänsä mahdollisimman vaivattomasti. Näin elämä ja liiketoiminta muuttuvat helpommiksi, tehokkaammiksi ja nautittavammiksi.

Helppous on tehnyt mahdolliseksi asioiden hoitamisen tavalla, jota ei ennen pidetty edes mahdollisena. Viestintäpalvelujen markkinat eivät ole koskaan oikeastaan olleet kypsiä. Mielikuvituksen puute ja monimutkaisuus ovat olleet kehityksemme esteenä. Olemme nyt ymmärtäneet, että markkinamme ovatkin vasta kehittymässä.

TeliaSonera on vienyt helppouden tasolle, jolla se erottautuu. Siitä on tullut suurin kilpailuetumme. Kyse on kaikkien viestintäpalveluiden saumattomasta yhteistoiminnasta yhtenä järjestelmänä – on sitten kyse matkaviestintä- tai Internet-ratkaisuista, kiinteän verkon ratkaisuista tai muista. Kaikki teknologian osa-alueet on saatava toimimaan yhdessä – tämä lisää helppoutta ja käytön yksinkertaisuutta. Palveluitamme voi käyttää vaistomaisesti – se käy yhtä helposti kuin valojen päälle laittaminen, tai jopa automaattisesti. Teknologia on näkymätöntä, mutta se on kuitenkin taustalla, ja sen hallinta asiakkaidemme puolesta vaatii kaltaisiamme ammattilaisia.

Helppoudesta on tullut tapamme toimia. Se tuottaa kustannustehokkuutta, jonka ansiosta voimme tarjota enemmän vastinetta rahalle. TeliaSoneran kanssa asiointi ja yhteistyö on helppoa. Viestintäpalvelumme ovat helppoja löytää, helppoja ymmärtää, ostaa ja käyttää, ja niistä on helppo nauttia. Olemme ylpeitä ja iloisia mahdollistajan roolistamme – teemme toisille elämän helpommaksi ja sujuvammaksi. Ja se toimii. Helppoutta kannattaa ostaa. Ja se on saanut aikaan yhtiön, josta voimme olla ylpeitä.

TeliaSoneran helppous on lisännyt asiakkaiden ostohalukkuutta ja sisäistä tehokkuuttamme, ja sitä kautta luonut suurempaa kasvua ja kannattavuutta kuin alalla yleensä. Se on tehnyt meistä merkittävän toimijan Euroopan palvelutoimialalla. Ainutlaatuinen asemamme on seurausta vertaansa vailla olevasta helppoudesta, jonka asiakkaamme ovat havainneet vertailussa muihin palvelualan yrityksiin. Helppous tekee kaiken mahdolliseksi.

Visio 2010 lyhyesti

Asiakkaat

Päivittäisten toiveiden täyttäminen ja tehtävien hoitaminen vaivattomammin.

Palvelut

Helppous erottaa meidät muista.

Me itse

Aito palveluyritys, josta sen työntekijät voivat olla ylpeitä.

Kasvu

Merkittävä toimija Euroopan palvelutoimialalla.

Tavoitetila 2005

Olemme asettaneet tarkistuspisteen kahden vuoden päähän varmistaaksemme, että olemme pysyneet kurssissa ja etenemme kohti visiota. Vuonna 2005 haluamme olla hyvää vauhtia kehittymässä aidoksi palveluyritykseksi, jonka tavaramerkkinä on helppous. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaamme, henkilöstömme, yhteistyökumppanimme ja omistajamme ovat huomanneet ponnistelumme ja arvostavat niitä. Tavoitetilaa koskevia erityistavoitteita on asetettu neljälle eri alueelle:

Asiakkaat

Parasta palvelua saavat asiakkaat

Asiakkaat näkevät TeliaSoneran palveluyrityksenä, joka täyttää asiakkaan tärkeimmät tarpeet parhaiten. Tavoitteenamme on kasvattaa markkinaosuuksiamme.

Me itse

Sitoutuneet työntekijät

Työntekijämme pitävät itseään, kollegoitaan, alaisiaan ja esimiehiään arvojemme mukaan käyttäytyvinä ja visioomme sitoutuneina.

Palvelut

Helppokäyttöiset palvelut

Asiakkaat näkevät TeliaSoneran palveluyrityksenä, joka tarjoaa ennennäkemätöntä helppoutta. TeliaSoneraa verrataan teleyritysten lisäksi myös muihin palveluyrityksiin.

Kasvu

Kannattava kasvu

Kasvumme on vahvaa ja kannattavuutemme huippuluokkaa. Kasvua mitataan vertaamalla kasvulukujamme markkinoiden keskimääräiseen kasvuun ja kannattavuuttamme telealan keskimääräiseen kannattavuuteen. Tavoitteita asetetaan myös uusien palvelujen tuotolle sekä kustannustehokkuudelle ja prosessien tehokkuudelle. Kaikki suunnitellut yhdistymisestä seuranneet synergiaedut on hyödynnetty.

Liiketoimintakonsepti

TeliaSonera tarjoaa luotettavia, innovatiivisia ja helppokäyttöisiä televiestintäpalveluja puheen, kuvan, datan, informaation sekä asiointitapahtumien ja viihteen siirtoon ja paketoimiseen Pohjoismaissa, Baltiassa, Venäjällä ja valituilla markkinoilla Euraasiassa.

TeliaSonera tarjoaa myös tukkumyyntinä kansainvälisiä verkkokapasiteetti-palveluja valikoitujen kohteiden välillä Euroopassa ja Atlantin yli.

Markkina-asetmaastaan riippuen TeliaSonera tarjoaa täyden tai tarkemmin rajatun valikoiman palveluja.

TeliaSonera palvelee jokaista asiakasta tarjoamalla vastinetta rahalle. Tämä on mahdollista, kun hyödynnämme kokoamme ja muutamme kokonaisvaltaisen asiakastarpeiden tuntemuksemme teoiksi.

Yhteiset arvot

Arvojemme tavoitteena on ohjata työntekijöitä heidän päivittäisessä työskentelyssään ja päätöksenteossaan siirtyessämme teknologialähtöisestä toimintatavasta kohti asiakkaisiin ja heidän tarpeisiinsa pohjautuvaa toimintatapaa. Arvot ovat logiikan ja intuition yhdistelmä, johon liittyvät aikaisemmat menestystekijät ja tulevaisuuden haasteiden asettamat vaatimukset. Arvot on jaettu kolmeen ryhmään: liiketoiminta, suhteet ja innostus.

Liiketoiminta

Tuotan lisäarvoa

Liiketoiminnan osalta olemme päättäneet, että kulmakivenä on lisäarvon tuottaminen. Lisäarvon tuottaminen sisältää halumme keskittyä asiakkaaseen ja olla bisneshenkisiä. Se tarkoittaa, että pyrimme jatkuvasti helppouteen ja työskentelemme yhdessä lisäarvon luomiseksi – niin tiimeissä kuin yli rajojen.

Suhteet

Osoitan arvostusta

Haluamme osoittaa arvostusta. On tärkeää, että yksilönä tunnet, että sinua kuunnellaan, ja tiedät, että panoksesi on tärkeä. Meidän on voitava luottaa toisiimme. Sitoudumme siihen, mitä lupaamme. Arvostus tarkoittaa myös, että ihmiset saavat käyttöönsä oikeat työkalut ja resurssit heidän ratkaistavikseen annettujen asioiden hoitamiseksi. Toisin sanoen, kohtelemme toisia niin kuin haluamme itseämme kohdeltavan – niin yhtiön sisällä kuin sen ulkopuolellakin.

Innostus

Tartun toimeen

Positiivisuudessa, taistelutahdossa ja mahdollisuuksien luomisessa on kyse innostuksesta. Meillä on oltava intoa tarttua toimeen ja toteuttaa asioita. Meidän on oltava innovatiivisia ja toimittava edelläkävijöinä niin kuin olemme tehneet tähänkin asti.

Strateginen suunta lyhyesti

TeliaSoneralla on merkittävä markkina-asema Pohjoismaissa ja Baltiassa sekä Euraasiassa, Turkissa ja Venäjällä. Pää tavoitteemme on parantaa entisestään asemaamme näillä markkina-alueilla. Vuonna 2004 ja siitä eteenpäin matkaviestinnän hyvän kasvun odotetaan jatkuvan ja Internet-pohjaisten palveluiden odotetaan kasvavan voimakkaasti näillä markkinoilla samalla kun kiinteän verkon puhelupalvelujen markkinoiden odotetaan pienenevän.

TeliaSonera on edelleen sitoutunut kannattavan kasvun etsimiseen nykyisellä toiminta-alueellaan. Toimimme markkinoilla jatkossakin aggressiivisesti, ja odotamme vuoden 2004 aikana orgaanista kasvua markkinoiden yleisen tason mukaisesti tai jopa sitä paremmin.

Tärkeä osa TeliaSoneran strategiaa on pyrkiä saamaan osake-enemmistö kaikissa toiminnoissamme kasvattamalla omistusosuuttamme osakkuusyhtiöissä mahdollisuuksien mukaan.

Osake-enemmistön saaminen on tärkeää erityisesti Baltian maissa, koska siten pystymme parhaiten hyödyntämään synergia- ja mittakaavaetuja niin markkinoiden kuin infrastruktuurimme suhteen sekä kehittämään Baltian markkinoita rinnan pohjoismaisten markkinoiden kanssa.

TeliaSoneran kotimarkkinat käsittävät Pohjoismaat ja Baltian. Ruotsissa, Suomessa ja Baltian maissa TeliaSonera tarjoaa täyden valikoiman televiestintäpalveluja. Norjassa ja Tanskassa tarjoamme rajoitetun valikoiman palveluja.

Kotimarkkinoillemme on luonteenomaista kova kilpailu ja suuret liittymätiheydet. Tavoitteemme on vahvistaa markkina-asemaamme tarjoamalla entistä helppokäyttöisempiä palveluja ja parantamalla asiakaspalveluamme. Kattava tuote- ja palveluvalikoimamme sekä laaja asiakaskuntamme luovat edellytykset tehokkaille palvelukokonaisuuksille ja lisääntyneelle ristiinmyynille. Vahva paikallinen läsnäolo mahdollistaa yhteispohjoismaisten viestintäpalvelujen tarjonnan.

Tyydyttääkseen asiakkaiden helppokäyttöisten ja tarkoituksenmukaisten palvelujen tarpeen TeliaSonera pyrkii uudistamaan palvelutarjonnan kehittelyä ottamalla asiakkaat mukaan palveluiden kehittämiseen. TeliaSoneran kaikki tuotteet ja palvelut tulevat olemaan helposti ymmärrettäviä, helposti ostettavia ja helppokäyttöisiä. Sopeutamme edelleen kustannusrakenteitamme vastaamaan markkinatilannetta eri segmenteissä, jotta kilpailukykyemme paranisi ilman, että kannattavuutemme vaarantuu.

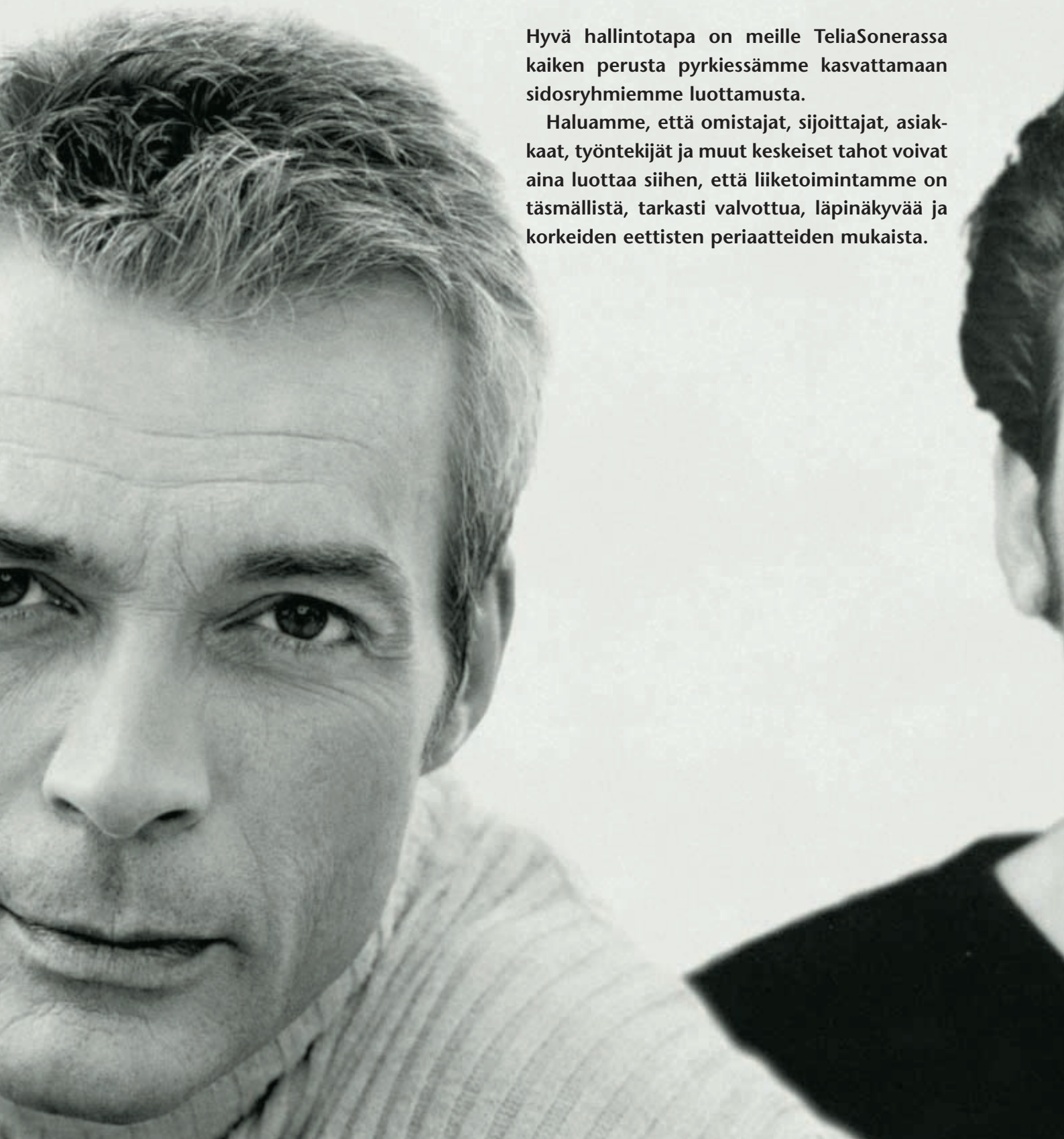
TeliaSoneran vahva rahoitusasema ja kokemus onnistuneesta valtioiden rajat ylittävästä fuusiosta antavat meille mahdollisuuden katsoa nyt myös eteenpäin ja toimia aktiivisesti Euroopan telealan toimialajärjestelyissä. Lähtökohtana on asemamme kehittäminen tai vahvistaminen Pohjoismaiden ja Baltian kotimarkkinoillemme, jos ja kun oikea tilaisuus avautuu. Mahdollisten yritysostojen tulee kasvattaa arvoamme täyttämällä tuottovaatimuksemme ja mahdollistamalla vakaan rahoitusasemamme säilyttämisen.

Vastuunjako, ohjaus ja valvonta

Vankka perusta turvaa omistaja-arvon

Hyvä hallintotapa on meille TeliaSonerassa kaiken perusta pyrkiessämme kasvattamaan sidosryhmiemme luottamusta.

Haluamme, että omistajat, sijoittajat, asiakkaat, työntekijät ja muut keskeiset tahot voivat aina luottaa siihen, että liiketoimintamme on täsmällistä, tarkasti valvottua, läpinäkyvää ja korkeiden eettisten periaatteiden mukaista.

Vastuunjako, ohjaus ja valvonta

Vastuunjako, ohjaus ja valvonta

TeliaSonera on ruotsalainen julkinen osakeyhtiö, jota säätelevät Ruotsin osakeyhtiölaki ja yhtiön yhtiöjärjestys. Osakeyhtiölain mukaan yhtiökokoukset ovat korkein päätöksentekoeelin, jossa omistajat käyttävät osakeomistukseen perustuvaa valtaansa. Yhtiökokouksissa yksi osake vastaa yhtä ääntä. Varsinainen yhtiökokous päättää esimerkiksi yhtiön voitonjaosta sekä hallituksen ja toimitusjohtajan vastuuvapauksesta. Lisäksi yhtiökokous nimittää hallituksen ja tilintarkastajat ja päättää hallituksen ja tilintarkastajien palkkioista. Nämä päätökset tehdään yksinkertaisella ääntenenemmistöllä.

Osakkeenomistajat päättävät varsinaisissa tai ylimääräisissä yhtiökokouksissa myös osakeanneista, optio-ohjelmista, osakkeiden takaisinostoista jne.

Hallitus vastaa yhtiön organisaatiosta ja hallinnosta, yhtiön strategioiden hyväksyminen mukaan lukien. Lisäksi hallitus nimittää toimitusjohtajan.

Toimitusjohtaja vastaa konsernin strategisesta kehittämisestä ja liiketoiminnan ohjauksesta sekä johtaa ja koordinoi päivittäistä toimintaa hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Päätöksentekovaltuudet delegoidaan TeliaSonerassa henkilöltä henkilölle, ja toimitusjohtaja delegoi päätöksentekovaltuuksia alaisilleen.

TeliaSonera pyrkii olemaan ”hyvä yrityskansalainen” toimimalla eettisesti ja vastuuntuntoisesti sekä edistämällä kestävästä kehityksestä. Tämän varmistamiseksi konserni noudattaa hallituksen vahvistamia ohjeita, joista koko organisaation pitää olla tietoinen ja joita sen tulee noudattaa.

Osakkeenomistajat

TeliaSoneralalla oli 31.12.2003 yhteensä 869 967 osakkeenomistajaa. Suurimpia osakkeenomistajia ovat Ruotsin valtio 45,3 prosentin ja Suomen valtio 19,1 prosentin omistusosuudella. Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan välisessä osakkeenomistajien sopimuksessa osapuolet ovat sopineet käyttävänsä äänivaltaansa TeliaSoneran yhtiökokouksissa hallintoa ja valvontajärjestelmiä koskevien parhaiden periaatteiden mukaisesti.

Omistusrakenteesta on lisätietoja sivulla 42. TeliaSoneran osake noteerataan Tukholman ja Helsingin pörssiissä sekä yhdysvaltalaisessa Nasdaq-kaupankäyntijärjestelmässä. Sopimuk-

set, joita TeliaSonera on solminut näiden pörsien kanssa, koskevat lähinnä sitä, miten yhtiötä koskevat tärkeät tiedot saatetaan julkisuuteen siten, että kaikki sijoittajat saavat oleelliset tiedot yhtäläisin ehdoin. TeliaSonera noudattaa myös kunkin maan rahoitustarkastuslaitoksen asettamia erikoissääntöjä.

Tietoja osakekurssin kehityksestä vuonna 2003 on annettu sivulla 42.

Taloudelliset katsaukset ja tietoja osakkeenomistajille

TeliaSoneralta vaadittavissa taloudellisissa katsauksissa esitettävien tietojen on oltava tiukkojen ammatillisten normien mukaisia ja täydellisiä, oikeudenmukaisia, täsmällisiä, ajankoh-
taisia ja ymmärrettäviä.

TeliaSoneran talouskatsauksia ovat neljännesvuosikatsaukset, Ruotsin sääntöjen mukainen vuosikertomus sekä Form 20-F:n mukainen vuosikertomus, joka täyttää Yhdysvaltain arvo-paperi- ja pörssikomission SEC:n vaatimukset. Oleellisista päätöksistä ja tapahtumista kerrotaan lehdistötiedotteissa Ruotsin, Suomen ja Yhdysvaltain pörssi-yhtiöitä koskevien säännösten mukaisesti.

TeliaSonera laatii vuosikertomukset ja neljännesvuosikatsaukset International Financial Reporting Standards (IFRS/IAS) -periaatteiden mukaisesti. Vuosikertomuksiin ja neljännesvuosikatsauksiin sisältyvät konsernin tase, tuloslaskelma ja kassavirtalaskelma sekä liiketoiminnan kuvaus ja analyysi. Olennaisia tietoja sisältävät katsaukset ja lehdistötiedotteet julkaistaan ruotsiksi, suomeksi ja englanniksi. Luvut esitetään Ruotsin kruunuissa ja tietyt avainluvut myös euroissa.

TeliaSoneran talouskatsaukset ja lehdistötiedotteet löytyvät julkaisemisen jälkeen osoitteesta www.teliasonera.fi. Tässä palvelussa voi seurata myös osakkeen pörssikurssin kehitystä sekä katsausten julkaisun yhteydessä järjestettäviä lehdistötilaisuuksia. Internet-sivuilta voi myös tilata lehdistötiedotteita ja taloudellisia katsauksia sähköpostitoimituksena.

On erittäin tärkeää pitää osakkeenomistajat ajan tasalla TeliaSoneran tuloksesta ja kehityksestä. Samalla on sekä taloudelliselta että ympäristönsuojelun kannalta tärkeää pitää painetun

materiaalin tuotanto ja jakelu kohtuullisella tasolla, varsinkin kun otetaan huomioon osakkeenomistajien suuri määrä. Tästä syystä kaikki uudet osakkeenomistajat saavat tuoreimman talouskatsauksen mukana kyselylomakkeen, jossa tiedustellaan, haluavatko he saada painetut talouskatsaukset veloitetusta.

TeliaSonera osallistuu osakesäästäjien paikallisyhdistysten kokouksiin kaikkialla Ruotsissa. On olemassa erillinen osakkeenomistajien yhdistys, joka huolehtii erityisesti TeliaSoneran osakkeenomistajien eduista. TeliaSoneran edustajat osallistuvat myös kyseisen yhdistyksen kokouksiin. TeliaSonera tukee lisäksi Ruotsin Unga aktiesparare -yhdistystä. Suomessa osakkeenomistajien etujärjestöjä, joiden kokouksiin TeliaSoneran edustajat osallistuvat, ovat esimerkiksi paikalliset osakesäästäjäyhdistykset sekä Suomen Pörssiäätiö.

Sisäpiiritietoja koskevat ohjeet

Sisäpiiritietoja koskevat lait kieltävät käymästä kauppaa osakkeilla tai muilla rahoitusinstrumenteilla sellaisen oleellisen tiedon pohjalta, joka ei ole suuren yleisön tiedossa. Näiden rajoitusten lisäksi on sääntöjä yksilöille, jotka ovat pysyviä sisäpiiriläisiä eli joilla katsotaan olevan erityisen hyvät edellytykset saada käyttöönsä yhtiötä koskevia luottamuksellisia tietoja. Sääntöjen mukaan pysyvän sisäpiiriläisen tulee ilmoittaa Ruotsin rahoitustarkastukselle kirjallisesti yhtiön osakkeet ja muut rahoitusinstrumentit, jotka ovat hänen tai häneen läheisesti liittyvien luonnollisten ja juridisten henkilöiden omistuksessa. Myös tällaisen omistuksen muutoksista pitää ilmoittaa Ruotsin rahoitustarkastukselle.

Seuraavat teliasoneralaiset on merkitty Ruotsin rahoitustarkastuksessa pysyviksi sisäpiiriläisiksi: hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja, talous- ja rahoitusjohtaja, ulkopuoliset tilintarkastajat, konsernitason yksiköiden johtajat, tiettyjen pääkonttorin konsernitoimintojen johtajat ja tiettyjen tulosyksiköiden johtajat.

Sisäpiiriläisiksi on merkitty myös joukko pääkonttorin toimihenkilöitä sekä tiettyjen tytäryhtiöiden toimitusjohtajat ja liiketoiminnasta ja taloudesta vastaavat johtajat.

Yhtiökokous, hallitus, valiokunnat ja tilintarkastajat

Varsinainen yhtiökokous

TeliaSonera kutsuu yhtiökokouksen koolle yhtiöjärjestyksen ja Ruotsin osakeyhtiölain määräämällä tavalla.

Yhtiökokoukset julkaistaan aina ruotsalaisissa Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter ja Post- och Inrikes Tidningar -sanomalehdissä sekä lehdistötiedotteessa. Se voidaan julkaista myös muissa sanomalehdissä, esimerkiksi Suomessa. Kokoukset julkaistaan myös TeliaSoneran Internet-sivuilla osoitteessa www.teliasonera.fi. Osakkeenomistajille ei yleensä lähetetä erillistä yhtiökokouksutsua. Ne osakkeenomistajat, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa saada talouskat-
sukset kotiosoitteeseensa, saavat tiedon yhtiökokouksesta vuosikertomuksesta.

Yhtiökokouksessa tehdyt päätökset julkaistaan lehdistötiedotteessa heti kokouksen päättymisen jälkeen.

Yhtiökokous pidetään Tukholmassa, koska se on TeliaSoneran kotipaikka. Vuonna 2003 osakkeenomistajat saattoivat osallistua yhtiökokoukseen myös Helsingissä videoneuvottelun välityksellä. Kokous pidettiin ruotsiksi ja simultaanitulkattiin suomeksi ja englanniksi. Helsingissä osallistuneilla osakkeenomistajilla oli täsmälleen samat oikeudet, äänioikeus mukaan lukien, kuin Tukholmassa kokoukseen osallistuneilla osakkeenomistajilla.

Toukokuussa 2003 pidetty yhtiökokouksen osallistuneet osakkeenomistajat edustivat 77 prosenttia osakekannasta ja äänistä.

Nimitysvaliokunta

Yhtiökokous päätti vuonna 2001 perustaa nimitysvaliokunnan, joka toimii osakkeenomistajien puolesta. Valiokunnan pääasiallisena tarkoituksena on johtaa hallituksen jäsenten nimitys-

prosessia, nimittää hallituksen jäsenet ja tehdä esitykset hallituksen jäsenille suoritettavista korvauksista. Nimitysvaliokunnan suositukset julkaistaan ennen varsinaista yhtiökokousta ja esitellään itse kokouksessa.

Valiokunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämiseen. Ylimääräisessä yhtiökokouksessa, joka pidettiin 4.11.2002, päätettiin, että yhtiön nimitysvaliokuntaan kuuluvat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Hallitus

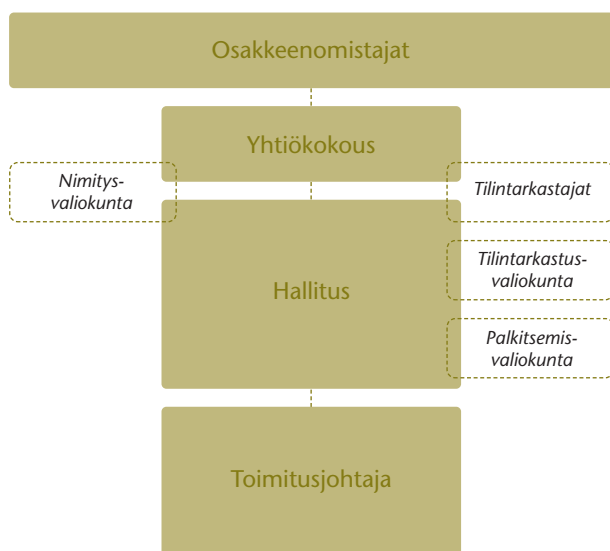
TeliaSoneran hallituksessa on yhdeksän sivutoimista jäsentä, jotka valitaan yhtiökokouksessa vuodeksi kerrallaan. Hallitus pitää näitä jäseniä riippumattomina. Hallituksessa on myös kolme henkilöstön edustajaa, ja lisäksi yksi henkilöstön edustaja osallistuu hallituksen kokouksiin ilman äänioikeutta. Henkilöstön edustaja ei pidetä riippumattomina, ja he ovat ammattiliittojen nimittämiä. Toimitusjohtaja ei ole hallituksen jäsen.

Hallitus vastaa yhtiön organisaatiosta ja hallinnosta. Tämä sisältää strategioiden hyväksymisen ja tärkeimpien strategioiden päätösten tekemisen. Hallitus nimittää TeliaSonera AB:n toimitusjohtajan, joka toimii myös TeliaSonera-konsernin johtajana, ja antaa hänelle ohjeita yhtiön johtamista varten.

Hallitus nimittää jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jokaisella hallituksen jäsenellä on yhtä suuri vastuu yhtiökokoukseen nähden, mutta työkuorman jakamiseksi hallitus voi nimittää jäseniään valiokuntiin, joilla on erityisiä vastuualueita. Valiokunta perehtyy vastuualueeseensa liittyviin asioihin ja antaa esimerkiksi suosituksia ja lausuntoja hallituksen päätöksiä tai toimenpiteitä varten. Valiokuntia on tällä hetkellä kaksi: palkitsemisvaliokunta ja tilintarkastusvaliokunta.

Vuoden 2003 yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hallitukselle maksetaan palkkiota seuraavasti: 750 000 Ruotsin kruunua vuodessa puheenjohtajalle, 550 000 kruunua vuodessa varapuheenjohtajalle ja 400 000 kruu-

Omistajavalvonta

nuu vuodessa jokaiselle hallitukseen valitulle jäsenelle. Hallituksen jäsenille ei makseta erillistä palkkiota valiokuntatyöstä. Henkilöstön edustajina valituille hallituksen jäsenille ei makseta palkkiota.

Hallituksen kokoonpano vuonna 2003 ja lyhyt esittely jokaisesta jäsenestä on sivulla 40. Hallituksen työskentelyä, sen valiokuntien työskentely ja kokoonpanot mukaan lukien, kuvataan hallituksen toimintakertomuksessa sivulla 46.

Palkitsemisvaliokunta

Hallitus on nimittänyt keskuudestaan palkitsemisvaliokunnan, joka vastaa toimitusjohtajan, johtoryhmän ja muiden suoraan toimitusjohtajalle raportoitujen johtajien palkitsemiseen (palkat ja muut korvaukset eläke-edut mukaan lukien) liittyvistä asioista. Vastuu kattaa myös kannustinjärjestelmät, jotka koskevat laajempaa työntekijöiden joukkoa konsernin sisällä.

Tilintarkastusvaliokunta

Vuoden 2003 alussa hallitus nimitti tilintarkastusvaliokunnan, jonka vastuulla on arvioida yhtiön talouskatsauksia sekä sisäisiä raportointi- ja ohjausjärjestelmiä. Valiokunta vastaa myös ulkopuolisten tilintarkastajien nimitysprosessista.

Ulkopuoliset tilintarkastajat

Yhtiökokous nimittää tilintarkastajat, joiden tehtävänä on tarkastaa yhtiön vuotuinen tilinpäätös ja kirjanpito sekä hallituksen ja toimitusjohtajan hallinto. Tilintarkastajat saavat valtuutuksensa siis osakkeenomistajilta ja raportoivat heille.

Vuoden 2003 yhtiökokouksessa tilintarkastajiksi valittiin Ernst & Young AB ja KPMG Bohlins AB. Tilintarkastajille päätettiin maksaa korvausta laskun perusteella.

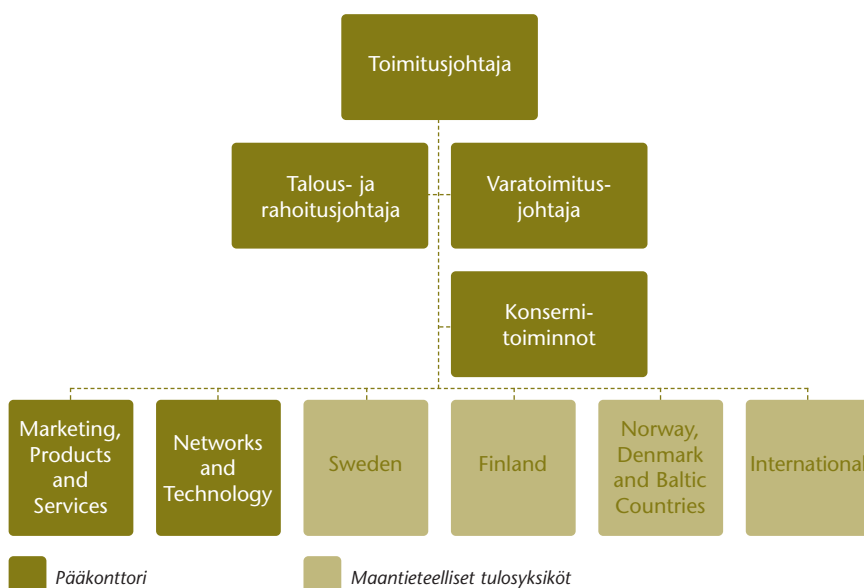
Toukokuussa 2003 hallitus käynnisti tilintarkastuspalveluja koskevan tarjouspyyntö-

prosessin, jonka tarkoituksena on valita pätevin tilintarkastusyhtiö vastaamaan TeliaSonera-konsernin tilintarkastuksesta. Tilintarkastusvaliokunnan johtaman laajan prosessin jälkeen hallitus päätti tammikuussa 2004 esittää vuoden 2004 yhtiökokoukselle, että TeliaSoneran tilintarkastajaksi valitaan PricewaterhouseCoopers.

Lisätietoja tilintarkastajille vuonna 2003 maksetuista palkkioista on tilinpäätöksen liitetiedossa 38.

Ohjaus ja valvonta

TeliaSonera-konserni koostuu pääkonttorista ja neljästä tulosityksiköstä.

Ohjaus- ja valvontatoiminnoista vastaa toimitusjohtaja pääkonttorin tuella. Pääkonttoriin kuuluu kaksi konsernitasoista yksikköä, Marketing, Products and Services ja Networks and Technology, sekä joukko konsernitoimintoja. Päivittäiset toiminnot on hajautettu neljään maantieteelliseen tulosityksikköön, jotka ovat TeliaSonera Sweden, TeliaSonera Finland, TeliaSonera Norway, Denmark and Baltic Countries ja TeliaSonera International.

TeliaSoneran tavoitteita ovat asiakkaiden palveleminen parhaalla mahdollisella tavalla ja omistaja-arvon kasvattaminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja TeliaSoneran toimintamahdollisuuksien täysimittaiseksi hyödyntämiseksi yhtiössä on otettu käyttöön vastuunjaon ja ohjausmallit sisältävä järjestelmä.

Hajautetut toiminnot ja vahva keskitetty ohjaus

TeliaSoneraa johdetaan yhtenä yrityksenä, jonka vahva keskitetty ohjaus ja valvonta ulottuvat koko konsernia koskeviin strategiaan kysymyksiin, synergiaetujen saavuttamiseen sekä tulosityksiköiden toimintojen parantamiseen.

Toimitusjohtaja vastaa konsernin strategiasta kehittämisestä ja liiketoiminnan ohjauksesta sekä johtaa ja koordinoi konsernin päivittäistä liiketoimintaa hallituksen linjausten mukaisesti. Toimitusjohtaja nimittää konsernitasoisten yksiköiden, konsernitoimintojen ja maantieteellisten tulosityksiköiden johtajat.

TeliaSonerassa sovelletaan ns. henkilöltä henkilölle -delegointia, jonka mukaan toimitusjohtaja delegoi päätösvaltaa nimittämilleen johtajille tarkasti määritellyissä rajoissa. TeliaSonerassa noudatetaan tiukasti periaatetta,

jonka mukaan johtotehtäviin nimitetään henkilöt yksinomaan osaamisen ja pätevyyden perusteella.

Konsernin pääkonttori tukee toimitusjohtajaa konsernin johtamisessa. Pääkonttoriin kuuluu kaksi konsernitasoisista yksikköä, jotka ovat Marketing, Products and Services ja Networks and Technology, sekä joukko konsernitoimintoja, kuten taloushallinto, henkilöstötoiminnot, lakiasiat, sisäinen tarkastus ja viestintä. Lakiasiat ja sisäinen tarkastus raportoivat suoraan toimitusjohtajalle näiden yksiköiden riippumattomuuden takaamiseksi suhteessa muuhun organisaatioon.

Vastuu yrityksen kannattavuudesta ja operatiivisista päivittäistoiminnoista on hajautettu neljään maantieteelliseen tulosyksikköön, jotka ovat TeliaSonera Sweden, TeliaSonera Finland, TeliaSonera Norway, Denmark and Baltic Countries ja TeliaSonera International.

Tehokkaalla ohjauksella ja valvonnalla keskeisissä kysymyksissä sekä pitkälle menevällä operatiivisten päivittäistoimintojen delegoinnilla saadaan yhdistettyä suuruuden tuomat edut asiakasläheisyyteen, joustavuuteen ja tehokkaaseen päätöksentekoon kaikilla markkinoilla.

Arvoa asiakkaalle

TeliaSoneran menestys perustuu arvon tuottamiseen asiakkaalle yrityksen kaikilla markkina-alueilla. Asiakkaan saaman hyödyn varmistaminen on koko organisaation vastuulla.

Lähtökohtana on asiakkaiden tarpeita vastaava tuote- ja palveluvalikoima. Palveluja voidaan yhdistellä tuotepaketeiksi erilaisten asiakastarpeiden mukaan. Näin saadaan tuotettua lisäarvoa, josta yritykset ja yksityishenkilöt ovat valmiita maksamaan.

TeliaSoneran palvelut perustuvat johtavaan teleteknologiaan, ja niiden tulee olla helppoja ymmärtää, helppoja ostaa ja helppoja käyttää. Tässä auttaa selkeä ja yksiselitteinen hinnoittelu.

TeliaSonera panostaa jatkuvasti erilaisten asiakastarpeiden kartoitukseen ja ennakkointiin. Uusia palveluja kehitetään testauksen ja pilottikäytön avulla yhteistyössä asiakkaiden kanssa ennen palvelujen lanseerausta markkinoille. Asiakkaiden osallistuminen tuotekehitykseen jo varhaisessa vaiheessa varmistaa tuotteiden ja palveluiden toimivuuden ja asiakkaiden vaatimusten ja toiveiden huomioonottamisen. Asiakaspalautteen saaminen jo käytössä olevista palveluista on myös erittäin tärkeää.

Tuoteturvallisuudesta kannetaan vastuu niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä. TeliaSonera paneutuu jatkossakin matkaviestimiin ja sähkömagneettisiin kenttiin liittyviin turvallisuuskysymyksiin. Konsernissa seurataan alan tutki-

musta ja pidetään asianosaiset sidosryhmät jatkuvasti ajan tasalla.

Asiakastyytyväisyysmittaukset ovat keino seurata asiakassuhteiden kehittymistä ja arvioida asiakkaiden kokemaa hyötyä. Näin konserni saa jatkuvasti tietoa siitä, millä osa-alueilla tarvitaan panostuksia asiakkaan saaman hyödyn takaamiseksi.

Tulosvastuu lähellä asiakkaita

Maantieteellisillä tulosyksiköillä on täysi operatiivinen vastuu. Ne vastaavat myös kannattavuudesta ja asiakastyytyväisyydestä omilla alueillaan.

TeliaSonera Sweden ja TeliaSonera Finland -tulosyksiköiden organisaatiot ovat hyvin samankaltaiset. Suomen ja Ruotsin markkinoilla TeliaSonera tarjoaa täyden valikoiman palveluja, ja liiketoiminnan tulosvastuu on lähellä asiakasta ns. asiakassegmenteissä, joita ovat kuluttajat, yritykset, suuret yritykset ja operaattorit. Tuotetarjonnan ja verkkoalustojen tehokkuudesta vastaavat Tuotteet ja Palvelut sekä Verkot ja Tuotanto -liiketoimintayksiköt.

Asiakassegmentit vastaavat omasta tuote- ja palvelutarjonnastaan sekä samalla myös toimintansa kannattavuudesta ja asiakastyytyväisyydestä. Asiakassegmenteillä on kokonaisvastuu omasta toiminnastaan, ja ne vastaavat osaltaan myös liiketoimintayksiköiden kustannuksista.

Verkot ja Tuotanto -liiketoimintayksikkö vastaa operaattorisegmentistä. EU:n määräysten mukaisesti Ruotsin ja Suomen verkkotoiminnot tulee hoitaa juridisesti erillään loppuasiakastoiminnoista.

Muissa maantieteellisissä tulosyksiköissä toiminnot on organisoitu konsernin paikallisen palvelutarjonnan ja kyseisellä markkina-alueella sovellettavan asiakaslogiikan mukaan.

Maantieteelliset tulosyksiköt vastaavat kaikista operatiivisista resursseista mukaan lukien markkinointi, myynti, tuote- ja palvelukehitys, tuotanto ja verkkotoiminnot. Tulosyksiköt tekevät hinnoitteluun, hankintoihin ja investointien priorisointiin liittyvät operatiiviset päätökset ennalta sovittujen strategioiden sekä kehitys- ja toimintasuunnitelmien mukaan.

Konsernitasoiset yksiköt

Konsernitasoisilla Marketing, Products and Services ja Networks and Technology -yksiköillä varmistetaan suuruuden tuomat edut ja toimintakyky maailmanlaajuisesti.

Marketing, Products and Services -yksiköllä on päävastuu konsernin tuotteiden ja palveluiden kehittämisestä. Yksikkö vastaa oman alueensa tavoitteista ja strategioista mukaan lukien brandistrategiat, hinnoittelu, yhteispohjois-

maiset palvelut ja yhteiset kampanjat. Yksikön vastuulla on myös hyväksyä mahdollinen poikkeaminen keskitetystä laadituista suunnitelmista. Jotta ruotsalaisia ja suomalaisia yritysasiakkaita, joilla on mittavaa toimintaa useammassa maassa, voitaisiin palvella parhaalla mahdollisella tavalla, yksikön tehtäviin kuuluu myös koordinoita konsernin toimintoja ja resursseja suhteessa näihin tällä hetkellä noin pariinkymmeneen asiakkaaseen. Operatiivisesti myynti hoidetaan kuitenkin maantieteellisissä tulosyksiköissä, joihin myös näihin asiakkaisiin liittyvät tuotot ja kustannukset kohdistetaan.

Konsernitasoisella Networks and Technology -yksiköllä on päävastuu konsernin televiestintäalustoista, IT-järjestelmistä ja näihin liittyvistä hankinnoista mukaan lukien sopimukset tärkeimpien toimittajien kanssa. Yksikkö on vastuussa myös strategioista ja tavoitteista näillä alueilla.

Osaamiskeskukset

Voimavarojen keskittämiseksi TeliaSoneran menestyksen kannalta tärkeillä osa-alueilla on perustettu joukko osaamiskeskuksia.

Osaamiskeskus koostuu tietynteknologian tai tuote- ja palvelualueen huippuasiantuntijoista. Osaamiskeskukset toimivat koko konsernin toimeksiannosta, mutta organisaatorakenteessa ne on sijoitettu maantieteellisiin tulosyksiköihin. Osaamiskeskukset edesauttavat omalta osaltaan verkkojen, tuotteiden ja palvelujen yhdenmukaistamista, joka on edellyttynyt synergiaetujen saavuttamiselle.

Osaamiskeskukset tuottavat tietoa konsernitasoisille yksiköille, jotka puolestaan laativat strategiat ja asettavat kehitystavoitteet eri alueille. Strategiat ja tavoitteet muodostavat toimintakehyksen kehitystyölle maantieteellisissä tulosyksiköissä, jotka myös vastaavat osaamiskeskusten kustannuksista.

Suunnittelu, ohjaus ja seuranta

Nopeasti muuttuvilla markkinoilla organisaatiolta edellytetään tilannetajua ja joustavuutta. TeliaSonerassa toimintaa suunnitellaan ja seurataan seitsemän vuosineljänneksen jaksoissa. Suunnitelmien toteutumista seurataan vuosineljänneksittäin tulokortin ja tunnuslukujen (Key Performance Indicator, KPI) avulla. Kaikilla esimiehillä on omaa organisaatiotasoaan vastaava tulokortti.

Liiketoiminnallisten tavoitteiden edistämiseksi konsernissa on käytössä palkkajärjestelmä, jossa vuosipalkka koostuu kiinteästä ja muuttuvasta palkanosasta.

Yrityksen liiketoimintatavoitteiden toteutumista tukee sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä

on ehdottaa toimenpiteitä tehokkuuden, sisäisen valvonnan ja ohjausprosessien parantamiseksi. Sisäinen tarkastus keskittyy ensisijaisesti operatiiviseen seurantaan.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on kiinteä osa liiketoiminnan ohjausta ja seurantaa. Pyrkimyksenä on tunnistaa liiketoimintatavoitteiden saavuttamista uhkaavat

riskit ja ehdottaa toimenpiteitä näiden uhkatekijöiden minimoimiseksi.

Yritysturvallisuus vastaa turvallisuuteen ja kriisinhallintaan liittyvistä ennaltaehkäisevistä suojaustoimenpiteistä. Näihin toimenpiteisiin kuuluu konsernin omaisuuden, tietoteknisten järjestelmien ja henkilöstön sekä verkkojen, palveluiden ja asiakkaiden suojaaminen vahingonteolta ja väärinkäytöksiltä.

Vakuutusuojan laajuudesta päättävät tulosvastaulliset yksiköt tai muut kulloinkin ajankohtaisista riskeistä vastaavat yksiköt sovitujen linjausten mukaisesti.

Rahoitusinstrumentteja ja rahoitusriskien hallintaa kuvataan tilinpäätöksen liitetiedossa 30.

Henkilöstöjohtaminen ja palkitseminen

TeliaSonera on tietointensiivisillä ja kilpailluilla markkinoilla toimiva kansainvälinen palveluyritys. Yrityksen kokonaan omistamissa tai enemmistöomisteisissa toimintoissa oli vuoden lopussa yhteensä 26 700 työntekijää. Toiminnot sijoittuvat pääasiassa Pohjoismaihin, Baltian maihin ja Euraasiaan. Lisäksi TeliaSoneralla on vähemmistöomistuksia myös Baltian maissa, Venäjällä ja Turkissa.

Toiminta nopeasti muuttuvalla ja tietointensiivisellä alalla asettaa suuria vaatimuksia työntekijöille ja yhtiön kyvyille varmistaa riittävät osaamisresurssit. Tästä syystä osaamisen kehittäminen on TeliaSonerassa ratkaisevan tärkeä tehtävä.

Vuonna 2003 kehitettiin TeliaSonera People Framework -konsepti. Sen tarkoituksena on edistää mielikuvaa yhdestä yhtenäisestä yhtiöstä ja saada henkilöstötoimintojen prosessit toimimaan tehokkaasti ja tuloksellisesti.

Keskeinen osa konseptia on osaamisen hallinta, jonka osa-alueita ovat osaamismarkkinoiden hallinta, rekrytointi, johtaminen sekä kehittäminen. Vuonna 2003 henkilöstötoiminnot keskittyivät yhteisten, konsernin sisäisten työmarkkinoiden luomiseen. Näiden työmarkkinoiden on tarkoitus käynnistyä vuoden 2004 aikana. Lisäksi luotiin yhteinen tulos- ja kehityskeskustelumalli sekä johdon ja esimiesten seuraajasuunnittelumalli. Näillä alkuvaiheen toimilla TeliaSonera edistää urakehitystä ja tarjoaa yksilöllisiä mahdollisuuksia.

Henkilöstömuutokset

TeliaSoneran tulee jatkuvasti varmistaa, että konsernin toimintavalmius ja osaaminen vastaavat asiakkaiden tarpeita. Tärkeitä ovat myös taloudellinen vakaus ja kilpailukykyinen kustannustaso.

TeliaSonera on kehittänyt tehokkaat menetelmät näitä tilanteita varten, joissa jonkun työntekijän osaamista ei enää tarvita hänen nykyisissä työtehtävissään tai joissa työntekijöitä uhkaa irtisanominen.

Palkkarakenteet

TeliaSoneran palkitsemisjärjestelmä koostuu kiinteästä ja muuttuvasta palkanosasta, kannustimista ja eduista. TeliaSonera seuraa ja analysoi jatkuvasti markkinoilla olevia parhaita käytäntöjä sekä palkkatasoa voidakseen ylläpitää kilpailukykyistä palkitsemista.

Työntekijöiden palkitseminen on kytketty suorituksiin, jotka liittyvät liiketoiminnan tavoitteisiin sekä yhteisiin arvoihin. Muuttuva palkanosa perustuu liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseen. Palkkataso, kannustimet ja edut samoin kuin työsuhteen ehdot määritellään sellaisiksi, että ne sekä houkuttelevat että kannustavat ja sitouttavat henkilöstöä.

TeliaSonera neuvottelee palkoista suoraan työntekijöiden kanssa työehtosopimukseen perustuvien prosessien kautta ja paikallisten markkinoiden käytännön mukaisesti.

TeliaSoneralla on palkkiojärjestelmä, joka koskee kaikkia johtajia ja työntekijöitä. Johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja, kaikki johtajat ja tietyt esimiehet. Hallitus on hyväksynyt suunnitelman. Palkkion taso vaihtelee niin, että toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja voivat saada palkkiota korkeintaan 50 prosenttia kiinteästä vuosipalkastaan. Talous- ja rahoitusjohtaja, konsernitaseisten yksiköiden ja tulosityksiköiden johtajat sekä konsernin henkilöstöjohtaja saavat palkkiota korkeintaan 35 prosenttia kiinteästä vuosipalkastaan. Palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat esimiehet ovat oikeutettuja saamaan palkkiota enintään 15, 20 tai 25 prosenttia kiinteästä vuosipalkastaan. Tavoitteet määritellään lähinnä suhteessa konsernin, tulosityksikön tai yksikön taloudelliseen tulokseen sekä sen perusteella, miten tavoitetta kohti ollaan edetty.

Muulle henkilöstölle on maakohtaisia palkkiojärjestelmiä. Näissäkin järjestelmissä noudetaan hallituksen hyväksymää palkkiojärjestelmää. Tavoitteet perustuvat pääasiassa taloudellisiin mittareihin. Näiden järjestelmien

mukainen palkkion enimmäisosuus vaihtelee 6,25 prosentista 16,6 prosenttiin kiinteästä vuosipalkasta.

TeliaSoneralla on markkinoista riippuen suoritusperusteisia palkkajärjestelmiä suoraa myyntityötä tekeville henkilöille.

Henkilöstökustannuksista ja -rakenteesta on lisätietoja tilinpäätöksen liitetiedossa 36.

Henkilöstön optio-ohjelmat

Vuoden 2001 varsinainen yhtiökokous hyväksyi äänestyksessä henkilöstön optio-ohjelman käyttöönoton. Optio-ohjelmassa laskettiin liikkeelle velkakirjoja, joihin liittyi oikeus merkitä TeliaSonera AB:n osakkeita. Henkilöstölle suunnatut optiot jaettiin maksutta, ja jokainen ohjelmaan kuuluva sai 1 000 optiota. Ohjelma kattaa yhteensä enintään 21 000 000 optiota, jotka oikeuttavat niiden haltijat hankkimaan vastaavan määrän TeliaSonera AB:n osakkeita. Optiot voidaan käyttää aikaisintaan 31.5.2003 ja viimeistään 31.5.2005.

Vuoden 2002 ylimääräisessä yhtiökokouksessa tehtiin päätös laskea liikkeelle optioita, joihin Soneran optiot voidaan vaihtaa. Jokainen optio oikeuttaa merkitsemään 1,5 uutta TeliaSoneran osaketta.

Näiden optio-ohjelmien taloudellisesta vaikutuksesta on lisätietoja tilinpäätöksen liitetiedossa 36.

Konsernin yhteiskuntavastuu

TeliaSonera pyrkii olemaan ”hyvä yrityskansalainen” toimimalla eettisesti ja vastuuntuntoisesti sekä edistämällä kestävästä kehitystä markkinoilla, työpaikalla, ympäristössä ja koko yhteiskunnassa.

Televiestintäala voi jouduttaa kestävästä kehitystä monin tavoin. Monet TeliaSoneran palveluista, kuten teleneuvottelu ja verkossa toimiva vastaajapalvelu, korvaavat matkustamista ja tuotteita.

Liiketoiminnassa on noudatettava yleisesti hyväksytyjä eettisiä periaatteita, ja työntekijöiden työskentelyolot ovat ratkaisevan tärkeitä. Tietoyhteiskunnan aktiivisena rakentajana TeliaSonera pyrkii toimimaan eettisesti ja vastuuntuntoisesti. Tämä tarkoittaa yksityisyyden ja henkilötietojen suojaamista ja televiestintäpalvelujen loukkaavaan tai laittoman käytön ehkäisemistä.

TeliaSoneran toimintaperiaatteiden perustana on Yhdistyneiden Kansakuntien ihmis-

oikeusjulistuksen sekä ILO:n perussopimusten kunnioittaminen. TeliaSonera pyrkii rohkaisemaan ja auttamaan toimittajiaan, alihankkijoi- taan ja osakkuusyhtiötään toimimaan samoin. Me TeliaSonerassa kunnioitamme kansallista ja kansainvälistä lainsäädäntöä ja harjoitamme vain sellaista toimintaa, jonka olemme valmiit alistamaan julkiselle tarkastelulle ja keskustelulle.

Tämän varmistamiseksi konserni soveltaa sääntöjä ja ohjeita, jotka ovat hallituksen hyväksymiä ja joita kaikkien TeliaSoneran työntekijöiden tulee noudattaa. Ohjeemme koskevat kokonaan omistamiemme toimintoja, mutta pyrimme soveltamaan samoja periaatteita myös niissä yrityksissä, joissa emme omista 100 prosenttia osakkeista.

TeliaSoneran sitoutumisen kulmakivenä ovat yhteiset arvot, joita noudatamme kaikissa – niin sisäisissä kuin ulkoisissakin – suhteissamme. Kohtelemme kaikkia sidosryhmiä, joihin toimintomme vaikuttavat, rehellisesti ja vilpittömässä

mielessä. Tämä koskee asiakkaita, toimittajia, kumppaneita, työntekijöitä ja osakkeenomistajia. Kohtelemme toisiimme keskinäisen luottamuksen ja kunnioituksen hengessä ja luomme ympäristön, jossa yksilöillä on mahdollisuus kyseenalaistaa jokin konsernin harjoittama menettely joutumatta kärsimään seuraamuksista. Emme suorita emmekä vastaanota mitään maksuja, jotka ovat laittomia tai epäeettisiä kyseisellä alueella.

TeliaSoneran ulkoisen ja sisäisen viestinnän tulee olla samanaikaista, avointa, täsmällistä, yksinkertaista ja nopeaa. Lisäksi sen pitää osoittaa, että tiedostamme palvelevamme sidosryhmiämme. Viestinnän tulisi olla tasapainoista ja luoda oikea ja yhtenäinen kuva TeliaSonerasta ja sen toiminnoista sekä antaa täsmällinen perusta TeliaSoneran osakkeen arvostamista varten.

Hallitus

Tapio Hintikka

Carl Bennet

Ingvar Carlsson

Eva Liljebloom

Sven-Christer Nilsson

Paul Smits

Caroline Sundewall

Roger Talerma

Tom von Weymarn

Yvonne Karlsson

Berith Westman

Elov Isaksson

Tapio Hintikka

Hallituksen puheenjohtaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallitukseen vuonna 2002. Evli Pankki Oyj:n, Onninen Oy:n ja Teleste Oyj:n hallituksen jäsen. Syntynyt 1942. TeliaSoneran osakkeita: 0.

Carl Bennet

Hallituksen varapuheenjohtaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallitukseen vuonna 2000. Elandersin, Getingen, Lifcon ja Sorb Industrin hallituksen puheenjohtaja. Bolidenin ja SNS:n (Studieförbundet Näringsliv & Samhälle) hallituksen varapuheenjohtaja. Ruotsin työmarkkinahallituksen hallituksen jäsen. Ruotsin hallituksen asettaman tutkimuksen valmistelutyöryhmän jäsen. Syntynyt 1951. TeliaSoneran osakkeita: 10 000.

Ingvar Carlsson

Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2000. Entinen Ruotsin pääministeri. Syntynyt 1934. TeliaSoneran osakkeita: 400.

Eva Liljebloom

Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. Svenska handelshögskolanin rahoitustieteen professori ja rahoitus- ja tilastotieteen laitoksen johtaja. Stockmann Oyj Abp:n, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian ja Kuntarahoitus Oyj:n

hallituksen jäsen. Syntynyt 1958. TeliaSoneran osakkeita: 999.

Sven-Christer Nilsson

Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2003. Startupfactoryn osakas. Assa Abloy AB:n, CEVA Inc.:n ja Startupfactoryn hallituksen jäsen. Swedish Public Service Broadcasting Foundationin, SIQ:n (Swedish Institute for Quality Development) ja Xelerated, Inc.:n hallituksen puheenjohtaja. Syntynyt 1944. TeliaSoneran osakkeita: 0.

Paul Smits

Valittu TeliaSonera AB:n hallitukseen vuonna 2003. Travel Unie International (TUI) Nederlandin, Unit4Agresson ja Enertel BV:n hallintoneuvoston jäsen. Runway Group BV:n ja Deerns BV:n neuvottelukunnan jäsen. Media Plazan neuvottelukunnan puheenjohtaja. Stichting Feyenoord Rotterdamin hallituksen jäsen. Stichting Centrale Discotheek Rotterdamin hallituksen jäsen. Syntynyt 1946. TeliaSoneran osakkeita: 0.

Caroline Sundewall

Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2001. Itsenäinen yritysneuvottelija. Haldexin, Strålforsin ja Lifco AB:n hallituksen jäsen. Syntynyt 1958. TeliaSoneran osakkeita: 2 000.

Roger Talerma

Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. Amer-yhtymä Oyj:n toimitusjohtaja. Amer-yhtymä Oyj:n hallituksen jäsen. Syntynyt 1955. TeliaSoneran osakkeita: 0.

Tom von Weymarn

Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. Oy Rettig Ab:n toimitusjohtaja (eläkkeellä 1.2.2004 alkaen). Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen puheenjohtaja. Oy Rettig Ab:n, Oy Telko Ab:n, CPS Color Group Oy:n ja Hydrios Biotechnology Oy:n hallituksen jäsen. Industri Kapitalin neuvottelukunnan jäsen. Syntynyt 1944. TeliaSoneran osakkeita: 4 316.

Yvonne Karlsson

Henkilöstön edustaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2002. SIF-TELE-ammattijärjestön varapuheenjohtaja. Syntynyt 1959. TeliaSoneran osakkeita: 175.

Berith Westman

Henkilöstön edustaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 1993. SIF-TELE-ammattijärjestön puheenjohtaja. Syntynyt 1945. TeliaSoneran osakkeita: 650.

Elov Isaksson

Henkilöstön edustaja. Valittu TeliaSonera AB:n hallituksen jäseneksi vuonna 2000. SEKO TELE-ammattijärjestön puheenjohtaja. Telian eläkesäätiön hallituksen jäsen. Syntynyt 1942. TeliaSoneran osakkeita: 550.

Varajäsenet

Stefan Carlsson

Henkilöstön edustaja, SIF-TELE. TeliaSoneran osakkeita: 650

Arja Kovin

Henkilöstön edustaja, SIF-TELE. TeliaSoneran osakkeita: 0.

Magnus Brattström

Henkilöstön edustaja, SEKO TELE. TeliaSoneran osakkeita: 0.

Tilintarkastajat

Ernst & Young AB

Päävastuullinen tilintarkastaja:

Lars Träff

Auktorisoitu tilintarkastaja.

Syntynyt 1954.

TeliaSoneran osakkeita 0.

KPMG Bohlins AB

Päävastuullinen tilintarkastaja:

Thomas Thiel

Auktorisoitu tilintarkastaja.

Syntynyt 1947.

TeliaSoneran osakkeita 0.

Yhtiön johto

Anders Igel

Harri Koponen

Kim Ignatius

Rune Nyberg

Terje Christoffersen

Lars-Gunnar Johansson

Jan Henrik Ahnrel

Michael Kongstad

Marie Ehrling

Anni Vepsäläinen

Kenneth Karlberg

Anders Igel

Nimitetty Telian toimitusjohtajaksi vuonna 2002. Toimi aiemmin Esselten toimitusjohtajana. Toiminut useissa johtotehtävissä Ericsson-konsernissa, mm. Ericsson UK:n toimitusjohtajana, Infocom Systems -liiketoiminta-alueen johtajana ja Ericsson-konsernin Executive Vice Presidentinä. Syntynyt 1951. TeliaSoneran osakkeita: 35 100.

Harri Koponen

Varatoimitusjohtaja ja TeliaSonera International -tulosyksikön johtaja. Nimitettiin Soneran toimitusjohtajaksi vuonna 2001. Toiminut useissa johtotehtävissä Ericsson-konsernissa ja vastannut Pohjois-Amerikan markkina-alueen kuluttajatuotteiden liiketoiminta-alueesta. Toiminut myös useissa tehtävissä Hewlett-Packardilla. Syntynyt 1962. TeliaSoneran osakkeita: 12 069.

Kim Ignatius

Talous- ja rahoitusjohtaja. Soneran palveluksessa talous- ja rahoitusjohtajana ja johtoryhmän jäsen vuodesta 2000. Toiminut aiemmin mm. Tamron talous- ja rahoitusjohtajana. Toiminut useissa johtotehtävissä Amer-konsernissa. Syntynyt 1956. TeliaSoneran osakkeita: 3 028.

Rune Nyberg

Henkilöstöjohtaja. TeliaSoneran palveluksessa vuodesta 2003. Toiminut aiemmin Sandvikin henkilöstöjohtajana, Pair Ltd:n toimitusjohtajana sekä Sandvik Coromantin, JS Saban ja Distributions AB DAGAB:n henkilöstöpäällikkönä. Syntynyt 1949. TeliaSoneran osakkeita: 1 000.

Terje Christoffersen

Konsernitasoisen Marketing, Products and Services -yksikön johtaja. TeliaSoneran palveluksessa vuodesta 2002. Aiemmin TeliaSoneran Tanskan toimintojen johtaja ja TeliaSoneran Norjan tytäryhtiön NetComin johtaja. Vastannut myös Hewlett-Packardin Pohjoismaiden toimintoista. Syntynyt 1952. TeliaSoneran osakkeita: 0.

Lars-Gunnar Johansson

Konsernitasoisen Networks and Technology -yksikön johtaja. Telian palveluksessa vuodesta 1969. Toiminut aiemmin Telian Skanovattukemyyntitoiminnan johtajana, Carrier and Networks -liiketoiminta-alueen johtajana, Telia Region Västin verkkosuunnittelusta vastaavana johtajana ja Göterborgin telealueen verkkosuunnittelupäällikkönä. Syntynyt 1944. TeliaSoneran osakkeita: 2 350.

Jan Henrik Ahnrel

Lakiasianjohtaja. Telian palveluksessa vuodesta 1989. Lakiasianjohtaja vuodesta 1999. Toiminut aiemmin lakiasianjohtajana Telia TeleCom Servicessä ja lakimiehenä eri Telia-yhtiöissä. Syntynyt 1959. TeliaSoneran osakkeita: 2 500.

Michael Kongstad

Viestintäjohtaja. Telian palveluksessa vuodesta 2001. Toiminut aiemmin mm. Burson-Marstellersin Ruotsin toimintojen toimitusjohtajana sekä Ruotsin postin, WASA Försäkringin ja OM Gruppenin viestintäjohtajana. Syntynyt 1960. TeliaSoneran osakkeita: 2 000.

Marie Ehrling

TeliaSonera Swedenin maajohtaja. TeliaSoneran palveluksessa vuodesta 2003. Toiminut aiemmin SAS:n varatoimitusjohtajana ja SAS Airlinesin johtajana. Toiminut SAS:ssa useissa johtotehtävissä. Toiminut tiedotussihteerinä Ruotsin valtiovarainministeriössä ja opetusministeriössä sekä analyytikkona Fjärde AP-fonden -rahastossa. Syntynyt 1955. TeliaSoneran osakkeita: 1 000.

Anni Vepsäläinen

TeliaSonera Finlandin maajohtaja ja TeliaSonera Finland Oy:n toimitusjohtaja. Soneran palveluksessa vuodesta 1987 ja Soneran johtoryhmän jäsen vuodesta 2001. Toiminut Sonerassa useissa johtotehtävissä, mm. vastannut Sonera Mobile Operations -yksiköstä, Tuotteet ja palvelut -liiketoiminta-alueesta sekä henkilöstön kehittämistä. Syntynyt 1963. TeliaSoneran osakkeita: 1 500.

Kenneth Karlberg

TeliaSonera Norway, Denmark and Baltic Countries -tulosyksikön johtaja. Telian palveluksessa vuodesta 1987 ja johtoryhmän jäsen vuodesta 1999. Toiminut aiemmin Telian varatoimitusjohtajana ja Telia Mobile -liiketoiminta-alueen johtajana. Toiminut matkaviestinnän parissa vuodesta 1995 ensin Telia Mobilen aluejohtajana ja tuotantojohtajana ja sittemmin sen liiketoiminta- ja toimitusjohtajana. Syntynyt 1954. TeliaSoneran osakkeita: 1 400.

TeliaSoneran osake vuonna 2003

TeliaSonera luo arvoa osakkeenomistajilleen pyrkimällä parempaan kannattavuuteen ja suurempiin kassavirtoihin. Hallitus ja toimitusjohtaja esittävät, että vuodelta 2003 maksetaan aiempaa suurempaa osinkoa, 1,00 Ruotsin kruunua osakkeelta, ja että osinko koostuu 0,80 kruunun (0,40) normaalista osingosta ja 0,20 kruunun lisäosingosta. Lisäosinkoa voidaan maksaa poikkeuksellisen vahvan kassavirran ansiosta. Tämä merkitsee kokonaisuutena 4 675 milj. kruunun osingonjakoa. Säilyttämällä vahvan rahoitusasemansa TeliaSonerallla on valmius hyödyntää suotuisia kasvumahdollisuuksia.

TeliaSoneran osake noteerataan Tukholman ja Helsingin pörssissä sekä Nasdaq-kaupankäyntijärjestelmässä. Vuonna 2003 osakkeen arvo nousi 13 prosenttia, 33,30 Ruotsin kruunusta viimeksi maksettuun 37,60 kruunuun.

TeliaSoneran markkina-arvo 30.12.2003 oli yhteensä 175,8 miljardia kruunua (151,1). TeliaSonera oli Tukholman pörssin toiseksi suurin yritys. Vuoden lopussa TeliaSoneran osakkeiden arvo Tukholman pörssissä oli 7,6 prosenttia (8) koko pörssin markkina-arvosta.

Tukholman pörssissä vaihdettiin vuoden 2003 aikana noin 2 798 miljoonaa (1 900) TeliaSoneran osaketta, joiden vaihtoarvo oli 90,4 miljardia kruunua (60,3). Vaihdetujen osakkeiden määrä vastasi 59,6 prosenttia (63,3) osakkeiden kokonaismäärästä.

Osakepääoma oli 31.12.2003 yhteensä 15 miljardia kruunua. Nimellisarvoltaan 3,20 kruunun arvoisten osakkeiden yhteenlaskettu määrä on 4 675 232 069 osaketta. Jokainen osake vastaa yhtä ääntä.

Tukholman pörssi

Telian osakkeet otettiin 13.6.2000 Tukholman pörssin A-listalle kaupankäyntitunnuksella TLI. Kun Telia ja Sonera yhdistyivät 9.12.2002, yhtiön nimeksi tuli TeliaSonera ja kaupankäyntitunnukseksi TLSN. Osakkeen hinta ilmoitetaan Ruotsin kruunuissa. Pörssierä Tukholman pörssissä on 500 osaketta. Vuoden korkein kaupantekokurssi oli 38,70 Ruotsin kruunua (48,60) 30.12. ja alin 23,70 kruunua (21,10) 31.3.

Kaupankäyntipäivän keskimääräinen vaihto oli noin 11,2 miljoonaa osaketta (7,6), mikä vastaa 363 milj. kruunua (241,3). Tehtyjen kauppojen keskimääräinen lukumäärä kaupankäyntipäivää kohden oli 1 149 (1 108).

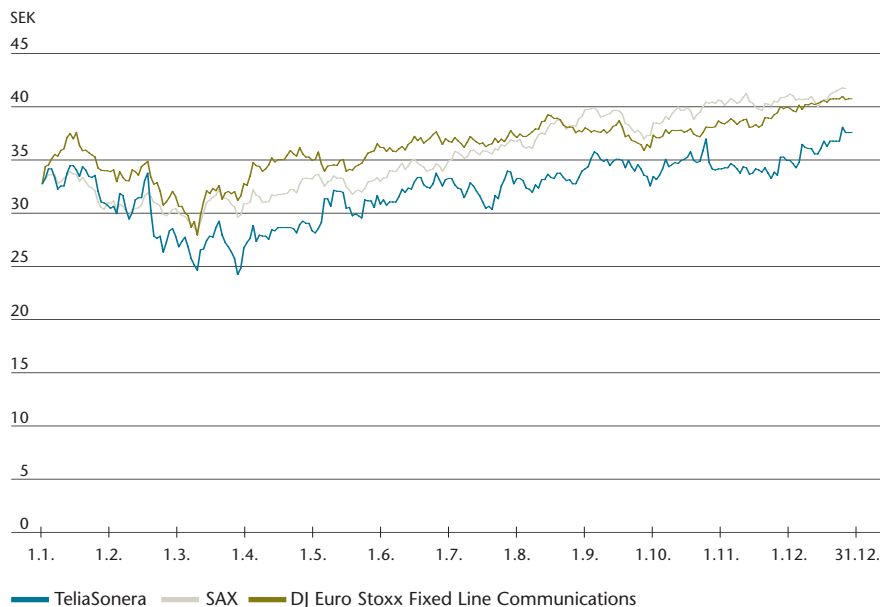
Helsingin pörssi

TeliaSoneran kaupankäyntitunnus Helsingin pörssissä on TLS1V. Osakkeen hinta ilmoitetaan euroissa. Pörssierä Helsingin pörssissä on 100 TeliaSoneran osaketta. Osakekannan markkina-arvolla mitattuna TeliaSonera oli 31.12.2003 Helsingin pörssissä toiseksi suurin yritys.

Vuoden korkein kaupantekokurssi oli 4,24 euroa 30.12. ja alin 2,57 euroa 31.3.

Vuoden 2003 aikana vaihdettiin yhteensä 290 miljoonaa TeliaSoneran osaketta, joiden vaihtoarvo oli 1 018,4 miljoonaa euroa.

Kurssikehitys 2003

Nasdaq

TeliaSoneran osakkeen noteeraus alkoi Nasdaqissa joulukuussa 2002 kaupankäyntitunnuksella TLSN. Osakkeet ovat ADS-muotoisia (American Depository Shares). ADS on amerikkalainen talletustodistus, ja yksi (1) ADS vastaa viittä (5) osaketta. Osakkeen kurssi ilmoitetaan Yhdysvaltain dollareissa. Vuoden korkein kaupankäyntikurssi oli 26,20 Yhdysvaltain dollaria 29.12. ja alin 14,05 dollaria 31.3.

Vuoden aikana vaihdettiin yli 2 miljoonaa TeliaSoneran osaketta, joiden vaihtoarvo oli 42 miljoonaa dollaria.

Osingonjako

Osingonjakoehdotusta tehtäessä huomioidaan liiketoiminnan kassavirran kehitysnäkymät, käyttöomaisuusinvestointien tarve, tuloksen kasvu ja jakokelpoisten varojen määrä. Tavoitteena on lisätä jaettavaa osinkoa vuosittain.

Omistusrakenne

TeliaSonerallla oli 31.12.2002 yhteensä 869 967 osakkeenomistajaa. Ruotsin valtio omisti TeliaSonerasta 45,3 prosenttia ja Suomen valtio 19,1 prosenttia. Ruotsalaiset yksityissijoittajat omistivat 3,6 prosenttia (3,9) ja suomalaiset yksityissijoittajat 2,4 (2,4) prosenttia. Ruotsalaiset institutionaaliset sijoittajat omistivat 19,8 prosenttia (14,7) ja suomalaiset institutionaaliset sijoittajat 3,9 prosenttia (2,8) osakke-pääomasta. Ruotsin ja Suomen ulkopuolisten osakkeenomistajien osuus oli 5,9 prosenttia (10,8).

TeliaSoneran talousraportointia ja osakkeenomistajien palvelua kuvataan vastuunjako, ohjausta ja valvontaa käsittelevässä osuudessa.

Osakkeenomistajat ryhmittäin

	Osakkaiden lukumäärä	Osakemäärä, kpl	Osuus osakkeista ja äänistä, %
Ruotsin valtio	1	2 118 278 261	45,31
Instituutit ja yritykset Ruotsissa	12 622	926 196 557	19,81
Suomen valtio	1	891 800 230	19,07
Omistajat Ruotsin ja Suomen ulkopuolella	9 247	274 893 973	5,88
Instituutit ja yritykset Suomessa	3 866	184 066 365	3,94
Yksityshenkilöt Ruotsissa	720 455	167 105 702	3,57
Yksityshenkilöt Suomessa	123 775	112 890 981	2,41
Yhteensä	869 967	4 675 232 069	100,00

Omistusrakenne 31.12.2003

	Osakemäärä, kpl	%	Osakkaiden lukumäärä	%
1-500	146 347 499	3,13	783 082	90,01
501-1 000	30 692 314	0,66	40 272	4,63
1 001-10 000	107 162 226	2,29	43 522	5,00
10 001-100 000	64 940 769	1,39	2 406	0,28
100 001-1 000 000	165 109 326	3,53	496	0,06
1 000 001-	4 160 979 935	89,00	189	0,02
Yhteensä	4 675 232 069	100,00	869 967	100,00

Maaluettelo

Maa	Osuus osakkeista ja äänistä, %	Osakemäärä, kpl
Ruotsi	68,69	3 211 580 520
Suomi	25,43	1 188 757 576
Yhdysvallat	1,84	86 100 944
Iso-Britannia	1,02	47 543 872
Luxemburg	0,95	44 552 538
Belgia	0,52	24 239 080
Norja	0,27	12 545 690
Saksa	0,23	10 890 071
Japani	0,18	8 278 120
Sveitsi	0,16	7 533 939
Muut yhteensä	0,71	33 209 719
Yhteensä	100,00	4 675 232 069

Omistajat

Nimi	Osuus osakkeista ja äänistä, %	Osakemäärä, kpl
Ruotsin valtio	45,31	2 118 278 261
Suomen valtio	19,07	891 800 230
Robur-rahastot	2,78	129 743 930
SEB-rahastot	1,56	72 999 376
Nordea-rahastot	1,33	62 379 416
AMF Pension	1,18	54 955 000
Skandia	1,09	51 122 033
Fjärde AP-rahasto	1,04	48 817 000
SEB-Trygg Försäkring	1,00	46 768 000
SHB/SPP-rahastot	0,89	41 775 390
Muut yhteensä	24,74	1 156 593 433
Yhteensä	100,00	4 675 232 069

Muutokset osakepääomassa

	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo, SEK/osake	Osakepääoma, SEK tuhatta
Osakepääoma 31.12.1999	8 800 000	1 000,00	8 800 000
Rahastoanti 20.5.2000	-	1 036,80	323 840
Osakkeiden jakaminen (324:1) 20.5.2000	2 842 400 000	3,20	-
Osakeanti 16.6.2000	150 000 000	3,20	480 000
Osakepääoma 31.12.2000	3 001 200 000	3,20	9 603 840
Osakepääoma 31.12.2001	3 001 200 000	3,20	9 603 840
Osakeanti 3.12.2002	1 604 556 725	3,20	5 134 582
Osakepääoma 31.12.2002	4 605 756 725	3,20	14 738 422
Osakeanti 10.2.2003	69 475 344	3,20	222 321
Osakepääoma 31.12.2003	4 675 232 069	3,20	14 960 743

Tulevaisuutta arvioivat lausunnot

Tähän vuosikertomukseen sisältyy muun muassa TeliaSoneran taloudellista asemaa ja toiminnan tulosta koskevia lausumia, jotka ovat luonteeltaan tulevaisuuteen liittyviä. Tällaiset lausumat eivät ole historiallisia tosiseikkoja, vaan edustavat TeliaSoneran odotuksia tulevasta kehityksestä. TeliaSonera uskoo, että näissä lausumissa esitetyt odotukset pohjautuvat perusteltuihin oletuksiin. Näihin lausumiin sisältyy kuitenkin riskejä ja epävarmuustekijöitä. Useat merkittävät tekijät saattavat aiheuttaa todellisten tulosten poikkeamisen tässä esitetyistä tulevaisuutta koskevista lausumista. Tällaisia tekijöitä

voivat olla muun muassa TeliaSoneran markkina-asema, Euroopan televiestintämarkkinoiden kasvu, kilpailun vaikutus ja muut taloudelliseen tilanteeseen, liiketoimintaan, kilpailuun ja/tai lainsäädäntöön liittyvät tekijät, jotka vaikuttavat joko TeliaSoneran liiketoimintaan tai televiestintätoimialaan yleisesti. Tulevaisuutta koskevat lausumat kuvaavat tämänhetkistä käsitystä. TeliaSoneralla ei ole velvollisuutta päivittää eikä se sitoudu päivittämään näitä lausumia uuden tiedon tai tulevaisuuden tapahtumien valossa muutoin kuin lakisääteisen ilmoitusvelvollisuutensa kautta.

Yhtiökokous 2004

TeliaSoneran varsinainen yhtiökokous pidetään keskiviikkona 28.4.2004 klo 17.00 Ruotsin aikaa Globen Areenalla Tukholmassa ja klo 18.00 Suomen aikaa Helsingin Messukeskuksessa.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen

Oikeus osallistua TeliaSoneran yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka:

- on rekisteröityneenä osakkeenomistajaksi yhtiön osakasluetteloon perjantaina 16.4.2004 ja
- joka on ilmoittautunut yhtiökokoukseen viimeistään torstaina 22.4.2004 kello 16.00 mennessä (tieto ilmoittautumisesta TeliaSoneralla viimeistään klo 16.00 Ruotsin aikaa).

Rekisteröityminen osakasluetteloon

TeliaSoneran osakasluetteloa hoitaa VPC AB. Osakasluetteloon on merkitty vain osakkeenomistajan omalla nimellä rekisteröidyt osakkeet. Voidakseen osallistua yhtiökokoukseen hallintarekisteröidyn osakkeenomistajan on tilapäisesti rekisteröitävä osakkeensa omiin nimiinsä yhtiön osakasluetteloon hyvissä ajoin ennen perjantaita 16.4.2004. Tämä menettely koskee myös osakkeenomistajia, jotka käyttävät pankin omaisuudenhoitopalveluita ja/tai käyvät kauppaa Internetin välityksellä. Tarkempia tietoja kannattaa kysyä hyvissä ajoin omasta omaisuudenhoitopalvelusta.

Koska suomalaiseen arvo-osuusjärjestelmään APK:n kautta rekisteröidyt suomalaisten osakkeenomistajien osakkeet ovat hallintarekisteröityjä, APK tulee automaattisesti rekisteröimään nämä osakkeenomistajat tilapäisesti yhtiön osakasluetteloon käyttäen täsmäytyspäivänä perjantaita 16.4.2004. Tästä huolimatta suomalaisten osakkeenomistajien on ilmoitauduttava yhtiökokoukseen alla kuvatulla tavalla.

Ilmoittautuminen

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua seuraavasti:

- puhelimitse: +46 (0)8 611 60 15 (Ruotsi) tai 0800 304 040 (Suomi)
- faksilla: +46 (0)8 611 60 17 (Ruotsi) tai 0800 304 041 (Suomi)
- postitse: TeliaSonera AB, Box 10, SE-182 11 Danderyd, Sweden
- TeliaSoneran Internet-sivuilla: www.teliasonera.fi/sijoittajatietoa

Osakkeenomistajan on annettava ilmoittautumisen yhteydessä seuraavat tiedot:

- nimi/yritys
- henkilö-/Y-tunnus
- puhelinnumero päivisin (suuntanumeroineen/maatunnuksineen)
- avustajien lukumäärä

Osingonmaksu

Osingonmaksun täsmäytyspäiväksi ehdotetaan maanantaita 3.5.2004.

Osingonmaksun VPC:n kautta arvioidaan tapahtuvan torstaina 6.5.2004.

Hallituksen toimintakertomus

Painopistealueet vuonna 2003

Telian ja Soneran yhdistyminen on saatu päätökseen. Omaksuttu uusi hallintomalli sisältää selkeän vastuunjaon ja ohjausmallit, joita soveltaen varmistetaan konsernin voimavarojen mahdollisimman tehokas käyttö.

Kuluneen vuoden aikana suuri osa organisaatiosta oli mukana määrittämässä TeliaSoneralle yhteistä suuntaa, joka on nyt otettu käyttöön koko konsernissa.

Tavoitteena ollut synergiaetujen saaminen yhdistymisestä on saavutettu suunniteltua nopeammin.

Kannattamattomia toimintoja järjesteltiin uudelleen, ja tällä hetkellä kehitys kaikilla osa-alueilla on positiivinen, mikä näkyy merkittävästi parantuneena tuloksena.

Vuoden 2003 aikana TeliaSonera lisäsi huomattavasti aktiivisuuttaan kotimarkkinoilla, mikä tuottaa tulosta. Kansainvälisen matkapuhelinliiketoiminnan kasvupotentiaalia on hyödynnetty tuloksellisesti.

Konsernitilinpäätös IFRS/IAS:n ja ÅRL:n mukaisesti

TeliaSoneran konsernitilinpäätökset on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS/IAS) mukaisesti. 1.1.2001 alkaen tietyt rahoitusinstrumentit arvostetaan kirjanpidossa niiden käyvän arvon mukaan. Tämä arvostustapa on myös Euroopan unionin direktiivien 4 ja 7 mukainen. Ruotsin kirjanpitolaki (ÅRL) on toistaiseksi edellyttänyt arvostamista joko hankintahintaan tai käypään arvoon, sen mukaan kumpi on alhaisempi. Sovittu EU-direktiivien mukainen muutos astuu voimaan 1.1.2004. Edellisten vuosien tapaan TeliaSonera on laatinut konsernitilinpäätökset myös Ruotsin kirjanpitokäytännön (ÅRL) nykyisten arvostussääntöjen mukaisesti. Vapaa oma pääoma lasketaan konsernitilinpäätöksessä Ruotsin kirjanpitokäytännön mukaisesti.

Liikevaihto ja tulos

TeliaSonera-konsernin liikevaihto kasvoi 39 prosenttia 82 425 milj. kruunuun (59 483) ennen kaikkea Telian ja Soneran yhdistymisen koko vuoden kattavan vaikutuksen ansiosta. Vertailukelpoisten liiketoimintojen liikevaihto kasvoi 1 prosentin. Kasvu jatkui vahvana matkaviestintä-, Internet- ja laajakaistapalveluissa. Kiinteän verkon puhelu- ja palveluiden liikevaihto puolestaan laski.

Matkaviestinnän kasvun, International Carrierin ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen uudelleenjärjestelyjen sekä yleisen tehostamisen ja synergiaetujen ansiosta tuloskehitys jatkui vahvana koko vuoden ajan. Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 30 700 milj. kruunuun (15 692) ja liiketulos, johon vuonna 2002 vaikuttivat suuret kertaluonteiset erät, kasvoi 14 710 milj. kruunuun (-10 895). Tuloskehitystä koskevat kommentit ovat osiossa "Taloudellinen katsaus".

Taloudellinen asema, kassavirta ja sijoitukset

Konsernin taloudellinen asema säilyi vahvana. Taseen loppusumma laski 190 060 milj. kruunuun (206 656). Oma pääoma nousi 112 393 milj. kruunuun (108 829). Omavaraisuusaste parani 56,7 prosenttiin (51,8). Konsernin kertyneet voittovarot olivat yhteensä 26 148 milj. kruunua (17 129).

Ennen kaikkea vahvistunut liiketoiminnan kassavirta kasvatti vapaata kassavirtaa tuntuvasti 17 351 milj. kruunuun (3 877), mikä mahdollisti eräänntyvien lainojen lyhentämisen jatkamisen. Korollinen vieras pääoma väheni 8 847 milj. kruunuun (25 034).

Investointien kokonaissummaksi muodostui 12 118 milj. kruunua (54 438). Vertailuvuoteen vaikutti yhdistyminen Soneraan. Käyttö-

omaisuusinvestoinnit laskivat 35 prosenttia 9 373 milj. kruunuun (14 345). Poistot ja arvonalennukset olivat vuoden aikana yhteensä 17 707 milj. kruunua (20 844).

Taloudellinen asema, kassavirta ja sijoitukset on esitelty tarkemmin osiossa "Taloudellinen katsaus".

Henkilöstö

Yhdistyminen Soneran kanssa joulukuussa 2002 nosti vuoden 2003 keskimääräistä henkilöstömäärää 52 prosentilla 26 188:aan (17 277). Naisten osuus henkilöstöstä oli 42 prosenttia (44). Henkilöstömäärä keskimäärin Ruotsin ulkopuolella oli 14 867 (4 684), josta naisten osuus oli 39 prosenttia (35). Liikevaihto työntekijää kohden laski 3 147 tuhanteen kruunuun (3 443).

Palkat ja palkkiot olivat yhteensä 8 460 milj. kruunua (6 732), jossa on nousua 26 prosenttia. Henkilöstöivukulut kasvoivat 8 prosenttia 1 950 milj. kruunuun (1 804). Ruotsin ulkopuolella toimivien työntekijöiden palkkakulut olivat 3 844 milj. kruunua (1 890).

Tutkimus- ja kehitystoiminta

Televiestinnän nopea kehitys asettaa haasteita TeliaSoneran kyvyille uudistaa ja kehittää liiketoimintojaan ja tuotteitaan. Toiminnan painopiste on siirtymässä omasta tuotekehitystoiminnasta yhteistyöhön tavarantoimittajien, yliopistojen, asiakkaiden ja tutkimuslaitosten kanssa. TeliaSoneran tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut vuonna 2003 olivat yhteensä 2 543 milj. kruunua (1 167).

TeliaSoneran tutkimus- ja kehitystoiminnan päätavoitteena on luoda luotettavia ja helppokäyttöisiä palveluja, jotka ovat kuluttajien saatavissa riippumatta siitä, millaisia yhteyksiä heillä on käytettävissään.

Lyhytaikaisiksi katsottavat kehityshankkeet vuonna 2003 kohdistuivat ennen kaikkea yksinkertaistamiseen sekä uusiin asiakastarjouksiin, multimediatelevisiopalveluihin, kiinteiden verkkojen ja matkapuhelinverkkojen nopeuden ja laadun parantamiseen, IT-hallintapalveluihin, yhteispohjoismaisiin MPLS-pohjaisiin dataviestintäpalveluihin sekä yritysverkkoihin.

Ympäristö

TeliaSonera panostaa asioihin, jotka myötävaikuttavat kestävään kehitykseen markkinoilla, työpaikoilla, ympäristössä ja yhteiskunnassa.

TeliaSonera on huolissaan sähkömagneettisten kenttien (EMF) mahdollisista terveydellisistä haittavaikutuksista ja seuraa tarkasti niihin liittyvää tutkimusta. TeliaSonera edellyttää, että matkapuhelinten sekä alihankkijoiden TeliaSoneralle toimittamien tukiasemien aiheuttama altistuminen sähkömagneettisille kentille ei ylitä tunnettujen, itsenäisten tutkimuslaitosten, kuten ICNIRP:n, esittämiä suositusarvoja.

TeliaSonera pyrkii kaikin tavoin estämään roskapostin kulkua. Roskapostista on muodostunut vakava ongelma, joka aiheuttaa kustannuksia sekä yksittäisille käyttäjille että koko yhteiskunnalle. TeliaSonera estää mahdollisuuksien mukaan tunnetuilta roskapostin lähettäjiä tulleiden viestien vastaanoton roskapostin välittäjistä kootun mustan listan perusteella.

Informaatio- ja televiestintäpalvelujen tarkoituksena on lisätä tuottavuutta mahdollisimman vähäisin ympäristöhaitoin. Tällä on suuri merkitys, sillä kasvihuonepäästöjen vähentämiseen tähtäävän Kioton sopimuksen mukaan valtiot ja yritykset eivät saa ylittää niille myönnettyjä hiilidioksidipäästöjen määriä. TeliaSonera on toiminnassaan osoittanut, että hiilidioksidipäästöjä on täysin mahdollista vähentää tuntuvasti korvaamalla liikematkustamista teleneuvotteluilla. Ruotsalainen vakuutusyhtiö Folksam valitsi TeliaSoneran parhaaksi telealan yritykseksi Climate Index -ilmastovaikutusluokituksessa.

Lainsäädännön kehittyminen

Lainsäädännön asettamat uudet puitteet

Uudet sähköistä viestintää koskevat direktiivit sisällytettiin Ruotsin, Suomen ja Tanskan lainsäädäntöön vuonna 2003. Samanlaisia säännöksiä otettiin käyttöön myös Norjassa. Uusien sääntöjen puitteissa kansallisten valvontaviranomaisten tulee asettaa velvoitteita huomattavassa markkina-asemassa olevalle operaattorille, mikäli kilpailulainsäädännön periaatteiden mukainen markkinatutkimus osoittaa, että kyseisillä markkinoilla ei ole todellista kilpailua. Velvoitteisiin voi kuulua mm. vaatimus läpinäkyvyydestä, kirjanpitojen eriyttämisestä, verkkoihin pääsystä ja hintavalvonnasta. Mikäli markkinoilla todetaan olevan tehokasta kilpailua, asetetut velvoitteet tulee kumota.

Vuonna 2003 ruotsalaiset valvontaviranomaiset julkaisivat alustavat määritelmät ja analyysit keskeisistä markkinoista. Vuoden 2004 alkupuolella julkaistiin seuraava arvio, joka sisältää alustavat velvoitteet. Siinä TeliaSoneralla katsottiin olevan huomattava markkina-asema useilla markkina-alueilla. Lopullisia päätöksiä TeliaSoneran velvoitteista odotetaan vuoden 2004 toisella vuosineljänneksellä.

EU-sääntöjen mukaisesti Suomen valvontaviranomaiset ilmoittivat marraskuussa EU-komissiolle omista määräyksistään ja tutkimuksistaan sekä TeliaSoneralle ja muille eri markkinoilla toimiville yrityksille ehdotettavista velvoitteista. Komissio julkaisi vastineensa 5.1.2004. Siinä komissio ilmoitti, että valvontaviranomaiset, Suomen viestintämarkkinalain sisältöön nojautuen, olivat jättäneet kiinteistä verkoista langattomiin verkkoihin soitetut puhelut ehdotettujen velvoitteiden ulkopuolelle. Komissio ehdotti sopimuksen artiklan 226 nojalla toimia Suomen noudattamaa menettelyä vastaan. Komissio esitti myös vahvat epäilyksensä ulkomaanpuhelu palveluita koskevaa markkina-analyysejä kohtaan ja jatkoi omien tutkimustensa kestoja kahdella kuukaudella. Lisäksi kansallinen valvontaviranomainen julkaisi syksyllä alustavat analyysit markkinoista ja huomattavasta markkina-asemasta eri toimialoilta, käsiteltäväksi kansallisella tasolla. Huomattavan markkina-aseman käsitettä tullaan tarkentamaan Suomessa vuoden 2004 aikana.

Tanskan valvontaviranomaiset aloittivat syksyllä omat määräävää markkina-asemaa koskevat selvityksensä luomalla mallit ja menetelmät markkinatietojen keräämiselle vuodelta 2003. Tavoitteena on esitellä analyysin tulokset touko–elokuussa 2004 ja tehdä lopulliset päätökset sen jälkeen.

Joulukuussa Norjan valvontaviranomaiset laativat alustavat selvitykset puhelupalvelujen ja matkaviestintäverkkojen markkinoista ja huomattavan markkina-aseman käytöstä. Selvityksen mukaan NetCom ei ollut huomattavassa markkina-asemassa. Lopullista päätöstä huomattavassa asemasta Norjan markkinoilla odotetaan aikaisintaan syksyllä 2004.

Viron, Latvian ja Liettuan lait, joihin tullaan soveltamaan EU:n uutta lainsäädäntöä sääntelyn osalta, valmisteltiin vuonna 2003. Toistaiseksi on epävarmaa, astuuko uusi laki voimaan ennen maiden liittymistä Euroopan unioniin 1.5.2004.

Muita seikkoja

Ruotsin valvontaviranomaiset jatkoivat telealaa koskevaa selvitystyötä kustannusperusteista hinnoittelua koskevien laskentamallien osalta. Lopullinen malli kiinteän verkon osalta ja ehdotukset matkaviestintäverkkojen osalta julkaistiin syksyllä 2003.

Lokakuussa 2003 Suomen hallitus teki lakiesityksen sähköisen viestinnän tietosuojasta.

Tanskan televiestintää koskevaan lainsäädäntöön ei ole tehty sellaisia muutoksia, jotka olennaisesti vaikuttaisivat TeliaSoneran Tanskan toimintoihin.

Norjan UMTS-toimiluvan haltijat NetCom ja Telenor saivat 15 kuukauden jatkoajan toimiluvan vaatimusten toteuttamiselle. Touko-kuussa 2003 Norjan valvontaviranomaiset ratkaisivat entisten sääntöjen perusteella, että NetComilla on huomattava markkina-asema

Norjan yhteenliittämismarkkinoilla. Määrävän markkina-aseman vuoksi yhtiö velvoitettiin soveltamaan kustannuksia vastaavaa hinnoittelua terminointimaksujen osalta. NetCom alensi matkapuhelujen terminointimaksujen hinnoitteluaan valvontaviranomaisten vaatimusten mukaisesti.

Vuoden 2003 aikana Viro, Latvia ja Liettua etenivät uusia toimialoja koskevan kansallisen lainsäädäntönsä yhdenmukaistamisessa vuodelta 1998 peräisin olevien Euroopan unionin määräysten mukaiseksi. Kansallisten valvontaviranomaisten laatimat uudet säännöt koskevat ennen kaikkea kiinteän verkon operaattoreita, mutta osin myös matkapuhelinoperaattoreita. Säännöissä edellytetään esimerkiksi kustannusperusteista hinnoittelua.

Muutokset hallituksen kokoonpanossa

Yhtiökokouksessa 8.5.2003 hallituksen jäseniksi valittiin uudelleen Tapio Hintikka, Carl Bennet, Ingvar Carlsson, Eva Liljebloom, Caroline Sundewall, Roger Talerma ja Tom von Weymarn. Sven-Christer Nilsson ja Paul Smits valittiin kokouksessa hallituksen uusiksi jäseniksi. Lars-Eric Petersson kieltäytyi uudelleenvalinnasta.

Vuoden 2003 aikana henkilöstön nimittämät hallituksen edustajat eivät vaihtuneet. Yvonne Karlsson, Elof Isaksson ja Berith Westman ovat hallituksen varsinaisia jäseniä ja Stefan Carlsson, Arja Kovin ja Magnus Brattström ovat henkilöstön edustajien varajäseniä. Lisäksi Taru Maria Solakivi, joka edustaa TeliaSonera Finlandin henkilöstöjärjestöä, on osallistunut hallituksen kokouksiin ilman äänioikeutta.

Hallituksen työskentely

TeliaSoneran hallitukseen kuului vuoden aikana yhdeksän varsinaista jäsentä. Lisäksi hallituksessa toimii henkilöstön edustajina kolme varsinaista jäsentä. Hallitus piti kymmenen varsinaista kokousta ja useita ylimääräisiä kokouksia. Kokouksiin osallistui keskimäärin 11 varsinaista jäsentä 12:sta.

Hallituksen toimintaohjeet ja ohjeet hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vastualueiden sekä näiden raportointivelvollisuuksien määrittämiseksi on annettu hallituksen 19.2.2003 vahvistamassa työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä määritellään hallituksen varsinaisten kokousten lukumäärä (vähintään viisi kokousta vuodessa), hallituksen varsinaisten kokousten esityslista, hallituksen jäsenten vastuut mukaan lukien hallituksen puheenjohtajan velvoitteet, hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vastuut ja valiokuntien työskentelytavat.

Hallitus on nimittänyt palkitsemisvaliokunnan, joka käsittelee toimialaansa kuuluvia asioita ja esittää suosituksia hallitukselle. Valiokunta käsittelee asioita, jotka liittyvät konsernin toimitusjohtajan, johtoryhmän ja muun ylimmän, toimitusjohtajalle suoraan raportoivan johdon palkkioihin. Toimivalta kattaa myös kannustinjärjestelmät, jotka koskevat laajempaa osaa konsernin henkilöstöstä. Valiokunnan jäseninä toimivat 7.1.2003 alkaen Tapio Hintikka, Carl Bennet, Ingvar Carlsson, Roger Talerma ja Tom von Weymarn.

Hallitus on nimittänyt 7.1.2003 tilintarkastusvaliokunnan, joka käsittelee toimialaansa kuuluvia asioita ja esittää suosituksia hallitukselle. Valiokunta vastaa konsernin taloudellisten katsausten sekä sisäisen raportoinnin ja valvonnan tarkastuksesta. Valiokunnan jäseniä ovat Tapio Hintikka, Eva Liljebloom ja Caroline Sundewall. Lars-Eric Petersson oli komitean jäsen ajalla 7.1.2003–8.5.2003.

Konsernin päivittäisen liiketoiminnan seurannan lisäksi hallitus kiinnitti vuoden aikana erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- taloudelliset katsaukset
- kasvustrategia
- pääomarakenne
- tilintarkastuksen tarjouspyyntöprosessi
- palkitsemiseen liittyvät kysymykset
- investoinnit
- hallintorutiinit ja riskienhallinta.

Nimitysvaliokunta

Yhtiökokous päätti 10.5.2001 perustaa erityisen nimitysvaliokunnan. Valiokunnan ensisijaisena tarkoituksena on nimittää hallituksen jäsenet ja laatia ehdotuksia hallituksen jäsenten palkkioista. Valiokunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota miesten ja naisten välisen tasavaruuden edistämiseen. Ylimääräisessä yhtiökokouksessa, joka pidettiin 4.11.2002, päätettiin, että yhtiön nimitysvaliokuntaan kuuluvat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Vuoden 2002 ylimääräisestä yhtiökokouksesta alkaen vuoden 2003 varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka nimitysvaliokunnan jäseninä toimivat Tapio Hintikka (hallituksen puheenjohtaja) ja Lars-Eric Petersson (hallituksen varapuheenjohtaja). Carl Bennet valittiin hallituksen uudeksi varapuheenjohtajaksi 16.6.2003, ja siitä alkaen nimitysvaliokunnan ovat muodostaneet Tapio Hintikka ja Carl Bennet.

Nimitysvaliokunnan ehdotukset esitellään yhtiökokouksissa ja yhtiökokouksessa.

TeliaSoneran osake

TeliaSoneran osake noteerataan Tukholman ja Helsingin pörsseissä sekä Nasdaq-kaupankäyntijärjestelmässä. Osakkeen hinta oli Tukholman pörsissä vuoden alussa 33,30 kruunua ja vuoden lopussa 37,60 kruunua. Osakkeen hinta oli korkeimmillaan 38,70 kruunua (31.12.) ja alimmillaan 23,70 kruunua (31.3.).

TeliaSoneralla oli 31.12.2003 kaikkiaan 869 967 osakkeenomistajaa. Ruotsin valtio omisti osakepääomasta 45,3 prosenttia ja Suomen valtio 19,1 prosenttia. Ruotsalaiset yksityissijoittajat omistivat 3,6 prosenttia ja suomalaiset yksityissijoittajat vastaavasti 2,4 prosenttia osakepääomasta. Ruotsalaiset institutionaaliset sijoittajat omistivat 19,8 prosenttia ja suomalaiset institutionaaliset sijoittajat 3,9 prosenttia osakepääomasta. Muiden kuin ruotsalaisten ja suomalaisten osakkeenomistajien osuus oli yhteensä 5,9 prosenttia.

Emoyhtiö

Emoyhtiö TeliaSonera AB:n kotipaikka on Tukholma. Emoyhtiöön kuuluvat konsernin Ruotsin kiinteän verkon kehitys ja operointi sekä verkkopalvelujen perustuotanto. Emoyhtiöön kuuluvat myös konsernin hallintotoiminnot ja konsernin sisäiset pankkitoiminnot.

Liikevaihto oli 21 858 milj. kruunua (23 100), josta 17 108 milj. kruunua (19 004) laskutettiin tytäryhtiöiltä. Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja parani ja oli 5 450 milj. kruunua (385), mikä johtui parantuneesta liiketuloksesta ja tytäryhtiöiltä saaduista konserniavustuksista. Tulos tilinpäätössiirtojen ja verojen jälkeen oli 3 328 milj. kruunua (2 150).

Taloudelliseen pitoaikaan perustuvan analyysin pohjalta päätettiin pidentää kuparikaapeleihin perustuvan kiinteän paikallisverkon poistoaikaa 8 vuodesta 20 vuoteen ja ADSL-keskuslaitteiston poistoaikaa 3 vuodesta 10 vuoteen, joten aineelliselle käyttöomaisuudelle tehtiin 4 949 milj. kruunun arvonkorotus 31.12.2003. Arvonkorotus laskennallisella verolla vähennettynä on kirjattu arvonkorotusrahastoon sidottuun pääomaan. Kun tämä ja toteutunut yhdistyminen Soneran kanssa otetaan huomioon, oma pääoma nousi 96 269 milj. kruunuun (89 197). Kertyneet voittovarot olivat 23 209 milj. kruunua (21 751).

Taseen loppusumma laski 137 112 milj. kruunuun (139 002). Liiketoiminnan kassavirta oli 7 561 milj. kruunua (7 377), ja kassavirta ennen rahoitusta parani 5 606 milj. kruunuun (-1 348). Nettolainanotto oli 3 196 milj. kruunua (451). Rahat, pankkisaamiset ja lyhytaikaiset sijoitukset olivat yhteensä 8 809 milj. kruunua (3 294).

Omavaraisuusaste (mukaan lukien tilinpäätössiirtojen oman pääoman osuus) parani 74,2 prosenttiin (69,8).

Kokonaisinvestoinnit olivat 12 805 milj. kruunua (64 650), sisältäen 2 506 milj. kruunua (3 537) investointeja aineellisiin hyödykkeisiin, jotka olivat ensisijaisesti kiinteän verkon asennuksia. Soneran kokonaiskauppahinta oli 2 581 milj. kruunua (56 527). Muut investoinnit, yhteensä 7 718 milj. kruunua (4 586), olivat pääosin pääomasijoituksia tytäryhtiöihin ja osakkuusyhtiöihin. 2 013 milj. kruunua (578) pääoma-

sijoituksista tytäryhtiöihin tehtiin velkojen konvertoimisen kautta. Tutkimus- ja kehityskustannukset olivat yhteensä 190 milj. kruunua (413).

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2003 oli 2 982 (3 308). Vuoden aikana henkilöstöä oli keskimäärin 3 118 (3 305), josta naisten osuus oli 36 prosenttia (36). Palkkoja ja palkkioita maksettiin yhteensä 1 245 milj. kruunua (1 255). Henkilöstösivukulut olivat 425 milj. kruunua (430).

Osinko vuodelta 2003

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinko nousee 1,00 kruunuun osakkeelta ja että se koostuu 0,80 kruunun (0,40) osingosta ja 0,20 kruunun lisäosingosta heijastaen poikkeuksellisen vahvaa kassavirtaa. Tämä merkitsee kokonaisuutena 4 675 milj. kruunun osingonjakoa (katso kohta "Voitonjakoehdotus"). Yhtiökokous pidetään 28.4.2004.

Vuoden 2004 näkymät

Vuoden 2004 aikana matkaviestintämarkkinoiden hyvän kasvun odotetaan jatkuvan, kiinteän verkon puhelupalveluiden markkinoiden odotetaan pienenevän, ja Internet-pohjaisten palveluiden markkinoiden odotetaan kasvavan voimakkaasti. Olemme edelleen sitoutuneet kannattavan kasvun etsimiseen nykyisellä toiminta-alueellamme. Jatkamiimme markkinointipanostuksiin pohjautuen tavoitteenamme on, että tuottojemme orgaaninen kasvu kehittyy vuonna 2004 markkinoiden tahdissa tai niitä paremmin.

Kilpailu säilyy kireänä erityisesti kotimarkkinoillamme, ja sopeuttamme edelleen kustannusrakennetta heijastamaan markkinatilannetta eri segmenteissä.

Jatkuvat toiminnan tehostamisohjelmat sekä kasvavat liikennemäärät vaikuttavat positiivisesti katteisiin, kun taas alentuneilla hinnoilla on negatiivinen vaikutus niihin. Vapaa kassavirta säilyy vahvana huolimatta korkeammista veronmaksuista, jonkin verran suuremmista käyttöomaisuusinvestoinneista ja varausten kasvaneesta käytöstä.

Tavoitteenamme on mahdollisuuksien mukaan saada osakeenemmistö kaikissa toiminnoissamme kasvattamalla omistusosuuttamme osakkuusyhtiöissä. Vahva taloudellinen asemamme ja kokemuksemme onnistuneesta valtioiden rajat ylittävästä yhdistymisestä antavat meille mahdollisuuden katsoa nyt myös eteenpäin ja toimia aktiivisesti Euroopan telealan toimialajärjestelyissä. Lahtokohtana on asemamme lujittaminen ja vahvistaminen Pohjoismaiden ja Baltian kotimarkkinoillamme, jos ja kun oikea tilaisuus avautuu. Mahdollisten yritysostojen tulee kasvattaa arvoamme täyttämällä tuottovaatimuksemme ja mahdollistamalla vakaan taloudellisen aseman säilyttämisen.

Taloudellinen katsaus

Konsernikatsaus, pro forma

Telia ja Sonera yhdistyivät 3.12.2002. Euroopan unionin komissio asetti yhdistymiselle ehtoja, joiden mukaan Telian Suomen matkaviestintäliiketoiminta ja Ruotsin kaapelitelevisiotoiminnot tulisi myydä ja myynnin ollessa vielä kesken komission asettama valvoja käyttäisi Telialle kuuluvia osakkeenomistajan oikeuksia. Jotta yhdistyneen yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta tulisi mahdollisimman oikea kuva, tämä taloudellinen katsaus perustuu TeliaSonera-konsernin pro forma -lukuihin, jotka on laskettu ikään kuin Telian ja Soneran yhdistyminen olisi tapahtunut jo 1.1.2002, eivätkä ne sisällä Telian Suomen matkaviestintätoimintoja ja Ruotsin kaapelitelevisiotoimintoja.

Tunnusluvut

Miljoonaa, paitsi %-luvut ja osakekohtaiset tiedot	Tammikuu–joulukuu		
	2003 SEK	2003 EUR ¹⁾	2002 SEK
Liikevaihto	81 772	9 010	80 979
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä ²⁾	30 690	3 382	25 457
Käyttökate-%	37,5	37,5	31,4
Tuotot osakkuusyhtiöistä	382	42	-33 039
Liiketulos	13 140	1 448	-45 958
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	14 831	1 634	5 992
Tulos rahoituserien jälkeen	12 346	1 360	-46 791
Nettotulos	7 671	845	-32 890
Tulos/osake	1,64	0,18	-7,03
Käyttöomaisuusinvestoinnit	8 960	987	11 710
Vapaa kassavirta	17 499	1 928	9 534

1) Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,110183.

2) Kertaluonteiset erät on eritelty sivun 56 taulukossa.

Asiakasmäärä jatkoi kasvuaan ja tulos oli kaikkien aikojen paras

Vuonna 2003 konsernin liikevaihto kasvoi 1 prosentin ja oli 81 772 milj. Ruotsin kruunua (80 979). Hinnanmuutoksilla oli 4 prosentin ja valuuttakurssien vaihteluilla 1 prosentin negatiivinen vaikutus myyntiin. Yritysostoista ja -myynneistä aiheutuvilla rakenteellisilla muutoksilla oli 1 prosentin positiivinen vaikutus.

Konsernin matkaviestinnän ulkoinen liikevaihto osoitti vahvaa kasvua useimmilla markkinoilla. Matkaviestinnän liikevaihto kasvoi Ruotsissa 5 prosenttia, Norjassa 10 prosenttia, Tanskassa 52 prosenttia ja Baltiassa 7 prosenttia.

Euraasiassa Finturin (yhdistelty konsernitilinpäätökseen syyskuusta 2002) paikallisessa valuutassa raportoitu liikevaihdon kasvu oli 44 prosenttia.

Suomessa matkaviestinnän liikevaihto laski 3 prosenttia. Kun jaksotusten oikaisuja ei oteta huomioon, liikevaihto laski 1 prosentin.

Lisäksi Turkissa ja Venäjällä toimivat matkaviestintäoperaattorit, joita ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen, jatkoivat vahvaa kasvuaan vuonna 2003.

Internet- ja laajakaistayhteyksien kysyntä pysyi korkeana kaikilla markkinoilla.

Kiinteän verkon puhelupalveluiden markkinat supistuvat ja ulkoinen liikevaihto laski yleisesti lukuun ottamatta Suomea, jossa kiinteän verkon operaattorin Aurian hankinta kasvatti kiinteiden puhelupalveluiden liikevaihtoa 3 prosenttia. Ruotsissa kiinteän verkon puhelupalveluiden liikevaihto laski 4 prosenttia.

Konsernin liikevaihtoa laski eräiden liiketoimintojen lopettaminen International Carrierin sekä Tanskan kiinteän verkon toimintojen sisällä.

Vahva tuloskehitys

TeliaSoneran tulos parani vahvasti vuonna 2003. Tuloksen paraneminen johtuu matkaviestinnän kannattavasta kasvusta, International

Carrierin ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen onnistuneista uudelleenjärjestelyistä, tehostamistoimenpiteiden jatkumisesta ja synergiaeduista, jotka tuottavat nyt tulosta.

Liiketulos parani 13 140 milj. kruunuun (-45 958).

Kertaluonteisilla erillä oli liiketuloon 1 691 milj. kruunun (-51 950) negatiivinen vaikutus. Kertaluonteisiin eriin kuuluvat kustannukset henkilöstöjärjestelyistä ja synergiaetujen toteuttamisesta, TeliaSonera Holdingin omistusten arvonalennukset, International Carrierin uudelleenjärjestelyvarausten purkaminen sekä myyntivoitot.

Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 14 831 milj. kruunuun (5 992).

Viimeisellä vuosineljänneksellä oikaistiin TeliaSoneran yhdistymisen yhteydessä joulukuussa 2002 kirjattuja eriä. Tästä syystä sekä liikearvon että laskennallisten verosaamisten ja verovelkojen määrä laski taseessa. Lisäksi liiketulos kasvoi 291 milj. kruunulla, verokulut 113 milj. kruunulla ja nettotulos 178 milj. kruunulla. Oikaisu on heijastettu kaikkiin vuoden 2003 vuosineljänneksiin. Vuoden 2002 vertailulukuja ei ole muutettu.

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 30 690 milj. kruunuun (25 457), ja käyttökateprosentti nousi 38 prosenttiin (31). Valuuttakurssien vaihteluilla oli käyttökateeseen 1 prosentin negatiivinen vaikutus.

Rahoituserien osuus oli -794 milj. kruunua (-833), ja niihin vaikuttivat sijoitusten myyntivoitot ja arvonalennukset sekä italialaisen 3G-operaattorin Ipsen puolesta annetuista takaussitoumuksista tehdyt varaukset yhteensä -22 milj. kruunun (56) verran.

Nettotulos kasvoi 7 671 milj. kruunuun (-32 890) ja osakekohtainen tulos 1,64 kruunuun (-7,03). Vertailuvuoteen vaikutti tuntuvat hyödyt laskennallisista verosaamisista. Vuoden 2003 veroihin vaikutti positiivisesti aiemmin kirjaamaton laskennallinen verosaaminen, joka johtuu Telian entisen Suomen matkaviestintäliiketoiminnan tappioista.

Käyttöomaisuusinvestoinnit laskivat 8 960 milj. kruunuun (11 710).

Ennätysasuuri kassavirta ja vankka taloudellinen asema

Tuloksen vahva paraneminen, alhaiset käyttöomaisuusinvestoinnit ja alhaiset maksetut tuloverot saivat aikaan ennätyskellisen suuren, 17 499 milj. kruunun (9 534) vapaan kassavirran. Uudelleenjärjestelyvarauksista katetuilla maksuilla oli -1 747 milj. kruunun negatiivinen vaikutus vapaaseen kassavirtaan. Uudelleenjärjestelyvaraus tulevia maksuja varten oli vuoden lopussa yhteensä 3 093 milj. kruunua.

Vapaan kassavirran aikaansaaman vaikutuksen lisäksi TeliaSoneran taloudellinen asema parani noin 2,3 miljardilla kruunulla, kun Com Hem ja Telia Mobile Finland myytiin EU:n yhdistymiselle asettamien ehtojen mukaisesti. Edelleen jatkuneilla muiden kuin ydinliiketoimintojen myynneillä oli myös positiivinen vaikutus likviditeettiin. Kasvaneet omistukset liettualaisesta matkapuhelinoperaattorista Omnitelista ja suomalaisesta kiinteän verkon operaattorista Auriasta aiheuttivat 865 milj. ja 213 milj. kruunun kassastamaksut.

Vahvan kassavirran ansiosta konsernin nettovelka pieneni 19 868 milj. kruunulla 18 207 milj. kruunuun, mikä vahvisti edelleen konsernin taloudellista asemaa. Konsernin omavaraisuusaste parani 52,1 prosentista 56,7 prosenttiin vuoden 2003 aikana.

Vuoden 2004 alussa allekirjoitettiin sopimus Telia Finans AB:n myynnistä, mistä aiheutuu noin 6,2 miljardin kruunun kassaanmaksu.

Synergiaetuja ennakoitua nopeammin

Synergiaetujen toteuttaminen etenee suunniteltua nopeammin. Tähän mennessä tehtyjien toimenpiteiden arvioidaan tuovan 1 751 milj. kruunun vuosittaiset kustannussäästöt vuoden 2005 lopussa ja 374 milj. kruunun vuotuiset investointisäästöt. Näiden toimenpiteiden toteutuksen kustannusten arvioidaan olevan noin 952 milj. kruunua.

Tähänastisilla päätöksillä aikaansaadut synergiasäästöt

MSEK	Täysimittainen vaikutus vuositasolla (vuoteen 2005 mennessä)	Vaikutus vuonna 2003
Liiketoiminnan kulut		
Tuote- ja palvelukehitys	529	205
Tietotekniset järjestelmät ja infrastruktuuri	276	100
Hankintatoiminnot	303	254
Verkkotoiminnot	490	178
Konsernitoinnit	153	145
Yhteensä	1 751	882
Käyttöomaisuusinvestoinnit		
Tuote- ja palvelukehitys	13	46
Tietotekniset järjestelmät ja infrastruktuuri	22	53
Hankintatoiminnot	324	348
Verkkotoiminnot	15	34
Yhteensä	374	481

Kustannussäästöt olivat vuonna 2003 yhteensä 882 milj. kruunua ja investointisäästöt 481 milj. kruunua, kun taas kustannukset synergia-etujen toteuttamisesta olivat 685 milj. kruunua.

TeliaSoneran vuosittaisten kustannussäästöjen odotetaan nousevan 2,3 miljardiin kruunuun ja vuotuisten investointisäästöjen 640 milj. kruunuun vuoden 2005 loppuun mennessä.

Henkilöstön määrä laski tehostamistoimenpiteiden ja synergia-etujen johdosta 1 766 työntekijällä 26 694 työntekijään vuoden 2003 aikana.

Katsaus tulosityksiköihin, pro forma

Asema matkaviestinnässä vahvistui, negatiivinen kehitys kiinteän verkon kuluttaja-asiakkaissa pysähtyi ja tulos parani huomattavasti Ruotsissa

Aggressiiviset markkinointitoimenpiteet uusine houkuttelevine palveluvalikoimineen lujittivat Telian asemaa Ruotsin matkaviestintämarkkinoilla kaikissa asiakassegmenteissä vuonna 2003. Kasvattamalla asiakasmäärää yli 25 000:lla kiinteän verkon kuluttaja-asiakkaissa joulukuun aikana Telia sai pysähtymään negatiivisen kehityksen, joka oli jatkunut operaattorin esivalintaan liittyvästä uudistuksesta lähtien.

Uudet valvontamuodot mukaan lukien jatkuva tehostaminen ja kustannusten tarkka seuranta, Telian ja Soneran yhdistymisestä aiheutuneet synergiat ja vuoden 2002 tehostamistoimenpiteiden kokonaisvaikutus johtivat tuloksen vahvaan paranemiseen vuonna 2003.

Markkinoiden heikko kasvu vaikutti liikevaihtoon. Ulkoinen liikevaihto laski 1 prosentin ja oli 41 385 milj. kruunua. Lisääntynyt hintakilpailu vaikutti negatiivisesti erityisesti jälkimmäisellä vuosipuoliskolla.

Tuloksen vahvan kasvun ansiosta liiketulos ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 24 prosenttia ja oli 11 150 milj. kruunua. Tulos parani 400 milj. kruunua, kun Tele2:n ja Vodafonon kanssa syntyneeseen terminointimaksuja koskeneeseen kiistaan liittyneet varaukset purettiin. Eräissä kehitysprojekteissa muutettiin painopistettä, mistä oli seurauksena 400 milj. kruunun arvonalennukset, joista 300 milj. kruunua viimeisellä vuosineljänneksellä.

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 11 prosenttia ja oli 17 637 milj. kruunua, ja käyttökateprosentti nousi 42 prosenttiin (37).

MSEK, paitsi %-luvut	Tammikuu-joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	42 364	43 562 ^{*)}
ulkoisen liikevaihdon osuus	41 385	41 683
Käyttökate	17 296	14 977
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	17 637	15 896
Käyttökate-%	41,6	36,5
Liikevoitto	10 809	8 035
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	11 150	8 970
Käyttöomaisuusinvestoinnit	3 103	4 655

*) Pro forma -liikevaihto 2002 sisältää konserniyhtiöiden välistä myyntiä, joka on eliminoitu vain konsernitason tasolla. Sen vaikutus on 403 milj. kruunua viimeisellä vuosineljänneksellä ja 557 milj. kruunua koko vuodelta.

Henkilöstön määrä väheni vuoden aikana 549 työntekijällä. Lisäksi vuoden lopussa irtisanottiin 376 työntekijää. Kustannukset näistä henkilöstöjärjestelyistä katetaan vuonna 2003 tehdyllä 341 milj. kruunun varauksella.

Käyttöomaisuusinvestointien laskuun vaikutti tehostettu käyttöomaisuuden hallinta, joka johti verkon kapasiteetin suurempaan käyttöön ja joidenkin hankintasopimusten uudelleenneuvotteluun. Vuoden aikana sijoitettiin 407 milj. kruunua (646) matkaviestintään ja 2 696 milj. kruunua (4 009) kiinteän verkon palveluihin mukaan lukien laajakaistaa ja matkaviestintää tukevat investoinnit.

Svenska UMTS-nät AB on investoinut UMTS-verkkoon tähän mennessä 1 221 milj. kruunua. Uuden kustannustehokkaan tekniikan, kuten EDGE, käyttö alentaisi rakentamiskustannuksia haja-asutusalueilla, mutta sääntelyviranomaisten vaatimukset eivät sitä vielä salli. Telia-Sonera yrittää saada aikaan sopimuksen kaupallisten ja teknisten näkökohtien tasapuolisesta huomioimisesta 3G-verkon lanseerausessa Ruotsissa.

Matkaviestintä

Matkaviestinnän ulkoinen liikevaihto nousi 5 prosenttia ja oli 11 001 milj. kruunua. Matkaviestintäasiakkaiden määrä nousi 234 000:lla ja oli 3 838 000. Liittymäasiakkaiden määrä nousi 40 000:lla 1 857 000 asiakkaaseen ja prepaid-liittymäasiakkaiden määrä 194 000:lla 1 981 000 asiakkaaseen. Palvelutarjoajien kautta saatujen asiakkaiden määrä nousi 43 000:lla ja oli 131 000.

Liittymän keskimääräinen kuukausikäyttö laski 128 minuuttia (130), ja liittymän keskimääräinen tuotto laski 272 kruunuun (277). Lasku johtui hinnanalennuksista ja prepaid-liittymäasiakkaiden suuremmasta osuudesta. Asiakasvaihtuvuus oli 11 prosenttia (12). Lähetettyjen tekstiviestien määrä asiakasta kohden kuukaudessa kasvoi 18:aan (12).

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä nousi 5 529 milj. kruunuun (5 217) ja käyttökateprosentti 45 prosenttiin (44).

Kiinteän verkon palvelut

Kiinteän verkon palveluiden ulkoinen liikevaihto laski 2 prosenttia ja oli 30 384 milj. kruunua.

Puhelupalveluiden liikevaihto laski 4 prosenttia 20 883 milj. kruunuun. Puhelinverkon liikenteestä saadut tulot laskivat 9 prosenttia 8 959 milj. kruunuun ensisijaisesti siksi, että markkinaosuus pieneni, kokonaismarkkinat heikkenivät ja hinnat laskivat.

Liittymä- ja lisäarvopalvelujen liikevaihto nousi 1 prosentin ja oli 11 924 milj. kruunua. Lisäarvopalvelujen liikevaihto kasvoi, koska Caller ID -palvelun, puhelinneuvottelujen ja saapuvien puheluiden käsittelyyn liittyvien palvelujen kysyntä kasvoi. Kiinteiden puhelinliittymien määrä laski 1 26 000:lla ja oli 5 432 000. ISDN-liittymien määrä aleni 59 000:lla ja oli 824 000.

Vuoden 2004 alussa Fortumin 37 000 puhelin- ja Internet-asiakasta siirrettiin Telialle.

Kysynnän kasvu varsinkin Internet-liittymissä sai aikaan, että Internet- ja datapalveluiden liikevaihto parani 4 prosentilla 7 985 milj. kruunuun. Laajakaistaliittymäasiakkaiden määrä nousi vuoden aikana 78 000:lla ja oli 399 000. Puhelinverkkoyhteyksiä käyttävien Internet-asiakkaiden määrä kasvoi 60 000:lla ja oli 823 000.

Kiinteän verkon käyttökate ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 12 109 milj. kruunuun (10 679), ja käyttökateprosentti nousi 40 prosenttiin (34).

Kannattavuus säilyi kireässä kilpailutilanteessa Suomessa

Suomessa Sonera onnistui säilyttämään tulostasonsa matkapuhelinnumeroiden siirrettävyyden aiheuttamasta lisääntyneestä kilpailusta huolimatta. Liikevaihtoon ja tulokseen vaikuttivat positiivisesti laajakaistayhteyksien voimakas kasvu ja matkapuhelinten käytön kasvu ja negatiivisesti matkapuhelinliittymien määrän ja hinnan lasku. Tehos-

tetut markkinointitoimenpiteet ja uudet tuotteet vuoden jälkimmäisellä puoliskolla tuottivat tulosta, ja joulukuussa Soneran uusien asiakkaiden nettolisäys oli 12 000.

MSEK, paitsi %-luvut	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	17 697	17 515
ulkoisen liikevaihdon osuus	17 394	17 295
Käyttökate	6 668	6 925
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	6 738	6 869
Käyttökate-%	38,1	39,2
Liikevoitto	1 981	2 112
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	2 051	2 056
Käyttöomaisuusinvestoinnit	2 348	2 151

Liikevaihto kasvoi vuoden aikana 1 prosentin ja oli 17 697 milj. kruunua, vaikka hintojen laskulla oli liikevaihtoon 4 prosentin negatiivinen vaikutus. Kiinteän verkon operaattorin Aurian hankinta vaikutti liikevaihtoon 172 milj. kruunun verran, ja jaksotusten vaikutus oli -242 milj. kruunua. Näiden erien vaikutus poislukien liikevaihto kasvoi 1 prosentin.

Jaksotusten oikaisut ja hintojen aleneminen rasittivat myös huomattavasti tulosta, ja liiketulos ennen kertaluonteisia eriä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2002.

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä laski 6 738 milj. kruunuun, ja käyttökateprosentti laski 38 prosenttiin (39). Auria vaikutti käyttökatteeseen 47 milj. kruunun verran.

Vuodelle 2003 tehtiin 15 milj. kruunun kuluvaraus henkilöstöjärjestelyjä varten. Laskutuslupasta tehtiin viimeisen vuosineljänneksen aikana 55 milj. kruunun arvonalennus osana synergiaetujen toteuttamista.

Vuoden 2003 aikana vietiin läpi muitakin tehostamistoimenpiteitä. Soneran ja Telian yhdistymisessä syntyneitä tuote- ja palvelukehityksen päällekkäisyyksiä poistettiin. Tehokkuutta lisättiin myös hallinnossa ja tietyissä tukitoiminnoissa. Sen seurauksena vuoden aikana lakkautettiin 400 työtehtävää. 176 vakinaista työntekijää sanottiin irti, ja loput henkilöstön vähennyksestä toteutetaan sisäisin siirtein, eläkejärjestelyin ja jättämällä määräaikaista työsuhteita uusimatta.

Matkaviestintään investoitiin 1 132 milj. kruunua (898) ja kiinteään verkkoon 1 216 milj. kruunua (1 253). Matkaviestinnässä nämä investoinnit keskitettiin GPRS-, EDGE- ja UMTS-verkkoihin suurikapasiteettisten palveluiden toteuttamiseksi, kun taas kiinteään verkkoon tehtyjen investointien tärkeimpänä syynä oli laajakaistapalvelujen käytön kasvu.

Matkaviestintä

Puhelinnumeroiden siirrettävyyden toteutuminen 25. heinäkuuta vilkastutti markkinoita. Matkaviestinnän ulkoinen liikevaihto laski 3 prosenttia ja oli 10 751 milj. kruunua. Hintojen laskulla oli liikevaihtoon 6 prosentin negatiivinen vaikutus. Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä laski 5 200 milj. kruunuun (5 662), ja käyttökateprosentti laski 48 prosenttiin (51). Jos jaksotusten oikaisuja ei oteta huomioon, liikevaihto laski 1 prosentin, käyttökate ennen kertaluonteisia eriä laski 5 442 milj. kruunuun ja käyttökateprosentti laski 49 prosenttiin.

Matkaviestintäasiakkaiden lukumäärä laski vuoden aikana 62 000:lla ja oli 2 428 000. Palveluntarjoajien kautta saatujen asiakkaiden määrä kasvoi 142 000:lla 177 000 asiakkaaseen, ja Soneran palveluntarjoajat vahvistivat markkina-asemiaan vuoden aikana.

GPRS-asiakkaiden määrä nousi 332 000:lla ja oli 422 000.

Liittymän keskimääräinen kuukausikäyttö nousi 160 minuuttiin (151), kun taas liittymän keskimääräinen tuotto laski 39,2 euroon (40) jaksotusten oikaisun ja hintojen laskun seurauksena. Lähetettyjen tekstiviestien määrä asiakasta kohden kuukaudessa kasvoi 28:aan (27).

Matkapuhelinnumeroiden siirrettävyys sai aikaan paljon suuremman asiakasvaihtuvuuden Suomen markkinoilla. Asiakasvaihtuvuus oli yhteensä 19,9 prosenttia vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Kiinteän verkon palvelut

Sonera laajensi markkina-aluettaan vuoden 2003 aikana ostamalla

kiinteän verkon operaattorin Aurian, jolla on vankka jalansija Lounais-Suomessa. Kauppa toi yhtiölle 126 000 uutta laskennallista tilaaja-liittymää. Aurian kotielektronikan vähittäismyymälät on raportoitu osana TeliaSonera Holdingia.

Kiinteän verkon ulkoinen liikevaihto nousi 7 prosenttia ja oli 6 643 milj. kruunua. Kiinteän verkon puhelupalveluiden liikevaihto nousi 3 prosenttia ja oli 2 749 milj. kruunua. Internet- ja datapalvelujen liikevaihto nousi 4 prosenttia 2 531 milj. kruunuun. Muu liikevaihto asiakaslaitteet mukaan lukien nousi 23 prosenttia 1 363 milj. kruunuun.

Kiinteän verkon ulkoinen liikevaihto nousi Auria pois lukien 4 prosenttia vuonna 2003.

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 1 538 milj. kruunuun (1 207), ja käyttökateprosentti nousi 23 prosenttiin (19).

Kiinteän verkon puhelinliittymien määrä laski perinteisillä paikallisverkkoalueilla. Aurian osto nosti kuitenkin laskennallisten tilaajaliittymien kokonaismäärää 83 000:lla 804 000 liittymään.

Laajakaista-asiakkaiden määrä nousi 68 000:lla ja oli 150 000. Näistä 13 000 tuli Auriasta.

Puhelinverkkoon perustuvia Internet-yhteyksiä käyttävien asiakkaiden määrä laski 26 000:lla ja oli 155 000.

Kehitys jatkui hyvänä Norjassa

NetComin liikevaihto ja tulos jatkoivat vahvaa kasvuaan vuonna 2003 koventuneesta kilpailusta huolimatta. Vankka asiakasmäärän kasvu, parantunut asiakaskohtainen käyttö sekä teksti- ja multimediatekniikkapalveluiden hyvä kehitys saivat aikaan liikevaihdon 10 prosentin kasvun edelliseen vuoteen verrattuna. Paikallisessa valuutassa raportoitu kasvu oli 17 prosenttia. Hinnanalennuksilla oli 4 prosentin negatiivinen vaikutus.

MSEK, paitsi %-luvut	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	6 081	5 537
ulkoisen liikevaihdon osuus	6 011	5 482
Käyttökate	2 499	2 133
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	2 499	2 129
Käyttökate-%	41,1	38,5
Liiketulos	423	-38
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	452	-42
Käyttöomaisuusinvestoinnit	861	1 094

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä kasvoi 17 prosenttia ja oli 2 499 milj. kruunua, ja käyttökateprosentti nousi 41 prosenttiin (38). Paikallisessa valuutassa raportoitu käyttökatteen kasvu oli 25 prosenttia.

Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä parani 452 milj. kruunuun (-42), mikä johtui parantuneesta käyttökatteesta ja poistojen pieneemisestä valuuttakurssien vaihtelun seurauksena. MMS-alustan arvonalennuksella osana synergiaetujen toteuttamista oli 29 milj. kruunun negatiivinen vaikutus liikelokseen.

Asiakasmäärä nousi 107 000:lla ja oli 1 195 000. Laskutettavien liittymäasiakkaiden osuus asiakaskunnasta lisääntyi.

Palveluntarjoajien kautta saatujen asiakkaiden määrä pysyi jokseenkin ennallaan ja oli 90 000.

Liittymän keskimääräinen kuukausikäyttö nousi 168 minuuttiin (153) ja keskimääräinen tuotto kasvoi 367 Norjan kruunuun (345).

NetComin terminointimaksua alennettiin heinäkuun 1. päivänä 1,11 Norjan kruunusta 1,01 Norjan kruunuun, ja tammikuussa 2004 maksua alennettiin edelleen 0,91 Norjan kruunuun.

NetComin asiakkaat käyttävät ahkerasti sekä teksti- että multimediatekniikkapalveluja. Tämä johtuu houkuttelevista hinnoista, mutta myös NetComin arvokkaasta yhteistyöstä sisällöntuottajien kanssa. Lähetettyjen tekstiviestien määrä asiakasta kohden kuukaudessa kasvoi vuoden aikana 76:een (61).

Tekstiviestien runsas käyttö antaa hyvän pohjan multimediatekniikkapalvelujen lanseeraukselle. Joulukuun alussa 2003 jokaisesta lähetetystä multimediatekniikkaviestistä alettiin periä 2,50 Norjan kruunun maksu. Viimeisen vuosineljänneksen aikana NetComin asiakkaat lähettivät yhteensä 4 miljoonaa multimediatekniikkaviestiä.

Tanskan kiinteän verkon ja matkapuhelinverkon käyttökatteet positiivisia viimeisellä vuosineljänneksellä
Liikevaihto kasvoi 18 prosenttia ja oli 3 278 milj. Ruotsin kruunua. Matkaviestinnän yhteenliittämistuotteiden laskentaperiaatteissa tapahtuneet muutokset huomioiden liikevaihto nousi 12 prosenttia.

MSEK, paitsi %-luvut	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	3 278	2 783
josta ulkoisen liikevaihdon osuus ^{*)}	3 188	2 593
Käyttökate	70	-1 849
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	70	-1 309
Käyttökate-%	2,1	-47,0
Liiketulos	-561	-5 764
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	-561	-2 234
Käyttöomaisuusinvestoinnit	391	953

*) Ulkoiset matkaviestinnän yhteenliittämistuotteet raportoitiin aikaisemmin nettosummina, mutta raportoinnissa siirryttiin bruttosummiin vuoden 2003 aikana. Muutos merkitsee suurempia, 164 milj. kruunun tuottoja. Koko vuotta koskeva muutos tehtiin viimeisellä vuosineljänneksellä.

Tulos parani olennaisesti, mikä johtui voimakkaasta kehityksestä kaikissa toiminnoissa. Vuonna 2003 Tanskassa saavutettiin 70 milj. kruunun (-1 309) positiivinen käyttökate ennen kertaluonteisia eriä.

Käyttöomaisuusinvestointien lasku johtuu kiinteän verkon toimintojen uudelleenjärjestelystä ja GSM-verkon valmistumisesta vuonna 2002.

Käyttöomaisuusinvestoinneista 173 milj. kruunua (424) liittyi matkaviestintään ja 218 milj. kruunua (529) kiinteän verkon toimintoihin kaapelitelevisio mukaan lukien.

Matkaviestintä

Kireästä kilpailusta ja hintapaineiden kasvusta huolimatta Telia onnistui kasvattamaan matkaviestinnän asiakasmääräänsä ja kohentamaan kannattavuuttaan.

Asiakasmäärän voimakas kasvu nosti ulkoista liikevaihtoa 75 prosenttia 1 492 milj. kruunuun noin 20 prosentin hinnanalennuksista huolimatta. Matkaviestinnän yhteenliittämistuotteiden laskentaperiaatteissa tapahtuneet muutokset huomioiden liikevaihto nousi 52 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä kasvoi -91 milj. kruunuun (-505).

Asiakasmäärä kasvoi 59 000:lla ja oli 525 000. Houkuttelevan hintaisia puhelupalveluja ja ilmaisia tekstiviestejä tarjoavan TeliaXpress-liittymän lanseeraus vaikutti merkittävästi asiakasmäärän suureen kasvuun.

Lähetettyjen tekstiviestien määrä asiakasta kohden kuukaudessa kasvoi vuoden aikana 175:een (39).

Myös multimediaviestipalvelut kasvoivat merkittävästi, ja toisen vuosipuoliskon aikana Telian asiakkaat lähettivät 651 000 multimedia-viestiä.

Kiinteän verkon palvelut

Kiinteän verkon liiketoimintojen parantamiseksi toimintoja järjestettiin uudelleen ja tuotevalikoimaa virtaviivaistettiin.

Ulkoinen liikevaihto (Stofa pois lukien) laski 9 prosenttia ja oli 1 051 milj. kruunua. Hinnanalennuksilla oli 10 prosentin negatiivinen vaikutus.

Toimintojen uudelleenjärjestelyllä oli myönteinen vaikutus tulokseen, ja käyttökate ennen kertaluonteisia eriä nousi -1 milj. kruunuun (-891).

Vuonna 2003 uudelleenjärjestelyvarausta purettiin 229 milj. kruunua, ja varaus oli 31.12. yhteensä 250 milj. kruunua.

Kaapelitelevisioyhtiö Telia Stofan ulkoinen liikevaihto nousi 9 prosenttia ja oli 645 milj. kruunua. Kasvu johtui asiakasmäärän ja käytön lisääntymisestä. Hintojen kohoaminen vaikutti liikevaihtoon 6 prosenttia.

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä parani 162 milj. kruunuun (87). Kaapelitelevisioasiakkaiden määrä nousi 7 000:lla ja oli 195 000,

ja laajakaista-asiakkaiden määrä nousi 23 000:lla ja oli 104 000.

Baltian maat

MSEK, paitsi %-luvut	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	5 881	6 063
ulkoisen liikevaihdon osuus	5 823	6 038
Käyttökate	2 796	2 995
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	2 846	3 020
Käyttökate-%	48,4	49,8
Tuotot osakkuusyhtiöistä	379	358
Liiketulos	994	1 182
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	1 164	1 214
Käyttöomaisuusinvestoinnit	758	1 334

Matkaviestinnän vahva kasvu ja kiinteän verkon toimintojen tehostamisohjelmat Liettuassa

Matkaviestintä

Matkaviestintäoperaattorin Omnitelin liikevaihto nousi edelliseen vuoteen verrattuna 10 prosenttia ja oli 2 032 milj. kruunua. Hintojen alenemisella oli liikevaihtoon 11 prosentin negatiivinen vaikutus.

Kasvanut liikevaihto nosti käyttökateen ennen kertaluonteisia eriä 900 milj. kruunuun (736) ja käyttökateprosentin 44 prosenttiin (40). Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä nousi 352 milj. kruunuun (235).

Asiakkaiden määrä nousi 202 000:lla ja oli 1 052 000.

TeliaSonera osti joulukuussa 2003 Motorolan 35 prosentin omistusosuuden Omnitelistä ja kasvatti omistussuuttaan yrityksessä 55:stä 90 prosenttiin.

Kiinteän verkon palvelut

Kiinteän verkon operaattorin Lietuvos Telekomasin liikevaihto laski 16 prosenttia ja oli 2 136 milj. kruunua. Kiinteän verkon liikevaihto laski 15 prosenttia ja oli 1 665 milj. kruunua, mikä johtui 5 prosentin hinnanalennuksista ja matkaviestintämarkkinoiden kireästä kilpailusta. Kiinteän verkon asiakkaiden määrä laski 107 000:lla ja oli 829 000, mutta asiakasmäärän lasku lähestulkoon pysähtyi joulukuussa.

Internet- ja datapalvelujen liikevaihto nousi 4 prosentilla 340 milj. kruunuun Internet-liittymien (laajakaistaliittymät mukaan lukien) kysynnän kasvun vuoksi. Hintojen alenemisella oli liikevaihtoon 9 prosentin negatiivinen vaikutus. ADSL-liittymäasiakkaiden määrä kasvoi vuoden aikana 14 000:lla ja oli 25 000.

Pienentynyt liikevaihto vaikutti käyttökatteeseen ennen kertaluonteisia eriä, joka laski 1 059 milj. kruunuun (1 373), ja käyttökateprosentti laski 50 prosenttiin (54).

Liiketulokseen sisältyy 170 milj. kruunua kertaluonteisia eriä, jotka johtuvat arvonalentumiskirjauksista (kiinteistöt, verkkokapasiteetti ja laitteistot) ja henkilöstöjärjestelyistä. Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä laski -124 milj. kruunuun (153).

Matkaviestintä kasvoi vahvasti ja kiinteän verkon toiminnot tuottivat hyvän tuloksen Latviassa

Matkaviestintä

Matkapuhelinoperaattori Latvijas Mobilais Telefonsin (LMT) liikevaihto kasvoi 2 prosentilla asiakasmäärän kasvusta johtuen ja oli 1 855 miljoonaa Ruotsin kruunua. Paikallisessa valuutassa raportoitu kasvu oli 13 prosenttia. Hintojen alenemisella oli liikevaihtoon 3 prosentin negatiivinen vaikutus. Asiakasmäärä kasvoi 87 000:lla ja oli 534 000, ja palveluntarjoajien kautta saatujen asiakkaiden määrä kasvoi 48 000:lla ja oli 75 000.

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä nousi 944 milj. kruunuun (927), mutta käyttökateprosentti pysyi muuttumattomana 51 prosentissa. Paikallisessa valuutassa raportoitu käyttökateen kasvu oli 13 prosenttia.

Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä parani 632 milj. kruunuun (494).

Vuoden aikana tuotiin markkinoille GPRS- ja multimediaviestipalvelut.

Kiinteän verkon palvelut

Kiinteän verkon operaattori Lattelekom (osakkuusyhtiö, 49 prosentin omistusosuus) toteutti menestyksellisen kustannussäästöohjelman ja lisäsi panostuksiaan Internet- ja dataviestintäpalvelujensa kehittämiseksi.

Lattelekomin liikevaihto laski, mutta sen tulos parani edelliseen vuoteen verrattuna.

Osuus nettotuloksesta kasvoi 117 milj. kruunuun (74). Tuotto Lattelekomista, liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta tehtyjen poistojen jälkeen, pysyi melkein samalla tasolla kuin vuonna 2002 ja oli 205 milj. kruunua.

Hyvä tulos Virossa**Matkaviestintä**

Matkapuhelinoperaattori EMT:n (osakkuusyhtiö, 49 prosentin omistusosuus) liikevaihto ja tulos ennen veroja paranivat edelliseen vuoteen verrattuna. Osuus nettotuloksesta oli 215 milj. Ruotsin kruunua (232). Tuotto EMT:stä, liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta tehtyjen poistojen jälkeen, oli 136 milj. kruunua (144).

Kiinteän verkon palvelut

Elionin (osakkuusyhtiö, 49 prosentin omistusosuus) liikevaihto kasvoi ja tulos parani edelliseen vuoteen verrattuna. Osuus nettotuloksesta nousi 84 milj. Ruotsin kruunuun (54). Tuotto Elionista, liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta tehtyjen poistojen jälkeen, oli 41 milj. kruunua (7).

Kasvu ja tuloskehitys jatkuivat vahvana Euraasiassa

Finturin (yhdistelty konsernitilinpäätökseen syyskuusta 2002 alkaen) liikevaihto ja tulos kasvoivat voimakkaasti vuonna 2003. Paikallisvaluutassa raportoitu liikevaihto kasvoi 44 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Matkapuhelinasiaakkaiden määrä kasvoi 771 000:lla ja oli 2 385 000. Liittymäkohtainen tuotto pysyi samalla tasolla. Kasvua tapahtui ensisijaisesti prepaid-liittymissä.

MSEK, paitsi %-luvut	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	2 742	847
ulkoisen liikevaihdon osuus	2 740	847
Käyttökate	1 490	457
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	1 490	457
Käyttökate-%	54,3	54,0
Liiketulos	889	-76
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	889	-76
Käyttöomaisuusinvestoinnit	990	234

Asiakasmäärän voimakas kasvu yhdessä samana pysyneen käyttökateprosentin (54 prosenttia) kanssa paransi tulosta huomattavasti vuoden aikana.

Käyttökateprosentti laski viimeisellä vuosineljänneksellä ennakoarvioiden mukaisesti lisääntyneistä markkinointipanostuksista johtuen.

Asiakasmäärän voimakas kasvu aiheutti suuret käyttöomaisuusinvestoinnit, jotka olivat 36 prosenttia liikevaihdosta vuonna 2003.

Fintur kasvatti maaliskuussa 2003 omistusosuutensa Moldcellissä 77 prosentista 100 prosenttiin.

Melkein 3,2 miljoonaa uutta asiakasta ja kasvanut markkinaosuus Venäjällä

MegaFonin (osakkuusyhtiö, 44 prosentin omistusosuus) liikevaihto ja tulos kasvoivat vahvasti vuoden aikana. Yritys vahvisti markkina-asemaansa kasvattamalla asiakasmääräänsä 3 145 000:lla ja se oli 6 175 000. Asiakasmäärän absoluuttinen kasvu oli suurinta Luoteis-Venäjän alueella. Markkinaosuus kasvoi esimerkiksi Moskovassa ja Uralilla.

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Osuus nettotuloksesta	709	168
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	-200	-231
Tuotot osakkuusyhtiöistä	509	-63

Osuus MegaFonin nettotuloksesta nousi vuonna 2003 709 milj. kruunuun (168). Tuotto MegaFonista, liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta tehtyjen poistojen jälkeen, kasvoi 509 milj. kruunuun (-63).

Asiakasmäärä kasvoi tuntuvasti ja kannattavuus parani Turkissa

Turkcellin (osakkuusyhtiö, 37 prosentin omistusosuus) liikevaihto ja tulos kasvoivat voimakkaasti vuoden aikana. Asiakasmäärä nousi 3 300 000:lla ja oli 19 000 000. Näistä 14 200 000 oli prepaid-liittymäasiakkaita.

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Osuus nettotuloksesta (U.S. GAAP) ^{*)}	600	70
IFRS/IAS-oikaisu	706	551
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	-688	-954
Tuotot osakkuusyhtiöistä	618	-333

*) Turkcellin tiedot sisällytetään TeliaSonera lukuihin vuosineljänneksen viiveellä.

Hintapaineet kiristyivät vuonna 2003, mutta Turkcell onnistui puolustamaan johtavaa asemaansa kanta-asiakasoajelmia ja määrään perustuvia alennuksia käyttäen. Liittymän asiakasmainen käyttö kasvoi.

Osuus Turkcellin nettotuloksesta nousi 600 milj. kruunuun (70). Tuotto Turkcellista inflaatiokorjausten sekä liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta tehtyjen poistojen jälkeen kasvoi 618 milj. kruunuun (-333). Turkcellin liikearvon aleneminen viimeisellä vuosineljänneksellä vaikutti liikearvon ja käyvän arvon oikaisujen poistoihin, mikä on heijastettu takautuvasti kaikkiin vuoden 2003 vuosineljänneksiin. Muutos lisäsi tuottoja osakkuusyhtiöistä 291 milj. kruunulla vuonna 2003. Vuoden 2002 vertailulukuja ei ole muutettu.

Turkin korkea inflaatio vuonna 2003 nosti Turkcellin tasearvoa 1 372 milj. kruunulla. Pitkällä aikavälillä uskomme inflaation heijastuvan Turkin liiran arvoon, joten tasearvon kasvu voi olla väliaikaista.

TeliaSonera on toiminut vuoden aikana aktiivisesti asianmukaisen hallintomallin käyttöönottamiseksi Turkcellissa ja on ilmaissut valmiutensa kasvattaa omistustaan enemmistöosuudeksi, mikäli siihen tulee tilaisuus ja olosuhteet ovat suosiolliset TeliaSoneran omistaja-arvon näkökulmasta.

International Carrierin käyttökate ja liiketulos positiivisia vuoden lopussa

Telian ja Soneran kansainväliset verkkokapasiteettitoiminnot yhdistettiin vuoden aikana ja Telian verkkokapasiteettitoiminnot saatiin järjestettyä uudelleen. Viimeisellä vuosineljänneksellä verkkokapasiteettitoimintojen kassavirta uudelleenjärjestelykustannukset pois luki- en sekä liiketulos ennen kertaluonteisia eriä olivat positiiviset.

Liikevaihto laski 29 prosenttia ja oli 4 892 milj. kruunua, mikä johtui tietoisesta päätöksestä lakkauttaa toimintoja Aasiassa, Yhdysvaltain kotimaisista kapasiteettitoiminnoista ja Britanniaassa ja Saksassa jälleennyjien kautta hoidettavista kotimaisista puhelupalveluista. Lasku johtuu myös kannattavien puhelupalvelukohteiden ja -asiakkaiden priorisoinnista. Vuoden aikana luotiin terve pohja liikevaihdon kasvun tukemiseksi.

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	4 892	6 861
ulkoisen liikevaihdon osuus	3 589	5 577
Käyttökate	237	-6 004
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	144	-1 225
Käyttökate-%	2,9	-17,9
Liiketulos	-259	-12 080
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	-298	-1 992
Käyttöomaisuusinvestoinnit	239	1 117

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä nousi liikevaihdon laskusta huolimatta 144 milj. kruunuun (-1 225), ja liiketulos ennen kertaluonteisia eriä kasvoi -298 milj. kruunuun (-1 992).

Kertaluonteiset erät vaikuttivat liiketulokseen positiivisesti 39 milj.

kruunun verran. Telian ja Soneran verkkokapasiteettitoimintojen yhdistymiseen liittyvät varaukset ja kertaluonteiset erät olivat vuonna 2003 yhteensä 455 milj. kruunua. Koska uudelleenjärjestelystä aiheutuneet kustannukset olivat odotettua pienemmät ensisijaisesti Ranskan projektin, mutta myös Ruotsissa tehtyjen henkilöstöjärjestelyjen ja asiakassopimusten takia, viimeisellä vuosineljänneksellä voitiin purkaa 427 milj. kruunua uudelleenjärjestelyvarauksesta. Uudelleenjärjestelyvaraukseen kohdistuneilla valuuttakurssien muutoksilla oli 100 milj. kruunun positiivinen vaikutus.

Vuoden aikana uudelleenjärjestelyvarauksesta käytettiin 1 159 milj. kruunua Telian verkkokapasiteettitoimintojen uudelleenjärjestelyyn. Vuoden 2003 lopussa uudelleenjärjestelyvarauksesta oli jäljellä 2 267 milj. kruunua. Uudelleenjärjestelyvarauksesta arvioidaan käytettävän 1 500 milj. kruunua vuonna 2004. Loput käytetään myöhemmin, kun luovutaan tietyistä pitkäaikaisista sopimuksista.

Synergiaetujen toteuttamiseen varatusta uudelleenjärjestelyvarauksesta oli 31.12. jäljellä 327 milj. kruunua käytetyn 18 milj. kruunun jälkeen.

Käyttöomaisuusinvestoinnit laskivat edelliseen vuoteen verrattuna, ja ne olivat asiakkaisiin liittyviä tai liiketoiminnan kulujen alentamiseen tarkoitettuja.

TeliaSonera Holding

Vuoden aikana myytiin noin 30 omistusosuutta osittain tai kokonaan. Tulokseen vaikuttivat eniten Bharti Mobilen ja Netian sekä Telefon-konserniin (49 prosentin osuus) kuuluvan Responsin omistusosuuk-sien myynnit.

TeliaSoneran äänivalta pieneni Overseas Telecom AB:ssa 65:stä 42 prosenttiin vuoden aikana, minkä johdosta yhtiö on raportoitu osakkuusyhtiönä kolmannelta vuosineljänneksestä alkaen.

Telia Credit ja Telia Promotor siirrettiin kolmannen vuosineljänneksen aikana TeliaSonera Holdingista TeliaSonera Swedeniin. Samaan aikaan TeliaSoneran omia tuotteita koskevat leasingtoiminnot siirrettiin Telia Finansista Telia Creditiin. Telia Finans rahoittaa ainoastaan konsernin ulkopuolisia tuotteita. Vuoden 2004 alussa Telia Finans myytiin hollantilaiselle De Lage Landen International B.V. -rahoitusyhtiölle, mistä aiheutuu noin 6,2 miljardin kruunun kassaanmaksu ja noin 0,5 miljardin kruunun suuruinen myyntivoitto.

MSEK	Tammikuu-joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto	1 982	2 180
ulkoisen liikevaihdon osuus	1 611	1 952
Käyttökate	196	-3 665
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	196	243
Käyttökate-%	9,9	11,1
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-1 176	-32 773
Liiketulos	-1 363	-38 438
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	-243	-943
Käyttöomaisuusinvestoinnit	213	153

Omistusosuudesta Infonet Services Corp.:issa kirjattiin 1 028 milj. kruunun arvonalennus ja omistusosuudesta Metro Onessa 151 milj. kruunun arvonalennus, koska niiden tulos kasvoi heikosti ja osakkeen hinta laski. Lisäksi kirjattiin yhteensä 473 milj. kruunun arvonalennukset pääomasijoitusyhtiöistä.

Viimeisellä vuosineljänneksellä myytiin Inmarsat-satelliittiyhtiö, mistä kirjattiin 80 milj. kruunun myyntivoitto. TeliaSoneran omistusosuus MetroOnessa laski 24:stä 7 prosenttiin, mistä aiheutui 158 milj. kruunun myyntitappio. Vastaava arvonalentumiskirjaus tehtiin vuoden 2003 tilinpäätökseen. Jäljellä oleva omistusosuus Metro Onesta myytiin vuoden 2004 alussa. Myynnistä aiheutui pienehkö myyntitappio. Vastaava arvonalentumiskirjaus tehtiin vuoden 2003 tilinpäätökseen.

Marraskuussa allekirjoitettiin sopimus Telefon-konserniin kuuluneen KI Consultingin myynnistä TietoEnatorille. Kauppa saatiin päätökseen tammikuun alussa vuonna 2004, ja siitä aiheutui pienehkö

myyntivoitto ja 660 milj. kruunun kassavirta Telefonille. Telefon käytti suurimman osan kassavirrasta TeliaSoneran antamien lainojen lyhen-nykseen tammikuussa 2004.

TeliaSonera allekirjoitti joulukuussa sopimuksen 37 prosentin omistusosuutensa myynnistä INGROUPista Manpower Solutionsille. Kauppa saatettiin päätökseen helmikuussa 2004. Myynnistä aiheutuu myyntitappio, jota varten tehtiin 102 milj. kruunun varaus viimeisellä vuosineljänneksellä.

Yahoo!, joka omistaa 16 prosenttia Sonera Zedistä, ilmoitti joulukuussa, että se ei aio käyttää optiotaan ostaa loput yhtiön osakkeista. Tammikuussa 2004 Yahoo! käytti oikeutensa myydä takaisin 16 prosentin omistusosuutensa TeliaSoneralle. TeliaSonera selvittää nyt muita tapoja myydä Sonera Zed. Zedin tuloskehitys oli tyydyttävä vuoden 2003 aikana, ja sen liikevaihto nousi 373 milj. kruunusta 753 milj. kruunuun.

Espanjan hallitus lievensi Xferaan (Espanjan 3G-investointi) liittyviä pankkitakuita koskevia vaatimuksiaan vuoden aikana. TeliaSoneran antamat vastatakuut Espanjan valtiolle laskivat siten 383 milj. eurosta 98 milj. euroon. TeliaSonera ennakoii, että Vodafonon omistamiin Xferan osakkeisiin liittyvä välimiesmenettely johtaa päätökseen, jonka nojalla TeliaSonera ostaa 2,2 prosentin lisäosuuden Xferasta ja maksaa noin 9,5 milj. euroa kauppahintana, korkona ja kuluina välimiesmenettelystä. Vastatakuiden arvioidaan tällöin nousevan 11 milj. eurolla ja olevan noin 110 milj. euroa. TeliaSoneran sitoumus investoida 368 milj. euroa Xferaan, 2,2 prosentin lisäomistusosuuden oston jälkeen, pienenee omistajien välillä käynnissä olevien neuvot-telujen tuloksena.

Viimeisellä vuosineljänneksellä TeliaSonera kasvatti takaussitou-musten varauksia Ipsestä (3G-investointi Italiassa) 153 milj. kruunulla.

Aurian kotielektronikan vähittäismyymälät siirrettiin TeliaSonera Holdingille. Aurian vaikutus liikevaihtoon oli viimeisellä vuosineljän-neksellä 192 milj. kruunua ja käyttökatteeseen 4 milj. kruunua.

TeliaSonera Holdingin vertailukelpoisten liiketoimintojen liikevaihto kasvoi 32 prosenttia vuonna 2003.

Kertaluonteisilla erillä oli liiketulokseen 1 120 milj. kruunun negatiivinen vaikutus. Niistä oli myyntivoittoja 231 milj. kruunua ja arvonalennuksia -1 351 milj. kruunua.

Sonera Zedin, Telefonin, SmartTrustin ja Payphonen parantuneet tulokset sekä AUCS-osakkuusyhtiötä varten tehdyn 154 milj. kruunun varauksen purku autoivat parantamaan liiketulosta ennen kertaluon-teisia eriä -243 milj. kruunuun (-943). Infonetillä, Metro Onella ja INGROUPilla oli tulokseen negatiivinen vaikutus.

Tiivistetty konsernituloslaskelma, pro forma

Miljoonaa, paitsi osakekohtaiset tiedot ja osakemäärä	Tammikuu-joulukuu		
	2003 SEK	2003 EUR	2002 SEK
Liikevaihto	81 772	9 010	80 979
Liiketoiminnan kulut	-51 450	-5 669	-65 579
Käyttökate	30 322	3 341	15 400
Poistot ja arvonalennukset	-17 564	-1 935	-28 319
Tuotot osakkuusyhtiöistä	382	42	-33 039
Liiketulos	13 140	1 448	-45 958
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	-794	-88	-833
Tulos rahoituserien jälkeen	12 346	1 360	-46 791
Tuloverot	-3 706	-408	14 409
Vähemmistön osuus	-969	-107	-508
Nettotulos	7 671	845	-32 890
Tulos/osake			
Laimentamaton	1,64	0,18	-7,03
Laimennettu	1,64	0,18	-7,03
Osakkeiden lukumäärä, painotettu keskiarvo (1 000 kpl)			
Laimentamaton	4 675 232	4 675 232	4 675 232
Laimennettu	4 676 040	4 676 040	4 676 262
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	30 690	3 382	25 457
Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä	14 831	1 634	5 992

Tiivistetty konsernitase, pro forma

Miljoonaa	31.12		
	2003 SEK	2003 EUR	2002 SEK
Vastaavaa			
Aineettomat hyödykkeet	61 820	6 811	68 095
Aineelliset hyödykkeet	49 161	5 417	55 023
Sijoitukset	42 061	4 634	48 533
<i>Käyttöomaisuus yhteensä</i>	<i>153 042</i>	<i>16 862</i>	<i>171 651</i>
Vaihto-omaisuus	501	55	554
Saamiset	24 170	2 663	26 518
Lyhytaikaiset sijoitukset	8 658	954	3 826
Rahat ja pankkisaamiset	3 689	407	2 821
<i>Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä</i>	<i>37 018</i>	<i>4 079</i>	<i>33 719</i>
Vastaavaa yhteensä	190 060	20 941	205 370
Vastattavaa			
Oma pääoma	112 393	12 384	108 829
Vähemmistöosuus	3 441	379	5 120
Eläke- ja työsopimusvaraukset	522	57	183
Laskennallinen verovelka, muut varaukset	14 775	1 628	18 141
<i>Varaukset yhteensä</i>	<i>15 297</i>	<i>1 685</i>	<i>18 324</i>
Pitkäaikaiset lainat	25 867	2 850	31 336
Lyhytaikaiset lainat	4 687	517	12 608
Korottomat velat	28 375	3 126	29 153
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	<i>58 929</i>	<i>6 493</i>	<i>73 097</i>
Vastattavaa yhteensä	190 060	20 941	205 370

Tiivistetty konsernin kassavirtalaskelma, pro forma

Miljoonaa	Tammikuu–joulukuu		
	2003 SEK	2003 EUR	2002 SEK
Liiketoiminnan kassavirta	26 554	2 926	20 717
Hankitut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet (maksetut käyttö-omaisuusinvestoinnit)	-9 055	-998	-11 183
<i>Vapaa kassavirta</i>	<i>17 499</i>	<i>1 928</i>	<i>9 534</i>
Muu investointien kassavirta	3 334	367	7 685
Investointien kassavirta yhteensä	-5 721	-631	-3 498
<i>Kassavirta ennen rahoitusta</i>	<i>20 833</i>	<i>2 295</i>	<i>17 219</i>
Rahoituksen kassavirta	-14 162	-1 560	-21 889
Kauden kassavirta	6 671	735	-4 670

Liiketoiminta-aluekohtaiset tiedot, pro forma

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liikevaihto		
Ruotsi	42 364	43 562
Matkaviestintä	12 312	11 846
Kiinteä verkko ¹⁾	30 052	31 716
Suomi	17 697	17 515
Matkaviestintä	10 898	11 208
Kiinteä verkko ¹⁾	6 799	6 307
Norja – matkaviestintä	6 081	5 537
Tanska	3 278	2 783
Matkaviestintä	1 552	1 021
Kiinteä verkko ¹⁾	1 726	1 762
Baltian maat	5 881	6 063
Liettua – matkaviestintä	2 032	1 840
Liettua – kiinteä verkko	2 136	2 557
Latvia – matkaviestintä	1 855	1 815
Muut	-142	-149
Euraasia – matkaviestintä	2 742	847
Venäjä	0	2
International Carrier	4 892	6 861
Holding	1 982	2 180
Corporate	4	21
Eliminoinnit	-3 149	-4 392
Konserni	81 772	80 979

1) Mukaan lukien kiinteän verkon ja matkaviestintä väliset eliminoinnit.

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Käyttökate		
Ruotsi	17 296	14 977
Matkaviestintä	5 529	5 217
Kiinteä verkko	11 767	9 760
Suomi	6 668	6 925
Matkaviestintä	5 136	5 662
Kiinteä verkko	1 532	1 263
Norja – matkaviestintä	2 499	2 133
Tanska	70	-1 849
Matkaviestintä	-91	-505
Kiinteä verkko	161	-1 344
Baltian maat	2 796	2 995
Liettua – matkaviestintä	900	735
Liettua – kiinteä verkko	1 009	1 346
Latvia – matkaviestintä	944	923
Muut	-57	-9
Euraasia – matkaviestintä	1 490	457
Venäjä	0	0
Turkki	0	0
International Carrier	237	-6 004
Holding	196	-3 665
Konsernitoiminnot	-964	-591
Eliminoinnit	34	22
Konserni	30 322	15 400

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Käyttökate ennen kertaluonteisia erä		
Ruotsi	17 637	15 896
Matkaviestintä	5 529	5 217
Kiinteä verkko	12 108	10 679
Suomi	6 738	6 869
Matkaviestintä	5 200	5 662
Kiinteä verkko	1 538	1 207
Norja – matkaviestintä	2 499	2 129
Tanska	70	-1 309
Matkaviestintä	-91	-505
Kiinteä verkko	161	-804
Baltian maat	2 846	3 020
Liettua – matkaviestintä	900	736
Liettua – kiinteä verkko	1 059	1 373
Latvia – matkaviestintä	944	927
Muut	-57	-16
Euraasia – matkaviestintä	1 490	457
Venäjä	0	0
Turkki	0	0
International Carrier	144	-1 225
Holding	196	243
Konsernitoiminnot	-964	-603
Eliminoinnit	34	-20
Konserni	30 690	25 457

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Poistot ja arvonalennukset		
Ruotsi	-6 481	-6 938
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-3	6
Suomi	-4 757	-4 836
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-2 240	-2 201
Norja	-2 076	-2 170
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-1 260	-1 347
Tanska	-619	-3 911
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-14	-22
Baltian maat	-2 181	-2 171
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-529	-548
Euraasia	-600	-250
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-176	-40
International Carrier	-496	-6 075
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-1	-1
Holding	-383	-2 002
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-3	67
Konsernitoiminnot	-12	-2
Eliminoinnit	41	36
Konserni	-17 564	-28 319
<i>Liikearvosta ja käyvän arvon oikaisuista tehtyjen poistojen osuus</i>	-4 227	-4 086

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Tuotot osakkuusyhtiöistä		
Ruotsi	-6	-4
Suomi	70	24
Tanska	-12	-4
Baltian maat	379	358
Latvia – kiinteä verkko	205	207
Osuus nettotuloksesta	117	74
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	88	133
Viro – matkaviestintä	136	144
Osuus nettotuloksesta	215	232
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	-79	-88
Viro – kiinteä verkko	41	7
Osuus nettotuloksesta	84	54
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	-43	-47
Euraasia	-	-283
Osuus nettotuloksesta	-	-232
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	-	-51
Venäjä	509	-63
Osuus nettotuloksesta	709	168
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	-200	-231
Turkki	618	-333
Osuus nettotuloksesta (U.S. GAAP)	600	70
IFRS/IAS-oikaisut	706	551
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	-688	-954
Holding	-1 176	-32 773
Osuus nettotuloksesta	-271	-1 608
Myyntivoitot ja -tappiot	251	2 404
Arvonlennukset	-1 435	-34 073
Poistot liikearvosta ja käyvän arvon oikaisusta	279	504
Konsernitoiminnot	0	39
Eliminoinnit	0	0
Konserni	382	-33 039

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liiketulos		
Ruotsi	10 809	8 035
Suomi	1 981	2 112
Norja	423	-38
Tanska	-561	-5 764
Baltian maat	994	1 182
Euraasia	889	-76
Venäjä	509	-63
Turkki	618	-333
International Carrier	-259	-12 080
Holding	-1 363	-38 438
Konsernitoiminnot	-976	-554
Eliminoinnit	76	59
Konserni	13 140	-45 958

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Liiketulos ennen kertaluonteisia erä		
Ruotsi	11 150	8 970
Suomi	2 051	2 056
Norja	452	-42
Tanska	-561	-2 234
Baltian maat	1 164	1 214
Euraasia	889	-76
Venäjä	509	-43
Turkki	618	-333
International Carrier	-298	-1 992
Holding	-243	-943
Konsernitoiminnot	-976	-605
Eliminoinnit	76	20
Konserni	14 831	5 992

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Käyttöomaisuusinvestoinnit		
Ruotsi	3 103	4 655
Suomi	2 348	2 151
Norja	861	1 094
Tanska	391	953
Baltian maat	758	1 334
Euraasia	990	234
International Carrier	239	1 117
Holding	213	153
Konsernitoiminnot	57	18
Eliminoinnit	0	1
Konserni	8 960	11 710

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Henkilöstön lukumäärä		
Ruotsi		
Kauden lopussa	10 712	11 261
Kauden keskiarvo	10 254	11 268
Suomi		
Kauden lopussa	6 661	6 235
Kauden keskiarvo	5 984	6 266
Norja		
Kauden lopussa	722	734
Kauden keskiarvo	718	724
Tanska		
Kauden lopussa	1 030	1 105
Kauden keskiarvo	1 014	1 202
Baltian maat		
Kauden lopussa	4 741	5 691
Kauden keskiarvo	5 011	5 870
Euraasia		
Kauden lopussa	1 024	879
Kauden keskiarvo	962	357
Venäjä		
Kauden lopussa	1	1
Kauden keskiarvo	1	2
Turkki		
Kauden lopussa	3	3
Kauden keskiarvo	3	4
International Carrier		
Kauden lopussa	555	914
Kauden keskiarvo	658	934
Holding		
Kauden lopussa	947	1 410
Kauden keskiarvo	1 038	2 467
Konsernitoiminnot		
Kauden lopussa	298	227
Kauden keskiarvo	263	227
Konserni	26 694	28 460
Kauden lopussa	25 906	29 321
Kauden keskiarvo		

Kertaluonteiset erät, pro forma

MSEK	Tammikuu–joulukuu	
	2003	2002
Käyttökatteeseen sisältyvät	-368	-10 058
Uudelleenjärjestelykulut:		
Ruotsi	-341	-919
Suomi	-15	56
Tanska	-	-540
Lietuvos Telekomas	-50	-
Telia International Carrier	394	-4 818
Synergioiden toteutuskulut:		
Suomi	-55	-
International Carrier	-401	-
Varaukset (valuuttakurssien vaikutus):		
International Carrier	100	-
Myyntivoitot:		
Primatel, Libancell, Gateway-leasingomaisuus, Sonera Info Communications, ym.	-	1 658
Osakkeiden arvonalennukset/myyntitappiot ym.		
Ipse (3G Italia), ym.	-	-5 425
Muut sijoitukset	-	-70
Poistoihin ja arvonalennuksiin sisältyvät	-203	-10 233
Arvonalennukset:		
Tanska	-	-2 985
Lietuvos Telekomas	-120	-
International Carrier	-54	-
Telia International Carrier	-	-5 309
Muut	-29	-1 939
Tuottoihin osakkuusyhtiöistä sisältyvät	-1 120	-31 659
Myyntivoitot ja -tappiot:		
Bharti Mobile	341	176
Pannon, Comsource, ym.	-	2 238
Metro One	-110	-
Arvonalennukset:		
Metro One	-151	-
Infonet	-1 028	-
Group 3 G	-	-34 073
Varaukset ym.:		
INGROUP, ym.	-172	-
Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyvät	-22	56
Myyntivoitot ja -tappiot:		
Netia	594	-
Metro One	-48	-
Muut sijoitukset	-42	155
Varaukset:		
Ipse (3G Italia)	-153	-
Arvonalennukset:		
Metro One	-12	-
Muut sijoitukset	-361	-99
Yhteensä	-1 713	-51 894

Konsernin tuloslaskelmat – IFRS/IAS

Liitetieto	Tammikuu–joulukuu						
	2003	2002	2001	2003	2002	2001	
	MSEK paitsi osakekohtaiset tunnusluvut			MEUR ^{*)} paitsi osakekohtaiset tunnusluvut			
Liikevaihto	6, 34, 35	82 425	59 483	57 196	9 082	6 554	6 302
Liikevaihtoa vastaavat kulut	7, 10	-46 688	-38 182	-40 435	-5 144	-4 207	-4 455
Bruttokate		35 737	21 301	16 761	3 938	2 347	1 847
Myynti-, hallinto- ja tutkimus- ja kehityskulut	7, 10	-23 161	-18 667	-17 943	-2 552	-2 057	-1 977
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	8, 10	1 752	-14 057	506	193	-1 549	56
Tuotot osakkuusyhtiöistä	11, 34, 35	382	528	6 136	42	58	676
Liiketulos	34, 35	14 710	-10 895	5 460	1 621	-1 201	602
Rahoitustuotot ja -kulut	13	-811	-721	-652	-90	-79	-72
Tulos rahoituserien jälkeen		13 899	-11 616	4 808	1 531	-1 280	530
Tuloverot	14	-3 850	3 619	-2 917	-424	399	-321
Vähemmistön osuus tuloksesta		-969	-70	-22	-107	-8	-3
Nettotulos		9 080	-8 067	1 869	1 000	-889	206
Tulos/osake (SEK/EUR)	21						
Laimentamaton		1,95	-2,58	0,62	0,21	-0,28	0,07
Laimennettu		1,95	-2,58	0,62	0,21	-0,28	0,07

*) Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,110183

Konsernin taseet – IFRS/IAS

		31.12.						
	Liitetieto	2003	2002	2001	2003	2002	2001	
		MSEK			MEUR'			
Vastaavaa								
	Aineettomat hyödykkeet	15	61 820	68 106	26 816	6 811	7 504	2 955
	Aineelliset hyödykkeet	16, 28	49 161	56 172	47 314	5 417	6 189	5 213
	Osuudet osakkuusyhtiöissä	17, 30	20 401	23 027	9 927	2 248	2 537	1 094
	Muut sijoitukset	17, 28, 30	21 660	25 507	10 857	2 386	2 811	1 196
Käyttöomaisuus yhteensä			153 042	172 812	94 914	16 862	19 041	10 458
	Vaihto-omaisuus	18	501	580	636	55	64	70
	Saamiset	19, 28, 30	24 170	26 607	23 521	2 663	2 932	2 592
	Lyhytaikaiset sijoitukset	20	8 658	3 826	7 602	954	421	838
	Rahat ja pankkisaamiset		3 689	2 831	1 518	407	312	167
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä			37 018	33 844	33 277	4 079	3 729	3 667
Vastaavaa yhteensä			190 060	206 656	128 191	20 941	22 770	14 125
Vastattavaa								
<i>Sidottu oma pääoma</i>								
	Osakepääoma		14 961	14 738	9 604	1 649	1 624	1 058
	Sidotut rahastot		71 284	76 962	36 261	7 854	8 480	3 995
<i>Vapaa oma pääoma</i>								
	Vapaat rahastot		17 068	25 196	12 151	1 881	2 776	1 339
	Nettotulos		9 080	-8 067	1 869	1 000	-889	206
Oma pääoma yhteensä			112 393	108 829	59 885	12 384	11 991	6 598
Vähemmistön osuus			3 441	5 120	204	379	564	23
	Eläke- ja työsopimusvaraukset	22	522	224	2 358	57	25	260
	Laskennallinen verovelka	14, 23	8 537	10 673	6 940	941	1 176	764
	Muut varaukset	23	6 238	7 509	3 809	687	827	420
Varaukset yhteensä			15 297	18 406	13 107	1 685	2 028	1 444
<i>Korollinen vieras pääoma</i>								
	Pitkäaikaiset lainat	24, 28, 30	25 867	32 124	25 193	2 850	3 540	2 776
	Lyhytaikaiset lainat	25, 28, 30	4 687	12 608	3 931	517	1 389	433
<i>Korottomat velat</i>								
	Pitkäaikainen vieras pääoma	26, 28	2 489	2 350	3 049	274	259	336
	Lyhytaikainen vieras pääoma	27, 30	25 886	27 219	22 822	2 852	2 999	2 515
Vieras pääoma yhteensä			58 929	74 301	54 995	6 493	8 187	6 060
Vastattavaa yhteensä			190 060	206 656	128 191	20 941	22 770	14 125
Ehdolliset varat								
	Annetut pantit ja vakuudet	31	–	–	–	–	–	–
	Ehdolliset velat	31	2 789	373	91	307	41	10
		31	3 099	6 006	785	341	662	86

*) Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,110183

Konsernin kassavirtalaskelma – IFRS/IAS

Liitetieto	Tammikuu–joulukuu					
	2003	2002	2001	2003	2002	2001
	MSEK			MEUR ^{*)}		
Nettotulos	9 080	-8 067	1 869	1 000	-889	206
Oikaisut:						
Poistot ja arvonalennukset	18 248	21 029	14 147	2 010	2 317	1 559
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset	-2 618	-88	-769	-288	-10	-85
Tuotot osakkuusyhtiöistä	251	-528	-5 848	28	-58	-644
Eläke- ja muut varaukset	-2 880	2 791	-1 132	-317	308	-125
Rahoituserät	33	363	286	40	-47	31
Tuloverot	33	2 542	-3 741	280	-412	252
Vähemmistön osuus, muut ei-kassavirtavaikuttavat erät		978	140	108	15	-62
Kassavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta	25 964	11 111	10 272	2 861	1 224	1 132
Liikeseamien lisäys (-), vähennys (+)	1 423	4 102	-5 007	157	452	-551
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)	125	382	12	14	42	1
Korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)	-1 069	-3 146	5 139	-118	-346	566
Käyttöomaisuuden muutos	479	1 338	144	53	148	16
Liiketoiminnan kassavirta	26 443	12 449	10 416	2 914	1 372	1 148
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-9 092	-8 572	-16 922	-1 002	-945	-1 865
Käyttöomaisuuden myyntitulot	358	218	1 316	39	24	145
Verkon kapasiteetin käyttöoikeuksien myyntitulot	10	13	-	1	1	-
Investoinnit verkon kapasiteetin käyttöoikeuksiin	0	-48	-996	0	-5	-110
Investoinnit osakkeisiin, osuuksiin ja liiketoimintoihin	33	-2 188	363	-241	40	-247
Osakkeiden, osuuksien ja liiketoimintojen myyntitulot	33	3 902	1 271	430	140	1 722
Myönnettyt lainat ja muut sijoitukset		-172	-20	-19	-2	-3
Lainasaamisten ja muiden sijoitusten takaisinmaksut		1 215	1 355	482	134	53
Sijoitukset rahoitusleasingisaamisiin		-2 962	-4 590	-4 031	-326	-444
Rahoitusleasingisaamisten lyhennykset		3 400	3 474	3 448	374	380
Eläkesäätiöltä saadut korvaukset/ maksut eläkesäätiölle		1 000	-1 011	502	110	55
Osakkuusyhtiöille myönnettyjen ennakoiden ja lyhytaikaisten lainojen jne. nettomuutos		1 086	1 994	6 476	120	714
Investointien kassavirta	-3 443	-5 553	3 632	-380	-612	400
Kassavirta ennen rahoitusta	23 000	6 896	14 048	2 534	760	1 548
Osingot		-1 870	-600	-1 501	-206	-165
Transaktiot vähemmistön kanssa		-468	-1 059	-	-51	-
Lainojen nostot		374	5 678	4 107	41	452
Lainojen lyhennykset		-6 272	-12 840	-62	-691	-7
Lyhytaikaisen, korollisen vieraan pääoman nettomuutos		-8 176	-1 523	-9 152	-901	-1 008
Rahoituksen kassavirta	-16 412	-10 344	-6 608	-1 808	-1 140	-728
Tilikauden kassavirta	6 588	-3 448	7 440	726	-380	820
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden alussa	5 465	8 923	1 437	602	983	158
Tilikauden kassavirta		6 588	-3 448	7 440	726	-380
Kurssierot		16	-10	46	2	5
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden lopussa	33	12 069	5 465	8 923	1 330	602

*) Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,110183

Konsernin oman pääoman muutokset – IFRS/IAS

MSEK, paitsi muuntokerroin- vertailussa MEUR	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Pääoma- osuus- rahasto	Muut sidotut rahastot	Kertyneet kurssierot, sidotut rahastot	Vapaa oma pääoma	Kertyneet kurssierot, vapaat rahastot	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2000	9 604	13 894	1 297	17 512	1 440	11 689	552	55 988
Muutokset laskentaperiaatteissa (liitetieto 21)	–	–	–	–342	–	–	–	–342
<i>Oikaistu oma pääoma 31.12.2000</i>	<i>9 604</i>	<i>13 894</i>	<i>1 297</i>	<i>17 170</i>	<i>1 440</i>	<i>11 689</i>	<i>552</i>	<i>55 646</i>
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–16	–	–	–	–	–	–16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–155	–	–	–	–	–155
Kurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	3 286	–	499	3 785
Rahoitusinstrumenttien arvostus käypään arvoon (liitetieto 21)	–	–	–	257	–	–	–	257
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä</i>	<i>–</i>	<i>–16</i>	<i>–155</i>	<i>257</i>	<i>3 286</i>	<i>–</i>	<i>499</i>	<i>3 871</i>
Osingot	–	–	–	–	–	–1 501	–	–1 501
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	–655	–257	–	912	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	1 869	–	1 869
Oma pääoma 31.12.2001	9 604	13 878	487	17 170	4 726	12 969	1 051	59 885
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	16	–	–	–	–	–	16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–	–	–	–57	–	–57
Kurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	1 692	–	35	1 727
Rahoitusinstrumenttien arvostus käypään arvoon (liitetieto 21)	–	–	–	20	–	–	–	20
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä</i>	<i>–</i>	<i>16</i>	<i>–</i>	<i>20</i>	<i>1 692</i>	<i>–57</i>	<i>35</i>	<i>1 706</i>
Osingot	–	–	–	–	–	–600	–	–600
Osakeanti	5 134	50 771	–	–	–	–	–	55 905
Ylimääräisen yhtiökokouksen päättämä siirto sidotusta vapaaseen omaan pääomaan	–	–11 957	–	–	–	11 957	–	–
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	130	29	–	–159	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	–8 067	–	–8 067
Oma pääoma 31.12.2002	14 738	52 708	617	17 219	6 418	16 043	1 086	108 829
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–13	–	–	–	–	–13
Kurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	–8 266	–	165	–8 101
Inflaatio-oikaisut	–	–	2 427	–	–	–	–	2 427
Rahoitusinstrumenttien arvostus käypään arvoon (liitetieto 21)	–	–	–10	–	–	–	–	–10
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutos yhteensä</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>2 404</i>	<i>–</i>	<i>–8 266</i>	<i>–</i>	<i>165</i>	<i>–5 697</i>
Osingot	–	–	–	–	–	–1 870	–	–1 870
Osakeanti	223	1 828	–	–	–	–	–	2 051
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	1 192	–2 836	–	1 644	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	9 080	–	9 080
Oma pääoma 31.12.2003 (MSEK)	14 961	54 536	4 213	14 383	–1 848	24 897	1 251	112 393
Oma pääoma 31.12.2003* (MEUR)	1 649	6 009	464	1 585	–204	2 743	138	12 384

*) Muuntokerroin vertailun helpottamiseksi: SEK 1 = EUR 0,110183

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS

1 Esittämistapa

Yleistä

TeliaSoneran konsernitilinpäätökset on laadittu IFRS/IAS (International Financial Reporting Standards) -säännösten mukaisesti.

Laskentaperiaatteet

Käytetyt laskentaperiaatteet on esitetty seuraavissa liitetiedoissa. Erot Ruotsin ja Suomen kirjanpitolaian, U.S. GAAP:n ja TeliaSoneran käyttämien laskentaperiaatteiden välillä on esitetty erillisissä liitetiedoissa.

Määrät ja päivämäärät

Ellei muuta ole mainittu, kaikki summat on esitetty miljoonissa Ruotsin kruunuissa (SEK) tai muussa määritetyssä valuuttassa, ja ne perustuvat sekä tuloslaskelman että taseen osalta kahdenkymmenen kuukauden tilikautteen, joka päättyi 31. päivää joulukuuta.

Muutoksia ja uudistuksia

Uudet kirjanpito-standardit

IAS 41 "Agriculture" tuli voimaan 1.1.2003. IAS 41 ei vaikuta TeliaSoneran toimintoihin.

17.12.2003 julkaistiin uudet versiot kirjanpito-standardista IAS 32 "Financial Instruments: Disclosure and Presentation" ja IAS 39 "Financial Instruments: Recognition and Measurement". 18.12.2003 poistettiin käytöstä IAS 15 "Information Reflecting the Effects of Changing Prices" ja julkaistiin uudet versiot kirjanpito-standardista IAS 1 "Presentation of Financial Statements", IAS 2 "Inventories", IAS 8 "Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors", IAS 10 "Events after the Balance Sheet Date", IAS 16 "Property, Plant and Equipment", IAS 17 "Leases", IAS 21 "The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates", IAS 24 "Related Party Disclosures", IAS 27 "Consolidated and Separate Financial Statements", IAS 28 "Investments in Associates", IAS 31 "Interests in Joint Ventures", IAS 33 "Earnings per Share" ja IAS 40 "Investment Property." Kaikki uudistetut standardit tulevat voimaan 1.1.2005. On suositeltavaa ottaa ne käyttöön aikaisemmin. Uusittujen standardien IAS 2, IAS 8, IAS 10, IAS 16, IAS 17, IAS 21, IAS 24, IAS 28, IAS 31, IAS 32, IAS 33 ja IAS 39 käyttöönotto TeliaSonerassa ei aiheuta takautuvia muutoksia vertailulukuihin. IAS 1 ja IAS 27 -standardien käyttöönoton myötä TeliaSoneran on kirjattava ulkopuolisten osakkeenomistajien osuus omaan pääomaan erillisinä oman pääoman eränä eikä omana tase-eränään. Vastaavasti vähemmistön osuutta tuloksesta ei esitetä jatkossa enää erillisinä eränä tuloslaskelmassa vaan lisätietona välittömästi tuloslaskelman alapuolella. TeliaSoneralle ei ole IAS 40 -standardin tarkoittamia omaisuuseriä.

Tytäryhtiöiden ulkopuolisten osakkeenomistajien osuudet omasta pääomasta ja tilinpäätössiirroista on esitetty vähemmistöosuutena. Tuloslaskelmassa on esitetty vähemmistön osuus nettotuloksesta.

Oikaistu liiketoiminta-aluekohtainen raportointi

Konsernin liiketoiminta-organisaatiota muutettiin 1.1.2003. Liiketoiminta-aluekohtaiset tiedot on muutettu tässä raportissa vastaamaan uutta liiketoimintaorganisaatiota.

2 Arvioiden käyttö tilinpäätöksissä

Tilinpäätöksen laatiminen hyvän kirjanpito-tavan mukaisesti vaatii yhtiön johtoa ja hallitusta tekemään arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen määrään, tuottojen ja kulujen määrään sekä muihin tietoihin, kuten vastuusitoumuksista annettaviin tietoihin. Nämä arviot perustuvat aiempiin kokemuksiin ja moniin oletuksiin, joiden yhtiön johto ja hallitus uskovat olevan järjettäviä vallitsevissa olosuhteissa ja joiden tulokset muodostavat pohjan varojen ja velkojen tasearvoa koskeville päätöksille, kun tasearvotietoja ei ole helposti saatavissa muista lähteistä. Toteutuneet tulokset voivat poiketa näistä arvioista oletusten tai olosuhteiden muuttumisen vuoksi.

Alueita, joilla arvioiden käyttö voi vaikuttaa merkittävästi TeliaSoneran tulokseen ja taloudelliseen asemaan, ovat tuottojen kirjaaminen ja niitä vastaavien suoritusten saaminen, aineettoman ja muun käyttöomaisuuden arvostus, uudelleenjärjestelytoimet, eläkevaraukset, tuloverot sekä riita-asioista aiheutuvat vastuut ja ehdolliset velat. Niitä kaikkia käsitellään vastaavissa liitetiedoissa.

3 Konsernitilinpäätös

Yleistä

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiö TeliaSonera AB sekä ne yhtiöt, joissa TeliaSonera suoraan tai välillisesti omistaa yli 50 prosenttia äänimäärästä tai joissa sillä muutoin on määräysvalta. TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu konserniyhtiöiden tilinpäätöksistä per 31.12. Yhdistelyssä on käytetty hankintamenomen-

telmää aiempien vuosien käytännön mukaisesti.

Tilikauden aikana hankitut ja myydyt tytäryhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen vain niiden konsernissaoloajalta. Ostettujen ulkomaisten yhtiöiden hankintoihin liittyvät liikearvot ja oikaistut käypiin arvoihin on käsitelty siten, että ne lasketaan valuuttamääräisistä luvuista.

Tytäryhtiöiden ulkopuolisten osakkeenomistajien osuudet omasta pääomasta ja tilinpäätössiirroista on esitetty vähemmistöosuutena. Tuloslaskelmassa on esitetty vähemmistön osuus nettotuloksesta.

Konsernitilinpäätöksessä on eliminoitu konserniyhtiöiden väliset myynnit ja muut konsernin sisäiset tapahtumat sekä sisäiset voitot.

Ulkomaanrahan määräiset erät ja inflaatiokorjaukset

Valtaosa Ruotsin ulkopuolella sijaitsevista konsernin tytäryhtiöistä on itsenäisiä. Useilla konserniyhtiöillä on itsenäisiä sivukonttoreita Ruotsin ulkopuolella. Ulkomaan toimintojen kirjanpidot laaditaan kunkin yksikön liiketoiminnassa käytetyssä valuutassa.

Konsernitilinpäätös on laadittu Ruotsin kruunuissa (SEK), joka on emoyhtiön raportointivaluutta. Itsenäisten ulkomaan toimintojen (tytäryhtiöt, osakkuusyhtiöt, sivukonttorit) tuloslaskelmat ja taseet on muutettu Ruotsin kruunuiksi (SEK) "current method" -periaatteella eli tilikauden päättämispäivän (päätös)kurssia käytetään kaikkien muiden tase-erien kuin oman pääomaan muuntamiseen. Oman pääoman muuntamisessa käytetään hankintahetken kurssia. Tuloslaskelmat muunnetaan tilikauden keskikursilla. Muuntoeroilla sekä ulkomaisten sijoitusten suojaamiseen käytettyjen rahoitusinstrumenttien voitoilla ja tappioilla verojen jälkeen ei ole vaikutusta tulokseen, vaan ne kirjataan suoraan omaan pääomaan.

Kun tytäryhtiön tai osakkuusyhtiön mittavalluuttana on hyperinflaatioomaan valuutta, raportoidut ei-rahamääräiset varat, velat ja oma pääoma oikaistaan tilinpäätöspäivän mukaisen mittayksikön määräisiksi. Oikaistut tilinpäätöstiedot muunnetaan Ruotsin kruunuiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Oikaisun vaikutukset kirjataan rahoitustuotoiksi tai -kuluiksi ja osuudeksi osakkuusyhtiöiden tuloksista.

Osakkuusyhtiöt

Yhtiöt, jotka ovat TeliaSonera-konsernin pitkäaikaisia sijoituksia ja joissa TeliaSonera suoraan tai välillisesti omistaa osakkeita ja osuuksia saaden 20–50 % äänivallasta tai joihin sillä on muuten merkittävää vaikutusvaltaa, on esitetty osakkuusyhtiöinä.

Osakkuusyhtiöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Tuloslaskelmassa konsernin osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista sisältyy liikeluokkaan, koska osakkuusyhtiöt toimivat televiestintäalalla ja konsernin strategiaan kuuluu hankkia toimialaosaamista investoimalla yhteisyrityksiin. Tuloslaskelman erään Tuotot osakkuusyhtiöistä sisältyvät myös osakkuusyhtiöiden yhdistämisessä syntyneet liikearvon ja vastaavien erien poistot sekä myyntivoitot ja -tappiot osuudesta osakkuusyhtiöissä.

Sisäiset voitot on eliminoitu omistussuhteiden mukaisesti.

Liiketoiminta-alueet

Konsernin toimintaa johdetaan ja siitä raportoidaan ensisijaisesti tulosyksikkökohtaisesti ja toissijaisesti tuotealuekohtaisesti. Liiketoiminta-alueiden yhdistely tehdään konsernitilinpäätöksessä käytettyjen periaatteiden mukaisesti. Kun liiketoimintoja on siirretty liiketoiminta-alueiden välillä, vertailutiedot on muutettu takautuvasti.

4 Valuuttamääräiset liiketapahtumat

Valuuttamääräiset tapahtumat muunnetaan Ruotsin kruunuiksi (SEK) kunkin tapahtumahetken kurssiin. Valuuttamääräiset varat ja velat ja niitä vastaavat termiinisopimukset on muunnettu päätöskurssiin ja mahdolliset kurssierot on kirjattu tulospäätöskurssin. Siten toteutuneet ja toteutumattomat kurssierot on kirjattu tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan saatavista ja veloista johtuvat kurssierot kirjataan tuloslaskelmassa liikeluokan yläpuolelle. Rahoitusomaisuudesta ja lainoista johtuvat kurssierot esitetään rahoitustuotoissa tai -kuluissa.

5 Konsernirakenteen muutokset

Vuoden 2003 ja tilinpäätöshetken jälkeiset tapahtumat Sonera

31.1.2003 päättyneen lunastustarjouksen tuloksena TeliaSonera hankki Sonera osakkeita, mukaan lukien ADS-muotoiset osakkeet, jotka edustivat 4,4 prosenttia Sonera osakkeista ja äänivallasta. Lunastustarjouksen päättymisen jälkeen TeliaSonera omistuksessa oli kaikkiaan 99,4 prosenttia Sonera osakkeista ja äänivallasta.

Lisäksi TeliaSonera käynnisti joulukuussa 2002 erillisen Suomen lain mukaisen pakollisen lunastusmenettelyn, jonka perusteella jäljellä olevien Sonera osakkeenomistajien tuli luovuttaa omistamansa Sonera osakkeet TeliaSoneralle lunastettavaksi Suomen lain edellyttämään käypään arvoon. Suomen lain mukaisesti välimies-oikeus määrättiin kuulemaan ja ratkaisemaan mahdollisia TeliaSonera pakolliseen lunastusmenettelyyn liittyvään lunastusoikeuteen ja lunastushintaan liittyviä kiistoja.

TeliaSonera antoi 20.3.2003 vakuudet pankkitakausta varten välimiesoikeuden vaatimuksen mukaisesti lunastushinnan ja kertyneen koron maksamista varten kaikkien niiden Soneran osakkeiden osalta, jotka eivät oleet TeliaSoneran hallussa. Kun välimiesoikeus oli hyväksynyt pankkitakuun, Soneran lunastettujen osakkeiden omistus-oikeus siirtyi TeliaSoneralle. Samalla Soneran osake poistettiin Helsingin Pörssin päälistalta. Välimiesoikeus määräsi 26.6.2003 jäljellä olevien osakkeiden lunastushinnan. Jäljellä olevien Soneran osakkeiden lunastushinta ja kertynyt korko maksettiin 11.7.2003.

Com Hem/Telia Mobile Finland

TeliaSonera myi 5.6.2003 ruotsalaisen kaapeli-tv-operaattorinsa Com Hem AB:n EQT Northern Europelle, ja Telian Suomen matkaviestintätoiminnot myytiin 6.6.2003 Finnet Oy:lle. Telia suostui luopumaan näistä toiminnoista osana Euroopan komissiolle Telian ja Soneran yhdistymisen yhteydessä tekemiään sitoumuksia.

Bharti

Intialaisen Bharti Tele-Ventures -yhtiön kanssa allekirjoitettiin toukokuussa 2002 sopimus TeliaSoneran 26 prosentin omistussuuden myynnistä Bharti Mobile Ltd. -matkapuhelinoperaattorista. Kauppa saatiin päätökseen 16.6.2003.

Netia

31.12.2002 TeliaSonera omisti 48 prosenttia puolalaisen Netia S.A:n (entisen Netia Holdings S.A:n) osakepääomasta. Luotonantajien saatavien muunto yhtiön omaksi pääomaksi saatiin päätökseen 30.1.2003 osana liiketoiminnan uudelleenjärjestämistä, mikä laski TeliaSoneran osakeomistuksen 4,4 prosenttiin. 16.5.2003 saatiin päätökseen viimeinen vaihe Netian uudelleenjärjestämisessä, mikä edellytti optio-oikeuksien myöntämistä Netian ennen uudelleenjärjestämistä omistaneille osakkeenomistajille, mukaan lukien TeliaSonera. TeliaSonera sai optio-oikeuksia, jotka oikeuttavat sen hankimaan yhteensä 31 300 532 Netian osaketta.

22.5.2003 TeliaSonera myi 11 prosentin osuutensa puolalaisesta kaukopuhelu-operaattorista Netia 1 Sp z o.o.:sta toiselle osakkeenomistajalle, Netialle.

TeliaSonera on myynyt kesäkuusta 2003 alkaen kaikki Netian osakkeensa ja suurimman osan Netian optio-oikeuksistaan. Jos kaikki Netian myöntämät optio-oikeudet käytettäisiin ja vaihdettaisiin osakkeiksi, TeliaSonera omistaisi 1,2 prosenttia Netian osakepääomasta. TeliaSonera on tehnyt sopimukset koko Netia-omistuksensa myynnistä.

Reveko/Esdata

TeliaSoneran 55 prosentin osiun virolaisesta Reveko Telekom AS -yhtiöstä myytiin 1.7.2003 Elion-konsernille. Elion hankki TeliaSoneran 70 prosentin omistussuuden AS Esdatassa 12.12.2003.

Omnitel

Motorolan kanssa solmittiin 26.8.2003 sopimus, jonka mukaan Motorolalta ostetaan sen 35 prosentin omistussuus liettualaisesta matkapuhelinoperaattorista UAB Omnitelista. Lietuan kilpailuviranomaisten hyväksynnän jälkeen kauppa saatiin päätökseen 17.12.2003, minkä jälkeen TeliaSonera omistaa 90 prosenttia Omnitelin osakkeista.

Suomen Erillisverkot

19.12.2003 TeliaSonera myi 40 prosentin omistussuutensa Suomen Erillisverkot Oy:stä Suomen valtiolle.

Auria-konserni

TeliaSonera ilmoitti 17.9.2003 aikomuksestaan ostaa suomalainen kiinteän verkon operaattori Auria-konserni kolmessa vaiheessa. Konsernin emoyhtiö on Loimaan Seudun Puhelin Oy (LSP). Ensimmäinen vaihe toteutui syyskuussa, jolloin TeliaSoneran omistussuus LSP:stä kasvoi 29 prosentista 40 prosenttiin. TeliaSonera kasvatti 1.10.2003 omistussuutensa 55 prosenttiin ja teki LSP:n muille osakkeenomistajille käteisostotarjouksen. 31.12.2003 TeliaSonera omisti 96,85 prosenttia LSP:n osakkeista. TeliaSonera on myös käynnistänyt Suomen lain edellyttämän pakollisen lunastusmenettelyn lunastaakseen itselleen loput LSP:n osakkeet.

Metro One

TeliaSonera myi joulukuun 2003 aikana suurimman osan osakkeistaan Metro One Telecommunications Inc. -yhtiössä, mikä pienensi TeliaSoneran omistussuuden 24,2 prosentista 6,6 prosenttiin. Loput Metro Onen osakkeet myytiin 14.1.2004.

Satelliittiyhtiöt ja sijoitukset pääomasijoitusyhtiöihin

Vuonna 2003 TeliaSonera myi vähemmistöosuutensa New Skies Satellites N.V.- ja Inmarsat Ventures plc -yhtiöissä sekä useissa muissa pääomasijoitusyhtiöissä. Vähemmistöosuus Eutelsat S.A.:ssa myytiin helmikuussa 2004.

INGROUP

Vuoden 2003 lopussa INGROUP Holding AB:n osakkeenomistajat, mukaan lukien TeliaSonera 37 prosentin omistussuudellaan, allekirjoittivat sopimuksen kaikkien omistamiensa INGROUPin osakkeiden myynnistä Manpowerille. Kilpailuviranomaisten hyväksynnän jälkeen kauppa saatiin päätökseen 20.2.2004.

Sonera Zed

Yahoo! käytti 13.1.2004 oikeutensa myydä takaisin 16 prosentin omistussuutensa Sonera Zed Oy:stä takaisin TeliaSoneralle, minkä jälkeen Sonera Zedistä tuli TeliaSoneran kokonaan omistama tytäryhtiö.

Telia Finans

TeliaSonera allekirjoitti 15.1.2004 sopimuksen, jolla se myy kokonaan omistamansa tytäryhtiön, ruotsalaisen leasingyhtiö Telia Finans AB:n, De Lage Landen International B.V.:lle. Ruotsin rahoitustarkastuksen (Finansinspektionen) hyväksynnän jälkeen kauppa saatiin päätökseen 1.3.2004.

Sturenportti

TeliaSonera osti kaikki Kiinteistö Oy Sturenportin osakkeet Soneran Eläkesäätiöltä 27.2.2004.

Merkittävät hankinnat ja myynnit vuosina 2001–2003

Tilikausien 2003, 2002 ja 2001 aikana TeliaSonera osti ja myi lukuisia yhtiöitä ja liike-toimintoja konsernin ulkopuolisilta tahoilta tai tahoille. Lukuun ottamatta yhdistymistä Sonera Oyj:hin (nykyiseen TeliaSonera Finland Oyj:hin) vuonna 2002 (katso myös liitetieto ”Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa”), millään näistä hankinnoista tai myynneistä ei yksittäisenä eikä yhdessä olisi ollut olennaista vaikutusta konsernin pro forma -liikevaihtoon tai tulokseen tapahtumavuonna tai tapahtumaa edeltäneenä vuonna. Seuraavassa taulukossa on esitetty Telia-konsernin pro forma -liikevaihto, nettotulos ja tulos/osake, jossa on otettu huomioon yhdistyminen Soneran kanssa ikään kuin se olisi toteutunut 1.1.2001. Taulukon luvuissa on otettu huomioon myös se, että kolmesta Latviassa ja Liettuaissa toimivasta yksiköstä, jotka olivat ennen Telian ja Soneran osakkuusyhtiöitä, tuli yhdistymisen tuloksena TeliaSoneran omistamia tytäryhtiöitä.

	Tammikuu–joulukuu		
MSEK, paitsi osakekohtaiset tiedot	2003	2002	2001
Pro forma -liikevaihto	82 425	83 090	82 200
Pro forma -nettotulos	9 080	-34 049	1 140
Pro forma -tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	1,95	-10,90	0,38

6 Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan myönnettyillä alennuksilla ja myyntiin liittyvillä veroilla. Myynti koostuu pääasiassa liikennetuotoista, mukaan lukien yhteennliittämisiä- ja verkkovierailutuotoja, liittymä-, avaus-, kytkentä- ja palvelumaksut sekä asiakaslaitetuotoja.

Myyntituotoja kirjataan tuotoksi palvelun tai hyödykkeen luovutushetkellä. Liitymä- ja palvelumaksut kirjataan tuotoksi sille kaudelle, johon ne liittyvät. Etukäteen maksettujen pääasiassa matkapuhelimiin myytävien puhelin korttien myynti jaksotetaan ja tuloutetaan korttien todellisen käytön mukaisesti.

Kaapeli-TV:n kytkentämaksut on kirjattu kustannusten pienennykseksi kyseessä olevan laitteen poistosuunnitelman mukaisesti. Muut kytkentä- ja asennusmaksut uusilta tai vanhoilta tilaajilta on kirjattu tuotoksi myyntihetkellä vastaavaan kuluun määrään saakka. Suorat kulut koostuvat pääasiassa teknisestä asennustyöstä, asiakastukijärjestelmien muutoksista, modeemikuiluista, SIM-korteista ja muista laitteista, jakelijoille maksettuihin provisioista ja luottokyselyistä sekä painetun puhelinluettelon ja painettujen tiedotteiden kuluista. Kytkentämaksujen suorat kulut ylittivät vastaavat tuotot, mistä johtuen kytkentätuottoja ei ole jaksotettu.

Portaalitoiminnoissa tapahtunutta mainostilan vaihtoa muiden portaaliintuottajien kanssa ei ole kirjattu tuotoksi. Palvelu- ja rakentamissopimustuotoja tuloutetaan valmistamisasteen perusteella. Valmistamisasteen arviointi perustuu valmistusvaiheiden rakennusvaiheiden arvoon suhteessa kokonaisurakan arvoon.

Kansainvälisessä operaattoriliiketoiminnassa verkon kapasiteetin käyttöoikeuksien (Infeasible Rights of Use, IRU) myynti koskien kuituja ja kaapelikanavia on kirjattu tuotoksi sopimuksen voimassaoloaikana. (Katso liitetieto ”Leasingsopimukset ja muut sopimusvelvoitteet”). Muiden operaattoreiden kanssa tehtyjä infrastruktuurin ja kapasiteetin vaihtoja ei ole käteisosuutta lukuun ottamatta kirjattu tulovaihtokatteeksi, koska vaihdot koskevat samanlaisia ja samanarvoisia varoja. Siksi ne kirjataan vaihdettujen hyödykkeiden tase-arvoilla, eikä käypään arvoon. Jos vaihtosopimuksen mukaiset hyödykkeet eivät ole samansuuruiset, maksettu rahasumma kirjataan saatavaksi ja saatu rahasumma kirjataan siirtovelkoihin. Nämä summat kirjataan tuloslaskelmaan suunnitelman mukaisesti vastaavien sopimusten voimassaoloaikana. Transaktioissa, joissa rahana saatu kauppahinta on vähintään 25 prosenttia vaihtokohteen arvosta ja vaihdettavan hyödykkeen käypä arvo on kohtuudella määriteltävissä, vaihtoa käsitellään osittain rahamääräisenä ja osittain ei-rahamääräisenä. Ennen kuin kaikki sopimuksen sisältämät toimitukset on tehty, voi tehtyjen toimitusten arvo erota saatujen toimitusten arvosta. Vaihtosopimuksen toteutumaton osa kirjataan lyhytaikaisiin velkoihin (saatu netto) tai rahoitus- ja vaihto-omaisuuteen (toimitettu netto). Vastaavaa hyödykettä tai jaksotettua tuloa ei kirjata tulovaihtokatteeksi, ennen kuin toimitus on toteutunut.

Liikevaihto on esitetty maantieteellisten liiketoiminta-alueiden mukaan liitetiedossa "Tulosyksikkökohtainen jako". Myynti (joka sisältää viennin) on seuraavassa jaettu talousaluekohtaisesti:

	Tammikuu–joulukuu					
	2003		2002		2001	
	Arvo MSEK	%	Arvo MSEK	%	Arvo MSEK	%
Euroopan unioni (EU)	65 472	79,4	50 828	85,5	50 826	88,8
Euroopan talousalue (ETA)	6 352	7,7	5 798	9,7	4 670	8,2
Muu Eurooppa	6 941	8,4	1 422	2,4	555	1,0
NAFTA ("Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimus")	657	0,8	682	1,1	636	1,1
Muu maailma	3 003	3,7	753	1,3	509	0,9
Yhteensä	82 425	100,0	59 483	100,0	57 196	100,0
josta Ruotsin ulkopuolella	40 641	49,3	16 998	28,6	12 741	22,3
josta Ruotsin ulkopuoliset pohjoismaiset markkinat	27 921	33,9	11 582	19,5	8 512	14,9

Liikevaihto on seuraavassa esitetty tuoteluokittain.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Matkaviestintä	36 737	19 297	15 702
Kiinteän verkon puhelupalvelut	27 791	24 840	24 642
Internet	4 325	2 882	2 264
Tietoliikenne ja verkkokapasiteetti	8 524	6 725	6 869
Huolto, asennus ja asiakaslaitteet	1 324	2 324	4 732
Kaapeli-TV	981	1 531	1 161
Rahoituspalvelut	382	276	301
Muut	2 361	1 608	1 525
Yhteensä	82 425	59 483	57 196

Laskutettu mainosvero oli –, 0 ja 1 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001.

Liikevaihdon muutokseen vaikuttivat määrä, rakenteelliset muutokset, valuuttakurssit ja hinta seuraavasti:

%	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Liikevaihdon muutos	38,6	4,0	5,8
josta määrällinen kasvu	6,1	7,0	8,3
rakenteelliset muutokset	37,7	-0,8	-1,0
valuuttakurssivaikutukset	-1,3	0,2	1,4
hinnanalennukset	-3,9	-2,2	-2,7

7 Liiketoiminnan kulut

Tuotantotoiminta sisältää kaikki palveluiden ja myytyjen tuotteiden kulut samoin kuin asennuksen, kunnossapidon, palveluiden ja tukitoimintojen kulut.

Kulut vähittäiskauppioiden välityspalkkioista, mainonnasta ja muusta markkinoinnista kirjataan toteutuneiden menojen mukaan. Sama koskee kunnossapitokuluja ja olemassa olevien ohjelmistojen valmistelua eurokonversiota varten. Asiakaskohtaiset tutkimus- ja kehitysmenot on kirjattu kuluksi sille kaudelle, jona ne ovat syntyneet.

Liiketoiminnan kulut on seuraavassa jaettu toiminnoittain:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tuotanto	46 688	38 182	40 435
Muut toiminnot			
Myynti	12 786	9 225	8 738
Hallinto	7 832	8 275	7 902
Tutkimus- ja kehitysmenot	2 543	1 167	1 303
Muut toiminnot yhteensä	23 161	18 667	17 943
Yhteensä	69 849	56 849	58 378

Kunkin toiminnon sisältämät poistot ja arvonalennukset on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset". Ne on myös jaoteltu hyödykeryhmien mukaisesti.

Liiketoiminnan kulut jakautuvat kululajeittain seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Ostetut tavarat	13 947	13 444	9 566
Verkkokulut	11 816	9 203	9 182
Varaston muutos	250	89	74
Yhteensä	26 013	22 736	18 822
Palkat ja palkkiot	8 460	6 732	8 852
Sosiaaliturvamaksut	1 950	1 804	2 614
Aktivoidut palkkakustannukset	-2	-74	-139
Eläkemaksut	1 406	971	613
Muut henkilösivukulut	587	500	1 218
Yhteensä	12 401	9 933	13 158
Vuokra- ja leasingkulut	1 771	1 540	1 572
Energiakulut	434	223	205
Matkakulut	654	529	760
Konsultointipalvelut	1 739	2 075	2 579
Markkinointikulut	4 475	2 364	2 024
Luottotappiot	476	814	908
Informaatioteknologia	1 760	2 427	1 804
Muut kulut	2 471	1 852	2 625
Yhteensä	13 780	11 824	12 477
Poistot ja arvonalennukset	17 655	12 356	13 921
Yhteensä	69 849	56 849	58 378

Mainoskulut olivat 1 022 milj., 524 milj. ja 417 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001.

8 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät: voitot ja tappiot muiden kuin osakkuusyhtiöiden osakkeiden ja liiketoimintojen myynneistä (ks. liitetieto "Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista"); käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset; sekä valtionavustukset. Tässä erässä esitetään myös liiketoimintaan liittyvät valuuttakurssierot mukaan lukien transaktiopoistot suojaavien johdannaisien arvomuutokset ja mahdollinen tehoton osa suojauksista (ks. liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta"). Erään sisältyvät lisäksi uudelleenjärjestelykulut, Soneran yhdistymiseen liittyvät taseeseen aktiivoimattomat kulut vuosina 2003 ja 2002 sekä muita kertaluonteisia erä.

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut on jaettu seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Liiketoiminnan muut tuotot			
Myyntivoitot, osakkeet	1 868	220	776
Myyntivoitot, liiketoiminnat	20	17	59
Myyntivoitot, muut	86	61	512
Valuuttakurssivoitot	450	521	183
Välityspalkkiot jne.	13	171	152
Avustukset jne.	27	3	8
Palautuneet luottotappiot	275	55	42
Saadut vahingonkorvaukset	4	47	86
Yhteensä	2 743	1 095	1 818
Liiketoiminnan muut kulut			
Myyntitappiot, osakkeet	-13	-40	-459
Myyntitappiot, liiketoiminnat	-43	-22	-10
Myyntitappiot, muut	-296	-322	-103
Varaukset tappiollisista sopimuksista	-3	11	-49
Valuuttakurssitappiot	-294	-438	-152
Soneraan yhdistymisen kulut	-3	-13	-
Uudelleenjärjestelykulut	-247	-14 321	-524
Maksetut vahingonkorvaukset	-92	-7	-15
Yhteensä	-991	-15 152	-1 312
Vaikutus liikeluokkaan, netto	1 752	-14 057	506

9 Liiketoimet osakkuusyhtiöiden ja lähipiirin kanssa

Konserniyhtiöt

Liiketoimet konserniyhtiöiden kanssa tehdään markkinahinnoin ja vastaavin ehdoin kuin muiden asiakkaiden kanssa. Konserniyhtiöiden välinen myynti oli yhteensä 50 914, 53 852 ja 52 794 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001.

Ruotsin ja Suomen valtio

Ruotsin valtio omistaa tällä hetkellä TeliaSonera AB:n osakepääomasta 45,3 prosenttia ja Suomen valtio 19,1 prosenttia. TeliaSonera-konserni kilpailee muiden operaattoreiden kanssa Ruotsin ja Suomen valtioille, niiden virastoille ja valtion omistamille yhtiöille tarjottavien tuotteiden ja palveluiden myynnistä normaalein kaupallisin ehdoin. Eräät valtionyhtiöt kilpailevat TeliaSoneran kanssa samalla toimialalla. Lisäksi TeliaSonera ostaa palveluja valtionyhtiöiltä markkinahinnoin ja tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Ruotsin ja Suomen valtiot, niiden virastot tai valtion omistamat yritykset eivät edusta merkittävää osaa TeliaSoneran liikevaihdosta tai tuloksesta.

Ruotsin televiestintämarkkinoita säätelee pääasiassa sähköistä viestintää koskeva laki sekä tämän lain mukaiset säännökset, määräykset ja ohjeet. Merkittävien, yleisessä käytössä olevien tietoverkkojen operaattoreilla on velvollisuus maksaa korvausta, jolla rahoitetaan sähköiseen viestintään kohdistuvien vakavien uhkien ja häirinnän torjuntatoimia rauhan aikana. Tällä hetkellä TeliaSonera on ainoa operaattori, joka on velvollinen maksamaan tämän korvauksen. Vaadittu korvaus oli 50 milj. kruunua vuonna 2003, 50 milj. kruunua vuonna 2002 ja 100 milj. kruunua vuonna 2001. Uuden lain myötä korvaus jaetaan jatkossa usean operaattorin kesken. Lisäksi TeliaSonera maksaa muiden operaattorien tavoin sähköistä viestintää koskevan lain sekä radio- ja telepäätelaitteita koskevan lain mukaisesti vuosikorvauksia Posti- ja telehallitukselle (Ruotsin PTS:lle eli Post- och Telestyrelsenille) sen toiminnan rahoittamiseksi. TeliaSonera maksoi korvauksia 64 milj. kruunua vuonna 2003, 64 milj. kruunua vuonna 2002 ja 59 milj. kruunua vuonna 2001.

Suomen televiestintämarkkinoita säätelevät pääasiassa viestintämarkkinalaki, laki yksityisyyden suojasta televiestinnässä sekä näiden lakien mukaiset säännökset, määräykset ja ohjeet. TeliaSonera maksoi vuonna 2003 radiotaajuuksien käytöstä 2,8 milj. euroa (2,5 milj. euroa vuonna 2002) ja numeroiden käytöstä 1,6 milj. euroa (1,3 milj. euroa vuonna 2002).

Svenska UMTS-nät

TeliaSonera omistaa 50 prosenttia Svenska UMTS-nät AB:stä. Vuonna 2003 TeliaSonera myi Svenska UMTS-nätille tuotteita ja palveluja 131 milj. kruunun arvosta. Svenska UMTS-nätille antamansa takaussitoumuksen puitteissa TeliaSonera oli myöntänyt 31.12.2003 enintään 3,5 milj. kruunun takauksen tietyille Svenska UMTS-nätiläinoille osana sen luottojärjestelyä kolmannen osapuolen kanssa ja pantannut omistamansa Svenska UMTS-nätilä osakkeet.

Lattelekom

TeliaSonera omistaa osuuden latvialaisesta Lattelekom SIA -yhtiöstä. Vuonna 2003 TeliaSonera myi palveluja ja tuotteita Lattelekomille 114 milj. kruunun arvosta ja osti palveluja ja tuotteita 73 milj. kruunun arvosta. Lisäksi vuonna 2003 Lattelekomin varsinainen yhtiökokous päätti mitätöidä yhtiön C-sarjan osakkeet, minkä seurauksena yhtiö maksoi TeliaSoneralle takaisin 350 milj. kruunua.

MegaFon

TeliaSonera omistaa osuuden venäläisestä OAO MegaFon -yhtiöstä. 31.12.2003 TeliaSonerallla oli MegaFonilla korollisia ja korottomia saatavia 379 milj. kruunua.

Unisource/AUCS

TeliaSonera omisti aiemmin Unisource N.V:n yhdessä Swisscomin ja hollantilaisen KPN:n kanssa. Kaikki Unisourcen toiminnot lukuun ottamatta AUCS Communications Servicesia (AUCS) ja sen tytäryhtiötä myytiin tai lopetettiin vuonna 1999, ja yhtiö purettiin 1.7.2000. Toukokuussa 2003 TeliaSonera ja muut AUCS:n osakkeenomistajat hyväksyivät AUCS-konsernin selvityssuunnitelman.

Unisource ja sen omistajat, TeliaSonera mukaan lukien, allekirjoittivat kolmevuotisen hallinnointisopimuksen Infonet Services Corp:n kanssa vuonna 1999 (ks. alla) koskien AUCS:n toimintoja. Sopimuksen mukaan suuri osa AUCS:n toiminnoista myydään Infonetille. Hallinnointisopimusta täydennettiin joulukuussa 2002 irtisanomissopimuksella, joka on voimassa vuoden 2004 ensimmäiseen neljännekseen asti. Monien sopimusten ehtojen mukaan Unisourcen oli toimitettava palveluita Infonetille. Unisource ja sen omistajat ovat vastuussa AUCS:n tappioista ja maksavat Infonetille lisäpalkkion, mikäli tappiot ovat sopimuksessa määriteltyä pienemmät. Kokonaisuudessaan tämä tarkoittaa, että TeliaSoneran osuus Unisourcen kuluista on sopimuksen mukaan vähintään 1 348 milj. kruunua. TeliaSonera sai hyvitystä näistä sitoumuksista ostaessaan Infonetin osakkeita markkina-arvoa alempana hintaan vähän ennen Infonetin listautumista pörssiin. Laskettuna listautumishetken myyntihinnalla osakkeiden arvo oli 2 758 milj. kruunua, kun taas Telia maksoi niistä 110 milj. kruunua. Liiketapahtumasta saatava voitto eli osakkeiden hankintahinnalla vähennetyin markkina-arvon (2 648 milj. kruunua) ja Telian sitoumuksen (1 348 milj. kruunua, kuten edellä on selitetty) välinen ero kirjataan osuutena AUCS:n tuloksesta sinä aikana, jona johtamissopimus ja muut sopimukset ovat voimassa.

Vuosina 2003, 2002 ja 2001 TeliaSonera myi palveluja ja tuotteita AUCS:lle 0 milj., 27 milj. ja 44 milj. kruunun arvosta.

Infonet

TeliaSonera omistaa osuuden amerikkalaisesta Infonet Services Corp. -yhtiöstä. Vuosina 2003, 2002 ja 2001 TeliaSoneran palveluiden ja tuotteiden myynti Infonetille oli 48, 41 ja 29 milj. kruunua ja palveluiden ja tuotteiden ostot 225, 260 ja 320 milj. kruunua.

Telefos

Kesäkuusta 2001 lähtien TeliaSonera on omistanut 49 prosenttia entisestä tytäryhtiöstään Telefos AB:sta. 31.12.2003 TeliaSonerallla oli korollisia saamia Telefos-konsernilta 875 milj. kruunua ja TeliaSonera oli antanut 200 milj. kruunun takauksen Telefos-yhtiöiden sitoumuksille. Telefos myi 2.1.2004 joitakin liiketoimintojaan, minkä jälkeen TeliaSoneran saamiset vähenivät 434 milj. kruunuuksiin ja takuut 120 milj. kruunuuksiin. Omistuksen muutoksen jälkeisellä ajanjaksolla vuosina 2003, 2002 ja 2001 TeliaSoneran palveluiden ja tuotteiden myynti Telefos-konsernille oli 139, 324 ja 279 milj. kruunua ja palveluja sekä tuotteita oli ostettu 2 675, 3 534 ja 1 210 milj. kruunun arvosta. Jotkin TeliaSoneran ostamista palveluista liittyvät käyttömaksuun rakentamiseen.

IN

TeliaSonera omistaa epäsuorasti osuuden INGROUP Sweden AB:stä (IN). Vuosina 2003, 2002 ja 2001 TeliaSonera myi IN:lle palveluita ja tuotteita 13, 46 ja 67 milj. kruunulla sekä osti palveluja ja tuotteita 249, 267 ja 245 milj. kruunun arvosta.

Overseas Telecom

Vuonna 2003 TeliaSonera osakkuusyhtiö Overseas Telecom AB:n varsinainen yhtiökokous päätti pienentää yhtiön omaa pääomaa, minkä seurauksena yhtiö maksoi TeliaSoneralle takaisin 274 milj. kruunua.

Service Factory

TeliaSonera osti palveluita vuosina 2003, 2002 ja 2001 osakkuusyhtiö Service Factory SF AB:ltä 35, 32 ja 94 milj. kruunun arvosta.

Muu lähipiiri

Lisäksi TeliaSonera myy palveluita ja tuotteita tietyille muille osakkuusyhtiöille ja ostaa niiltä palveluita ja tuotteita. Liiketoimet TeliaSoneran ja sen osakkuusyhtiöiden välillä, samoin kuin edellä mainitut liiketoimet, tehdään vastaavin ehdoin kuin muiden asiakkaiden kanssa.

10 Poistot ja arvonalennukset

Käyttömaksuun suunnitelmien mukaiset poistot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin ja kunkin hyödykeryhmän arvioituu taloudelliseen pitoaikaan. Poistoaikoihin ei ole tehty muutoksia vuosina 2003, 2002 tai 2001. Ruotsin kuparikaapeleihin perustuvan kiinteän paikallisverkon vuosittainen poistoprosentti muuttuu 1.1.2004 alkaen 12,5 prosentista 5 prosenttiin ja ADSL-keskuslaitteiston osalta 33,3 prosentista 10 prosenttiin. Tilikauden aikana hankittujen erien osalta poistot lasketaan hankintahetkestä alkaen.

Poistot tehdään yleensä tasapoistoina seuraavassa esitettyjen prosenttien mukaisesti:

Liikearvo	Eräkohtainen arviointi, vähintään 5 %
– Soneran ja NetComin liikearvo	5 %
Tuotemerkit	Eräkohtainen arviointi, vähintään 10 %
Kiinteän verkon ja matkapuhelinverkon lisenssit ja niihin liittyvä liikearvo	Lisenssin voimassaoloaika, vähintään 5 %
Muut aineettomat oikeudet	7–20 %
Rakennukset ja rakennelmat	2–10 %
Maapohjan parannukset	5–20 %
Perusparannusmenot muiden omistamiin kiinteistöihin	Jäljellä oleva vuokra-aika
Kiinteät verkot	
– Keskus- ja tiedonsiirtojärjestelmät	10–33 %
– Tiedonsiirtoverkko (kaapeli)	5–12,5 %
– Erikoisverkkolaitteet	20–33 %
– Kestoajaltaan rajalliset käyttöoikeussopimukset	Sopimuksen voimassaoloaika tai vastaavan laitteen poistoaika
– Muut asennukset	3–33 %
Matkaviestinverkot	
– Tukiasemat	9,5–14,5 %
– Muut asennukset	10–33 %
Kaapeli-TV-verkot ja hälytysjärjestelmät	10–33 %
Laitteet, välineet ja järjestelmät	12,5–33 %

Konsernin aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä sijoitusten tasearvo arvioidaan uudestaan joko yksittäin tai luontevan luokituksen mukaan vähintään vuosittain ja muutoin aina, kun olosuhteet tai niiden muutokset osoittavat, että omaisuuden tasearvo ei ehkä ole kerrytettävissä. Jos analyysi osoittaa tasearvon olevan liian korkea, määritellään hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä ("recoverable amount"), joka on hyödykkeen nettomyyntihinta tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvo määritellään diskontattujen tulevien kassavirtojen perusteella (DCF-malli). Arvonalennus koostuu tasearvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erosta.

DCF-mallin soveltamiseen liiketoiminnan kassavirran ennustamisessa liittyä useita merkittäviä oletuksia ja arvioita, kuten markkinoiden kasvulukemat, tuotto-osuudet, televiestintäpalveluiden markkinahinnat, tietoliikenneverkkojen ylläpito- ja kehityskustannukset sekä käyttöpääoman tarve. Tulevien kassavirtojen ennusteet perustuvat tuottojen ja käyttökulujen ”parhaisiin arvioihin”, jotka taas perustuvat historialliseen kehitykseen, yleiseen markkinatilanteeseen, teollisuuden suuntauksiin sekä ennusteisiin ja muihin käytettävissä oleviin tietoihin. Yhtiön johto ja hallituksen tilin-tarkastuskomitea arvioivat säännöllisesti näitä oletuksia. Kassavirtaennusteet diskontataan korolla, joka johdetaan pääomakustannuksestamme, johon on lisätty kohtuullinen arviointiajankohdan mukainen riskipreemio.

Jos TeliaSoneran käyttömöisyyden tulevien kassavirtojen ennusteet muuttuvat liiketoimintamallin tai -strategian, kilpailupaineiden tai säännösympäristön muutoksen tuloksena, TeliaSonera voi joutua kirjaamaan aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden sekä sijoitusten arvonalennuksia.

Lähes koko kirjattu liikearvo (katso liitetieto ”Aineettomat hyödykkeet”) on syntynyt vuonna 2002 Sonera Oyj:hin yhdistymisen ja vuonna 2000 NetCom ASA:n hankinnan yhteydessä. TeliaSonera Finlandin (entisen Soneran) tasearvo testattiin arvonalennuksen varalta 31.12.2003 osana tilinpäätöksen standardiprosesseja. Kertyttävissä olevan rahamäärän todettiin olevan tasearvoa suurempi, joten liikearvoa ei tehty arvonalennuskirjausta.

NetCom muodostaa kassavirtaa tuottavan yksikön. Matkaviestinoperaattorien markkina-arvostuksen aleneminen aiheutti sen, että NetComin tasearvo oli testattava arvonalennuksen varalta neljännesvuosittain vuodesta 2002 alkaen. NetComin kerrytettävissä oleva rahamäärä mitattiin kassavirtaan perustuvalla DCF-menetelmällä. Diskonttokorko (painotettu keskimääräinen pääomakustannus eli WACC (”weighted average cost of capital”), jota käytetään laskettaessa kerrytettävissä olevaa arvoa, asetettiin 11,4 prosenttiin vuonna 2003 ja 13,2 prosenttiin vuonna 2002. NetComin kerrytettävissä olevan arvon, joka arvioitiin johdon käsityksen mukaan tilinpäätöspäivän parhaisiin käytettävissä oleviin tietoihin perustuvien kohtuullisten oletusten mukaan, todettiin olevan 31.12.2003 ja vuonna 2002 tasearvoa suurempi, joten siihen liittyvää liikearvoa ei alennettu.

Aiempi liiketoiminta-aluekokonaisuus Telia International Carrier muodosti kassavirtaa tuottavan yksikön. Liiketoiminta-alueen heikko kannattavuus ja teollisuuden ylikapasiteetti vuonna 2001 sai Telian harkitsemaan arvonalennuskirjausten tarvetta. Liiketoiminta-alueen kerrytettävissä olevan rahamäärän, joka määriteltiin aktiivisten markkinoiden puuttuessa käyttöarvon mukaan, todettiin olevan 3 027 milj. kruunua tasearvoa pienempi. Määrä kirjattiin liiketoiminnan tuotantotoiminnan kuluihin ja kiinteiden verkkojen hyödykeryhmään. Käytetty diskonttokorko oli 11,2 prosenttia. TeliaSonera laati vuonna 2002 kokonaisvaltaisen selonteon kansainvälisistä verkkokapasiteettitoiminnoista. Johto päätti muuttaa Telia International Carrierin strategista painopistettä ja järjestellä sen toimintoja merkittävästi uudelleen (katso myös liitetieto ”Uudelleenjärjestelykulut”). Uuden strategisen painopisteen nojalla varojen kerrytettävissä olevan arvon todettiin olevan 6 131 milj. kruunua alle tasearvon. Arvoa alennettiin sen mukaisella määrällä (josta 824 milj. kruunua liittyi sijoituksiin). Määrä kirjattiin liiketoiminnan muihin kuluihin kiinteiden verkkojen hyödykeryhmään. Kertytettävissä olevan rahamäärän laskennassa käytettiin diskonttokorkoa 16,2 prosenttia.

Tanskan kiinteän verkon toiminnoista tehtiin vuonna 2002 selonteko, jonka tarkoituksena oli arvioida niiden varat ja määrittää uusi painopiste (katso myös liitetieto ”Uudelleenjärjestelykulut”). Selonteon tuloksena kerrytettävissä olevan rahamäärän todettiin olevan 3 033 milj. kruunua tasearvoa pienempi. Sen mukainen arvonalennus kirjattiin liiketoiminnan muihin kuluihin liikearvon, muiden aineettomien hyödykkeiden, käyttöomaisuuden ja muiden koneiden ja laitteiden hyödykeryhmiin. Kertytettävissä olevan rahamäärän laskennassa käytettiin diskonttokorkoa 13,7 prosenttia.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonalennukset on jaettu toiminnoittain seuraavasti:

MSEK, paitsi osakekohtaiset tiedot	Tammikuu–jouluku		
	2003	2002	2001
Tuotanto	14 503	11 184	13 061
Myynti	1 533	503	366
Hallinto	1 136	589	467
Tutkimus- ja kehitysmenot	483	80	27
Liiketoiminnan muut kulut	52	8 488	54
Yhteensä	17 707	20 844	13 975
Osuus liikevaihdosta (%)	21,5	35,0	24,4

Poistojen ja arvonalennusten jako liiketoiminta-aluekohtaisesti on esitetty liitetiedoissa ”Tuloyksikkökohtainen jako” ja ”Tuotealuekohtainen jako”.

Poistot ja arvonalennukset on jaoteltu hyödykeryhmittäin seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–jouluku		
	2003	2002	2001
Liikearvo	3 488	1 938	1 403
Muut aineettomat oikeudet	1 987	738	340
Rakennukset ja rakennelmat	335	430	136
Maapohjan parannukset	8	17	6
Kiinteät verkot	6 372	12 866	8 061
Matkaviestinverkot	3 833	2 634	1 807
Muut koneet ja laitteet	1 684	2 221	2 222
Yhteensä	17 707	20 844	13 975

Paikallisen verolain sallimat suunnitelman ylittävät poistot on yksittäisissä konsernitiedoissa esitetty tilinpäätössiirtotona (katso liitetiedon ”Tuloverot” vastaava kohta).

11 Tuotot osakkuusyhtiöistä

Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta on laskettu osakkuusyhtiöiden nettotuloksesta. Osakkuusyhtiöiden tulokset perustuvat kunkin osakkuusyhtiön viimeisimpään tilinpäätökseen, erot laskentakäytännöissä on oikaistu ja niihin on sisällytetty arviot olennaisista tapahtumista ja liiketoimista, jotka ovat tapahtuneet ennen TeliaSoneran tilinpäätöstä.

Erään sisältyvät liikearvon poistot sekä muut yhdistelyssä tehty oikaistut liittyen osakkuusyhtiöiden hankintaan sekä myyntivoitot ja -tappiot osakkuusyhtiöiden osuuksien myynneistä.

MSEK	Tammikuu–jouluku		
	2003	2002	2001
Osuus tilikauden tuloksesta	2 096	293	-903
Liikearvon poistot	-565	-112	-465
Liikearvon yms. arvonalennukset	-1 436	-33	-1 820
Myyntivoitot	287	380	9 324
Vaikutus nettotulokseen	382	528	6 136

Osakkuusyhtiöiden tulososuuden jako liiketoiminta-aluekohtaisesti on esitetty liitetiedoissa ”Tuloyksikkökohtainen jako” ja ”Tuotealuekohtainen jako”.

Suuret yksittäiset omistukset (mukaan lukien omistukset tytäryhtiöiden välityksellä) sisältyvät seuraavalla tavalla tulokseen:

MSEK	Tammikuu–jouluku		
	2003	2002	2001
UAB Omnitel, Liettua	-	13	-15
AB Lietuvos Telekomas, Liettua	-	-115	-43
Latvijas Mobilais Telefons SIA, Latvia	-	126	118
Lattelekom SIA, Latvia	205	61	-
AS Eesti Liikviir, Viro	177	133	135
OA MegaFon, Venäjä	509	51	153
Turkcell Iletisim Hizmetleri A.S., Turkki	618	115	-
Overseas Telecom AB, Ruotsi	141	85	53
Telefon AB, Ruotsi	254	-81	-80
Eniro AB, Ruotsi	-	-3	6 052
Scandinavia Online AB, Ruotsi	-	-1	-226
INGROUP Holding AB, Ruotsi	-123	-16	9
COOP Bank AB, Ruotsi	20	-126	-14
Netia S.A., Puola	-	0	-2 464
Unisource N.V./AUCS, Hollanti	227	38	-372
Comsource UnLtd/Eircom plc, Irlanti	-	151	126
SI.MOBIL, Slovenia	-	-	372
Infonet Services Corp., USA	-1 517	18	40
Metro One Telecommunications, Inc., USA	-309	67	-
Tess S/A, Brasilia	-	0	2 359
Bharti Mobile Ltd., Intia	341	184	10
Muut omistukset	-161	-172	-77
Vaikutus nettotulokseen	382	528	6 136

Sonera Oyj:hin (nykyiseen TeliaSonera Finland Oyj:hin) yhdistymisen seurauksena Latvijas Mobilais Telefons SIA, UAB Omnitel AB ja AB Lietuvos Telekomas ovat olleet konsernin tytäryhtiöitä ja niiden tulokset on sisällytetty konsernitulokseen 3.12.2002 lähtien. Entisen tytäryhtiö Overseas Telecom AB:n vertailuvuoden arvot liittyvät Overseasin omistusosuuksiin tietyissä osakkuusyhtiöissä. Katso myös liitetiedot ”Muut sijoitukset” ja ”Erittely osakeomistuksista ja osuuksista”.

Turkcellin tiedot sisällytetään TeliaSonera lukuun vuosineljänneksen viiveellä. Vuonna 2003 yhdistyminen Soneran kanssa saatiin juridisesti päätökseen ja hankintamenolaskelma viimeisteltiin. Siihen sisältyi Turkcelliin kohdistuvan liikearvon osittaisen uudelleenkohdistaminen (katso liitetieto ”Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa”).

TeliaSonera poisti 30.9.2001 kaiken Netia S.A:n jäljellä olevan liikearvon, yhteensä 1 820 milj. kruunua, ja lakkasi kirjaamasta osuuttaan Netian tappioista. Vuoden 2002 ja 31.12.2002 päättäneen 15 kuukauden ajalta kirjaamaton osuus Netian tappioista oli 1 459 ja 2 182 milj. kruunua. 30.1.2003 lähtien Netia ei ole enää osakkuusyhtiö. Tällöin päättäneen yhden kuukauden ajalta kirjaamaton osuus Netian tappioista oli 27 milj. kruunua.

Vuoden 2003 toisella neljänneksellä johto tuli siihen tulokseen, että TeliaSoneran omistusosuus Infonet Services Corp. -yhtiöstä ei ole strateginen sijoitus, ja yhtiö on nyt määritetty omaisuudeksi, joka voidaan myydä markkinatilanteen tai muiden syiden nojalla TeliaSoneran investointituoton maksimoimiseksi. Samaan aikaan tämän päätöksen kanssa Infonet julkisti koko vuoden tuloksensa, käyttökattteen alenemisen sekä tietyt arvonalentumiskirjaukset. Johdon päätöksen ja Infonetin tulosraportin tuloksena tasearvon alennukseksi kirjattiin 1 028 milj. kruunua.

12 Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä ja sen suhde liiketulokseen

Nämä tilinpäätökset sisältävät vertailukelpoisia tietoja TeliaSoneran toiminnan tuloksesta, kuten ”Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä” ja ”Liiketulos ennen kertaluonteisia eriä”. Käyttökate vastaa liiketulosta ennen poistoja ja arvonalennuksia ja ilman osakkuusyhtiöistä saatuja tuottoja. Kertaluonteisiin eriin kuuluvat arvonalennukset, myyntivoitot ja -tappiot, liiketoimintojen uudelleenjärjestelyt ja henkilöstövähennysten kulut sekä Soneraan yhdistymiseen vuonna 2002 liittyneet kulut.

1.1.2003 lähtien on alettu raportoida kertaluonteisina erinä vain myyntivoitot ja -tappiot, arvonalennukset sekä uudelleenjärjestelyohjelmat tai vastaavat, jotka edustavat yksinään yli 100 milj. kruunun eriä. Aiempia kausia ei ole muutettu vastaamaan tätä käytäntöä.

TeliaSoneran johto käyttää liiketulosta ennen kertaluonteisia eriä toimintojensa tuottavuuden pääasiallisena mittarina. TeliaSoneran johdon käsityksen mukaan käyttökate ilman kertaluonteisia eriä ja liiketulos ennen kertaluonteisia eriä ovat liiketuloksen ohella yleisesti käytettyjä tunnuslukuja myös analyttikoiden, sijoittajien ja televiestintäalan muiden osapuolten keskuudessa. Tämän vuoksi nämä ”vertailukelpoiset” tiedot on esitelty TeliaSoneran toimintojen tuloksen aikaisemman tason selventämiseksi.

Näitä ”vertailukelpoisia” tuloksia ei tule kuitenkaan pitää liiketuloksen vaihtoehtoina liiketoiminnan tulosta tarkasteltaessa. Myöskään käyttökate ennen kertaluonteisia eriä ei tule pitää vaihtoehtona liiketoiminnan kasvavirralle maksuvalmiutta tarkasteltaessa. Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä ja liiketulos ennen kertaluonteisia eriä eivät ole taloudellisen tuloksen mittareita kansainvälisen (IFRS/IAS) tai yhdysvaltalaisen (U.S. GAAP) kirjanpitoikäntönnön mukaisesti, eivätkä ne välttämättä ole vertailukelpoisia muiden yritysten vastaavien tunnuslukujen kanssa. Näiden ”vertailukelpoisten” tunnuslukujen tarkoituksena ei ole ennustaa mahdollisia tulevia tuloksia.

Tammikuu-joulukuu			
MSEK	2003	2002	2001
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	30 700	15 692	12 915
Kertaluonteiset erät	1 335	-6 271	384
Käyttökate	32 035	9 421	13 299
Poistot ja arvonalennukset (liitetieto 10)	-17 707	-20 844	-13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä (liitetieto 11)	382	528	6 136
Liiketulos	14 710	-10 895	5 460

Seuraavassa taulukossa esitetään kertaluonteiset erät.

Tammikuu-joulukuu			
MSEK	2003	2002	2001
Uudelleenjärjestelykulut (pois lukien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonalennukset, mutta sisältäen varauksen purkamisen ja valuuttakurssien vaihtelun)	88	-5 924	-478
Telian ja Soneran liiketoimintojen yhdistämisen ja synergiaetujen toteutuskulut	-456	-	-
Yhdistymiskulut	-	-13	-
Tietyt eläkekulut	-	-248	88
Nettomyyntivoitot ja -tappiot (pois lukien osakkuusyhtiöt)	1 703	-86	774
Yhteensä	1 335	-6 271	384

Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä, kertaluonteisten erien sekä käyttökateen ja liiketuloksen jako liiketoiminta-aluekohtaisesti on esitetty liitetiedossa ”Tulosyksikkökohtainen jako”.

13 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoituserät kirjataan kuluksi niiden syntymiskaudella lukuun ottamatta asennusten aikaisia korkokuluja, jotka aktivoidaan (katso myös liitetiedot ”Aineettomat hyödykkeet” ja ”Aineelliset hyödykkeet”).

Takausprovisioihin liittyvät tuotot ja kulut sisältyvät muihin korkotuottoihin ja -kuluihin. Korkokulut sisältävät lainoihin liittyvät pankkikulut sekä luokituslaitosten ja markkinatakaajien kulut. Johdannaisten käyvän arvon muutokseen sisältyvä korkotekijä sisältyy muihin korkotuottoihin (voitto) ja muihin korkokuluihin (tappio). Vastaavat valuuttakurssitekijät on kirjattu valuuttakurssivoittoihin ja -tappioihin. Erä sisältää myös tehotomien suojausten tulosvaikutukset. Katso myös liitetieto ”Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta”.

Tammikuu-joulukuu			
MSEK	2003	2002	2001
Tuotot sijoitustoiminnasta			
Osingot	3	5	1
Myyntivoitot ja -tappiot	685	-1	4
Arvonalennukset	-695	-185	-147
Yhteensä	-7	-181	-142
Muut rahoitustuotot			
Korot rahoitusleasingistä	611	662	600
Muut korkotuotot	608	474	964
Valuuttakurssivoitot	544	138	129
Yhteensä	1 763	1 274	1 693
Muut rahoituskulut			
Korkomenot	-2 065	-1 697	-2 168
Aktivoidut korot	43	19	81
Valuuttakurssitappiot	-545	-136	-116
Yhteensä	-2 567	-1 814	-2 203
Vaikutus nettotulokseen	-811	-721	-652

14 Tuloverot

Verokulut

Tuloslaskelman erä tuloverot sisältää yritysten tilikauden ja laskennalliset tuloverot ruotsalaisissa ja muissa konserniyhtiöissä. TeliaSoneran konserniyhtiöt ovat verovelvollisia paikallisen lainsäädännön mukaan sijaintimaassaan. Yritysverokanta Ruotsissa oli 28 prosenttia vuosina 2003, 2002 ja 2001, ja sitä sovelletaan tulokseen ennen veroja lisättyä vähennyskelvottomilla erillä ja vähennettynä verovapailla tuotoilla sekä muilla vähennyksillä, jotka ovat pääasiassa verovapaita osinkoja tytäryhtiöiltä.

Tuloverojen kirjauksessa sovelletaan taselähtöistä velkamenetelmää. Tässä menetelmässä laskennalliset verovelat ja -saamiset kirjataan kaikista tasearvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä väliaikaisista eroista liittyen varoihin ja velkoihin sekä muihin verotukseen vaikuttaviin vähennyksiin ja tappioihin. Laskennallisten verovelkojen ja -saamisten laskennassa on käytetty verokantaa, jonka oletetaan olevan voimassa kun erot poistuvat. Muutokset käytetyissä verokannoissa kirjataan tulokseen sillä ajanjaksolla, jonka aikana laki on käytännössä säädetty. Laskennallista verosaamista vastaan on kirjattu arvostusvaraus siltä osin kuin ei ole ollut riittävää varmuutta siitä, että kyseinen verosaaminen voidaan hyödyntää lähitulevaisuudessa. Jos laskennallisten verosaamisten todennäköinen hyödyntämismahdollisuus muuttuu, vaikutus kirjataan kyseisen kauden tulokseen.

Laskennallista verovelkaa ei ole kirjattu ulkomaisten tytäryhtiöiden voittovaroista, jos tällaisten voittovarojen katsotaan olevan pysyvästi sijoitettuna ulkomaille. Laskennallista verovelkaa ruotsalaisten yhtiöiden ja ulkomaisten osakkuusyhtiöiden jakamattomista voittovaroista ei ole kirjattu, koska voittovarot voidaan jakaa emoyhtiölle verovapaina osinkoina. Joidenkin maiden verolakien mukaan osingot ovat kuitenkin lähdeveron alaisia. Näissä tilanteissa esitetään laskennallinen verovelka vastaavan lähdeveroverokannan mukaisesti.

Lyhytaikaisten verovelkojen ja -saamisten sekä laskennallisten verovelkojen ja -saamisten varauksen määrittäminen edellyttää johdon merkittävää arviointia erityisesti laskennallisten verosaamisten osalta. Osana tätä prosessia tuloverot on arvioitava jokaisessa maassa, jossa TeliaSonera toimii. Prosessiin sisältyy todellisen tilikauden tuloveron määrittäminen sekä varojen ja velkojen tilinpäätöksessä ja veroilmoituksessa ilmenevien väliaikaisten arvostuserojen arviointi. Johdon on arvioitava myös se, miten todennäköistä on, että laskennalliset verosaamiset voidaan vähentää tulevasta verotettavasta tulosta. Toteutumattomat saattavat poiketa näistä arvioista esimerkiksi liiketoiminnallisen ympäristön muutosten, tulevien tuloverolakimuutosten tai veroviranomaisten tai oikeuslaitoksen tekemien lopullisten veropäätösten vuoksi.

Tulos ennen veroja jakautui seuraavasti:

Tammikuu-joulukuu			
MSEK	2003	2002	2001
Ruotsi, konserniyhtiöt (mukaan lukien ulkomaille sijaitsevat sivukonttorit)	9 878	-3 405	-1 700
Ruotsi, osakkuusyhtiöt	103	-307	-423
Ruotsi yhteensä	9 981	-3 712	-2 123
Suomi, konserniyhtiöt	-14	36	68
Suomi, osakkuusyhtiöt	22	3	-
Muu maailma, konserniyhtiöt	3 939	-8 396	9 628
Muu maailma, osakkuusyhtiöt	-29	453	-2 765
Ruotsin ulkopuoliset alueet yhteensä	3 918	-7 904	6 931
Yhteensä	13 899	-11 616	4 808

Tuloverot koostuvat seuraavasti:

Tammikuu-joulukuu			
MSEK	2003	2002	2001
Tulovero			
Ruotsi	1 994	156	644
Suomi	7	-256	11
Muu maailma	760	694	290
Yhteensä	2 761	594	945
Laskennallinen vero			
Ruotsi	513	-2 284	-28
Suomi	16	-602	12
Muu maailma	560	-1 327	1 988
Yhteensä	1 089	-4 213	1 972
Yhteensä	3 850	-3 619	2 917

Tilikausien tuloveroihin sisältyi edellisten vuosien ja suoraan omaan pääomaan kirjattuja veroja seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Edellisestä vuodesta johtuvat verot	-305	-1	43
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	7	-16	-186

Ruotsalaisen nimellisverokannan ja efektiivisen verokannan välinen ero muodostuu seuraavista eristä:

%	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Ruotsin verokanta	28,0	28,0	28,0
Ulkomaisten ja Ruotsin verokannan ero	-0,7	2,9	4,1
Verojen oikaisu edellisiltä kausilta	-4,6	3,8	2,5
Uudesta verolainsäädännöstä johtuvat oikaisu	-	-	10,1
Tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	4,1	-2,6	70,3
Voitot, joista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa	-2,0	0,2	-5,9
Vähennyskelpottomat kulut	8,2	-5,2	9,5
Verottomat tulot	-5,3	4,1	-57,9
Tuloslaskelman veroprosentti	27,7	31,2	60,7
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	0,1	-0,1	-3,9
Efektiivinen verokanta	27,8	31,1	56,8
Verokanta, tilikauden tulovero	19,9	5,1	19,7

Vuonna 2003 Suomen hallitus ilmoitti aikovansa ehdottaa eduskunnalle Suomen yrittäjäverokannan laskemista 29 prosentista 26 prosenttiin. 31.12.2003 veromuutosta ei ollut vielä toteutettu. Laskennalliset verokulut olisivat vuoden 2003 osalta kasvaneet noin 1 018 milj. kruunua ja efektiivinen verokanta olisi noussut noin 7,3 prosenttia, jos muutos olisi ollut voimassa mainitusta päivämäärästä lähtien.

Ruotsin verolainsäädäntö muuttui vuonna 2001 siten, että myyntitappiot liike-toimintaan liittyvistä osakkeista ja osuuksista 7.12.2001 jälkeen voidaan vähentää ainoastaan vastaavista myyntivoitoista. Laskennalliset verosaamiset liittyvät osakkeen-omistuksiin, joissa on todennäköisiä piileviä myyntitappioita, on sen seurauksena arvostettu vastaavan muiden osakkaiden arvioitun myyntivoiton määrään asti. Ylimenevä osa laskennallisista verosaamisista on kirjattu kuluksi lisäämään tilivuoden 2001 veroja.

Kertyneet vähennyskelpoiset tappiot jakautuivat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Ruotsi	871	916	233
Suomi	31 178	42 005	8
Muu maailma	5 725	6 397	3 957
Yhteensä	37 774	49 318	4 198

Vähennyskelpoisilla tappioilla ei Ruotsissa ole vanhenemisaikaa. Suomessa vahvistetut tappiot sitä vastoin vanhenevat kymmenessä vuodessa. Vähennyskelpoisten tappioiden vanhentumisaikataulu 31.12.2003 oli seuraava:

Vanhentumisvuosi	MSEK
2004	160
2005	117
2006	439
2007	124
2008	-
2009–2023	31 178
Rajoittamaton	5 756
Yhteensä	37 774

Laskennalliset verovelat ja -saamiset koostuivat seuraavista eristä:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Laskennallinen verovelka			
Osakkeet ja osuudet	447	2 645	301
Muut pitkäaikaiset varat	5 926	7 255	6 258
Varaukset	1 994	488	-
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	2	17	98
Taseen ulkopuoliset erät	168	268	283
Laskennallinen verovelka yhteensä	8 537	10 673	6 940
Laskennallinen verosaaminen			
Osakkeet ja osuudet	131	23	76
Muut pitkäaikaiset varat	5 258	2 058	1 322
Varaukset ja muut pitkäaikaiset velat	1 282	1 172	973
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	32	157	19
Vähennyskelpoiset aikaisempien vuosien tappiot	10 561	14 236	1 343
Välisumma	17 264	17 646	3 733
Arvostusvaraus	-2 304	-1 715	-2 243
Laskennallinen verosaaminen yhteensä	14 960	15 931	1 490
Laskennallinen verosaaminen (-)/ verovelka (+), netto	-6 423	-5 258	5 450
Arvostusvarauksen nettomuutos (lisäys +/vähennys -)	589	-528	1 624

Muihin pitkäaikaisiin varoihin liittyvä laskennallinen verovelka kohdistuu pääasiassa tilinpäätössiirtoihin (katso alla). Kirjaamaton laskennallinen verovelka tytäryhtiöiden ja osakkuusyritysten voittovaroista oli 436 milj. kruunua vuonna 2003, 350 milj. kruunua vuonna 2002 ja 515 milj. kruunua vuonna 2001.

Vähennyskelpoisista aikaisempien vuosien tappioista peräisin oleva laskennallinen verosaaminen liittyy ulkomaisten osakkuusyritysten omistusosuuksien ja muiden vähemmistöosuuksien arvonalennuksiin vuonna 2002. Vuonna 2003 konsernin sisäisillä siirroilla osa tappioista hyödynnettiin ja kirjattiin vastaava laskennallinen verosaaminen muihin pitkäaikaisiin saamisiin.

Arvostusvaraus jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Muut pitkäaikaiset varat	1 183	767	934
Varaukset	402	-	-
Vähennyskelpoiset aikaisempien vuosien tappiot	719	948	1 309
Arvostusvaraus yhteensä	2 304	1 715	2 243

Tilinpäätössiirrot

Ruotsin, Suomen ja eräiden muiden maiden lainsäädäntö sallii yhtiöiden siirtää veronmaksua tulevaisuuteen tekemällä varauksen taseeseen ja kirjaamalla muutoksen tuloslaskelman riville Tilinpäätössiirrot. TeliaSoneralle on sen suurten infrastruktuuri-investointien takia erityisen tärkeää, että Ruotsin ja Suomen verolainsäädäntö antaa mahdollisuuden tehdä poistoja käyttömajoituksesta nopeutetulla tahdilla (katso myös liitetieto "Poistot ja arvonalennukset"). Tilinpäätössiirtoja ei kuitenkaan esitetä konsernitilinpäätöksessä.

Konsernitilinpäätöksessä tilinpäätössiirrot on eliminointien jälkeen jaettu laskennalliseen verovelkaan ja sidottuun omaan pääomaan. Jos tilinpäätössiirrot tuloutetaan ja verotetaan, niin sidottuun omaan pääomaan kirjattu osuus siirtyy vapaaseen omaan pääomaan (ks. "Oma pääoma, tulos/osake").

Yksittäisten yhtiöiden kirjaamat tilinpäätössiirrot:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Tuloksentasausvaraus	3 114	1 503	2 811
Kertynyt ylipoisto	14 136	14 217	18 870
Varmuusvaraus	353	160	135
Yhteensä	17 603	15 880	21 816

Aineettomiin hyödykkeisiin, rakennuksiin ja rakennelmiin sekä televerkkoon, koneisiin ja kalustoon liittyvät ylipoistot muuttuivat seuraavasti:

MSEK	2003			2002			2001		
	Aineettomat hyödykkeet	Rakennukset ja rakennelmat	Televerkko, koneet ja kalusto	Aineettomat hyödykkeet	Rakennukset ja rakennelmat	Televerkko, koneet ja kalusto	Aineettomat hyödykkeet	Rakennukset ja rakennelmat	Televerkko, koneet ja kalusto
Avaava tase	582	55	13 580	662	-	18 208	197	12	18 257
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	183	55	537	227	131	1 533	-	-	-101
Varaukset	12	0	597	219	-	55	465	-	1 466
Varausten purku	-8	-98	-1 359	-526	-76	-6 216	-	-12	-1 414
Päätävä tase	769	12	13 355	582	55	13 580	662	-	18 208

15 Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet esitetään taseessa hankintamenoonsa vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalennuksilla. Tilikauden aikana hankittujen varojen osalta poistot lasketaan hankintahetkestä alkaen. Sovelletut poistoluokat ja muut parametrit on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset".

Omaan käyttöön kehitettyjen ohjelmistojen välittömät ulkoiset ja sisäiset kulut aktivoidaan edellyttäen että todennäköinen tuleva taloudellinen hyöty ylittää kustannusten määrän. Esiselvitysvaiheessa olevien projektien kulut samoin kuin ylläpito- ja koulutus- kulut kirjataan vuosikuluiksi.

MSEK	2003		2002		2001	
	Liikearvo	Muut	Liikearvo	Muut	Liikearvo	Muut
Hankintahinta, avaava tase	64 058	12 758	26 790	2 895	24 838	1 740
Investoinnit	1 903	1 292	30 929	5 119	448	1 316
Hankitut liiketoiminnot	-	57	-	3 496	-	-
Myyntit ja romutukset	-	-259	-5	-101	-	-27
Myydyt liiketoiminnot	-	-65	-	-	-643	-142
Uudelleenluokittelu	-679	677	3 874	1 271	-1	-50
Valuuttakurssierot	-4 047	-336	2 470	78	2 148	58
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	61 235	14 124	64 058	12 758	26 790	2 895
Poistot, avaava tase	-5 078	-2 641	-2 075	-763	-902	-477
Investoinnit	-1	-	-	-	-	0
Hankitut liiketoiminnot	-	-27	-	-1 337	-	-
Myyntit ja romutukset	-	128	1	39	-	26
Myydyt liiketoiminnot	-	60	-	-	247	56
Uudelleenluokittelu	221	-245	-1 256	-38	-1	-18
Tilikauden poistot	-3 450	-1 686	-1 572	-535	-1 375	-338
Valuuttakurssierot	352	90	-176	-7	-44	-12
Kertyneet poistot, päättävä tase	-7 956	-4 321	-5 078	-2 641	-2 075	-763
Arvonalennukset, avaava tase	-396	-595	-29	-2	-1	-
Hankitut liiketoiminnot	-	-	-	-390	-	-
Myydyt liiketoiminnot	-	-	-	-	-	-
Arvonalennukset tilikaudella	-38	-301	-366	-203	-28	-2
Valuuttakurssierot	77	-9	-1	0	0	-
Kertyneet arvonalennukset, päättävä tase	-357	-905	-396	-595	-29	-2
Ennakkomaksut	-	0	-	-	-	-
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	52 922	8 898	58 584	9 522	24 686	2 130

Hankinta-arvo sisältää kertyneitä korkoja 22 milj. kruunua vuodelta 2003, 22 milj. kruunua vuodelta 2002 ja 22 milj. kruunua vuodelta 2001.

Omaan käyttöön kehitettyjen ohjelmistojen aktivoitujen käyttökulujen määrät olivat 110 milj. kruunua vuonna 2003, 192 milj. kruunua vuonna 2002 ja 182 milj. kruunua vuonna 2001. Vastaavat poistot näiden kolmen vuoden aikana olivat 140, 101 ja 45 milj. kruunua.

Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Liikearvo, TeliaSonera Finland	28 217	30 068	-
Liikearvo, NetCom	19 857	24 456	23 998
Liikearvo, muu	4 848	4 060	688
Hallinnon ohjelmistojärjestelmät	680	386	476
Tuotemerkit, lisenssit, sopimukset, patentit jne.	6 853	8 666	1 594
Leasingomaisuus yms.	908	85	11
Keskeneräiset investoinnit, ennakkomaksut	457	385	49
Tasearvo yhteensä	61 820	68 106	26 816

Soneraan yhdistymisen (nykyisin TeliaSonera Finland Oy) päätökseen saattamisen yhteydessä liikearvo on kohdistettu lopullisesti asianosaisiin yksiköihin.

Mikäli nykyinen omistusrakenne säilyisi ja vuoden 2003 valuuttakurssit olisivat voimassa ja olettaen, että ei tapahdu mitään, mikä johtaisi liikearvon arvonalennuskirjauksiin, TeliaSonera arvioi kirjaavansa liikearvon ja muiden aineettomien hyödykkeiden poistoja seuraavan viiden vuoden aikana seuraavasti.

MSEK	2004	2005	2006	2007	2008
Odotetut tulevat liikearvon poistot	3 388	3 388	3 388	3 355	3 355
Odotetut tulevat muiden aineettomien hyödykkeiden poistot	1 623	1 323	1 323	1 123	777
Yhteensä	5 011	4 711	4 711	4 478	4 132

16 Aineelliset hyödykkeet

Yleistä

Aineelliset hyödykkeet esitetään taseessa hankintamenoonsa vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalennuksilla. Kaapelitelevisiojärjestelmien osalta vähennetään asiakkaiden ennakkoon maksamat liittymämaksut. Konsernin tuottamiin palveluihin käytetyt ohjelmistot aktivoidaan aineellisiin hyödykkeisiin.

Tilikauden aikana hankittujen erien osalta poistot lasketaan hankintahetkestä alkaen. Sovelletut poistoluokat ja muut parametrit on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset".

Keskeneräiset uudet järjestelmät arvostetaan toteutuneiden kustannusten mukaan, asennusaikaiset korot mukaan lukien. Rakennuksia varten otettujen rakennuslainojen korot aktivoidaan. Muilta osin aktivoitua korot lasketaan konsernin keskimääräisten lainakulujen perusteella (5,0 prosenttia vuodelta 2003, 5,75 prosenttia vuodelta 2002 ja 5,5 prosenttia vuodelta 2001).

Siltä osin kuin kolmatta osapuolta kohtaan on juridisia tai rakentamiseen liittyviä velvoitteita, hankintameno sisältää arvioitua purkamis-, poisto- ja kunnostuskulut. Arvioitujen purkamis-, poisto- ja kunnostuskulujen muutos lisätään kyseisen omaisuuden tasearvoon tai vähennetään siitä. Vaikutus kirjataan tuloksi suhteessa muutoksen mahdollisesti aiheuttamaan negatiiviseen tasesummaan. Myös mahdolliset poistomuutokset kirjataan.

Rakennukset ja maa-alueet

TeliaSoneran kiinteistöomistus sisältää noin 4 000 kiinteistöä pääasiassa Ruotsissa ja Suomessa. Valtaosa niistä käytetään ainoastaan teknisinä tiloina, kuten verkko- ja tietokoneasennustiloina, tutkimuskeskuksina sekä palvelumyymälöinä.

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Hankintahinta, avaava tase	5 859	2 406	2 193
Investoinnit	157	237	269
Hankitut liiketoiminnot	51	3 099	-
Myyntit ja romutukset	-102	-23	-651
Myydyt liiketoiminnot	-1	-	-39
Uudelleenluokittelu	221	177	613
Valuuttakurssierot	-142	-37	21
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	6 043	5 859	2 406
Poistot, avaava tase	-1 756	-763	-786
Hankitut liiketoiminnot	-28	-795	-
Myyntit ja romutukset	44	3	141
Myydyt liiketoiminnot	-	-	17
Uudelleenluokittelu	1	-41	-4
Tilikauden poistot	-308	-163	-130
Valuuttakurssierot	23	3	-1
Kertyneet poistot, päättävä tase	-2 024	-1 756	-763
Arvonalennukset, avaava tase	-298	-13	0
Myyntit ja romutukset	7	-	-
Uudelleenluokittelu	-32	-	-
Arvonalennukset tilikaudella	-35	-284	-13
Valuuttakurssierot	4	-1	0
Kertyneet arvonalennukset, päättävä tase	-354	-298	-13
Ennakkomaksut	5	-	-
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	3 670	3 805	1 630

Hankintahintaan ei sisälly korkoa vuosilta 2003, 2002 tai 2001.

Konsernin ruotsalaisen kiinteistöomistuksen verotusarvot on esitetty seuraavassa:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Rakennukset ja rakennelmat	199	206	178
Maa-alueet ja niiden parannukset	58	33	54
Verotusarvo	257	239	232

Vuoden 2003 kiinteistöjen verotusarvoja määrättäessä useille kiinteistöille määrättiin verotusarvot ensimmäistä kertaa ja toisten kiinteistöjen verotusarvoja korotettiin. Kaikille kiinteistöille ei ole määrätty verotusarvoa, koska useat niistä on luokiteltu verovapaiksi viestintärakennuksiksi.

Televerkko, koneet ja kalusto

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Hankintahinta, avaava tase	138 065	93 985	82 605
Investoinnit	7 545	8 206	14 398
Hankitut liiketoiminnot	664	36 136	1 507
Purkamisen/kunnostus	106	-	-
Myyntit ja romutukset	-2 305	-1 384	-1 910
Myydyt liiketoiminnot	-4 113	-	-1 190
Uudelleenluokittelu	-2 294	1 275	-2 332
Inflaatio-oikaisut	-6	-	-
Valuuttakurssierot	-2 478	-153	907
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	135 184	138 065	93 985
Poistot, avaava tase	-77 975	-49 393	-43 929
Hankitut liiketoiminnot	-584	-20 954	-257
Myyntit ja romutukset	1 894	1 207	1 649
Myydyt liiketoiminnot	3 039	-	544
Uudelleenluokittelu	1 292	-481	48
Inflaatio-oikaisut	-1	-	-
Tilikauden poistot	-10 120	-8 347	-7 249
Valuuttakurssierot	960	-7	-199
Kertyneet poistot, päättävä tase	-81 495	-77 975	-49 393
Arvonlennukset, avaava tase	-10 929	-3 364	-135
Myyntit ja romutukset	156	182	21
Uudelleenluokittelu	382	-	-
Arvonlennukset tilikaudella	-289	-7 807	-3 250
Valuuttakurssierot	233	60	-
Kertyneet arvonalennukset, päättävä tase	-10 447	-10 929	-3 364
Käyttöomaisuusosuudet kaapeli-tv-asiakkailta, netto	-	-74	-72
Ennakkomaksut	45	1	3
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	43 287	49 088	41 159

Hankinta-arvo sisältää kertyneitä korkoja 617, 574 ja 555 milj. kruunua vuosilta 2003, 2002 ja 2001. Aiemman liiketoiminta-alueen Telia International Carrier tasearvoon tehtiin arvonalennus vuosina 2002 ja 2001, ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen varojen arvoa alennettiin vuonna 2002 (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut").

Laitteet, välineet ja järjestelmät

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Hankintahinta, avaava tase	10 092	7 634	6 682
Investoinnit	744	801	1 742
Hankitut liiketoiminnot	722	4 936	43
Myyntit ja romutukset	-661	-980	-656
Myydyt liiketoiminnot	-664	-8	-1 391
Uudelleenluokittelu	-3 245	-2 349	1 071
Valuuttakurssierot	-258	58	143
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	6 730	10 092	7 634
Poistot, avaava tase	-6 349	-2 943	-2 744
Hankitut liiketoiminnot	-783	-3 385	-2
Myyntit ja romutukset	611	755	531
Myydyt liiketoiminnot	319	5	801
Uudelleenluokittelu	3 235	549	-16
Tilikauden poistot	-1 444	-1 287	-1 446
Valuuttakurssierot	162	-43	-67
Kertyneet poistot, päättävä tase	-4 249	-6 349	-2 943
Arvonlennukset, avaava tase	-464	-166	-1
Hankitut liiketoiminnot	213	-	-
Myyntit ja romutukset	-	-1	-
Uudelleenluokittelu	-15	-	-
Arvonlennukset tilikaudella	-8	-297	-165
Valuuttakurssierot	-3	0	0
Kertyneet arvonalennukset, päättävä tase	-277	-464	-166
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	2 204	3 279	4 525

Hankintahintaan ei sisälly korkoja vuosilta 2003, 2002 tai 2001.

Jako hyödykeryhmiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Rakennukset ja maa-alueet			
Perusparannusmenot muiden omistamiin kiinteistöihin	123	21	164
Rakennukset ja rakennelmat	3 152	3 398	1 309
Maa-alueet ja niiden parannukset	395	386	157
Yhteensä	3 670	3 805	1 630
Televerkko, koneet ja kalusto			
Kiinteät verkot – keskusjärjestelmät ja keskittimet	9 480	10 107	5 970
Kiinteät verkot – siirtojärjestelmät	13 837	11 907	12 200
Kiinteät verkot – tiedonsiirtoverkko ja muun tyyppiset tiedonsiirtovälineet	9 720	8 831	9 728
Matkaviestinverkot	7 271	13 456	7 288
Kaapelitelevisioverkot	550	1 307	1 329
Hälytysjärjestelmät	16	11	20
Keskeneräiset uudet järjestelmät, ennakkomaksut	2 413	3 469	4 624
Yhteensä	43 287	49 088	41 159
Laitteet, välineet ja järjestelmät			
Rahoitusleasing, ajoneuvot	271	297	308
Muut laitteet, välineet ja järjestelmät	1 933	2 982	4 217
Yhteensä	2 204	3 279	4 525
Yhteensä	49 161	56 172	47 314

Koneisiin ja laitteisiin sisältyvät uudet keskeneräiset järjestelmät ovat pääasiassa kiinteän verkon ja matkapuhelinverkon järjestelmiä. Konserniyhtiöiden omistamat ja niiden toisille konserniyhtiöille vuokraamat varat sisältyvät laitteisiin, välineisiin ja järjestelmiin.

17 Muut sijoitukset

Yleistä

Tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden konsolidointiperiaatteet on kuvattu liitetiedossa "Konsernitilinpäätös". Osakkuusyhtiösijoitusten negatiivinen tasearvo on esitetty vain niiden yhtiöiden osalta, joissa konsernilla on sopimusoikeudellinen velvoite lisätä pääomasijoitustaan. Velvoite on esitetty kohdassa Muut varaukset.

Muut arvopaperiomistukset on arvostettu käypään arvoon, mikäli kyseiset omistukset on noteerattu (vuonna 2001 voimaan tulleen IAS 39:n mukaisesti), muutoin hankintamenuon, paitsi jos arvonalennusta voidaan markkina-arvon arvioinnin perusteella pitää tarpeellisenä (katso liitetieto "Poistot ja arvonalennukset").

Osakeomistus osakkuusyhtiöissä

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	23 027	9 927	13 298
Investoinnit	748	8 373	1 845
Hankitut liiketoiminnot	-	10 830	-
Tasearvo osakkuusyhtiöissä, jotka ovat aiemmin olleet tytäryhtiöitä	-	-	295
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	-	-57	-
Osakeannit ja pääomasijoitukset	10	776	414
Osuus tuloksesta	2 096	293	-903
Liiketoimintojen poisto yms.	-2 001	-145	-2 285
Myyntit	-15	-1 133	-4 758
Saadut osingot	-697	-348	-307
Uudelleenluokittelu	-3 060	-5 085	1 157
Inflaatio-oikaisut	2 457	-	-
Valuuttakurssierot	-2 164	-404	1 171
Tasearvo, päättävä tase	20 401	23 027	9 927

Tasearvo jakautuu seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Liikarovot ja vastaavat konsolidoinnissa syntyvät erät	8 934	9 157	3 352
Osuus osakkuusyhtiöiden omasta pääomasta	11 467	13 870	6 575
Yhteensä	20 401	23 027	9 927

Tasearvo on jaettu liiketoiminta-aluekohtaisesti liitetiedoissa "Tulosyksikkökohtainen jako" ja "Tuotealuekohtainen jako".

Seuraavassa esitetään yhteenveto osakkuusyhtiöiden yhteenlasketuista taseista ja tuloslaskelmista.

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Käyttöomaisuus	45 298	40 308	35 816
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	24 662	33 203	17 374
Varaukset ja pitkäaikainen vieras pääoma	12 888	23 764	16 696
Lyhytaikainen vieras pääoma	19 055	12 320	4 886
Liikevaihto	43 590	35 115	46 168
Bruttokate	8 418	7 390	17 450
Nettotulos	4 711	1 076	1 032

Muut arvopaperiomistukset

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	1 164	426	635
Muutokset laskentaperiaatteissa	-	-	-223
<i>Tasearvo, oikaistu avaava tase</i>	<i>1 164</i>	<i>426</i>	<i>412</i>
Investoinnit	102	128	68
Hankitut liiketoiminnot	-	769	-
Myyntit	-326	-19	-18
Arvonkorotukset	-	-	72
Arvonlennukset	-460	-201	-29
Uudelleenluokittelu	85	49	-32
Tuotto osakkuusyhtiöistä	-2	-3	-47
Valuuttakurssierot	-5	15	-
Tasearvo, päättävä tase	558	1 164	426

Muu pitkäaikainen rahoitusomaisuus

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	24 343	10 431	8 402
Muutokset laskentaperiaatteissa	-	-	484
<i>Tasearvo, oikaistu avaava tase</i>	<i>24 343</i>	<i>10 431</i>	<i>8 886</i>
Investoinnit	1 124	6 303	3 159
Hankitut liiketoiminnot	-	11 938	-
Myyntit ja romutukset	-3 187	-3 398	-3 733
Myydyt liiketoiminnot	-	-	-586
Arvonlennukset	-550	-847	-6
Uudelleenluokittelu	-335	-	2 514
Valuuttakurssierot	-293	-84	197
Tasearvo, päättävä tase	21 102	24 343	10 431

Vuonna 2001 toteutetut laskentaperiaatteiden muutokset viittaavat IAS 39:n soveltamiseen ja johdannaisten bruttokirjaukseen taseeseen (katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta").

Jako hyödykerymiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Osakkuusyhtiöt			
Osakeomistus osakkuusyhtiöissä	20 401	23 027	9 927
Korolliset saamiset	809	1 127	1 154
Korottomat saamiset	2	242	17
Yhteensä	21 212	24 396	11 098
Muut arvopaperiomistukset			
Osakkeet ja osuudet	357	1 050	426
Muut arvopaperit	201	114	-
Yhteensä	558	1 164	426
Laskennallinen verosaaminen	14 960	15 931	1 490
Muut pitkäaikaiset saamiset			
<i>Korolliset</i>			
Rahoitusleasingosopimukset	3 298	4 229	3 901
Rahoituspalveluosopimukset	503	462	438
Henkilökuntalainat	14	136	229
Koronvaihtosopimukset	-	506	27
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	306	514	1 167
Muut	624	281	168
<i>Korottomat</i>			
Käyttöleasingosopimukset	344	676	1 495
Muut	242	239	345
Yhteensä	5 331	7 043	7 770
Yhteensä	42 061	48 534	20 784

Laskennallisia verosaamia käsitellään liitetiedoissa "Tuloverot" ja leasingosopimuksia liitetiedossa "Leasingosopimukset ja muut sopimusosikeudelliset velvoitteet". Sijoitusten arvostusta käsitellään liitetiedoissa "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta". Osakeomistukset ja osuudet osakkuusyhtiöissä ja muut arvopaperiomistukset on eritelty liitetiedossa "Osakkeenomistuksen ja osuukien erittely".

18 Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan FIFO-periaatteella (first in/first out) hankintamenoa tai sitä alempaan nettomyyntihintaan. Epäkuranttiusvähennykset on tehty nimikekohtaisesti. Epäkuranttius määritellään tuotteiden iän ja kiertonopeuden perusteella. Epäkuranttiusvarauksen muutos tilikaudella on kirjattu liikelokseen.

Urakkasopimukset on arvostettu todellisten kustannusten mukaan tai niitä alempaan jälleenhankintahintaan. Valmistusaikaisia korkoja ei ole aktivoitu. Urakkasopimukset ovat pääasiassa lyhytaikaisia (yhdestä kolmeen kuukautta) asennustöitä asiakaalla. Asennustyöt tuloutetaan kun kaikki tai lähes kaikki osat on saatu valmiiksi.

Epäkuranttiuskirjausten jälkeen, jotka koostuvat 7, 10 ja 35 milj. kruunusta vuodelta 2003, 2002 ja 2001, kokonaistasearvo jakautuu seuraavasti.

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Raaka-aineet ja tärkeät tuotantopankokset	244	197	105
Keskeneräiset tuotteet	7	7	-
Valmiit tuotteet ja myytävissä olevat tuotteet	206	303	463
Urakkasopimuksista aiheutuneet kustannukset	24	37	61
Ennakkomaksut toimittajille	20	36	7
Yhteensä	501	580	636

Valmiit tuotteet sisältävät ostetut tarvikkeet, jotka on pääasiassa tarkoitettu Telia-Soneran omien järjestelmien rakentamiseen ja korjaukseen sekä ylläpitoon. Keskusvaraston arvo oli 6, 26 ja 9 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001. Loput tuotteista olivat paikallisissa varastoissa.

19 Saamiset

Luottotappiovaraus massasaamisista perustuu kaavamaiseen menetelmään, jossa huomioidaan aiempien vuosien toteutuneet luottotappiot ja nykyinen perintäsuuntaus. Jos talouden tai tietyn teollisuudenalan suhdannenäkymät huononevat arvioihin verrattuna, varausta saatetaan joutua lisäämään, mikä vaikuttaa negatiivisesti tulokseen.

Nettosaatavat asiakkailta palvelu- ja rakennussopimuksista on esitetty siirtosaamisina ja -velkoina. Tuotot on tuloutettu valmistusasteen mukaan. Valmistusasteen arviointi perustuu valmistuneiden urakkavaiheiden tai -työsuoritusten arvoon suhteessa kokonaisurakan tai -työsuorituksen arvoon.

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Myyntisaamiset			
Laskutetut saatavat	12 677	12 376	12 616
Luottotappiovaraus	-904	-861	-1 078
Yhteensä	11 773	11 515	11 538
Muut lyhytaikaiset saatavat			
<i>Korolliset</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	226	601	857
Rahoitusleasingosopimukset	3 157	3 352	3 046
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	47	543	20
Saatavat muilta	340	350	268
<i>Korottomat</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	628	399	225
Arvonlisäverosaaminen	296	277	692
Muut verosaatavat	244	369	417
Kansainväliset tasausmaksut	237	377	32
Valuuttavaihtosopimukset, valuuttatermiinit	84	157	355
Saatavat muilta	1 521	1 394	1 432
Yhteensä	6 780	7 819	7 344
Jaksotetut tuotot ja ennakkoon maksetut kulut (siirtosaamiset)			
Puhelinveloitukset	2 549	1 201	889
Yhteenliittämis- ja verkkovierailuveloitukset	1 070	810	703
Muut puhelinliikenneveloitukset	122	3 085	1 129
Rakentamis- ja palvelusopimukset	31	-	32
Ennakkoon maksetut vuokrat ja leasingmaksut	397	258	201
Muut siirtosaamiset	1 448	1 919	1 685
Yhteensä	5 617	7 273	4 639
Yhteensä	24 170	26 607	23 521

Myyntisaamisten luottotappiot ja palautuneet luottotappiot vuosilta 2003, 2002 ja 2001 on kerrottu liitetiedoissa "Liiketoiminnan kulut" ja "Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut". Tiedot leasingosopimuksista ja vuokrista ovat liitetiedossa "Leasingosopimukset ja sopimusosikeudelliset velvoitteet".

20 Lyhytaikaiset sijoitukset

Lyhytaikaiset sijoitukset koostuvat pääasiassa ylijäämävaroista, jotka on sijoitettu yönyli-markkinoille ja jotka on arvostettu hankintahintaan lisätynä kertyneillä korkotuotoilla (jaksotettu hankintameno). Yli kolmen kuukauden sijoitukset on arvostettu käypään arvoon.

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Yli kolmen kuukauden kulluttua erääntyvät sijoitukset	278	1 192	197
Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät sijoitukset	8 380	2 634	7 405
Yhteensä	8 658	3 826	7 602

Katso myös liitetiedot ”Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta” ja ”Kassavirtalaskelman lisätiedot”.

21 Oma pääoma, tulos/osake

Sidottu ja vapaa oma pääoma

Ruotsin lain mukaan oma pääoma on jaettu jakokelpoisiin (vapaisiin) varoihin ja jakokelvottomiin (sidottuihin) varoihin. Emoyhtiön osingonjako ei voi ylittää emoyhtiön taseen mukaisia jakokelpoisia varoja tai niitä alempia konsernitaseen mukaisia jakokelpoisia varoja.

Sidottu oma pääoma muodostuu osakepääomasta ja ylikurssirahastosta/vararahastosta. Konsernin vapaa oma pääoma sisältää vain sen osan tytäryhtiöiden vapaasta omasta pääomasta, joka voidaan kohdistaa emoyhtiölle tekemättä arvonalennuksia tytäryhtiön osakkeisiin.

Konsernin taseessa esitetään myös tilinpäätössiirtojen oman pääoman osuus sidottuna omama pääomana. Osakkuusyhtiöiden jakamattomat voittovarot on raportoitu konsernin omassa pääomassa pääomaosuusrahastona sidotuissa rahastoissa. Rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostuksen vaikutukset omaan pääomaan (vuonna 2001 voimaan tulleen IAS 39:n mukaisesti) kirjataan käyvän arvon rahastoon sidottuun omaan pääomaan.

Osakepääoma

TeliaSonera AB:n yhtiöjärjestyksen mukaan osakepääoman on oltava vähintään 8 000 000 000 Ruotsin kruunua ja enintään 32 000 000 000 kruunua. Kaikki yhtiön liikkeelle laskemat osakkeet on kokonaan maksettu, ja niillä on yhtäläinen äänioikeus ja oikeus yhtiön pääomaan. Yhtiöllä tai sen tytäryhtiöllä ei ole hallussaan yhtiön osakkeita.

Osakepääoma muuttui neljän viime vuoden aikana seuraavasti:

	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo, SEK/osake	Osakepääoma, SEK
Osakepääoma 31.12.1999	8 800 000	1 000,00	8 800 000 000
Rahastoanti 20.5.2000	–	1 036,80	323 840 000
Osakkeiden jakautuminen			
324:1, 20.5.2000	2 842 400 000	3,20	–
Osakeanti 16.6.2000	150 000 000	3,20	480 000 000
Osakepääoma 31.12.2000	3 001 200 000	3,20	9 603 840 000
Osakepääoma 31.12.2001	3 001 200 000	3,20	9 603 840 000
Osakeanti 3.12.2002	1 604 556 725	3,20	5 134 581 520
Osakepääoma 31.12.2002	4 605 756 725	3,20	14 738 421 520
Osakeanti 10.2.2003	69 475 344	3,20	222 321 101
Osakepääoma 31.12.2003	4 675 232 069	3,20	14 960 742 621

Hallitus esittää osingon maksua Ruotsin osakeyhtiölain mukaan ja siitä päätetään osakkeenomistajien yhtiökokouksessa. Vuoden 2003 osingonjakoehdotus on 4 675 milj. kruunua (1,00 kruunua osakkeelta). Osingonjakopäätöstä ei ole vielä tehty. Summaa ei ole kirjattu osingonjakovelaksi.

Valuuttakurssierot

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Ulkomaisten toimintojen muuntoerot	–7 783	1 686	4 203
Terminisopimukset pääoman suojaamiseksi	–	11	–671
Myydyt liiketoiminnot	–318	33	85
Verovaikutus, joka johtuu ulkomaisten osakkuusyhtiöiden muuntoerosta	–	–	–20
Muu verovaikutus	–	–3	188
Yhteensä	–8 101	1 727	3 785

Kumulatiiviset valuuttakurssierot sidotussa omassa pääomassa jakautuvat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Pääomaosuusrahasto	–1 711	177	397
Muut sidotut varat	–137	6 241	4 329
Yhteensä	–1 848	6 418	4 726

Inflaatio-oikaisu

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Inflaatio-oikaisu hyperinflaatiotalouksissa harjoitettavista toiminnoista	2 427	–	–
Verovaikutus, joka johtuu ulkomaisten osakkuusyhtiöiden inflaatio-oikaisusta	–	–	–
Yhteensä	2 427	–	–

Käyvän arvon rahasto

MSEK	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Arvopaperit	Johdannais-instrumentit	Arvopaperit	Johdannais-instrumentit	Arvopaperit	Johdannais-instrumentit
Tasearvo, avaava tase	–11	–56	–19	–68	–	–
Muutokset laskentaperiaatteissa	–	–	–	–	–224	–253
Verovaikutus	–	–	–	–	62	71
Tasearvo, oikaistu avaava tase	–11	–56	–19	–68	–162	–182
Varaukset	–	–57	–3	–	–11	–33
Purkamiset	–	42	16	17	210	191
Verovaikutus	–	4	–5	–5	–56	–44
Tasearvo, päättävä tase	–11	–67	–11	–56	–19	–68

Varausten peruutukset eivät edellytä oikaisuja hankintameno. Katso myös liitetieto ”Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta”.

Tulos/osake

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Nettotulos (MSEK)	9 080	-8 067	1 869
Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä ('000)	4 667 618	3 124 289	3 001 200
- laimennusvaikutus huomioon ottaen ('000)	4 668 426	3 125 314	3 001 200
Tulos/osake (SEK)			
- laimentamaton	1,95	-2,58	0,62
- laimennettu	1,95	-2,58	0,62
Osinko/osake (SEK) (hallituksen ehdotus vuodelta 2003)	1,00	0,40	0,20
Osinko (MSEK, hallituksen ehdotus vuodelta 2003)	4 675	1 870	600

Vuosina 2001 ja 2002 varsinainen yhtiökokous päätti toteuttaa henkilökunnan optio-ohjelman (katso kohta "Osakesidonnainen palkkaus" liitetiedossa "Henkilöstö"). Määräyksillä ja ehdoilla, joita sovelletaan henkilökunnan optio-ohjelmaan, oli hyvin vähäinen laimennusvaikutus tulos/osake -lukuun 2003 ja 2002 eikä lainkaan laimennusvaikutusta tulos/osake -lukuun 2001.

22 Eläkevaraukset ja työsopimukseen liittyvät varaukset

Yleistä

Lähes kaikki työntekijät Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa kuuluvat etuus pohjaiseen eläkejärjestelyyn (defined benefit pension plans), mikä tarkoittaa, että työntekijälle taataan eläke, joka vastaa tiettyä prosenttiosuutta hänen palkastaan. Eläkejärjestelmiin sisältyvät pääasiassa vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke. Eläkevastuut katetaan enimmäkseen eläkesäätiöissä, mutta myös taseeseen kirjattavilla varauksilla ja vakuutusmaksuilla. Suomessa osa eläkkeestä rahoitetaan säätiön kautta työsuhteen aikana ja loput rahoitetaan jakojärjestelmällä (PAYG, "pay-as-you-go").

Konsernin työntekijät Ruotsin, Suomen ja Norjan ulkopuolella kuuluvat yleensä maksupohjaiseen eläkejärjestelyyn (defined contribution plans). Viimeksi mainitun järjestelyn maksuksi määritetään tavallisesti tietty prosentti työntekijän palkasta.

Eläkevastuut, jotka TeliaSonera AB otti vastuulleen 1.7.1993 tapahtuneen yhtiöittämisen yhteydessä, ja muut emoyhtiön eläkevastuut sekä monien ruotsalaisten tytäryhtiöiden eläkevastuut on järjestetty Telian Eläkesäätiössä.

Eläkevastuut lasketaan vuosittain tilinpäätöshetkelle perustuen vakuutusmatemaattisiin periaatteisiin.

Eläkesäätiöiden varat muodostuvat järjestelyyn kuuluvista varoista, jotka on arvostettu markkina-arvoon. Kun eläkevastuiden ja järjestelyyn kuuluvien varojen kumulatiiviset kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset nettovoitot tai -tappiot ylittävät vaihteluvälin, "putken", joka on 10 % eläkevelvoitteista tai niitä suuremmasta järjestelyyn kuuluvien varojen markkina-arvosta, ylimenevä summa jaksotetaan työntekijöiden keskimääräiselle palvelusajalle.

Taseeseen on kirjattuna seuraavat eläkevastuutaraukset:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Eläkevastuiden nykyarvo	16 977	16 398	14 683
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-14 295	-13 987	-13 464
Eläkevastuut vähennettynä järjestelyyn kuuluvilla varoilla	2 682	2 411	1 219
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat kirjaamattomat menot	34	36	-
Kirjaamattomat siirtymävaiheen voitot	152	200	240
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-)	-2 346	-2 423	899
Eläkevaraukset	522	224	2 358

Eläkekulujen kokonaissumma jakautui seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tilikauden työsuoritukseen liittyvät menot	328	220	253
Korkomenot eläkevarauksista	878	784	883
Odotettu varojen tuotto	-892	-1 022	-1 122
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvien menojen poisto	-3	-	-
Siirtymävaiheen voitonjaksotus (-) tilikaudelta	-42	-40	-40
Poisto vakuutusmatemaattisista voitosta (-)/tappiosta (+)	68	-	-80
Eläkekulut, etuus pohjaiset eläkejärjestelyt	337	-58	-106
Eläkevastuiden suoritukset	-	-2	-
Varhaiseläkkeet (pois lukien vakuutusmaksut ja eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut)	150	28	43
Eläkevakuutusmaksut, etuus pohjaiset ja maksupohjaiset eläkejärjestelyt ja PAYG-järjestelmät	661	349	409
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut, muut eläkekulut	258	654	267
Eläkekulut yhteensä	1 406	971	613

Vakuutusmatemaattiset oletukset

Eläkevastuiden ja eläkekulujen laskelmissa on käytetty seuraavia vakuutusmatemaattisia oletuksia, joista kukin on esitetty vastaavan eläkejärjestelyn painotettuna keskiarvona. Näihin tärkeimpiin oletuksiin kohdistuvilla muutoksilla voi olla merkittävä vaikutus ennakoituihin eläkevastuisiin, rahoitusvaatimuksiin ja jaksotettuihin eläkekuluihin.

%	31.12.		
	2003	2002	2001
Diskonttokorko	5,5	5,5	5,5
Palkkakustannusten odotettu nousu	3,5	3,5	3,0
Henkilöstön vaihtuvuus	2,7	3,8	5,0
Keskimääräinen odotettu työssäoloaika, vuosissa	15,1	14,7	15,0
Tulolisäyksen perusmäärä	2,5	2,5	-
Eläkkeiden vuosittainen oikaisu	2,0	2,0	2,0
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus	6,5	6,5	7,5

Diskonttokorko heijastaa korkoja, joilla eläke-etuudet voitaisiin kattaa tehokkaasti eli noin 15–30 vuoden aikana. TeliaSonera on päättänyt perustaa diskonttokorkoarvion kotimaisten valtionobligatioiden tuottoon, koska ne ovat johdon näkemyksen mukaan käyttökelpoisia ja laadukkaita kiinteän tuoton sijoituksia ja koska niiden odotetaan olevan käytettävissä koko eläke-etuuksien maturiteetin ajan. Kotimaisten nimellisten velkakirjojen pisin kausi on kuitenkin vain 15 vuotta. Tuotot yli 15 vuoden kausilta on arvioitu ekstrapoloimalla tuottokäyrä. Lopullinen diskonttokorkoarvio tehdään, kun on analysoitu kotimaisten valtionobligatioiden ja vertailukohteiksi otettujen euro-obligatioiden (joiden sijoituskausi voi olla yli 15 vuotta) tuottojen hajautuksen suhdetta.

Palkkakustannusten odotettu vuotuinen nousu heijastaa palkkakustannusten tulevaa odotettua nousua, johon vaikuttavat inflaatio, työssäolovuodet ja ylennykset. Arvio perustuu palkannousujen historiatietoihin ja odotettuun tulevaan inflaatioon (ks. myös jäljempänä). Historiatiedot ovat perustana myös henkilöstön vaihtuvuusarviolle, joka heijastaa odotettua henkilöstön ikäluokittaista ja luonnollista poistumaa. Keskimääräinen odotettu työssäoloaika-arvio perustuu työntekijöiden nykyiseen ikäjakaumaan ja henkilöstön odotettuun vaihtuvuuteen. Tuloperusmäärä, joka on käytössä vain Ruotsissa, asetetaan vuosittain, ja sitä käytetään muun muassa julkisen eläkejärjestelmän eläkepalkkakaton määrittämisessä. Vuositulon perusmäärän odotettavissa olevan lisäyksen arvio perustuu odotettuun tulevaan inflaatioon ja palkkakustannusten nousun vuosihistoriaan koko työmarkkinoilla.

Eläkkeiden odotetut vuosioikaisu riippuvat inflaatiosta. TeliaSonera käyttää inflaation määrittämisessä kansallisten ja eurooppalaisten keskuspankkien määrittämiä tavoiteinflaatioprosentteja.

Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto kuvaa keskimääräistä tuottoa, jota sijoituksilta (tai tulevilta sijoituksilta) odotetaan, jotta eläkesäätiön turvaamat eläkevastuut voidaan täyttää. Järjestelyyn kuuluvat varat koostuvat pääasiassa osakeista ja korkoinstrumenteista. Omaisuusalkut tasapainotetaan odotetun keskimääräisen tuoton saamiseksi pääasiassa historiatietojen perusteella, kuten jäljempänä on kuvattu.

Eläkevarauksen ja eläkekulujen erittely

Muutokset etuusperusteisten eläkejärjestelyiden ennakoituissa eläkevastuissa, eläkejärjestelyyn kuuluvissa varoissa, taseen nettovelloissa ja vakuutusmatemaattisissa voitoissa tai tappioissa on esitetty seuraavassa.

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Eläkevastuiden nykyarvo			
Avaava tase	16 398	14 683	15 801
Tilikauden työsuoritukseen liittyvät menot	328	220	253
Korkomenot	878	784	883
Maksetut korvaukset	-1 089	-1 071	-1 141
Varhaiseläkkeet	150	28	43
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot	-93	1 448	-1 394
Eläkevastuiden suoritukset	-	-2	-
Takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	-	-36	-
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+)	430	314	238
Valuuttakurssierot	-25	30	0
Päätävä tase	16 977	16 398	14 683
Eläkejärjestelyyn kuuluvat varat			
Avaava tase	13 987	13 464	15 334
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus	892	1 022	1 122
Maksut eläkesäätiölle	96	1 025	-
Saadut maksut eläkesäätiöltä	-1 026	-3	-502
Hankitut (+)/myydyt (-) liiketoiminnot	-21	1 456	-744
Vakuutusmatemaattiset voitot (+)/tappiot (-)	395	-3 005	-1 746
Valuuttakurssierot	-28	28	0
Päätävä tase	14 295	13 987	13 464
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus			
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto-odotus	892	1 022	1 122
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+)	395	-3 005	-1 746
Toteutunut tuotto	1 287	-1 983	-624
Eläkevaraukset			
Avaava tase	224	2 358	3 525
Eläkekulut, etuusperusteiset eläkejärjestelyt	337	-58	-106
Maksetut korvaukset	-1 089	-1 071	-1 141
Maksut eläkesäätiölle	-96	-1 025	-
Saadut maksut eläkesäätiöltä	1 026	3	502
Varhaiseläkkeet	150	28	43
Hankitut ja myydyt liiketoiminnot, netto	-29	-8	-465
Eläkevastuiden suoritukset	-	-3	-
Valuuttakurssierot	-1	-0	0
Päätävä tase	522	224	2 358
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+)			
Avaava tase, vakuutusmatemaattiset voitot (+)/tappiot (-)	-2 423	899	2 775
Kirjattavat vakuutusmatemaattiset voitot (-) ja tappiot (-/+)	68	-	-80
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+), eläkevastuiden suoritukset	-	-1	-
Vakuutusmatemaattiset voitot (-)/tappiot (+), hankitut tai myydyt liiketoiminnot	43	-2	188
Vakuutusmatemaattiset voitot (+)/tappiot (-), eläkevastuut	-430	-314	-238
Vakuutusmatemaattiset voitot (+) ja tappiot (-), järjestelyyn kuuluvat varat	395	-3 005	-1 746
Valuuttakurssierot	1	-0	0
Päätävä tase, vakuutusmatemaattiset voitot (+)/tappiot (-)	-2 346	-2 423	899
Hankitut liiketoiminnot			
Lisäys eläkevastuissa	29	1 448	-
Järjestelyyn kuuluvien varojen lisäykset	-12	-1 456	-
Netto	17	-8	-
Myydyt liiketoiminnot			
Vähennys eläkevastuissa	-122	-0	-1 394
Järjestelyyn kuuluvien varojen vähennykset	33	0	744
Vähennys kirjaamattomissa siirtymävaiheen nettovoitoissa/-tappioissa, takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot	0	-	-
Vähennys kirjaamattomissa siirtymävaiheen nettovoitoissa/-tappioissa	0	0	-3
Muutokset kirjaamattomissa vakuutusmatemaattisissa voitoissa (-)/tappioissa (+)	43	0	188
Netto	-46	-0	-465

Sijoitusten strateginen allokaatio

Tilinpäätöshetkellä järjestelyyn kuuluvien varojen markkina-arvot olivat seuraavat:

Omaisuuksiluokka	31.12.					
	2003		2002		2001	
	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%
Korkoinstrumentit						
jne.	8 838	61,8	8 754	62,6	5 825	43,3
Osakkeet ja osuudet	5 457	38,2	5 233	37,4	7 639	56,7
Yhteensä	14 295	100,0	13 987	100,0	13 464	100,0

Järjestelyyn kuuluviin varoihin sisältyy TeliaSonera AB:n osakkeita, joiden markkina-arvo oli 81,78 ja 114 milj. kruunua 31.12.2003, 31.12.2002 ja 31.12.2001.

31.12.2003 Ruotsin eläkesäätiön sijoituksista, jotka edustavat noin 85 prosenttia järjestelyyn kuuluvista varoista, on strategisen allokaation mukaan kohdennettu 60 prosenttia korkoinstrumentteihin, 30 prosenttia osakkeisiin ja 10 prosenttia muihin sijoituksiin. Muita sijoitusmuotoja ovat hedge-rahastot, "private equity", "emerging market debt" ja "high yield bonds". Kokonaisvaroista 35 prosenttia on Ruotsin valtion indeksisidonnaisia (inflaatioidonnaisia) obligaatioita ja 25 prosenttia muita ruotsalaisia korkoinstrumentteja, joiden luottoriski on pieni. Osakkeista yksi kolmasosa on ruotsalaisia ja loput kansainvälisiä.

Sijoitusten todellinen allokaatio saattaa poiketa strategisesta jaosta +/-10 prosenttia osakkeiden ja korkoinstrumenttien osalta.

Ruotsin eläkesäätiön varainhallinta on kokonaisuudessaan tehtävään valtuutettujen ulkoisten asiantuntijoiden vastuulla. Poikkeuksen muodostavat vain indeksisidonnaiset joukkovelkakirjalainat, joita hallitaan säätiön sisällä ilman aktiivista kauppavaltuutusta.

Ruotsin eläkesäätiön sijoitusvarojen odotettu vuotuinen nimellistuotto on noin 6,5 prosenttia kymmenvuotiskaudella, jonka aikana inflaation on arvioitu olevan noin 2 prosenttia vuodessa.

Varojen strategisen allokaation tarkoituksena on tuottaa odotettu, historiatietoihin perustuva keskituotto, joka on oikaistu vastaamaan nykyistä, alhaisempaa inflaatiota. Tarkemmin ilmaistuna Ruotsin eläkesäätiön odotettu nimellistuotto perustuu seuraaviin oletuksiin: tuotto kotimaisista korkoinstrumenteista on 5 prosenttia, kotimaisista ja kansainvälisistä osakkeista on 8 prosenttia ja muista sijoituksista 10 prosenttia.

Suomen ja Norjan eläkesäätiöiden oletukset ovat hyvin samankaltaisia.

Tulevat kassavirrat

Maksut

Osa ruotsalaisten yritysten eläkevastuista on turvattu myös luottovakuutuksella. Tämä tarkoittaa, että jos eläkevastuu kasvaa, yritykset voivat valita, osallistuvatko ne eläkesäätiömaksuihin, maksetaanko kannatusmaksuja eläkesäätiölle vai kirjataanko eläkevaraukseseen.

Vuonna 2004 TeliaSonera arvioi maksavansa Ruotsin ulkopuolisiin eläkesäätiöihin 181 milj. kruunua.

Arvio maksettavaksi tulevista eläkkeistä

Nykyiset vakuutusmatemaattiset oletukset huomioon ottaen TeliaSonera arvioi eläkemaksujen kehittyvän seuraavan kymmenvuotiskauden aikana seuraavasti.

MSEK	2009–					
	2004	2005	2006	2007	2008	2013 Yhteensä
Maksetut korvaukset	1 020	1 011	984	961	964	5 951
Yhteensä	1 020	1 011	984	961	964	5 951

23 Laskennallinen verovelka, muut varaukset

Muiden varausten muutos, laskennallinen verovelka mukaan lukien, oli seuraava:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	18 182	10 749	7 826
Tilikauden varaukset	2 571	5 139	3 752
Hankitut liiketoiminnot	226	4 795	109
Varausten käyttö	-2 749	-1 889	-936
Myydyt liiketoiminnot	-41	0	-53
Uudelleenluokittelu	-2 162	-	-
Varausten purku	-1 076	-617	-11
Ajoituksen ja korkoprosentin vaikutus	67	16	24
Valuuttakurssierot	-243	-11	38
Tasearvo, päätävä tase	14 775	18 182	10 749

Varausten tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Laskennalliset verovelat	8 537	10 673	6 940
Muut varaukset			
Ennakkonpidätykset tulevista eläkemaksuista	302	302	314
Uudelleenjärjestely	3 404	5 247	582
Tappiolliset sopimukset	87	188	528
Takuuvaraukset	2 294	1 673	2 329
Muut	151	99	56
Yhteensä	6 238	7 509	3 809
Yhteensä	14 775	18 182	10 749

Laskennallista verovelkaa käsitellään liitetiedossa "Tuloverot" ja uudelleenjärjestelyvarauksia liitetiedossa "Uudelleenjärjestelykulut".

24 Pitkäaikaiset lainat

Pitkäaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Rahoitusleasing, ajoneuvot	201	220	255
TeliaSonera FTN/FTO	4 903	5 082	7 509
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	7 272	7 363	14 072
TeliaSonera Finland EMTN, muut valuuttalainat	11 997	14 838	–
Muut lainat	1 227	4 098	3 206
Koronvaihtosopimukset	108	66	90
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	159	457	61
Yhteensä	25 867	32 124	25 193

Vuosina 2003, 2002 ja 2001 lainoista erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen 4 995, 5 359 ja 3 325 milj. kruunua. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

25 Lyhytaikaiset lainat

Lyhytaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Lainat osakkuusyhtiöiltä	17	24	845
Rahoitusleasing, ajoneuvot	73	80	59
TeliaSonera ECP	–	–	1 001
TeliaSonera FTN	300	1 923	1 128
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	523	6 388	319
TeliaSonera Finland EMTN, muut valuuttalainat	2 726	1 839	–
Muut lainat	953	2 322	577
Koronvaihtosopimukset	25	32	2
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	70	–	–
Yhteensä	4 687	12 608	3 931

Vuosien 2003, 2002 ja 2001 pankkitilien kokonaisluottolimiitti oli 984, 6 593 ja 3 083 milj. kruunua. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

26 Pitkäaikainen vieras pääoma

Pitkäaikainen vieras pääoma jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Lainat osakkuusyhtiöiltä	–	13	–
Ennakkoon maksetut leasingosopimukset	1 340	1 477	2 286
Lisenssimaksut	494	545	619
Muut velat	655	315	144
Yhteensä	2 489	2 350	3 049

Syyskuussa 2001 maksettiin 246 milj. kruunua Tanskan UMTS-toimiluvasta. Loput maksetaan 10 vuoden aikana.

Leasingosopimuksista ja vuokrasta on lisätietoja liitetiedoissa "Leasingosopimukset ja sopimusoikeudelliset veloitteet" ja "Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat". Muusta vuosien 2003, 2002 ja 2001 pitkäaikaisesta vieraasta pääomasta 136, 204 ja 275 milj. kruunua erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen.

27 Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikainen vieras pääoma jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Ostovelat	7 595	8 949	6 232
Lainat osakkuusyhtiöiltä	632	756	1 031
Verovelat	2 338	1 111	481
Muut lyhytaikaiset velat			
Varaukset puhelin korteista, vähennyskelpoiset puheluveloitukset	742	758	808
Ennakot, talletukset, jne.	512	749	888
Arvonlisäverot, valmisteverot	1 176	955	613
Henkilöstön ennakkonpidätykset, maksut henkilöstölle	420	269	294
Kansainväliset tasausmaksut	422	805	463
Valuuttavaihtosopimukset, valuuttatermiinit	85	158	430
Velat tytäryhtiöiden vähemmistöosakkaille	–	–	1 310
Muut	1 040	1 166	847
Muut lyhytaikaiset velat yhteensä	4 397	4 860	5 653
Siirtovelat ja tuloennakot			
Jaksotetut palkkakustannukset	1 419	1 265	876
Jaksotetut työnantajan sosiaaliturvamaksut yms.	508	915	427
Jaksotetut leasingmaksut	520	595	513
Jaksotetut korot	1 052	1 248	613
Liittymismaksut	2 090	2 139	1 909
Yhteenliittämismaksut	721	728	288
Vähittäiskauppiaiden komissiot	183	248	154
Ennakkoon maksetut leasingosopimukset	689	777	732
Muut siirtovelat	3 742	3 628	3 913
Siirtovelat yhteensä	10 924	11 543	9 425
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	25 886	27 219	22 822

28 Leasingosopimukset ja muut sopimusveloitteet

TeliaSonera vuokralleottajana

TeliaSoneralla on käytössään sekä rahoitus- ja käyttöleasingosopimuksilla että muilla vuokrasopimuksilla vuokrattuja hyödykkeitä. Rahoitusleasingosopimuksilla vuokratut hyödykkeet on merkitty konsernitilinpäätökseen käyttöomaisuudeksi, ja niihin liittyvät tulevat maksut on esitetty velkana taseen vieraassa pääomassa. Muut leasingosopimukset ovat käyttöleasingosopimuksia, joissa vuokramaksut kirjataan vuokratuluku sopimuksen voimassaoloaikana.

Rahoitusleasing

Konsernin rahoitusleasingosopimukset sisältävät tietokoneita ja muita IT-laitteita, tuotantoajoneuvoja, yhtiön henkilökunnan käyttöön antamia autoja sekä muita ajoneuvoja. Konserni ei harjoita edelleenvuokrausta.

Leasingosopimuksilla hankitun käyttöomaisuuden tasearvo oli tilinpäätöshetkellä seuraava:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Hankintahinta	1 834	385	367
Kertyneet poistot	–1 302	–88	–59
Rahoitusleasingosopimusten tasearvo	532	297	308

Poistot ja arvonalennukset olivat yhteensä 274, 56 ja 134 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001. Näinä vuosina maksettiin leasingmaksuja yhteensä 301, 72 ja 147 milj. kruunua.

Sellaisten ei-irtisanottavien vuokrasopimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevat vähimmäisleasingmaksut ja niiden nykyarvo 31.12.2003 olivat seuraavat:

MSEK	Tulevat vuokramaksut	Tulevien vähimmäisvuokramaksujen nykyarvo
2004	236	225
2005	164	149
2006	56	49
2007	48	40
2008	50	43
Myöhemmin	29	20
Yhteensä	583	526

Tilinpäätöshetkellä tulevien vähimmäisvuokrien nykyarvo koskien ei-irtisanottavia rahoitusleasingisopimuksia oli seuraava:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tulevat vähimmäisvuokrat yhteensä	583	342	362
Vähennettyinä korkokuluilla	-57	-43	-48
Tulevien vähimmäisvuokrien nykyarvo	526	299	314

Käyttöleasingisopimukset ja muut vuokrasopimukset

TeliaSoneran käyttöleasingisopimukset koskevat pääasiassa toimistotiloja, teknisiä tiloja, maata, tietokoneita ja muita laitteita. Joissakin sopimuksissa on uusimismahdollisuuksia eri pituisiksi ajoiksi. Edelleenvuokrausopimukset koskevat pääasiassa työntekijöille vuokrattuja kotitietokoneita ja tiettyjä toimistotiloja.

Sellaisten 31.12.2003 voimassa olleiden ei-irtisanottavien vuokrasopimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevien vähimmäisvuokramaksujen määrä oli seuraava:

MSEK	Tulevat vuokramaksut	
Erääntyminen		Edelleenvuokraus
2004	1 533	59
2005	1 126	41
2006	1 016	42
2007	908	41
2008	858	41
Myöhemmin	2 922	189
Yhteensä	8 363	413

Vuokrat ja leasingmaksut olivat yhteensä 1 771, 1 540 ja 1 572 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001. Edelleenvuokrauksesta saadut vuokratuotot näiltä vuosilta olivat 56, 61 ja 47 milj. kruunua.

Vuoden 2003 lopussa vuokrattuja toimitiloja ja teknisiä tiloja oli yhteensä 967 000 neliometriä. Eräitä lyhytaikaisia vuokrasopimuksia lukuun ottamatta vuokra-ajat vaihtelevat yleensä 3 ja 15 vuoden välillä. Keskimääräinen vuokra-aika on 6 vuotta. Vuokrasopimukset on tehty tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Joissakin sopimuksissa on uusimismahdollisuuksia eri pituisiksi ajoiksi.

TeliaSoneran rahoitusleasingtoiminta

TeliaSonera vuokraa käyttömaisuuttaan asiakkailleen rahoitusleasingillä. Tällainen käyttömaisuus esitetään vuokrasopimuksen bruttoarvoon, vähennettynä kertymättömällä rahoitustuotoilla. Osa leasingisaatavista on arvopaperistettu. Arvopaperistamisen sopimusehdoista johtuen leasingisaatavat on sisällytetty konsernin taseeseen.

Tilinpäätöshetkellä ei-irtisanottavia rahoitusleasingisopimuksia koskevien tulevien vähimmäisvuokrasaatavien nykyarvo oli seuraava:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Bruttoinvestointi rahoitusleasingisopimukseen	7 129	8 457	7 750
Vähennettyinä kertymättömällä rahoitustuotoilla	-674	-876	-803
Nettoinvestointi rahoitusleasingisopimukseen	6 455	7 581	6 947
Vähennetään: Takaamattomat jäännösarvot leasingomaisuudessa vuokraajan eduksi	-33	-15	-19
Vähimmäisvuokrasaatavien nykyarvo	6 422	7 566	6 928

Ei-irtisanottavien rahoitusleasingisopimusten bruttoinvestoinnit ja vähimmäisvuokrien nykyarvoon perustuvat saatavat 31.12.2003 jakautuivat seuraavasti:

MSEK	Tulevien vähimmäisvuokramaksujen nykyarvo	
Erääntyminen	Bruttoinvestoinnit	
2004	3 325	3 123
2005	2 126	1 911
2006	1 043	889
2007	401	323
2008	166	127
Myöhemmin	68	49
Yhteensä	7 129	6 422

Luottotappiovaraus koskien epävarmoja leasingmaksusaamia oli 41 milj. kruunua 31.12.2003.

Leasingkantaan sisältyy TeliaSoneran tuote- ja palveluvalikoimaan liittyvien tuotteiden ja palveluiden rahoitusta pääasiassa Ruotsissa ja Tanskassa. Vuoden 2003 lopussa Tanskan osuus leasingkannasta oli 14 prosenttia.

Sopimuskannan pituus on noin 15 vuosineljänneistä. Vuonna 2003 solmittujen uusien sopimusten pituus on 14 vuosineljänneistä. 75 prosenttia kaikista sopimuksista on vaihtuvakorkoisia, 25 % kiinteäkorkoisia. Useimmat sopimuksista ovat uusittavia.

TeliaSonera muuna vuokranantajana

Kuituja ja kaapeleita myydään osana TeliaSoneran kansainvälisiä verkkokapasiteetti-toimintoja. TeliaSonera on päättänyt käsitellä niitä kiinteästi toimintaan liittyvinä. Omistusoikeus ei näissä sopimuksissa ole siirtynyt vuokranantajalle. Nämä liiketapahumat kirjataan siitä syystä muina vuokrasopimuksina. Sopimuksiin liittyvät välittömät kulut aktivoidaan ja poistetaan sopimuksen voimassaoloaikana. Sovittu myyntihinta on yleensä maksettu etukäteen ja tuloutetaan tuottoina sopimuksen voimassaoloaikana. Tulouttamaton myynti esitetään pitkäaikaisena velkana ja ennakkomaksuina. Vuokrattujen varojen tasearvo oli tilinpäätöshetkellä seuraava:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Hankintahinta	3 260	2 535	1 750
Kertyneet poistot	-1 259	-595	-150
Bruttotasearvo	2 001	1 940	1 600
Lisättyinä etukäteen maksetuilla kuluilla	2	7	9
Vähennetään etukäteen maksetut vuokramaksut	-1 030	-1 837	-2 286
Muiden vuokrasopimusten nettoarvo	973	110	-677

Poistot ja arvonalennukset olivat yhteensä 548, 336 ja 141 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001.

Sellaisten 31.12.2003 voimassa olleiden ei-irtisanottavien muiden vuokrasopimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevien vähimmäisvuokrasaatavien arvo oli seuraava:

MSEK	Tulevat vuokramaksut	
Erääntyminen		
2004		615
2005		357
2006		208
2007		124
2008		107
Myöhemmin		7
Yhteensä		1 418

Vuokrasopimuskannassa on noin kaksikymmentä muiden kansainvälisten operaattoreiden kanssa tehtyä sopimusta ja yli 100 muuta sopimusta. Sopimuskaudet vaihtelevat 10 ja 25 vuoden välillä ja ovat keskimäärin 20 vuotta.

Muut sopimusveloitteet

Konsernilla oli 31.12.2003 voimassa seuraavia tuleviin aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintoihin sekä käyttöomaisuus- tai sijoitusomaisuushankintoihin liittyviä sopimusveloitteita:

MSEK	Myöhemmin				Yhteensä
Erääntyminen	2004	2005	2006	2007	
Aineettomat hyödykkeet	39	1	-	-	40
Aineelliset hyödykkeet	1 745	306	89	-	2 140
Osakkuusyhtiöt	78	1	1	0	80
Pääomasijoitukset Xferaan	3 013	-	-	-	3 013
Yhteensä	4 875	308	90	0	5 273

Yli puolet aineellisiin hyödykkeisiin liittyvistä veloitteista koskee TeliaSoneran kiinteän verkon rakentamista Suomeen ja matkaviestinverkon rakentamista Kazakstaniin. Pääomasijoituksista Xferaan on lisätietoja liitetiedossa "Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat".

29 Riippuvuus kolmannelta osapuolelta

TeliaSonera-konserni tarjoaa laajan valikoiman palveluja ja tuotteita erittäin kilpailullilla markkinoilla. Siten konserni ei ole riippuvainen yksittäisistä asiakkaista, toimittajista, lainoittajista, myydyistä palveluista tai tuotteista, maantieteellisistä markkinoista, materiaalihankinnoista, henkilöstöstä, ostetuista palveluista tai lisensseistä.

30 Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta

Yleistä

Rahoitusvarat ja velat on esitetty selvityspäiväkäytännön mukaisesti.

Sijoitukset ja saamiset on tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta esitetty käyppien arvoihin. Käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken julkisiin noteerauksiin. Jos noteerattua kurssia ei ole ollut käytettävissä, on käyvät arvot arvioitu diskonttaamalla tulevat kassavirrat asianmukaisilla markkinakoroilla. Valuutanvaihtosopimukset ja valuuttatermiinisopimukset on arvostettu termiinihinnoin. Erät on muutettu Ruotsin kruunuiksi (SEK) tilinpäätöspäivän kurssiin.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, saatavat antolainauksesta sekä sijoitukset,

joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti arvioida, kuten noteeraamattomat osakkeet ja osuudet, on arvostettu niiden jaksotettuun hankintameno. TeliaSonera käsittelee noteeratut arvopaperit sopivan tilaisuuden tullen myytävissä olevina rahavaroina, eli realisoitumattomat arvomuutokset on kirjattu suoraan omaan pääomaan.

Rahoitusvelat on arvostettu pääasiassa jaksotettuun hankintameno. Ei-kaupan-käyntitarkoituksessa pidettävät lainat, jotka on suojattu käyvän arvon muutoksilta, on kuitenkin esitetty käypään arvoon.

Tase-erät ja liiketapahtumat on suojattu ja suojauslaskentaa (hedge accounting) sovelletaan, mikäli suojaukset on nimenomaisesti tehty suojaustarkoituksessa, ja ne korreloivat suojattavaan positioon ja tehokkaasti suojaavat positiota. Tehokas suojaus tuottaa tuloksen, joka neutralisoi suojattavan position tulosvaikutuksen.

TeliaSonera käyttää johdannaisinstrumentteja (koronvaihtosopimuksia, valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia, termiiniosopimuksia jne.) pääasiassa suojautuakseen valuuttakurssien ja korkotason muutoksia vastaan.

Johdannaiset ja lytketyt johdannaiset, joiden taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät selvästi ja läheisesti liity pääsopimuksen ominaispiirteisiin, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon suojauksissa johdannaisen käyvän arvon muutoksen tehokkaat ja tehottomat osat samoin kuin suojattavasta riskistä johtuva suojauskohteen voitto tai tappio kirjataan heti tuloslaskelmaan. Kassavirtasuojauksissa johdannaisen tehokkaan osan käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan. Omaan pääomaan merkitty käyvän arvon muutos esitetään tulosvaikutteisesti samanaikaisesti suojatun transaktion kanssa. Kassavirtasuojauksen johdannaisen tehottoman osan arvomuutos kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään samassa tuloslaskelmaerässä kuin suojauskohteen voitto tai tappio.

Koronvaihtosopimuksiin ja valuuttamääräisiin koronvaihtosopimuksiin liittyvät saadut ja maksetut rahasummat, jotka on nimenomaan tarkoitettu suojaamaan ja

jotka tehokkaasti suojaavat korollisia varoja ja velkoja edellä esitetyn mukaisesti, kirjataan korkotuotoiksi tai kuluiksi.

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksiin käytetyt johdannaiset kirjataan kassavirtasuojauksina. Johdannaisen kertyneet arvomuutokset merkitään omaan pääomaan kunnes tytäryhtiöstä luovutaan tai se lakkautetaan.

Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteereitä, esitetään taseessa käypään arvoon. Arvomuutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Korollisten rahoitusinstrumenttien tasearvo ja käypä arvo

Alla olevassa taulukossa esitetyt tasearvot ja käyvät arvot eri korollisille rahoitusinstrumenteille perustuvat seuraaviin edellytyksiin. Korottomat rahoitusinstrumentit, kuten myyntisaamiset asiakkailta ja ostovelat, on kirjattu käypään arvoon, joten ne eivät esiinny taulukossa.

Arvioitu käypä arvo perustuu markkinakursseihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmenetelmiin. Esitetyt arvot ovat indikaatiivisia eivätkä välttämättä toteudu sellaisinaan.

Julkisesti noteerattujen osakkuusyhtiöiden markkina-arvoa on vähennetty lainoilla, jotka konserni on antanut kyseisille yhtiöille. Leasingosaatavien mahdollisista luotto-tappioista on vähennetty palautettujen laitteiden myyntivoitto.

Markkinakorkoja sovelletaan muihinkin korollisiin pitkä- ja lyhytaikaisiin saata-viin, mukaan lukien saatavat osakkuusyhtiöiltä ja henkilökunnalta. Siten näiden erien tasearvon voidaan katsoa vastaavan käypää arvoa.

Koronvaihtosopimusten ja valuuttamääräisten koronvaihtosopimusten arvot sisältävät pääoman nimellismäärän ja jaksotetut korot. Saadut ja maksetut vaihto-sopimukset viittaavat vaihtosopimusten vastaaviin osiin (ks. liitetiedot "Muut sijoitukset ja saamiset" ja "Pitkäaikaiset lainat" ja "Lyhytaikaiset lainat").

MSEK	2003		31.12. 2002		2001	
	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo
Osakeomistus osakkuusyhtiöissä	20 401	23 315	23 027	19 341	9 927	9 682
Muut osakkeet	558	558	1 164	1 164	426	426
Leasingosaatavat	6 455	6 367	7 581	7 493	6 947	6 859
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset	2 369	2 369	2 934	2 934	3 114	3 114
Lyhytaikaiset sijoitukset	278	278	1 192	1 192	197	197
Koronvaihtosopimukset, saadut	2 178	2 178	8 666	8 666	673	673
Koronvaihtosopimukset, maksetut	-2 084	-2 084	-8 139	-8 139	-646	-646
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut	5 989	5 989	12 298	12 298	12 629	12 629
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut	-5 583	-5 583	-11 239	-11 239	-11 442	-11 442
Muut valuuttajohdannaiset	84	84	157	157	355	355
Vastaavaa	30 645	33 471	37 641	33 867	22 180	21 847
Eläkevaraukset	522	522	224	224	2 358	2 358
Pitkäaikaiset lainat	25 940	27 023	32 122	32 630	25 543	25 890
Lyhytaikaiset lainat	4 686	4 710	12 680	12 717	4 030	4 044
Koronvaihtosopimukset, saadut	-1 314	-1 314	-7 369	-7 369	-1 970	-1 970
Koronvaihtosopimukset, maksetut	1 442	1 442	7 584	7 584	2 062	2 062
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut	-1 795	-1 795	-2 213	-2 213	-1 840	-1 840
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut	1 927	1 927	2 428	2 428	1 901	1 901
Muut valuuttajohdannaiset	85	85	158	158	430	430
Vastattavaa	31 493	32 600	45 614	46 159	32 514	32 875
Vähennetään seuraavien erien tasearvot:						
- eläkkeet	-522		-224		-2 358	
- jaksotetut korot	-332		-500		-602	
- muut valuuttajohdannaiset	-85		-158		-430	
Korollisen vieraan pääoman tasearvo	30 554		44 732		29 124	

Konsernin julkisesti noteerattujen osakesijoitusten pörssi-arvot tilinpäätöshetkillä olivat seuraavat:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
AB Lietuvos Telekomas, Liettua	2 018	1 171	809
AS Eesti Telekom, Viro	4 038	3 608	1 415
Turkkeli Iletisim Hizmetleri A.S., Turkki	13 261	8 994	-
Netia S.A., Puola	-	200	129
Infonet Services Corp., USA	1 154	1 649	2 446
eBay Inc., USA	-	121	-
Digital Telecommunications Phils. Inc.,			
Filippiinit	54	40	48
Muut omistukset	42	35	10
Yhteensä	20 567	15 818	4 857

Rahoituksen ja rahoitusriskien hallinnan periaatteet

TeliaSoneran rahoitus ja rahoitusriskien hallinta hoidetaan TeliaSoneran hallituksen ohjauksen ja valvonnan alaisena. Rahoituksen hoito on keskitetty TeliaSonera AB:n TeliaSonera Corporate Finance & Treasury-yksikköön, joka toimii TeliaSoneran sisäisenä pankkina ja vastaa rahoituksen ja rahoitusriskien hallinnasta.

Tämä TeliaSoneran konsernirahoituksen yksikkö on vastuussa koko konsernin rahoitusriskien hallinnasta, kuten pääomien ja rahavirtojen netotuksesta sekä poolingista. TeliaSoneran konsernirahoituksen tarkoituksena on myös optimoida riskienhallinnan kustannukset, mikä tietyissä tapauksissa saattaa tarkoittaa, ettei konsernin sisäisiä tapahtumia tehdä identtisinä tapahtumina konsernin ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa, etteivät tietyissä tilanteissa ulkoisten vastapuolien kanssa tehdyt tietyt joh-

dannaisopimukset täytyä täysin suojauslaskennan vaatimuksia. TeliaSonera Corporate Finance & Treasury poikkeamisvaltuudet ovat kuitenkin selvästi määriteltäviä, eikä näiden valtuuksien puitteissa tehtyjen kauppajen vaikutuksia tulokseen voida pitää olennaisina. Poikkeamisvaltuudet valuuttamarkkinoilla on tällä hetkellä rajoitettu nimellismäärään +/-200 milj. kruunua. Riskivaltuuksista oli 31.12.2003 käytössä alle 50 milj. kruunua.

TeliaSonera käyttää valuuttanaan Ruotsin kruunua (SEK). Tästä johtuen TeliaSonera AB:n lainat ovat normaalisti kruunumääräisiä tai kruunuiksi valuuttavaihtosopimuksilla vaihdettuja, elleivät ne liity suoraan kansainvälisiin toimintoihin. TeliaSonera Finland Oyj:n lainat ovat euromääräisiä.

Jos käytettävissä olevien lainojen korko- tai valuuttaehdot eivät vastaa haluttua lainasalkun jakaumaa, tavoitteen mukaiseen duraatio- ja valuuttarakenteeseen pääsemiseksi käytetään erilaisia johdannaisia. Tämä mukauttaminen tapahtuu pääasiassa käyttämällä koronvaihto- sekä valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia. Valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia on käytetty suojaamaan vuotta pidempiä rahoitusvirtoja, kuten vuotta pitempiä lainoja tai sijoituksia. Lyhyempiä kausia suojataan käyttämällä valuuttavaihtosopimuksia tai valuuttatermiinejä.

Likviditeetti ja luottojärjestelyt

TeliaSoneran tavoitteena on vahva likviditeettiasema kassavarojen ja/tai nostamatomien valmiusluottojen suhteen. 31.12.2003 likviditeettilyijäämä vastasi 12 347 milj. kruunua. Käteilyijäämä talletetaan pankkeihin tai sijoitetaan erittäin lyhytaikaisiin, hyvän luottoluokituksen omaaviin korkoinstrumentteihin. Vuoden lopussa ei ollut tehty sijoituksia korollisiin arvopapereihin yli kuukauden maturiteetilla. Käytävissä olevien käteisvarojen lisäksi TeliaSonera AB:llä on pitkäaikainen valmiusluottolimiitti, joka on pankkien vahvistama syndikoitu luottolimiitti (enimmillään 1 400 milj. euroa) ja joka erääntyy lopullisesti maaliskuussa 2008. Kyseessä on lyhytaikaisen rahoituksen ja varmistustarkoituksiin tarkoitettu limiitti. Tämä limiitti ei ollut käytössä 31.12.2003. Tilinpäätöshetkellä käyttämättömien vahvistettujen valmiusluottolimiittien määrä oli noin 13,7 miljardia kruunua.

Markkinaehtoiset rahoitusjärjestelyt

31.12.2003 pitkäaikaisen rahoituksen tarkoitusta TeliaSonera AB:n Euro Medium Term Note (EMTN) -ohjelmasta (vahvistamaton kansainvälinen ohjelma) oli käytössä 808 milj. euroa (1 170 milj. Yhdysvaltain dollaria vuonna 2002) ohjelman limiitin ollessa 5 000 milj. euroa (3 000 milj. Yhdysvaltain dollaria). Lainakannan keskimääräinen maturiteetti oli noin 3,4 vuotta.

TeliaSonera AB:n Euro Commercial Paper Program (ECP) on vahvistamaton kansainvälinen yritystodistusohjelma lyhytaikaisia rahoitustarpeita varten. Ohjelman limiitti

on 1 000 milj. euroa (1 000 milj. Yhdysvaltain dollaria). Konsernilla ei ollut 31.12.2003 liikkeelle laskettuja ECP-yritystodistuksia (ei laskettu liikkeelle 31.12.2002).

TeliaSonera AB:n vahvistamaton Flexible Term Note (FTN) -ohjelma tarjoaa Ruotsin markkinoilla puitteet lyhyt- ja pitkäaikaisiin lainoihin, maksimissaan 12 000 milj. kruunua (12 000). FTN:n ulkona oleva lainakanta 31.12.2003 oli 5 100 (7 040) milj. kruunua. Lainakannan keskimääräinen maturiteetti on noin 2,2 vuotta.

Lisäksi TeliaSonera otti käyttöön 300 milj. euron muille kuin kotimaisille liikkeellelaskijoille tarkoitettua yritystodistusohjelman lyhytaikaisia rahoitustarpeita varten. TeliaSonera Finland Oyj:n (aikaisemmin Sonera Oyj) suomalainen yritystodistusohjelma on peruutettu. Konsernilla ei ollut 31.12.2003 liikkeelle laskettuja CP-yritystodistuksia (Soneran CP-ohjelman puitteissa oli 31.12.2002 laskettu liikkeelle yritystodistuksia 24 milj. euron arvosta).

TeliaSonera Finland Oyj:llä on aiempi EMTN-joukkovelkakirjalainaohjelma, jonka limiitti on 3 000 milj. euroa (3 000). EMTN-ohjelman puitteissa liikkeelle laskettuja yritystodistuksia oli 31.12.2003 yhteensä 1 600 milj. euroa (1 800). Keskimääräinen maturiteetti oli noin 1,9 vuotta. Ohjelmaa ei enää käytetä uusiin rahoitustarpeisiin tai uudelleenrahoitukseen.

Tarkoituksena on, että TeliaSonera AB uudelleenrahoittaa voimassa olevat TeliaSonera Finland Oyj:n velat.

Lainat, maturiteettirakenne, korot ja valuutat

TeliaSonera AB:n lainojen nykyarvo 31.12.2003 oli yhteensä 14 193 milj. kruunua (21 294 milj. kruunua vuonna 2002). Keskimääräiset lainakustannukset tilikaudella olivat noin 5,6 % (5,7), ja lainojen keskimääräinen painotettu maturiteetti oli noin 2,9 vuotta (2,4).

TeliaSonera Finland Oyj:n lainojen nykyarvo 31.12.2003 oli yhteensä 1 613 milj. euroa (2 406 vuonna 2002). Keskimääräiset lainakustannukset tilikaudella olivat noin 4,3 % (4,9), ja lainojen keskimääräinen painotettu maturiteetti oli noin 1,9 vuotta (2,6).

Voimassa olevien lyhyt- ja pitkäaikaisen lainojen keskimääräiset lainakustannukset mukaan lukien lainojen suojaukset olivat tilinpäätöshetkellä seuraavat:

%	31.12.		
	2003	2002	2001
TeliaSonera AB (SEK)			
Pitkäaikaiset lainat	5,32	5,92	5,62
Lyhytaikaiset lainat	5,52	5,48	5,03
TeliaSonera Finland Oyj (EUR)			
Pitkäaikaiset lainat	5,39	–	–
Lyhytaikaiset lainat	3,03	–	–

Konsernin korollisten lainojen erääntymisrakenne oli 31.12.2003 seuraava:

MSEK	TeliaSonera AB (sis. johdannaiset)		TeliaSonera Finland		Yhteensä	Muut yksiköt	Konserni
	Kiinteä korko	Vaihtuva korko	Kiinteä korko	Vaihtuva korko			
2004	847	–	3	2 723	3 573	1 114	4 687
2005	2 880	600	9 072	–	12 552	260	12 812
2006	2 374	3 582	–	–	5 956	107	6 063
2007	843	–	–	–	843	72	915
2008	58	777	–	–	835	95	930
Myöhemmin	1 384	665	2 925	–	4 974	173	5 147
Yhteensä	8 386	5 624	12 000	2 723	28 733	1 821	30 554

TeliaSonera AB:n valuuttamääräiset lainat on yleensä vaihdettu Ruotsin kruunuiksi valuuttavaihtosopimuksilla. Poikkeuksena ovat velat, joilla on rahoitettu konsernin ulkomaisia sijoituksia. TeliaSonera AB:llä oli 31.12.2003, 31.12.2002 ja 31.12.2001 koronvaihtosopimuksia ja valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia nimellisarvoltaan 10 708, 15 721 ja 16 595 milj. kruunua.

TeliaSonera Finlandin lainat ovat euromääräisiä. TeliaSonera Finlandilla oli 31.12.2003, 31.12.2002 ja 31.12.2001 koronvaihtosopimuksia nimellisarvoltaan –, 1 424 ja 2 207 milj. euroa. TeliaSonera Finlandilla oli 31.12.2003, 31.12.2002 ja 31.12.2001 korko-optioita (cap) nimellisarvoltaan 40, 170 ja 270 milj. euroa.

Seuraavassa esitetään TeliaSonera-konsernin pitkäaikaisen lainakannan rakenne eriteltynä valuutoittain. Luvut on muunnettu Ruotsin kruunuiksi vaihtosopimusten perusteella.

Valuutta	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Kyseinen valuutta					
	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)
SEK:ksi vaihdetut						
EUR	5,9	772	6,1	731	5,8	1 231
DEM	–	–	6,1	113	5,4	283
GBP	–	–	–	–	6,2	48
JPY	3,8	3 000	5,0	3 000	5,3	6 000
Yhteensä MSEK	5,9	6 903	6,1	7 048	5,6	12 514
EUR:ksi vaihdetut						
USD	3,6	5	5,2	16	–	–
LTL	–	–	10,5	150	–	–
LTL	–	–	12,0	12	–	–
Yhteensä MSEK	3,6	36	9,3	571	–	–
Vaihtamattomat						
SEK	4,8	6 475	5,7	5 268	5,6	9 929
EUR	4,3	1 296	4,5	2 062	–	–
NOK	5,0	32	–	–	5,0	1 637
DKK	4,5	61	5,7	4	5,7	375
LKR	–	–	22,3	2 786	22,3	3 034
LVL	5,0	1	–	–	5,0	1
USD	–	–	–	–	8,7	0
Yhteensä MSEK		18 928		24 505		12 679
Yhteensä MSEK		25 867		32 124		25 193

Rahoitusriskien hallinta

Valuutariski

Valuuttakurssiriski on riski, jossa valuuttakurssien muutoksilla on epäsuotuisa vaikutus konsernin tuloslaskelmaan, taseeseen ja/tai kassavirtaan. Valuuttakurssiriski voidaan jakaa transaktio- ja muuntoeroriskiksi. Transaktioriski liittyy liiketoiminnan (viennin ja tuonnin) ja rahoituksen (korkojen ja lyhennysten) valuuttamääriin nettovirtoihin. Muuntoeroriski liittyy ulkomaisen tytä- tai osakkuusyhtiön valuuttamääräiseen omaan pääomaan ja hankinnassa muodostuneeseen konserniliikearvoon.

Transaktioriski

Koko vuotta koskeva nettovaluuttavirta (vastaava arvo ilmaistuna milj. kruununa) konsernin Ruotsin, Suomen, Norjan ja Tanskan toiminnoista jakautui seuraavasti.

Vastaava arvo MSEK	Tammikuu–joulukuu					
	2003	2002	2001	2003	2003	2003
Valuutta	Ruotsi			Suomi	Norja	Tanska
USD	556	1 320	2 138	135	127	7
EUR	523	376	382	–	295	30
GBP	70	137	214	–24	8	26
SEK	–	–	–	–55	4	–3
DKK	41	–171	22	24	24	–
NOK	23	3	92	10	–	0
Muut valuutat	18	–53	175	11	8	1
Nettovaluuttavirta yhteensä	1 231	1 612	3 023	101	466	61
– bruttovirta ulos	2 876	4 241	6 642	566	467	88
– bruttovirta sisään	–1 645	–2 629	–3 619	–465	–1	–28

Vuodelle 2001 kirjattuihin euroarvoihin sisältyy muitakin EMU-valuuttoja.

TeliaSoneran liiketoiminnallinen tarve ostaa nettomääräisesti valuuttoja johtuu pääasiassa kansainväliseen teleliikenteeseen liittyvästä alijäämästä ja laitteiden ja tarvikkeiden maahantuonnista.

Edellä mainittujen maiden toimintojen johdosta Ruotsin kruunun yhden prosenttiyksikön heikkeneminen transaktiovaluuttoja vastaan heikentäisi konsernin vuositulosta ennen veroja noin 12 milj. kruunua olettaen operatiivisen transaktioposition vastaavanlaiseksi kuin vuonna 2003 ja olettaen, ettei suojauksia olisi, sekä ottamatta huomioon muiden valuuttamääräisten tuloslaskelman erien mahdollista vaikutusta tulokseen. Samoilla oletuksilla euron yhden prosenttiyksikön heikkeneminen kaikkia transaktiovaluuttoja vastaan vahvistaisi konsernin vuositulosta noin 7 milj. kruunulla.

TeliaSonera-konsernin operatiivinen transaktioriski ei ole tällä hetkellä merkittävä, mutta sen odotetaan kasvavan jatkossa. Tulovaihtelun rajoittamiseksi konsernin yleisenä politiikkana on suojata pääosa tiedetystä transaktioriskistä aina seuraavan 12 kuukauden ajalta. Suojaukset on pääosin tehty valuuttatermiinein ja ne liittyvät laskutettuihin transaktioihin. Rahoitusvirrat on kuitenkin usein suojattu koko maturiteetin osalta, vaikka maturiteetti olisi yli 12 kuukautta.

Valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia on käytetty suojaamaan vuotta pidempiä rahoitusvirtoja, kuten vuotta pidempiä lainoja tai sijoituksia. Lyhyempiä kausia suojataan käyttämällä valuuttavaihtosopimuksia tai valuuttatermiinejä. Myös valuuttavaihtosopimusta käytetään ajoittain.

Muuntoeroriski

Sonera Oyj:n kanssa toteutetun yhdistymisen johdosta TeliaSoneran muuntoeroriski on merkittävästi kasvanut. Riskin odotetaan edelleen kasvavan, koska TeliaSoneran Ruotsin ulkopuoliset toiminnot laajenevat jatkuvasti. TeliaSonera ei tyypillisesti suojaudu muuntoeroriskiltä, paitsi jos riski on lyhytaikainen ja koskee merkittävää määrää vapaasti vaihdettavaa valuuttaa ja jos kyseisellä valtiolla on toimivat rahoitusmarkkinat.

Ulkomaisten sijoitusten nettoarvo jakautuu seuraavasti:

Valuutta	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Arvo (MSEK)	%	Arvo (MSEK)	%	Arvo (MSEK)	%
EUR	60 320	52	53 594	46	17 744	32
NOK	26 156	22	30 310	26	28 190	51
TRL	10 428	9	–	–	–	–
LTL	6 009	5	7 431	7	3 209	6
USD	5 592	5	19 004	17	4 258	8
LVL	3 081	3	2 345	2	315	0
EEK	1 069	1	2 467	2	540	1
DKK	1 021	1	–72	–0	722	1
AZM	974	1	–	–	–	–
KZT	756	1	–	–	–	–
GBP	587	0	456	0	627	1
LKR	134	0	92	0	89	0
CZK	157	0	–127	–0	–	–
UGX	110	0	188	0	121	0
PLN	–	–	–1	–0	–71	–0
Muut valuutat	–20	–0	185	0	–21	–0
Yhteensä	116 374	100	115 872	100	55 723	100
josta suojattu	–	–	–	–	496	1

Vuodelle 2001 kirjattiin euroarvoihin sisältyy muitakin EMU-valuuttoja.

Ruotsin kruunun heikentyminen prosenttiyksiköllä kaikkiin niihin valuuttoihin nähden, jotka liittyvät ulkomaisten sijoitusten nettoarvoon, vaikuttaisi konsernin omaan pääomaan positiivisesti noin 1 200 milj. kruunua 31.12.2003 voimassa olleen position perusteella ja ottamatta huomioon mahdollista vaikutusta, joka syntyy TeliaSoneran liiketoiminnallisesta tarpeesta ostaa muita valuuttoja, tai muiden valuuttamäärien tuloslaskelman erien mahdollista vaikutusta.

Valuuttajohdannaiset

TeliaSoneran valuuttamäärien koronvaihtosopimusten valuutat ja maturiteetit olivat 31.12.2003 seuraavat. Arvot sisältävät pääoman nimellismäärän ja jaksotetut korot.

MSEK	2004	2005	2006	2007	2008	Myöhem- min	Yh- teensä
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut							
Osto EUR	–	2 931	2 560	–	–	1 503	6 994
Osto DEM	547	–	–	–	–	–	547
Osto JPY	–	–	–	–	–	202	202
Osto USD	25	8	8	–	–	–	41
Yhteensä, saadut	572	2 939	2 568	–	–	1 705	7 784
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut							
Yhteensä	–526	–2 693	–2 648	–	–	–1 643	–7 510
Netto	46	246	–80	–	–	62	274

TeliaSonera-konsernin muut lainoja, sijoituksia ja liiketoiminnallisia riskejä suojaavat valuuttajohdannaiset koskivat 31.12.2003 seuraavia valuuttoja ja maturiteetteja. Arvot sisältävät pääoman nimellismäärän.

MSEK	2004	2005	2006	Myöhem- min	Yhteensä
Myynti DKK	2 651	–	–	–	2 651
Myynti NOK	760	–	–	–	760
Myynti USD	569	5	–	–	574
Myynti EUR	493	11	5	–	509
Myynti GBP	206	–	–	–	206
Myynti CZK	152	–	–	–	152
Myynti LVL	86	–	–	–	86
Myynti CHF	64	–	–	–	64
Myynti PLN	43	–	–	–	43
Myynti LTL	12	–	–	–	12
Myynti HUF	10	–	–	–	10
Myynti SGD	4	–	–	–	4
Myynti HKD	4	–	–	–	4
Myynti yhteensä	5 054	16	5	–	5 075
Osto EUR	–10 915	–	–	–	–10 915
Osto NOK	–3 516	–	–	–	–3 516
Osto GBP	–485	–	–	–	–485
Osto USD	–106	–	–	–	–106
Osto CHF	–7	–	–	–	–7
Osto PLN	–1	–	–	–	–1
Osto yhteensä	–15 030	–	–	–	–15 030
Netto	–9 976	16	5	–	–9 955

Korkoriski

TeliaSonera-konsernin pääasialliset rahoituslähteet ovat osakepääoma, liiketoiminnan kassavirta sekä ottolainaus. Korolliset lainat altistavat konsernin korkoriskille.

Korkoriski on se riski, että korkojen muutoksella on negatiivinen vaikutus konsernin nettokorkotuottoihin ja/tai kassavirtoihin. TeliaSoneran rahoituspolitiikka sisältää ohjeet koroista sekä lainojen keskimääräisistä juoksuaajoista. Konserni pyrkii tasapainottamaan lainanoton arvioidut juoksevat kustannukset ja sen riskin, että äkillinen ja tuntuva koronmuutos vaikuttaa tulokseen negatiivisesti. Konsernipolitiikan mukaan lainakannan korkojen duraation (tehokas juoksuaika) pitäisi olla 6 kuukauden ja 4 vuoden välillä.

Jos käytettävissä olevien lainojen korko- tai valuuttaehdot eivät vastaa haluttua lainasalkun jakaamaa, erilaisia johdannaisia käytetään tavoitteen mukaiseen duraatioon ja valuuttaan pääsemiseksi. Tämä mukauttaminen tapahtuu pääasiassa käytämällä koronvaihto- sekä valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia.

31.12.2003 TeliaSonera AB:n ja TeliaSonera Finland Oyj:n korolliset velat olivat 28 733 milj. kruunua, ja korkojen duraatio oli noin 1,5 vuotta, johdannaiset mukaan lukien. Tällöin seuraavan 12 kuukauden aikana koronmuutoksille altis lainamäärä oli noin 9 200 milj. kruunua olettaen, että vuoden aikana erääntyvät lainat rahoitetaan uudelleen ja johdannaisinstrumentit huomioidaan. Lainakannan koronmuutosten tarkka vaikutus rahoituskustannuksiin riippuu velkojen erääntymisajankohdista ja vaihtuvakorkoisten velkojen korontarkistusajankohdista sekä lainamäärien vaihtelusta, mitkä tekijät heijastuvat arvioon. Lainasalkun käypä arvo muuttuisi kuitenkin noin 450 milj. kruunua, jos markkinakorot muuttuisivat yhdensuuntaisesti ja samansuuisesti kaikilla juoksuajoilla (parallel shift) yhden prosenttiyksikön olettaen, että lainamäärä ja duraatio ovat vastaavat kuin vuoden 2003 lopussa.

TeliaSonera AB käyttää tiettyjä koronvaihtosopimuksia kassavirtasuojauksina suojaamaan olemassa oleviin korkomaksuihin olevia liittyviä kassavirtoja. Voimassa oleviin kassavirtasuojauksiin liittyvä tehottomuus oli merkityksetöntä ja esitetään tilikauden tuloksessa. Käyvän arvon muutokset esitetään oman pääoman ryhmässä "Käyvän arvon rahasto" liitetiedossa "Oma pääoma, tulos/osake". Kassavirtasuojauksia ei keskeytetty vuoden aikana sen johdosta, että olisi voitu olettaa alkuperäisesti ennustettujen tapahtumien jäävän toteutumatta arvioitujen aikataulun puiteissa.

TeliaSoneran koronvaihtosopimukset olivat 31.12.2003 koostumuksestaan seuraavat. Arvot sisältävät pääoman nimellismäärän ja jaksotetut korot.

MSEK	2004	2005	2006	2007	2008	Myöhem-	
						min	Yh- teensä
Saadut korot							
Kiinteä korko	-	106	2 072	-	-	-	2 178
Vaihtuva korko	-	151	-	503	-	660	1 314
Yhteensä	-	257	2 072	503	-	660	3 492
Maksetut korot							
Kiinteä korko	-	161	-	557	-	724	1 442
Vaihtuva korko	-	101	1 983	-	-	-	2 084
Yhteensä	-	262	1 983	557	-	724	3 526

Eläkevastuuriski

31.12.2003 TeliaSoneralla oli eläkevastuita, joiden nykyarvo oli yhteensä 16 977 milj. kruunua (ks. liitetieto "Eläkevaraukset ja työopimuksiin liittyvät varaukset"). Painotetun keskimääräisen diskonttokoron yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutus eläkevastuuihin olisi 2 200 milj. kruunua. Nykyisin käytettävä korko on noin 5,5 prosenttia. Korkojen laskiessa eläkevastuiden lisäksi tasoiittaa osittain eläkesäätiöiden korkoinstrumenttien positiivinen muutos. Suomalaisen ja ruotsalaisten eläkesäätiöiden korkoinstrumenttien (mukaan lukien indeksisidonnaiset arvopaperit) duraation perusteella 31.12.2003, ja olettaen, että eläkesäätiöiden muut varat säilyvät ennallaan, vastaava korkojen lasku lisää eläkesäätiöiden varojen arvoa arviolta noin 700 milj. kruunulla.

Näiden eläkevastuiden kattamiseksi TeliaSoneralla on eläkesäätiöitä, joiden eläkejärjestelyyn kuuluvat varat olivat 31.12.2003 markkinakurssien mukaan 14 295 milj. kruunua. Eläkesäätiöiden varoja käytetään eläkevastuiden ensisijaisena rahoituslähteenä. Eläkesäätiöiden varoista oli vuoden 2003 lopussa noin 62 prosenttia korkoinstrumentteja ja noin 38 prosenttia osakkeita ja muita rahoitusinstrumentteja. Eläkejärjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto on noin 6,5 prosenttia vuodessa. Eläkejärjestelyihin ja verotettuihin työopimusvarauksiin kuuluttomien eläkevastuiden osuus Ruotsissa kirjataan taseeseen varauksina. Eläkevastuuta, joita ei ole katettu eläkejärjestelyihin kuuluvilla varoilla, katetaan ulkoisella luottotakuulla. Työopimusvarauksia lukuun ottamatta konsernin eläkevastuut katetaan eläkesäätiöillä ja/tai ulkoisella luottotakuulla.

Rahoitusriskit

TeliaSoneran lainauksella on yleensä pidempi maturiteetti kuin duraatio (lainojen pääoma on sovittu pidemmäksi ajaksi kuin korkoperuste). Tämän ansiosta konsernilla on tavoitteensa mukainen korkoriski ilman, että se joutuu ottamaan suurta rahoitusriskiä. Konsernin politiikan mukaan lainojen keskimääräisen maturiteetin tulisi normaalisti olla yli kaksi vuotta. Rahoitusriskiä pienentääkseen konserni pyrkii hajauttamaan lainojen maturiteetit pidemmälle aikavälille.

Luottoluokituslaitokset Moody's ja Standard & Poor's antoivat TeliaSonera AB:lle vahvan luottokelpoisuusluokituksen. Standard & Poor's on myöntänyt TeliaSonera AB:lle lyhytaikaisen luottoluokituksen A-1 ja pitkäaikaisen luottoluokituksen A. Luottoluokitusten näkymät ovat vakaat. Luottoluokituslaitos Moody's on sijoittanut TeliaSonera AB:n lyhytaikaisten luottojen osalta luokkaan P-1 ja pitkäaikaisen luottojen osalta luokkaan A2. Luokitusnäkymien ilmoitetaan olevan negatiivisia. Nämä luottoluokitukset edustavat vakaata investointitasoa, ja siten ne antavat TeliaSoneralle hyvät mahdollisuudet toiminnan rahoittamiseen.

TeliaSonera rahoittaa liiketoimintansa lainaamalla suoraan sekä Ruotsin että kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta vahvistamattomien markkinaehtoisten rahoitusohjelmien puiteissa. TeliaSonera AB ja TeliaSonera Finland Oyj käyttävät myös pankkirahoitusta, jonka osuus konsernin koko lainanotosta oli 31.12.2003 noin 5 prosenttia. Markkinaehtoinen rahoitus on taloudellinen ja joustava vaihtoehto pankkirahoitukselle. Markkinaehtoinen lainanotto on pääosin kiinteäkorkoista, vaikkakin mukana on tosin muutamia vaihtuvakorkoisia joukkoeläkerahoituksia.

Luottoriskit

TeliaSonera hyväksyy rahoitustransaktioihin, kuten korko- ja valuutanvaihtosopimuksiin ja muihin johdannaisia koskeviin liiketoimiin, vain luotettava vastapuolia. TeliaSonera edellyttää jokaiselta vastapuolelta hyväksytyä luokitusta ja International Swaps and Derivatives Association, Inc:n (ISDA) laatimaa sopimusta. Sallittu avoin positio vastapuoleen nähdään riippu kyseisen vastapuolen luokituksesta.

Johdannaisiin liittyvä avoin positio vastapuoliin nähden oli 31.12.2003 yhteensä 168 milj. kruunua lasketuna nettosäämisena kultakin vastapuolelta. Likviditeettiä ylläpitämiseen talletetaan pankkeihin tai sijoitetaan erittäin lyhytaikaisiin, hyvän luottoluokituksen omaaviin korkoinstrumentteihin. Sallittu avoin positio vastapuoleen nähden riippu kyseisen vastapuolen luokituksesta.

TeliaSoneran myyntisaamiin liittyvä luottoriski on hajautunut sekä laajan yksityisasiakassuunnan että eri aloilla toimivien lukuisten yritysten kesken. Luottomyynnissä vaaditaan vakavaraisuustietoja tarpeettomien luottotappioriskien minimoimiseksi. Vakavaraisuuden selvittämisessä käytetään hyväksi konsernin sisäisiä tietoja maksukäyttäytymisestä, ja tarvittaessa hankitaan luottotietoja ja muita asiakkaiden liiketoiminnasta saatavia tietoja myös ulkopuolisista lähteistä. Luottotappiot olivat 0,7 %, 1,4 % ja 1,6 % konsernin liikevaihdosta vuosina 2003, 2002 ja 2001.

Vakuutuskelpoiset riskit

Vakuutusturvaa ohjaavat konsernitason ohjeet. Liiketoimintayksiköt ja muut riskien arvioinnista vastaavat yksiköt päättävät vakuutusturvaa varsinaisesta määrästä. Konsernin oma vakuutusyhtiö TeliaSonera Försäkring AB hoitaa kaikki Ruotsin toimintoihin liittyvät vahinko- ja henkivakuutukset. Sen riskit jälleenvakuutetaan osittain kansainvälisillä jälleenvakuutusmarkkinoilla.

31 Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat

Ehdollisten varojen ja velkojen käsittely perustuu konsernin johdon arvioon näiden erien toteutumisesta. Johto konsultoi konsernin lakimiehiä riita-asioissa ja muita sekä yrityksen omia että ulkopuolisia asiantuntijoita normaaliin liiketoimintaan liittyvissä asioissa. Varaus kirjataan siinä tapauksessa, että tappio on todennäköinen ja sen määrä arvioitavissa. Jos tappio ei ole todennäköinen, mutta on mahdollinen, tai sen määrä ei voida arvioida luotettavasti, esitetään se liitetietona edellyttäen, että vastuu on olennainen.

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Ehdolliset varat			
Annetut pantit ja vakuudet	-	-	-
<i>Johdannaisinstrumentit:</i>			
Varat sulkutileillä	-	-	5
<i>Takuuvaraukset:</i>			
Varat sulkutileillä	1 168	-	-
<i>Talletukset asiakkailta:</i>			
Varat sulkutileillä	91	96	4
<i>Taseen ulkopuoliset erät:</i>			
Varat sulkutileillä	-	6	-
<i>Pitkäaikaiset velat luottolaitoksille:</i>			
Kiinteistökiinnitykset	20	20	-
Irtaimistokiinnitykset	262	-	-
Lyhytaikaiset saamiset	36	42	-
Turun Puhelin Oy:n osakkeet	570	-	-
Suntel Ltd:n osakkeet	-	90	82
Svenska UMTS-nät AB:n osakkeet	489	-	-
OAo MegaFonin osakkeet	153	119	-
Yhteensä	2 789	373	91
Ehdolliset velat			
Luottotakuut Svenska UMTS-nät AB:n puolesta	363	-	-
Luottotakuut OAo MegaFonin puolesta	338	415	-
Muiden osakkuusyhtiöiden puolesta	-	-	-
annetut luottotakuut	25	72	206
Suoritustakuut Xfera Móviles S.A.:n puolesta	1 159	3 760	-
Suoritustakuut Ipse 2000 S.p.A.:n puolesta	-	317	-
Muut luotto- ja suoritustakuut jne.	1 038	1 220	416
FPG/PRI, muut eläketakuut	176	222	163
Yhteensä	3 099	6 006	785

Ehdolliset velat maturiteeteittain 31.12.2003.

MSEK	2004	2005	2006	2007	2008	Myöhem-	
						min	Yh- teensä
Ehdolliset velat	648	543	391	135	971	411	3 099

Tietyt konsernin hyväksymät lainakovenantit rajoittavat konsernin mahdollisuuksia myydä tai pantata tiettyjä varoja.

Yhteinliittämisliikenteen hinnoittelua Ruotsissa Tele2:n ja Vodafonin kanssa on riidanalainen asia. TeliaSonera uskoo kirjanneensa siitä riittävän suuret kuluvaraukset.

Kaikkien takauksien osalta lukuun ottamatta luottotakuita 50-prosenttisesti omistetun Svenska UMTS-nät AB:n puolesta, esitetyt luvut vastaavat mahdollisten tulevien maksujen enimmäismääriä, joita TeliaSoneralta voidaan edellyttää maksettavaksi takauten perusteella. Svenska UMTS-nätille antamansa yhteensä 7 000 milj. kruunun takausitoumuksen puiteissa TeliaSonera ja Tele2, joka on Svenska UMTS-nätin toinen osakkeenomistaja, ovat molemmat erikseen, mutta eivät yhteisvastuullisesti, myöntäneet 31.12.2003 enintään 3 500 milj. kruunun takauksen lainanantajille osana Svenska UMTS-nätin luottojärjestelyä kolmannen osapuolen kanssa ja pantanneet omistamansa Svenska UMTS-nätin osakkeet. Luottojärjestelyyn liittyvä vastuu voi tulla maksettavaksi nopeutetulla aikataululla määrättyissä tilanteissa, esimerkiksi jos TeliaSoneran tai Tele2:n omistusosuus suoraan tai epäsuorasti laskee alle 50 prosentin ilman, että lainanantajat suostuvat etukäteen tähän. TeliaSonera ei ole sitoutunut antamaan Svenska UMTS-nätille lisää pääomaa tai takuita sen puolesta. 31.12.2003 Svenska UMTS-nät on takausitoumuksen puiteissa ottanut 725 milj. kruunun lainan, josta TeliaSoneran takauksen osuus on 50 prosenttia.

31.12.2003 TeliaSonera on kirjannut taseeseen takausitoumusten maksun varauksena kaikki velvoitteensa Ipse 2000 S.p.A.:n puolesta. Ipsen 3G-toimiluvan lisenssimaksut Italian valtiolle ja tukiasemien vuokratulot on katettu pankkitakuilla. Pankin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Ipse ja sen osakkeenomistajat, mukaan lukien TeliaSonera, ovat antaneet vakuuden jäljellä olevista lisenssimaksuista vuodesta 2004

eteenpäin. TeliaSoneran osuus vakuudesta on 128,7 milj. euroa, mikä vastaa 1 168 milj. kruunua.

31.12.2003 Xferan osakkeenomistajien välisen osakassopimuksen mukaan TeliaSonera on sitoutunut sijoittamaan Xferaan 332 milj. euroa (3 013 milj. Ruotsin kruunua) vuoden 2004 loppuun mennessä (katso kohta "Muut sopimusvelvoitteet" liitetiedossa "Leasingosapimukset ja sopimus oikeudelliset velvoitteet"). Jos TeliaSonera rikkoo osakassopimuksen mukaisia velvoitteitaan, velvoitteensa täyttäneillä osakkeenomistajilla on oikeus ostaa kaikki TeliaSoneran hallussa olevat osakkeet käypään arvoon. Johdon käsityksen mukaan TeliaSoneran sitoumuksen mukaiset sijoitukset antavat Xferalle mahdollisuuden täyttää UMTS-toimilupaan liittyvät toimintaehdot. Siksi johto ei odota TeliaSoneran joutuvan suorittamaan merkittäviä lisämaksuja Xferaan liittyvien velvoitteidensa osalta. Espanjan hallitus lievensi Xferaan liittyviä pankkitakuita koskevia vaatimuksiaan vuoden 2003 aikana. TeliaSoneran antamat vastatakuut Espanjan valtiolle laskivat siten 383 milj. eurosta 98 milj. euroon.

TeliaSonera ennakoii, että Vodafonin omistamiin Xferan osakkeisiin liittyvä välimiesmenettely johtaa päätökseen, jonka nojalla TeliaSonera ostaa 2,2 prosentin lisäosuuden Xferasta ja maksaa noin 9,5 milj. euroa kauppahintana, korkona ja kuluina välimiesmenettelystä. Vastatakuiden arvioidaan tällöin nousevan 11 milj. eurolla ja olevan noin 110 milj. euroa. Osakassopimuksen mukaisten sijoitusten arvioidaan nousevan 36 milj. eurolla 368 milj. euroon. TeliaSonera ennakoii, että sen sitoumus investoinneista Xferaan pienenee omistajien välillä käynnissä olevien neuvottelujen tuloksena.

Joulukuussa 1998 TeliaSoneran tytäryhtiö TeliaSonera Finland Oyj (aikaisemmin Sonera Oyj) sopi vuokraus/takaisinvuokrausjärjestelystä (cross-border lease), jossa TeliaSonera Finland vuokrasi eräitä matkaviestintäverkon laitteitaan yhdysvaltalaisen pääomasijoittajien muodostamille säätiöille, jotka samanaikaisesti vuokrasivat laitteiston takaisin TeliaSonera Finlandille. Kohteena olevan laitteiston omistusoikeus säilyy TeliaSonera Finlandilla, ja sen tasearvo oli vuosien 2003, 2002 ja 2001 lopussa 19, 40 ja 64 milj. euroa. Järjestelyn aiheuttamat kokonaisvuokrausmaksut ja -velat suoritettiin järjestelyn tehoketkellä, jolloin TeliaSonera Finland sai nettomääräisenä rahakorvauksena 11 milj. Yhdysvaltain dollaria (9 milj. euroa). Määrä on esitetty saatuna ennakkomaksuna tasessa, ja se kirjataan tuotoksi muihin rahoitustuottoihin vuokrausajan kuluessa. Järjestelystä ei odoteta aiheutuvan muita kassavirtoja TeliaSonera Finlandille. Sopimuksen kesto on noin 15 vuotta, mutta siihen sisältyy ehto, joka antaa TeliaSonera Finlandille oikeuden päättää sopimus 11 vuoden kuluttua sen alkamisen jälkeen. Sopimuksessa osallisena olevien pääoma- ja lainarahoittajien saamista vuosittaisista takaisinmaksuista huolehtivat erilliset rahoituslaitokset. Pääomarahoitajien saamisten vakuudeksi olevat varat on sijoitettu USA:n valtion ja valtionlaitosten arvopapereihin, ja lainarahoituksen osalta on tehty pankkitalletus. Sijoituksen kokonaisuus sopimusajan alussa oli 224 milj. Yhdysvaltain dollaria.

32 Riita-asiat ja viranomaismenettelyt

TeliaSonera on osapuolena useissa konsernin liiketoimintaan liittyvissä riita-asioissa ja viranomaismenettelyissä, jotka koskevat pääasiassa kauppaa ja kilpailua koskevaa lainsäädäntöä ja säädöksiä. TeliaSonera on osapuolena erityisesti useissa matkaviestinverkkojen ja kiinteiden verkkojen terminointimaksuja koskevilla riita-asioissa ja kilpailuviranomaisten suorittamissa laajakaistapalvelujen hinnoittelua koskevilla selvityksissä. Seuraavassa on lyhyesti kuvattu TeliaSoneran kannalta olennaisimmat vireillä olevat viranomaismenettelyt, oikeudenkäynnit tai välimiesmenettelyt.

Lattelekom SIA:n välimiesmenettelyn osapuolet esittivät vaatimuksensa toukuussa 2002. Tilts Communications A/S, TeliaSoneran kokonaan omistama tanskalainen tytäryhtiö, vaatii Latvian tasavallalta noin 152 milj. euroa korvauksena tulomenetyksistä, jotka aiheutuvat Latvian tasavallan päätöksestä lyhentää Lattelekomille vuonna 1994 myönnettyä 20 vuoden yksinoikeutta sekä siitä, että Latvian tasavalta ei ole taannut televiestintämaksuihin sovitun tasoisia tarkistuksia. Latvian tasavalta on määritellyt omiksi vastaavaatimuksiin noin 1 040 milj. euroa. Latvian tasavalta perustelee vaatimuksiaan väitteillä, että Tilts ei ole digitalisoinut Latvian kiinteää verkkoa ja on tietyiltä muiltakin osin rikkinut sopimusvelvoitteitaan. Osapuolet ovat sopineet asiasta 3.3.2004 ja luopuneet kaikista aiemmista vaateistaan. TeliaSonera omistaa Lattelekomista tällä hetkellä 49 prosenttia.

Marraskuussa 2002 TeliaSoneran tytäryhtiö TeliaSonera Finland Oyj (aikaisemmin Sonera Oyj) sai haasteen Broadband Mobile ASA:n konkurssipesältä, joka vaatii Broadband Mobilen osakkeenomistajilta yhteensä 332 milj. Norjan kruunua korkoineen. TeliaSoneran omistusosuus Broadband Mobilissa oli 50 prosenttia. Joulukuussa 2002 TeliaSonera jätti vastineensa haasteeseen norjalaiseen alioikeuteen. Jutun suullisen oikeuskäsittelyn odotetaan alkavan vasta vuoden 2004 lopussa.

Ruotsin Posti- ja telehallitus (PTS) on hyväksynyt Tele2:n vaateen, jonka mukaan TeliaSoneran pitää maksaa Tele2:lle korvauksia kaikista Tele2:n matkaviestinverkkoon siirtämästään matkaviestinliikenteestä. Lisäksi PTS määräsi, että TeliaSonera on puolestaan oikeutettu saamaan korvauksia Tele2:lta ja muilta ruotsalaisilta operaattoreilta, jotka ovat siirtäneet matkaviestinliikennettä TeliaSoneran verkkoon. Voitetuun jutun hallinto-oikeudessa Tele2 nosti kanteen ruotsalaisissa siviilituomioistuimissa vaatien korvauksia. TeliaSonera on myöhemmin maksanut Tele2:lle tietyjä summia kiistanalaisista matkaviestinliikenteen siirroista. TeliaSonera on hakenut muutosta

Ruotsin Posti- ja telehallituksen (PTS) päätökseen Ruotsin hovioikeudelta, jonka tekemän päätöksen mukaan TeliaSoneran pitää maksaa Tele2:lle korvauksia kaikista Tele2:n matkaviestinverkkoon siirtämästään matkaviestinliikenteestä. Hovioikeus palautti PTS:n tutkittavaksi yhdysliikenteen taksoja koskevan riita-asian ja TeliaSoneran maksamien korvausten alkamisajankohtaa koskevan riita-asian. TeliaSoneran pitää maksaa Tele2:lle ja muille Ruotsissa toimiville matkaviestinoperaattoreille samanlaisesta liikenteestä, jota TeliaSonera siirtää muiden Ruotsissa toimivien matkaviestinoperaattorien verkkoihin. TeliaSonera on siinä tapauksessa vuorostaan oikeutettu vaatimaan vastaavia summia muilta operaattoreilta. TeliaSoneran on kuitenkin otettava luottoriski.

33 Kassavirtalaskelman lisätiedot

Rahoituserät

Seuraavassa esitetään kunkin vuoden korkotuotot ja korkokulut:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Saadut korot	1 060	1 054	1 558
Maksetut korot	-1 622	-1 772	-2 060
Netto	-562	-718	-502

Tuloverot

Vuosina 2003, 2002 ja 2001 maksettiin tuloveroja yhteensä 1 308, 122 ja 631 milj. Ruotsin kruunua.

Hankinnat ja myynnit

TeliaSonera-konsernin rakenne muuttuu jatkuvasti. Siihen vaikuttavat tytäryhtiöiden, liiketoimintojen sekä osakkuusyhtiöiden hankinnat ja myynnit samoin kuin investoinnit konsernin ulkopuolisiin yhtiöihin. Tytäryhtiöhankinnoissa konsernille siirtyneiden varojen ja velkojen markkina-arvo sekä investointien kokonaiskassavirta jakautui seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Aineettomat hyödykkeet	1 735	35 621	448
Aineelliset hyödykkeet	577	13 532	1 291
Sijoitukset, myyntisaamiset, vaihto-omaisuus jne.	1 316	42 241	87
Rahat ja pankkisaamiset	223	900	1
Vähemmistöosuus	1 400	-2 179	-
Varaukset	-237	-4 250	-106
Pitkäaikainen vieras pääoma	-856	-19 711	-698
Lyhytaikainen vieras pääoma	232	-9 627	-427
Maksettu kauppahinta	4 390	56 527	596
Vähennettynä vastasuorituksena toteutettulla osakeannilla	-2 051	-56 527	-
Vähennettynä hankittujen konserniyhtiöiden kassavaroilla	-223	-900	-1
Hankittujen konserniyhtiöiden nettokassavirta	2 116	-900	595
Muiden investointien hankintahinta	72	537	1 646
Investointien kassavirta yhteensä	2 188	-363	2 241

Tytäryhtiömyynneissä konsernilta pois siirtyneiden varojen ja velkojen markkina-arvo sekä myyntien kokonaiskassavirta jakautui seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Aineettomat hyödykkeet	2 067	-	2 028
Aineelliset hyödykkeet	1 154	2	898
Sijoitukset, myyntisaamiset, vaihto-omaisuus jne.	509	3	2 870
Rahat ja pankkisaamiset	82	32	582
Varaukset	-108	-0	-994
Pitkäaikainen vieras pääoma	-229	-	-1 740
Lyhytaikainen vieras pääoma	-806	-19	-2 416
Saatu kauppahinta	2 669	18	1 228
Vähennettynä myytyjen tytäryhtiöiden kassavaroilla	-82	-32	-582
Konsernista poistuneet velat	375	1	1 115
Myytyjen konserniyhtiöiden nettokassavirta	2 962	-13	1 761
Muiden myyntien kassavirta	940	1 284	13 870
Myyntien kassavirta yhteensä	3 902	1 271	15 631

Ei-kassavirtavaikutteiset erät

Sonera

Soneraan yhdistyminen saatettiin päätökseen pääosin osakevaihdoilla (katso liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa").

Ajoneuvot

TeliaSonera vuokraa ajoneuvoja rahoitusleasingillä pääasiassa GE Capitalilta. Tilikauden aikaiset hankinnat aiheuttivat 47 milj. kruunun arvoisen ei-kassavirtavaikutteisen investoinnin.

Infrastruktuurin/kapasiteetin vaihtosopimukset

Kansainvälisessä verkkokapasiteettitoiminnassa tehdään infrastruktuuria ja kapasiteettia koskevia vaihtosopimuksia muiden verkkokapasiteettitoimintaa harjoittavien yhtiöiden kanssa. Ennen kuin kaikki sopimuksen sisältämät toimitukset on tehty, voi tehtyjen toimitusten arvo erota saatujen toimitusten arvosta. 31.12.2003 ei ollut voimassa sellaisia epätasapainossa olevia sopimuksia, joista olisi tämän takia kirjattu tuottoja tai kuluja.

AUCS

157 milj. kruunun saatavat hollantilaiselta AUCS Communications Services v.o.f. -osakkuusyhtiöltä muunnettiin yhtiön osakepääomaksi vuoden aikana.

Rahat ja pankkisaamiset

Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät lyhytaikaiset sijoitukset yhdessä rahojen ja pankkisaamisten kanssa muodostavat kassavarat seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Lyhytaikaiset sijoitukset (< 3 kuukautta)	8 380	2 634	7 405
Rahat ja pankkisaamiset	3 689	2 831	1 518
Kassavarat	12 069	5 465	8 923

Muut kassavirtalaskelman lisätiedot

Kassavirta ennen rahoitusta ja ei-kassavirtaperusteiset erät sekä uudelleenjärjestelyohjelmien kassavirtaperusteiset ja ei-kassavirtaperusteiset erät on seuraavassa esitetty toimialoittein:

Liiketoiminta-alue	Tammikuu–joulukuu 2003		
	Kassavirta ennen rahoitusta (MSEK)	Ei-kassavirtavaikutteiset erät (ks. edellä)	Uudelleenjärjestelyohjelmat (ks. liitetieto 37)
TeliaSonera Sweden	12 950	Ajoneuvot	Henkilöstövähennykset Ruotsissa, Suomessa ja Liettuassa
TeliaSonera Finland	3 844	Sonera	Henkilöstövähennykset Ruotsissa, Suomessa ja Liettuassa
TeliaSonera Norway, Denmark and Baltic Countries	1 158		Henkilöstövähennykset Ruotsissa, Suomessa ja Liettuassa
TeliaSonera International	-1 588	Infrastruktuurin/kapasiteetin vaihtosopimukset, ajoneuvot	Synergiaetujen toteuttaminen International Carrierissa
Holding ja Corporate	6 636	AUCS, ajoneuvot	
Yhteensä	23 000		

Investoinnit käyttöomaisuuslajeittain, muutokset korollisissa veloissa (netto) sekä muutokset sijoitetussa pääomassa ja käyttöpääomassa viimeisen kahdeksan vuoden aikana on esitetty alla.

Investoinnit hyödykeryhmittäin	Tammikuu–joulukuu							
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
MSEK	9 373	14 345	17 713	16 580	7 701	7 663	9 637	8 304
Käyttöomaisuusinvestoinnit	850	5 119	1 316	509	373	248	233	317
Muut aineettomat hyödykkeet	196	237	269	552	53	370	1 478	477
Kiinteistösijoitukset	8 327	8 989	16 128	15 519	7 275	7 045	7 926	7 510
Koneet ja kalusto	2 961	4 527	7 022	4 115	3 364	2 158	3 023	3 367
Kiinteät verkot	2 884	2 336	2 124	1 411	1 166	1 273	1 360	1 188
Matkaviestinverkot	2 482	2 126	6 982	9 993	2 745	3 614	3 543	2 955
Muut koneet ja laitteet	2 745	40 093	3 022	31 162	4 444	4 075	1 227	2 704
Yritysostot	2 413	30 929	448	22 893	335	223	50	740
Liikearvo ja käyvän arvon oikaisut	332	9 164	2 574	8 269	4 109	3 852	1 177	1 964
Osakkeet ja osuudet	12 118	54 438	20 735	47 742	12 145	11 738	10 864	11 008
Yhteensä (Liitetiedot 34, 35)								

Investoinnit on jaettu liiketoiminta-aluekohtaisesti liitetiedoissa "Tulosityksikkökohtainen jako" ja "Tuotealuekohtainen jako".

Muutos korollisissa veloissa, netto	31.12.								
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	
MSEK	25 034	10 661	20 235	7 527	6 767	14 609	13 534	12 065	
Avaava tase	-6 257	6 931	4 317	11 753	2 632	-591	2 658	2 404	
Lisäys (+)/vähennys (-) pitkäaikaisissa lainoissa	-7 921	8 677	-9 235	6 232	-128	-669	2 318	2 920	
Lisäys (+)/vähennys (-) lyhytaikaisissa lainoissa	-4 832	3 776	-7 424	1 086	-1 062	315	-345	586	
Lisäys (-)/vähennys (+) lyhytaikaisissa sijoituksissa	-858	-1 313	-166	-839	-32	561	-87	-371	
Lisäys (-)/vähennys (+) rahoissa ja pankkisaamisissa	-19 868	18 071	-12 508	18 232	1 410	-384	4 544	5 539	
Muutos korollisessa nettovelassa	3 383	-1 564	4 101	-5 803	-2 163	-2 258	-298	-426	
Lisäys (-)/vähennys (+) korollisissa saatavissa	-16 485	16 507	-8 407	12 429	-753	-2 642	4 246	5 113	
Muutos lainoissa, netto	298	-2 134	-1 167	279	1 513	-5 200	-3 171	-3 644	
Lisäys (+)/vähennys (-) eläkevarauksissa	-16 187	14 373	-9 574	12 708	760	-7 842	1 075	1 469	
Muutos korollisissa veloissa, netto	8 847	25 034	10 661	20 235	7 527	6 767	14 609	13 534	
Päättävä tase									

Sijoitettu pääoma ja liikepääoma	31.12.							
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
MSEK								
Käyttöomaisuus	153 042	172 812	94 914	91 340	53 487	49 198	49 471	47 399
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	37 018	33 844	33 277	31 375	23 117	18 080	16 439	15 116
<i>Korottomat velat</i>	-28 375	-29 569	-25 871	-21 014	-16 956	-16 436	-13 042	-13 901
<i>Korottomat varaukset</i>	-14 775	-18 182	-10 749	-7 826	-7 242	-6 002	-5 329	-4 042
Koroton rahoitus	-43 150	-47 751	-36 620	-28 840	-24 198	-22 438	-18 371	-17 943
Osinko (vuodelta 2003 hallituksen ehdotus)	-4 675	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152
Sijoitettu pääoma yhteensä	142 235	157 035	90 971	92 374	50 936	43 440	46 329	43 420
Oma pääoma	112 393	108 829	59 885	55 988	32 893	29 344	25 487	24 413
Vähennetään osingonjako (vuodelta 2003 hallituksen esitys)	-4 675	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152
Vähemmistön osuus	3 441	5 120	204	320	210	210	306	218
<i>Pitkäaikaiset korolliset velat</i>	25 867	32 124	25 193	20 876	9 123	6 491	7 082	4 424
<i>Lyhytaikaiset korolliset velat</i>	4 687	12 608	3 931	13 166	6 934	7 062	7 731	5 413
<i>Eläkevaraukset</i>	522	224	2 358	3 525	3 246	1 733	6 933	10 104
Ulkoisen rahoitus	31 076	44 956	31 482	37 567	19 303	15 286	21 746	19 941
Rahoitus yhteensä	142 235	157 035	90 971	92 374	50 936	43 440	46 329	43 420
Muut korolliset sijoitukset	-6 112	-8 419	-7 510	-4 968	-5 563	-5 561	-4 401	-4 058
Korolliset saamiset	-16 117	-11 503	-13 311	-12 364	-6 213	-2 958	-2 736	-2 349
Liikepääoma (Liitetiedot 34, 35)	120 006	137 113	70 150	75 042	39 160	34 921	39 192	37 013

34 Tuloyksikkökohtainen jako

1.1.2003 alkaen konsernin toimintaa johdetaan ja toiminnan raportointi tapahtuu pääasiassa tuloyksikkökohtaisesti. Maantieteellisten tuloyksiköiden yhdistelyssä käytetyt periaatteet ovat samat kuin konsernitilinpäätöksessä. Tuloyksiköiden väliset liiketapahtumat perustuvat vastaaviin ehtoihin kuin muiden asiakkaiden kanssa. Organisaatiossa tapahtui pienehköjä muutoksia vuoden 2003 aikana, jolloin toimintoja siirrettiin olemassa olevien tuloyksiköiden välillä. Vertailuvuosien tiedot on muunnettu vastaamaan konsernin nykyistä johtamis- ja raportointijakoa.

Tuloyksiköt Sweden, Finland, Norway, Denmark and Baltic Countries (NDB, raportoidaan alueittain/maittain) ja International vastaavat asiakasyhteyksistä, toimintoista ja taloudellisista tuloksista maantieteellisellä alueellaan. Tuloyksiköt käyttävät kaikkia TeliaSoneran operatiivisia resursseja, ja kaikkia toimintasuunnitelmia hallitaan tuloyksiköissä. Tuloyksikkö Internationalin maantieteellinen alue kattaa Euraasian, Venäjän ja Turkin sekä vastaa lisäksi kansainvälisestä verkkokapasiteettitoiminnasta.

Tuloyksikkö NDB:n Tanskan toimintoihin liittyvien varojen tasearvoa alennettiin

3 033 milj. kruunua ja kyseiset varat romutettiin vuonna 2002 (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut"). Tuloyksikkö Internationaliin kuuluvan aikaisemman liiketoiminta-alueen Telia International Carrierin tasearvoa alennettiin 6 131 ja 3 027 milj. kruunua vuosina 2002 ja 2001 (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut").

TeliaSonera Holding vastaa konsernin strategisten tai ydinliiketoimintojen ulkopuolisista toiminnoista. TeliaSonera Holdingin toiminnoista luovutaan asteittain myymällä ne joko kokonaan tai osittain. Corporate koostuu hallintohenkilöstöstä ja vastaa konsernitason hankkeista (ohjelmista). Tuloyksikölle kirjataan myös tuloyksiköiden välisen konsernin sisäisten erien eliminoinnit ja muita vastaavia erä.

Liiketoiminta-alueiden valvonnan ja raportoinnin pääasiallisia tunnuslukuja ovat liikevaihdon ja liiketuloksen lisäksi käyttökate ennen kertaluonteisia erä ja käyttö-pääoma (ks. liitetieto "Määritelmät" ja liitetieto "Käyttökate ennen kertaluonteisia erä ja sen suhde liiketulokseen"). Liiketuloksen jälkeisiä tuloslaskelmaerä ei raportoida tuloyksiköittäin.

1.1.–31.12.2003 tai 31.12.2003

MSEK	Baltian							International					Konserni
	Ruotsi	Suomi	Norja	Tanska	maat	Euraasia	Venäjä	Turkki	Carrier	Holding	Corporate		
Liikevaihto	42 364	17 697	6 081	3 278	5 881	2 742	–	5	4 892	2 940	-3 455	82 425	
Ulkoisen liikevaihto	41 385	17 324	6 011	3 188	5 823	2 740	–	–	3 589	2 443	-78	82 425	
Käyttökate ennen kertaluonteisia erä	17 637	6 738	2 499	70	2 846	1 490	–	1	144	205	-930	30 700	
Kertaluonteiset erät	-341	-71	0	0	-50	0	–	–	93	1 703	1	1 335	
Käyttökate	17 296	6 667	2 499	70	2 796	1 490	0	1	237	1 908	-929	32 035	
Poistot ja arvonalennukset	-6 481	-4 757	-2 076	-619	-2 181	-601	–	–	-496	-526	30	-17 707	
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-6	70	0	-12	379	0	509	618	0	-1 176	–	382	
Liiketulos	10 809	1 980	423	-561	994	889	509	619	-259	206	-899	14 710	
Liikepääoma	20 638	44 023	22 852	2 368	12 789	3 924	2 890	12 208	714	-655	-1 745	120 006	
josta liiketoiminta-alueen varat	34 211	47 875	24 131	4 178	13 366	4 441	2 899	12 208	7 040	3 258	14 223	167 830	
josta liiketoiminta-alueen velat	-13 573	-3 852	-1 279	-1 810	-577	-517	-9	0	-6 326	-3 913	-15 968	-47 824	
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	492	45	0	2	2 999	0	3 028	12 208	0	1 626	1	20 401	
Investoinnit	3 103	4 506	861	391	1 401	1 077	0	0	239	481	59	12 118	
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	3 103	2 635	861	391	797	1 027	0	0	239	263	57	9 373	
Henkilöstön lukumäärä	10 712	6 661	722	1 030	4 741	1 024	1	3	555	947	298	26 694	
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	10 254	5 984	718	1 014	5 011	962	1	3	658	1 320	263	26 188	

1.1.–31.12.2002 tai 31.12.2002 (oikaistu vastaamaan uutta liiketoimintaorganisaatiota)

MSEK	Ruotsi	Suomi	Norja	Tanska	Baltian maat			International			Konserni	
					Euraasia	Venäjä	Turkki	Carrier	Holding	Corporate		
Liikevaihto	43 562	1 461	5 537	2 783	578	211	2	–	5 306	3 382	–3 339	59 483
Ulkoinen liikevaihto	41 683	1 443	5 482	2 593	576	211	0	–	4 331	3 156	8	59 483
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	15 896	502	2 129	–1 309	207	118	0	–	–1 285	–100	–466	15 692
Kertaluonteiset erät	–919	–136	4	–540	–	3	0	–	–4 818	123	12	–6 271
Käyttökate	14 977	366	2 133	–1 849	207	121	0	0	–6 103	23	–454	9 421
Poistot ja arvonalennukset	–6 938	–405	–2 170	–3 911	–196	–33	0	–	–5 957	–1 232	–2	–20 844
Tuotot osakkuusyhtiöistä	–4	–31	–	–4	218	–	51	115	–	183	–	528
Liiketulos	8 035	–70	–37	–5 764	229	88	51	115	–12 060	–1 026	–456	–10 895
Liikepääoma	24 938	44 559	27 799	2 315	14 844	4 070	3 143	12 174	–459	2 660	1 070	137 113
josta liiketoiminta-alueen varat	35 756	49 826	29 197	4 774	15 373	4 659	3 155	12 174	8 346	8 101	15 378	186 739
josta liiketoiminta-alueen velat	–10 818	–5 267	–1 398	–2 459	–529	–589	–12	0	–8 805	–5 441	–14 308	–49 626
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	498	106	–	3	3 456	–	3 152	12 174	–	3 638	–	23 027
Investoinnit	4 919	30 741	1 100	957	4 224	75	1 531	8 891	1 032	950	18	54 438
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	4 655	5 265	1 094	953	693	74	–	0	1 032	561	18	14 345
Henkilöstön lukumäärä	11 261	6 235	734	1 105	5 691	879	1	3	914	2 123	227	29 173
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	11 268	601	724	1 202	519	30	2	0	769	1 935	227	17 277

1.1.–31.12.2001 tai 31.12.2001 (oikaistu vastaamaan uutta liiketoimintaorganisaatiota)

MSEK	Ruotsi	Suomi	Norja	Tanska	Baltian maat			International			Konserni	
					Euraasia	Venäjä	Turkki	Carrier	Holding	Corporate		
Liikevaihto	44 691	–	4 316	2 567	40	–	4	–	4 742	11 265	–10 429	57 196
Ulkoinen liikevaihto	41 835	–	4 287	2 240	35	–	0	–	3 630	5 170	–1	57 196
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	15 478	–	1 381	–677	5	–	2	–	–1 573	–1 046	–655	12 915
Kertaluonteiset erät	287	–	–	1	–	–	–	–	–	12	84	384
Käyttökate	15 765	–	1 381	–676	5	–	2	0	–1 573	–1 034	–571	13 299
Poistot ja arvonalennukset	–6 579	–	–1 769	–658	–7	–	0	–	–3 582	–1 378	–2	–13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä	–5	–	–	1	195	–	153	–	0	5 785	7	6 136
Liiketulos	9 181	–	–388	–1 333	193	–	155	–	–5 155	3 373	–566	5 460
Liikepääoma	29 180	–	26 950	6 052	3 784	–	1 463	–	8 614	1 197	–7 090	70 150
josta liiketoiminta-alueen varat	40 349	–	28 076	8 739	3 793	–	1 463	–	14 728	9 971	251	107 370
josta liiketoiminta-alueen velat	–11 169	–	–1 126	–2 687	–9	–	0	–	–6 114	–8 774	–7 341	–37 220
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	249	–	–	2	3 746	–	1 459	–	0	4 471	0	9 927
Investoinnit	8 762	–	1 057	3 063	19	–	353	–	5 018	2 462	1	20 735
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	7 606	–	1 044	2 698	19	–	–	–	5 018	1 328	0	17 713
Henkilöstön lukumäärä	11 915	–	712	1 259	35	–	2	–	742	2 267	217	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	11 802	–	658	1 113	35	–	2	–	636	10 460	273	24 979

35 Tuotealuekohtainen jako

Konsernin toiminnan raportointi tapahtuu toisijaisesti tuotealueittain. Tuotealuekohtaisten tietojen yhdistelyssä käytetyt periaatteet ovat samat kuin konsernitilinpäätöksessä. Kiinteän verkon palveluihin kuuluvat myös Internet- ja datapalvelut sekä laite-

myynti. Kohta Muut koostuu muista kuin ydinliiketoiminnoista ja hallinto henkilöstöstä sekä konsernitason hankkeista (ohjelmista). Tähän kohtaan kirjataan myös tulosyksiköiden välisten konsernin sisäisten erien eliminoinnit ja muita vastaavia eräiä.

MSEK	Tammikuu-joulukuu tai 31.12.,											
	2003			2002 (muutettu takautuvasti)				2001 (muutettu takautuvasti)				
	Matka- viestintä	Kiinteän verkon palvelut	Muut	Konserni	Matka- viestintä	Kiinteän verkon palvelut	Muut	Konserni	Matka- viestintä	Kiinteän verkon palvelut	Muut	Konserni
Ulkoinen liikevaihto	35 889	44 114	2 422	82 425	18 333	37 946	3 204	59 483	14 969	37 023	5 204	57 196
Poistot ja arvonalennukset	-7 385	-9 810	-512	-17 707	-4 026	-15 571	-1 247	-20 844	-3 037	-9 551	-1 387	-13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä	1 265	297	-1 180	382	433	-88	183	528	373	-29	5 792	6 136
Liiketulos	10 287	5 195	-772	14 710	3 932	-13 349	-1 478	-10 895	3 096	-445	2 809	5 460
Liikepääoma	85 723	36 664	-2 381	120 006	89 305	44 047	3 761	137 113	35 388	40 601	-5 839	70 150
josta liiketoiminta- alueen varat	95 618	54 717	17 495	167 830	99 028	64 195	23 516	186 739	40 716	56 384	10 270	107 370
josta liiketoiminta- alueen velat	-9 895	-18 053	-19 876	-47 824	-9 723	-20 148	-19 755	-49 626	-5 328	-15 783	-16 109	-37 220
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	16 989	1 785	1 627	20 401	17 486	1 903	3 638	23 027	2 758	2 698	4 471	9 927
Investoinnit	4 202	7 372	444	12 118	38 381	15 081	976	54 438	4 547	13 706	2 482	20 735
joista käyttöömaisuus- investoinnit	4 152	4 896	325	9 373	6 418	7 340	587	14 345	3 908	12 458	1 347	17 713
Henkilöstön lukumäärä	4 987	20 406	1 301	26 694	8 795	17 996	2 382	29 173	2 448	12 182	2 519	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä	4 854	19 629	1 705	26 188	3 453	11 630	2 194	17 277	2 541	11 670	10 768	24 979

36 Henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä, palkat ja henkilösivukulut

Vuoden 2003 aikana yritysmuutokset johtivat henkilöstön määrän laskuun 1 173 työntekijällä ja tehostamistoimenpiteet vastaavasti 2 029 työntekijällä. Henkilöstön määrä väheni vuoden aikana yhteensä 3 202 työntekijällä. Samaan aikaan Auria-konsernin osto kasvatti henkilöstön määrää 723 työntekijällä. Henkilöstön nettomäärä vuonna 2003 laski 2 479 työntekijällä. Henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 26 694 (29 173).

Henkilöstön lukumäärän liiketoiminta-aluejako on esitetty liitetiedossa "Tulos-

yksikkökohtainen jako". Tulosyksikkö Swedenin henkilöstömäärä laski 549 työntekijällä. Tulosyksikkö Finlandin henkilöstön määrä kasvoi 426 työntekijällä. Muissa tulosyksiköissä henkilöstön kokonaismäärä laski 2 356 työntekijällä, joista Baltian maiden osuus oli 950 ja TeliaSonera Holdingin 1 176.

Jos liiketoimintojen ostojen ja myyntien vaikutus eliminoidaan, henkilökunnan lukumäärä väheni 2 029 työntekijällä.

Seuraavassa esitetään kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä:

Maa	Tammikuu-joulukuu					
	2003		2002		2001	
	Yhteensä	josta miehiä	Yhteensä	josta miehiä	Yhteensä	josta miehiä
Ruotsi	11 321	6 211	12 593	6 679	20 922	13 111
Suomi	6 408	4 103	1 142	647	775	443
Norja	738	496	746	499	736	478
Tanska	1 048	679	1 251	838	1 369	883
Liettua	4 386	2 459	445	265	40	33
Latvia	632	377	143	94	77	47
Viro	48	39	3	2	-	-
Kazakstan	300	123	9	5	-	-
Azerbaidžan	351	177	11	6	-	-
Georgia	154	79	5	3	-	-
Moldova	149	68	5	3	-	-
Venäjä	89	53	75	53	72	51
Iso-Britannia	96	55	170	104	211	128
Saksa	66	48	68	55	73	56
Yhdysvallat	53	39	81	68	134	95
Sri Lanka	198	160	383	313	382	315
Muu maailma	151	86	147	97	188	143
Yhteensä	26 188	15 252	17 277	9 731	24 979	15 783

Ruotsissa liiketoiminta kattoi lähes koko maan ja ulkomaan toiminnot kattoivat 28, 30 ja 28 maata vuosina 2003, 2002 ja 2001.

Konsernin yllimpään johtoon kuului miehiä ja naisia seuraavan taulukon mukaisesti.

Yllimpään johtoon kuuluvat hallituksen varsinaiset jäsenet ja toimitusjohtajat sekä johtoryhmän jäsenet konsernitason, tulosyksiköissä ja yritystasolla.

Lukumäärä	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Hallitus	Muu ylin johto	Hallitus	Muu ylin johto	Hallitus	Muu ylin johto
Naisia	50	34	39	34	44	23
Miehiä	224	124	217	115	217	107

Vuosien 2001 ja 2002 tiedot koskevat konserniin 31.12.2003 kuuluneita yrityksiä.

Seuraavassa on esitetty konsernin Ruotsin yksikön sairauspoissaolojen määrä suhteessa työtunteihin pois lukien matka- ja loma-ajat.

%	2003	
	Heinäkuu–joulukuu	Tammikuu–joulukuu
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä	6,6	6,3
Sairauspoissaolot vähintään 60 peräkkäiseltä päivältä	4,5	4,2
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, miehet	3,5	3,3
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, naiset	10,2	9,7
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, alle 30-vuotiaat työntekijät	5,8	5,6
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, 30–49 –vuotiaat työntekijät	5,8	5,5
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, yli 49-vuotiaat työntekijät	7,8	7,4

Palkat ja palkkiot ja niihin liittyvät henkilösivukulut olivat seuraavat:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Palkat ja palkkiot	8 460	6 732	8 852
Henkilösivukulut			
Sosiaaliturvamaksut	1 950	1 804	2 614
Eläkekulut	1 220	934	555
Sopimukseen perustuvat varhaiseläkkeet	186	37	58
Yhteensä	3 356	2 775	3 227
Yhteensä	11 816	9 507	12 079

Hallitusten ja toimitusjohtajien eläkekulut TeliaSonera-konsernissa olivat yhteensä 23, 39 ja 43 milj. kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001. Eläkekuluja ei kirjattu ulkopuolisten TeliaSonera AB:n hallituksen jäsenten osalta.

Palkat ja palkkiot jaoteltuna hallitusten ja toimitusjohtajien sekä muun henkilöstön välillä on esitetty seuraavassa. Muuttuvat palkanosat perustuivat viime vuoden tulokseen.

MSEK	Tammikuu–joulukuu					
	2003		2002		2001	
Maa	Hallitukset ja toimitusjohtajat (muuttuvien palkanosien osuus)	Muu henkilöstö	Hallitukset ja toimitusjohtajat (muuttuvien palkanosien osuus)	Muu henkilöstö	Hallitukset ja toimitusjohtajat (muuttuvien palkanosien osuus)	Muu henkilöstö
Ruotsi	40 (10)	4 576	76 (19)	4 766	68 (9)	7 010
Suomi	31 (11)	2 125	9 (3)	379	3 (1)	251
Norja	3 (1)	417	7 (2)	456	6 (1)	383
Tanska	4 (1)	437	9 (1)	591	14 (1)	621
Liettua	11 (2)	329	1 (0)	38	0 (0)	5
Latvia	2 (0)	98	0 (0)	20	0 (0)	10
Viro	0 (0)	6	0 (0)	0	–	–
Kazakstan	1 (0)	19	0 (0)	2	–	–
Azerbaidžan	1 (0)	37	0 (0)	3	–	–
Georgia	0 (0)	7	0 (0)	0	–	–
Moldova	1 (0)	7	0 (0)	0	–	–
Venäjä	0 (0)	17	0 (0)	11	1 (0)	6
Iso-Britannia	3 (0)	96	3 (1)	113	4 (1)	118
Saksa	2 (0)	8	0 (0)	43	4 (0)	44
Yhdysvallat	2 (0)	49	7 (1)	80	13 (0)	131
Sri Lanka	1 (0)	11	0 (0)	28	2 (0)	27
Muu maailma	6 (0)	113	6 (0)	84	6 (1)	125
Yhteensä	108 (25)	8 352	118 (27)	6 614	121 (14)	8 731

Yritysjohdon palkat ja palkkiot

Periaatteet

Yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti hallituksen puheenjohtajalle maksetaan vuosittain 750 000 kruunun palkkio, varapuheenjohtajalle 550 000 kruunun ja hallituksen jäsenille kullekin 400 000 kruunun vuotuinen palkkio. Hallituksen jäsenille ei makseta erikseen valiokuntatyöskentelystä. Henkilöstön edustajina valituille hallituksen jäsenille ei makseta palkkiota.

Toimitusjohtajan ja muun yritysjohdon palkat koostuvat peruspalkasta, tietyistä veronalaisista eduista, muuttuvasta palkanosasta ja eläke-etuuksista. Muu yritysjohdon on saanut henkilöstölle suunnattavia optioita samoilla ehdoilla, joita sovelletaan

muihinkin työntekijöihin. "Muu yritysjohdon" tarkoittaa niitä seitsemää johtajaa, jotka yhdessä toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan kanssa muodostivat TeliaSonera-konsernin johtoryhmän 31.12.2003.

Toimitusjohtajalle ja varatoimitusjohtajalle maksettava muuttuva palkanosa voi olla korkeintaan 50 prosenttia peruspalkasta. Muulle yritysjohdolle maksettava muuttuva palkanosa voi olla korkeintaan 35 prosenttia peruspalkasta. Muuttuva palkanosa perustuu konsernin ja oman vastuualueen taloudelliseen tulokseen sekä yksilöllisiin tulostavoitteisiin.

Toimitusjohtajalle, varatoimitusjohtajalle ja muulle yritysjohdolle maksettava palkkio maksetaan osana kunkin yksilöllistä palkkapakettia.

Palkat, palkkiot ja muut edut vuoden aikana

SEK	Peruspalkka/hallituksen jäsenten palkkiot	Muuttuva palkanosa	Muut edut	Eläkemaksut	Rahoitus-instrumentit	Muut palkkiot	Yhteensä
Hallituksen puheenjohtaja	629 879	–	–	–	–	–	629 879
Toimitusjohtaja	6 067 200	3 000 000	656 083	3 585 701	–	–	13 308 984
Varatoimitusjohtaja	5 226 356	1 294 659	–	2 390 501	–	–	8 911 516
Muu yritysjohdon (seitsemän henkilöä)	19 012 085	4 918 672	4 039 823	8 662 552	–	–	36 633 132
Yhteensä	30 935 520	9 213 331	4 695 906	14 638 754	–	–	59 483 511

Taulukkoa koskevia huomautuksia:

- Toimitusjohtajan peruspalkka vuonna 2004 on 6 240 000 kruunua (+4 prosenttia) ja muun yritysjohton 19 265 000 kruunua (+1,76 prosenttia). Varatoimitusjohtajan peruspalkka 1.1.2004 oli vasta-arvoltaan 5 094 449 kruunua.
- Muuttuva palkanosa tarkoittaa tilikauden tulokseen kirjattua kustannusta, joka maksetaan vuoden 2004 aikana. Toimitusjohtajalla muuttuva palkanosa vastasi 50 prosenttia peruspalkasta, varatoimitusjohtajalla 25 prosenttia ja muulla yritysjohdolla 17,5 – 35 prosenttia peruspalkasta. Vuoden 2003 aikana toimitusjohtajalle ei maksettu muuttuvaa palkanosaa vuoteen 2002 liittyen. Varatoimitusjohtajalle maksettiin vuoden 2003 aikana muuttuvaa palkanosaa vasta-arvoltaan 3 942 785 kruunua vuoden 2002 suorituksesta ja muulle yritysjohdolle 3 442 367 kruunua.
- Muut edut viittaavat lähinnä yhtiön autoetuun. Toimitusjohtajan osalta muut edut sisältävät myös hänen perheensä Ruotsiin muuton kustannusten korvauksen ja yhden muuhun yritysjohtoon kuuluvan henkilön osalta 3 554 832 kruunun korvauksen Ruotsin ulkopuolella kertyneestä eläke-edusta.
- Eläkekulut viittaavat pääosin etuuspohjaisiin eläkejärjestelyihin ja maksuihin, jotka vaikuttivat vuoden tulokseen. Alla on tarkempia tietoja eläke-ehdoista.

Osakeoptiot

Yhdistymisen yhteydessä varatoimitusjohtajalle ja kahdelle toiselle suomalaiselle konsernihoitajalle myönnettiin TeliaSoneran optioita heidän Soneran optioitaan vastaan, ja 31.12.2003 heidän hallussaan oli optioita seuraavasti:

Sarja	TeliaSoneran optioiden lukumäärä			
	Varatoimitusjohtaja	Muut johtajat (kaksi henkilöä)	Merkintähinta	Merkintäaika
2002/2005:A	255 000	117 500	71,62	1.6.2001–30.6.2005
2002/2008:A	–	75 000	347,38	2.11.2002–31.5.2008
2002/2008:B	–	75 000	347,38	2.5.2003–31.5.2008
2002/2008:C	–	150 000	347,38	2.5.2004–31.5.2008
2002/2010:A	100 000	41 667	49,09	2.11.2002–31.5.2010
2002/2010:B	100 000	41 667	49,09	2.5.2003–31.5.2010
2002/2010:C	200 000	83 334	49,09	2.5.2004–31.5.2010
2002/2010:D	40 000	40 000	33,64	2.11.2002–31.5.2010
2002/2010:E	40 000	40 000	33,64	2.5.2003–31.5.2010
2002/2010:F	80 000	80 000	33,64	2.5.2004–31.5.2010

TeliaSoneran hallitus päätti 10.2.2004 peruuttaa kaikki sarjojen 2002/2008:A, 2002/2008:B, 2002/2010:A, 2002/2010:B, 2002/2010:D ja 2002/2010:E optiot, koska tietyt toteutusehdot eivät olleet täyttyneet.

Kaksi vuonna 2001 palkattua ruotsalaista muuhun yritysjohtoon kuuluvaa henkilöä on kumpikin saanut vuoden 2001 optio-ohjelmassa 1 000 henkilöstöoptiota kukin samoilla ehdoilla, joita sovelletaan konsernin muuhun henkilöstöön. Optiot voi käyttää 31.5.2003 ja 31.5.2005 välisenä aikana. Toteutushinnaksi on määritetty 69 kruunua osaketta kohden.

Vuonna 2003 ei ollut muita optio-ohjelmia.

Eläkkeet

Toimitusjohtajan eläkeikä on 60 ikävuotta. Eläke-etuudet ikävuosien 60 ja 65 välillä ovat 70 prosenttia eläkepalkasta. 65 ikävuoden jälkeen eläkettä maksetaan ITP-ohjelman mukaisesti sekä lisäksi maksetaan lisäeläkettä siltä palkan osalta, joka ylittää 20 perusmäärää, jolloin kokonaiseläke vastaa 50 prosenttia eläkepalkasta. Eläkepalkka vastaa peruspalkkaa. Kaikki eläke-etuudet ovat kiistattomia eli eivät ole riippuvaisia työsuhteen kestosta.

Ruotsissa toimivan yritysjohton eläkeikä on 60–62 ikävuotta. Eläke-etuudet ikävuosien 60 (62) ja 65 välillä ovat 70 prosenttia eläkepalkasta lukuun ottamatta yhtä tapausta, jossa eläke-etuudet ovat 43 prosenttia eläkepalkasta. 65 ikävuoden jälkeen eläkettä maksetaan ITP-ohjelman mukaisesti sekä lisäksi maksetaan lisäeläkettä siltä palkan osalta, joka ylittää 20 perusmäärää, jolloin kokonaiseläke vastaa 32,5 prosenttia eläkepalkasta. Eläkepalkka koostuu palkan perusosasta ja muuttuvasta palkanosasta, jotka olivat tulleet konsernin palvelukseen 1.7.2002. Kyseisen päivämäärän jälkeen konsernin palvelukseen tulleiden eläkepalkka vastaa peruspalkkaa. Kaikki eläke-etuudet ovat kiistattomia eli eivät ole riippuvaisia työsuhteen kestosta.

Suomesta käsin toimivien konsernin varatoimitusjohtajan ja erään toisen johtajan eläkeikä on 60 ikävuotta. Eläke-etuudet ikävuosien 60 ja 65 välillä ovat 60 prosenttia eläkepalkasta, muuttuva palkka mukaan lukien. Eläke-etuudet 65 ikävuoden jälkeen määräytyvät TEL-eläkesäännösten mukaan.

Irtisanomiskorvaus

Yhtiön ja toimitusjohtajan välisessä sopimuksessa edellytetään, että molemmat osapuolet noudattavat puolen vuoden irtisanomisaikaa. Jos yhtiö irtisanoo toimitusjohtajan, toimitusjohtaja on oikeutettu saamaan irtisanomiskorvauksena kiinteää kuukausi-

palkkaansa vastaavan korvauksen 24 kuukauden ajalta. Muut tulot vähennetään irtisanomiskorvauksen määrästä. Jos toimitusjohtaja irtisanoutuu itse, hän ei ole oikeutettu irtisanomiskorvaukseen.

Yhtiön ja varatoimitusjohtajan välisessä sopimuksessa edellytetään kuuden kuukauden irtisanomisaikaa kummankin osapuolen puolelta. Jos yhtiö irtisanoo varatoimitusjohtajan, tämä on oikeutettu saamaan 18 kuukauden palkkaa vastaavan irtisanomiskorvauksen. Jos varatoimitusjohtaja irtisanoutuu itse, hän ei ole oikeutettu irtisanomiskorvaukseen.

Yhtiön ja muun ylimmän johdon välisessä sopimuksessa edellytetään kuuden kuukauden irtisanomisaikaa työntekijän puolelta ja 12 kuukauden irtisanomisaikaa yhtiön puolelta. Jos yhtiö irtisanoo muuhun ylimpään johtoon kuuluvan henkilön, on tämä oikeutettu saamaan irtisanomiskorvauksena kiinteää kuukausipalkkaansa vastaavan korvauksen 12 kuukauden ajalta. Muut tulot vähennetään irtisanomisaajan palkasta ja irtisanomiskorvauksen määrästä. Jos muuhun ylimpään johtoon kuuluva johtaja irtisanoutuu itse, hän ei ole oikeutettu irtisanomiskorvaukseen.

Suunnittelu- ja päätöksentekoprosessi

Toimitusjohtajalle tilikaudelta 2003 maksettavasta palkasta ja palkkiosta teki päätöksen hallitus palkitsemisvaliokunnan suosituksen pohjalta.

Muun ylimmän johdon palkasta ja palkkioista päättää toimitusjohtaja yhteistyössä palkitsemisvaliokunnan kanssa.

Osakesidonnainen palkkaus

Yleistä

TeliaSonera AB:n yhtiökokouksissa on hyväksytty useita optio-ohjelmia. Voimassa olevien IFRS/IAS-säännösten mukaisesti TeliaSonera ei kirjaa kuluja näistä optio-ohjelmista. Seuraavassa annetaan tietoja näistä optio-ohjelmista samoin kuin pro forma -tietoja nettotuloksesta ja tuloksesta per osake. Pro forma -tietojen laskennassa TeliaSonera on arvostanut osakeoptionsa käypään arvoon.

Seuraavassa on yhteenveto ulkona olevista optio-oikeuksista 31.12.2003 toteutushinnan mukaan: Vuoden viimeisenä kaupantekopäivänä 30.12.2003 TeliaSoneran osakkeen viimeinen kaupantekokurssi Tukholman pörssissä oli 37,60 kruunua.

Toteutushinta SEK	Ulkona olevat		Joista toteutettavissa	
	Optio-oikeuksien lukumäärä	Sopimus-aika (vuotta)	Optio-oikeuksien lukumäärä	Sopimus-aika (vuotta)
33,64	2 246 000	6,42	–	–
49,09	3 429 236	6,42	–	–
69,00	12 550 000	1,42	12 550 000	1,42
71,62	5 956 650	1,50	5 956 650	1,50
108,17	101 800	4,42	–	–
347,38	9 444 600	4,42	–	–

Näiden optioiden käypä arvo on arvioitu liikkeellelaskupäivänä käyttäen Black-Scholesin optiohinnoittelumallia. Optioiden arvioitu käypä arvo jakotetaan optioiden sidonnaisuusajalle. TeliaSoneran pro forma -kokonaistiedot ovat seuraavat:

MSEK	2003	2002	2001
Raportoitu nettotulos	9 080	-8 067	1 869
Vähennetään: Palkkakulut	-18	-121	-91
Pro forma -nettotulos	9 062	-8 188	1 778
Pro forma -tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	1,94	-2,62	0,59

Black-Scholesin optiohinnoittelumalli kehitettiin kaupankäynnin kohteena olevien sellaisten optioiden, joilla ei ole sidonnaisuusajarojoituksia ja jotka ovat siirrettävissä, käyvän arvon määrittämiseksi. Lisäksi optiohinnoittelumallit vaativat perustietoja, jotka ovat subjektiivisia oletuksia sisältäen arvioitua osakkeen hinnan volatiliiteetin. Koska TeliaSoneran optioiden ominaisuudet poikkeavat huomattavasti kaupankäynnin kohteena olevista optioista ja koska muutokset subjektiivisissa perusoletuksissa voivat huomattavasti vaikuttaa käyvän arvon määrittämiseen, eivät nykyiset mallit välttämättä anna johdon mukaan yksiselitteisen luotettavaa arviota henkilöstöoptioiden käyvästä arvosta.

Henkilöstön optio-ohjelma (ESOP) vuonna 2001

Toukokuussa 2001 yhtiökokous äänesti työntekijöiden optio-ohjelman käyttöön oton puolesta. Optio-ohjelmassa lasketaan liikkeelle velkakirjoja, joihin liittyy oikeus merkitä TeliaSonera AB:n osakkeita. Henkilöstölle suunnatut optiot jaettiin maksutta ja jokainen ohjelmaan kuuluva sai 1 000 optiota.

Ohjelma kattaa yhteensä enintään 21 000 000 optiota, joiden haltijoilla on oikeus hankkia vastaava määrä TeliaSonera AB:n osakkeita. Lisäksi enintään 6 500 000 optiota voidaan siirtää markkinoille kompensoimaan optio-ohjelmasta aiheutuvien sosiaalikulujen vaikutusta. Sosiaalikulut kirjataan kuluiksi, ja liikkeelle lasketut optiot kirjataan suoraan omaan pääomaan.

Vuoden 2001 optioita voi käyttää 31.5.2003 alkaen. Optiot on käytettävä viimeistään 31.5.2005. Toteutushinnaksi on asetettu 69 kruunua. Optio-ohjelman ehtoja voidaan uudelleenarvioida osakeantien jne. johdosta.

Jos optio-ohjelmat toteutuvat täysin, vuoden 2001 henkilöstön optio-ohjelmaan kuuluvat 31.12.2003 ulkona olevat optiot aiheuttavat osakepääoman korotuksen noin 40 milj. kruunulla, mikä vastaa 0,3 prosentin lisäystä osakkeiden lukumäärässä.

Optioiden arvioitu käypä arvo liikkeellelaskupäivänä oli 273 milj. kruunua. Käypä arvo arvioitiin käyttäen Black-Scholesin optiohinnoittelumallia ja seuraavia painotettuja keskiarvo-oletuksia. Vuonna 2003 ei myönnetty uusia optioita.

	2002	2001
Kohde-etuutena olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	45,60	62,00
Kohde-etuutena olevan osakkeen odotettu volatiliiteetti (%)	50,0	47,3
Odotettu osinkotuotto (%)	0,4	0,3
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	4,59	4,24
Odotettu maturiteetti (vuotta)	2,4	3,0

31. joulukuuta 2003, 2002 ja 2001 päättyneiden vuosien sidonnaisuusajalle jaksotetut palkitsemiskustannukset olivat 18, 121 ja 91 milj. kruunua ja yhteensä 230 milj. kruunua. Optio-oikeuksien menetysten ja kaikkien optioiden sidonnaisuusajan päättymisen vuoksi lisäkuluja ei kerry.

Seuraavassa taulukossa on yhteenvedo vuoden 2001 osakeoptioiden määrästä ja niihin liittyvistä tiedoista 31. joulukuuta 2003, 2002 ja 2001 päättyneiltä vuosilta:

	Optioiden lukumäärä	Toteutushinnan painotettu keskiarvo (SEK)	Käyvän arvon painotettu keskiarvo, SEK
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2000</i>	–	–	
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	16 200 000	69	20,08
Käytetyt	–	–	
Menetetyt	–900 000	69	
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2001</i>	15 300 000	69	
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	592 000	69	9,02
Käytetyt	–	–	
Menetetyt	–1 590 000	69	
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2002</i>	14 302 000	69	
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	–	69	–
Käytetyt	–	–	
Menetetyt	–1 752 000	69	
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2003</i>	12 550 000	69	
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2001 ja 2002	–	–	
2003	12 550 000	69	

31.12.2003 ulkona olevien optioiden toteutushinta oli SEK 69. Painotettu keskimääräinen sopimusaika kyseisille optioille on 1,42 vuotta.

Vuoden 2002 osakeoptio-ohjelma – sarja 2002/2005:A-B

Telia AB:n (nykyisin TeliaSonera AB) ylimääräinen yhtiökokous päätti 4.11.2002 laskea liikkeeseen enintään 7 500 000 optio-oikeutta sarjasta 2002/2005:A ja enintään 5 846 847 optio-oikeutta sarjasta 2002/2005:B vastineeksi Sonera Oyj:n sarjojen 1999A ja 1999B optio-oikeuksista. Tietoja 2002/2005-optio-ohjelmaan kuuluvien optio-oikeuksien jne. lukumäärästä:

Sarja	Optio-oikeuksien lukumäärä		Toteutushinta per osake, (SEK)	Merkintä-aika
	Laskettu liikkeelle vaihtotarjouksessa	Laskettu liikkeelle lunastustarjouksessa		
2002/2005:A	5 798 880	157 870	71,62	1.6. 2001–30.6. 2005
2002/2005:B	5 145 708	132 082	132,82	1.6. 2003–30.6. 2005
	10 944 588	289 952		

Kukin optio-oikeus oikeuttaa haltijan merkitsemään puolitoista (1,5) TeliaSonera AB:n uutta osaketta. Toteutushinta ja uusien osakkeiden lukumäärä, jonka kukin optio oikeuttaa merkitsemään, voidaan määrittellä uudelleen osakeantien, käteisosinkojen yms. perusteella.

A-sarjan optio-oikeudet ovat käytettävissä. A-sarjan optio-oikeudet listattiin Helsingin pörssiin 9.12.2002. Työntekijä voi myydä A-sarjan optio-oikeuksia pörssissä julkisesti noteerattuun hintaan. Optiot on käytettävä viimeistään 30.6.2005. Ehtojen mukaan vuonna 2003 A-sarjan optioiden toteutushinta oikaistiin vuoden 2002 osingon määrällä osaketta kohti.

B-sarjan optio-oikeuksien merkintäoikeuksia on mahdollista käyttää edellyttäen, että Soneran kumulatiivinen osakekohtainen tulos (Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan) oli 1.1.1999 ja 31.12.2002 välisenä aikana vähintään 1,66 euroa ja että Soneran liike-tulos suhteessa liikevaihtoon (Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan) oli samana aikana keskimäärin ainakin 15 prosenttia ja että kyseinen työntekijä ei poistu Soneran palveluksesta ennen 1.6.2003 (muun syyn kuin eläkkeelle jäännin tai kuoleman vuoksi). B-sarjan optio-oikeuksien käyttö oli Soneran ylimmän johdon osalta riippuvainen myös Soneran osakekurssin kehityksestä siten, että osakekurssin kehityksen tulee ylittää ver-

tailuurytysten perusteella laskettu viiteindeksi. Toukokuussa 2003 TeliaSoneran hallitus totesi, että B-sarjan optiot peruutetaan, koska toteutusehdot eivät täytyneet.

Jos optio-ohjelmat toteutuvat täysin, 2002/2005-sarjan optio-ohjelmaan kuuluvat 31.12.2003 ulkona olevat optio-oikeudet aiheuttavat osakepääoman korotuksen noin 29 milj. kruunulla, mikä vastaa 0,2 prosentin lisäystä osakkeiden lukumäärässä.

Kaikkien vaihtotarjouksessa liikkeeseen laskettujen 10 944 588 optio-oikeuden käypä arvo, yhteensä 49,4 milj. kruunua, kirjattiin vuonna 2002 osaksi yhdistymisen hankintamenoa. Kaikkien pakollisessa lunastusarjouksessa liikkeeseen laskettujen 289 952 optio-oikeuksien käypä arvo, yhteensä 0,7 milj. kruunua, on kirjattu osaksi yhdistymisen oikaistua hankintamenoa (katso liitetieto ”Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa”). 2002/2005-optio-ohjelmien käyvän arvon laskennassa liikkeelle-laskupäivänä käytetyt oletukset optio-oikeuksien toteutushinnasta on esitetty edellä olevassa taulukossa. Muut käyvän arvon laskennassa käytetyt painotetut keskiarvo-oletukset olivat seuraavat:

	2003	2002
Kohde-etuutena olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	29,50	34,70
Kohde-etuutena olevan osakkeen odotettu volatiliiteetti (%)	50,0	50,0
Odotettu osinkotuotto (prosenttia)	0,74	0,73
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	5,5	5,5
Odotettu maturiteetti (vuotta)	2,39	2,58

Seuraavassa on yhteenvedo 2002/2005-sarjojen optio-ohjelmissa 31. joulukuuta 2003 ja 2002 päättyneiden vuosien aikana tehdyistä muutoksista:

	Optio-oikeuksien lukumäärä	Toteutushinnan painotettu keskiarvo (SEK)	Käyvän arvon painotettu keskiarvo, SEK
2002/2005:A-sarja			
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2001</i>	–	–	
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	5 798 880	72,02	6,78
Käytetyt	–	–	
Menetetyt	–	–	
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2002</i>	5 798 880	72,02	
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	157 870	72,02	3,77
Käytetyt	–	–	
Menetetyt	–100	–	
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2003</i>	5 956 650	71,62	
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002	5 798 880	72,02	
2003	5 956 650	71,62	
2002/2005:B-sarja			
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2001</i>	–	–	
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	5 145 708	132,82	1,96
Käytetyt	–	–	
Menetetyt	–	–	
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2002</i>	5 145 708	132,82	
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	132 082	132,82	0,87
Käytetyt	–	–	
Menetetyt	–5 277 790	–	
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
<i>31.12.2003</i>	–	–	
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002 ja 31.12.2003	–	–	

Vuoden 2002 osakeoptio-ohjelma – sarjat 2002/2008:A–F ja 2002/2010:A–F
 Telia AB:n (nykyisin TeliaSonera AB) ylimääräinen yhtiökokous päätti 4.11.2002 laskea liikkeeseen enintään 11 456 200 optio-oikeutta sarjoista 2002/2008:A–F ja enintään 6 417 272 optiota sarjoista 2002/2010:A–F vastineeksi Soneran sarjojen 2000/A1–C2 ja 2000/A3–C4 optio-oikeuksista. Seuraavassa on yksityiskohtaiset tiedot optio-ohjelman sarjojen 2002/2008 ja 2002/2010 ulkona olevista optioista:

Sarja	Optio-oikeuksien lukumäärä		Toteutushinta per osake, (SEK)	Merkintäaika
	Laskettu liikkeellevaihtotarjouksessa	Laskettu liikkeellelunastustarjouksessa		
2002/2008:A	2 433 350	73 800	347,38	2.11. 2002–31.5. 2008
2002/2008:B	2 433 350	73 800	347,38	2.5. 2003–31.5. 2008
2002/2008:C	4 866 700	147 600	347,38	2.5. 2004–31.5. 2008
2002/2008:D	30 600	3 600	108,17	2.11. 2002–31.5. 2008
2002/2008:E	30 600	3 600	108,17	2.5. 2003–31.5. 2008
2002/2008:F	61 200	7 200	108,17	2.5. 2004–31.5. 2008
2002/2010:A	915 146	2 501	49,09	2.11. 2002–31.5. 2010
2002/2010:B	915 146	2 501	49,09	2.5. 2003–31.5. 2010
2002/2010:C	1 830 292	5 002	49,09	2.5. 2004–31.5. 2010
2002/2010:D	571 500	3 000	33,64	2.11. 2002–31.5. 2010
2002/2010:E	571 500	3 000	33,64	2.5. 2003–31.5. 2010
2002/2010:F	1 143 000	6 000	33,64	2.5. 2004–31.5. 2010
	15 802 384	331 604		

Kukin optio-oikeus oikeuttaa haltijan merkitsemään puolitoista (1,5) TeliaSonera AB:n uutta osaketta. Toteutushinta ja uusien osakkeiden lukumäärä, jonka kukin optio oikeuttaa merkitsemään, voidaan määrittellä uudelleen osakeantien, käteisosinkojen yms. perusteella.

Sarjoihin 2002/2008:A, 2002/2008:B, 2002/2008:D, 2002/2008:E, 2002/2010:A, 2002/2010:B, 2002/2010:D ja 2002/2010:E sisältyvien optio-oikeuksien haltijat eivät ole oikeutettuja merkitsemään TeliaSoneran osakkeita, ellei Soneran osakkeen arvon kehitys 1.4.1999 ja 31.12.2003 välisenä aikana ylitä vertaisyritysten perusteella samalta ajalta lasketun viiteindeksin arvoa tai ellei Soneran osakkeen arvon kehitys 1.4.1999 ja 31.12.2003 välisenä aikana ylitä samalta ajalta lasketun viiteindeksin arvoa. 10.2.2004 TeliaSoneran hallitus totesi, että koska toteutusehdot eivät ole täyttyneet, sarjoihin 2002/2008:A, 2002/2008:B, 2002/2008:D, 2002/2008:E, 2002/2010:A, 2002/2010:B, 2002/2010:D ja 2002/2010:E sisältyvien optio-oikeuksien haltijat eivät ole oikeutettuja merkitsemään TeliaSoneran osakkeita.

Sarjoihin 2002/2008:C, 2002/2008:F, 2002/2010:C ja 2002/2010:F sisältyvien optio-oikeuksien haltijat eivät ole oikeutettuja merkitsemään TeliaSoneran osakkeita, ellei Soneran osakkeen arvon kehitys 1.4.1999 ja 31.12.2003 välisenä aikana ylitä vertaisyritysten perusteella samalta ajalta lasketun viiteindeksin arvoa.

Jos optio-ohjelmat toteutuvat täysin, 2002/2008- ja 2002/2010-sarjojen optio-ohjelmiin kuuluvat 31.12.2003 ulkona olevat optio-oikeudet aiheuttavat osakepääoman korotuksen noin 73 milj. kruunulla, mikä vastaa 0,5 prosentin lisäystä osakkeiden lukumäärässä.

Kaikkien vaihtotarjouksessa liikkeeseen laskettujen 15 802 384 optio-oikeuden käypä arvo, yhteensä 177,5 milj. kruunua, kirjattiin vuonna 2002 osaksi yhdistymisen hankintamenoa. Kaikkien pakollisessa lunastustarjouksessa liikkeeseen laskettujen 331 604 optio-oikeuden käypä arvo, yhteensä 0,9 milj. kruunua, on kirjattu osaksi yhdistymisen oikaistua hankintamenolaskelmaa (katso liitetieto "Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa"). 2002/2008- ja 2002/2010-optio-ohjelmien käyvän arvon laskennassa liikkeellelaskupäivänä käytetyt oletukset optioiden toteutushinnasta on esitetty edellä olevassa taulukossa. Muut käytetyt painotetut keskiarvo-oletukset olivat seuraavat:

	2003	2002
Sarjat 2002/2008:A–F		
Kohde-etuutena olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	29,50	34,70
Kohde-etuutena olevan osakkeen odotettu volatiliiteetti (%)	50,0	50,0
Odotettu osinkotuotto (prosenttia)	1,67	1,74
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	5,5	5,5
Optioiden odotettu maturiteetti (vuotta)	5,31	5,49
Sarjat 2002/2010:A–F		
Kohde-etuutena olevan osakkeen käypä markkina-arvo (SEK)	29,50	34,70
Kohde-etuutena olevan osakkeen odotettu volatiliiteetti (%)	50,0	50,0
Odotettu osinkotuotto (prosenttia)	2,20	2,48
Riskitön korko odotettuna juoksuaikana (%)	5,5	5,5
Odotettu maturiteetti (vuotta)	7,31	7,49

Seuraavassa on yhteenveto 2002/2008- ja 2002/2010-sarjojen optio-ohjelmissa 31. joulukuuta 2003 ja 2002 päättyneiden vuosien aikana tehdyistä muutoksista:

	Optio-oikeuksien lukumäärä	Toteutushinnan painotettu keskiarvo (SEK)	Käyvän arvon painotettu keskiarvo, SEK
Sarjat 2002/2008:A–C			
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2001	–	–	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	9 733 400	347,38	2,26
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2002	9 733 400	347,38	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	295 200	347,38	1,27
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–584 000	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2003	9 444 600	347,38	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002 ja 31.12.2003	–	–	–
Sarja 2002/2008:D–F			
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2001	–	–	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	122 400	108,17	10,53
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2002	122 400	108,17	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	14 400	108,17	7,04
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–35 000	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2003	101 800	108,17	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002 ja 31.12.2003	–	–	–
Sarjat 2002/2010:A–C			
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2001	–	–	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	3 660 584	49,09	24,23
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2002	3 660 584	49,09	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	10 004	49,09	18,50
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–241 352	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2003	3 429 236	49,09	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 31.12.2002 ja 31.12.2003	–	–	–
Sarja 2002/2010:D–F			
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2001	–	–	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	2 286 000	33,64	28,65
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2002	2 286 000	33,64	–
Myönnetyt (toteutushinta korkeampi kuin osakkeen markkinahinta)	12 000	33,64	22,35
Käytetyt	–	–	–
Menetetyt	–52 000	–	–
<i>Ulkona olevat optio-oikeudet</i>			
31.12.2003	2 246 000	33,64	–
Käytettävissä olevat optio-oikeudet 1.12.2002 ja 31.12.2003	–	–	–

Voitto-osuusjärjestelmä

Tytäryhtiö Telia Finans AB teki varauksia henkilöstön voitto-osuuksia varten 3, 1 ja 1 milj. Ruotsin kruunua vuosina 2003, 2002 ja 2001.

37 Uudelleenjärjestelykulut

TeliaSonera on suorittanut ja voi jatkossakin suorittaa uudelleenjärjestelyjä, jotka edellyttävät yhtiön johdolta huomattavan suuria arvioita ylimääräisenä tai vanhentuneena käytöstä poistettavan omaisuuden todelliseen arvoon (ks. liitetieto "Poistot ja arvonalennukset"), irtisanomiskorvaukseen ja muihin työsuhteen loppumisesta aiheutuviin kuluihin, vuokrasopimusten purkamiseen ja muihin lopettamiskuluihin liittyen. Todellisten summien poikkeaminen näistä arvioista saattaa vaikuttaa olennaisesti uudelleenjärjestelyvarausten käyttöön.

Yhdistymisestä seuraavien synergiaetujen toteuttaminen kansainvälisissä verkkokapasiteettitoiminnoissa

Yhdistymisestä seuraavien synergiaetujen toteuttamiseksi yritysjohto päätti vuonna 2003 yhdistää Telian ja Soneran aikaisemmin erikseen hoitamat verkkokapasiteettitoiminnot. Pääleikkäisiä toimintoja lakkautetaan ja liikennettä siirretään vuokratuista verkoista konsernin kokonaan omistamaan verkkoon. Osia Soneran toiminnoista Irossa-Britanniassa, Yhdysvalloissa, Ruotsissa ja Saksassa lakkautettiin. TeliaSonera kirjasi tämän ohjelman mukaisesti yhdistämisvarauksia, mutta osa kustannuksista kirjattiin kuluiksi niiden syntymishetkellä. Yhdistämistoimenpiteet aiheuttivat lisäksi verkkokapasiteettiin ja laitteisiin liittyviä arvonalentumiskirjauksia. Arvioimme saavamme ohjelman päätökseen vuoden 2005 loppuun mennessä.

Kansainvälisen verkkokapasiteettitoiminnan muut uudelleenjärjestelykulut kuin arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Yhdistämiskulujen tärkeimpiä osia ja niihin liittyviä kassastamaksuja olivat seuraavat:

MSEK	Yhdistämis- kulut 2003	Kassasta- maksut 2003	Muutos yhdistämis- varauksessa 2003
<i>Yhdistämisvaraus, kauden alussa</i>	–	–	–
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	27	-10	17
Leasing- ja palvelusopimukset, tekniset toimitilat	211	-3	208
Leasingopimukset, toimitilat	66	-4	62
Teknisten toimitilojen ja toimistotilojen purku	19	–	19
Muut kulut	16	-1	15
Valuuttakurssierot, ajoitusvaikutukset	–	–	6
<i>Yhdistämisvaraus, kauden lopussa</i>	–	–	327
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	8	-8	–
Leasing- ja palvelusopimukset, tekniset toimitilat	3	-3	–
Leasingopimukset, toimitilat	4	-4	–
Teknisten toimitilojen ja toimistotilojen purku	9	-9	–
Aineellisen käyttöomaisuuden arvonalennukset	54	–	–
Kulut yhteensä/ kassastamaksut yhteensä	417	-42	

Henkilöstövähennykset Ruotsissa, Suomessa ja Liettuassa

Vuonna 2003 toteutetut organisaatio- ja hallintamallit ovat merkittävästi parantaneet tehokkuutta ja mahdollistaneet päällekkäisten toimintojen vähentämisen useilla alueilla, kuten tuote- ja palvelukehityksessä. Tehokkuutta parannettiin myös hallinnossa ja tietyissä tukitoiminnoissa.

TeliaSonera Sweden on ilmoittanut henkilöstövähennyksien määräksi noin 1 200 työntekijää, joista 500 kuuluu vuokrattavaan henkilöstöön. TeliaSonera määrittelee yhteistyössä ammattiliittojen kanssa, keitä vakituisista työntekijöistä tämä henkilöstövähennys koskee. Näistä työntekijöistä noin 300 on jo irtisanoutunut TeliaSonera Swedenin palveluksesta tai heidät on sijoitettu muihin tehtäviin konsernin sisällä. Jäljellä olevat henkilöstövähennykset toteutetaan luonnollisen poistuman, räättälöityjen eläkejärjestelyjen ja Ruotsin liiketoimintojen osalta Telian irtisanomishojelman puitteissa. Vuoden 2003 lopussa irtisanomishojelmaan kuului 376 työntekijää.

Suomessa 400 työntekijän henkilöstövähennyksistä on sovittu neuvotteluissa työntekijäjärjestöjen kanssa. 176 vakinaista työntekijää irtisanottiin ja loput henkilöstövähennyksistä toteutetaan eläkejärjestelyin, jättämällä määräaikaisia työsuhteita uusia ja siirroilla konsernin sisällä.

Vuonna 2003 käynnistettiin Liettuan kiinteän verkon toimintojen tehostamisohjelma, jolla vähennetään henkilöstöä sekä pienennetään liiketoiminnan kuluja ja käyttöomaisuusinvestointeja. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla henkilöstön määrä väheni 478 työntekijällä ja oli vuoden lopussa 3 586. Liettuassa tehostamisohjelma aiheutti lisäksi kiinteistöihin, verkkokapasiteettiin ja laitteisiin liittyviä arvonalentumiskirjauksia.

Ruotsissa, Suomessa ja Liettuassa toteuttavien uudelleenjärjestelyiden muut kustannukset kuin arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin, joihin ei liity kassavirtoja. Uudelleenjärjestelykulujen tärkeimpiä osia ja niihin liittyviä kassastamaksuja olivat seuraavat:

MSEK	Yhdistämis- kulut 2003	Kassasta- maksut 2003	Muutos yhdistämis- varauksessa 2003
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>	–	–	–
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	435	-44	391
Muut kulut	4	-4	0
Peruutus, ei käytetty	–	–	-28
Eläkevarauksen muutokset	–	–	-173
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>	–	–	190
Aineellisen käyttöomaisuuden alaskirjaukset ja romutukset	120	–	–
Kulut yhteensä/ kassastamaksut yhteensä	559	-48	

Uusi painopiste Tanskan kiinteän verkon toiminnolle

Tanskan kiinteän verkon toimintoja tarkasteltiin vuoden 2002 aikana varojen arvostusta ja uuden painopisteen määrittämistä silmällä pitäen. Tulevat toiminnot keskitetään puhelinpalvelujen myyntiin yrityksille ja kuluttajille sekä verkkokapasiteetin tukkumyyntiin operaattoreille ja palveluntarjoajille. Kannattamattomista tuotteista on luovuttu tai niitä koskevat ohjelmat on keskeytetty. Keskeytetyt toiminnot jatkuvat niiden nykyisille asiakkaille. Pääosa henkilöstövähennyksistä toteutettiin vuoden 2002 viimeisten kuukausien aikana, jolloin henkilöstön lukumäärä pieneni noin 100 työntekijällä ja konsulttien ja tilapäishenkilöstön lukumäärää vähennettiin yli 100 henkilöllä. Tuotevalikoiman ja henkilöstön määrän suhteen uudelleenjärjestelyt saavuttivat huippunsa vuoden 2003 lopussa. Leasingopimusten ja muiden sopimusvelvoitteiden järjestely toteutetaan seuraavan kolmen vuoden aikana.

Muut Tanskan kiinteän verkon uudelleenjärjestelykulut kuin kiinteän omaisuuden arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Uudelleenjärjestelykulujen tärkeimpiä osia ja niihin liittyviä kassastamaksuja olivat seuraavat:

MSEK	Uudelleen- järjestely- kulut 2002	Kassasta- maksut 2002	Muutos uudelleen- järjestely- varauk- sessa 2002	Kassasta- maksut 2003	Muutos uudelleen- järjestely- varauk- sessa 2003
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>	–	–	–	–	486
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	45	–	45	-54	-54
Leasing- ja palvelusopimukset, tekniset toimitilat	113	-39	74	-29	-29
Leasingopimukset, toimitilat	11	–	11	-22	-22
Teknisten toimitilojen ja toimistotilojen purku	157	–	157	-19	-19
Muut kulut	193	–	193	-105	-105
Valuuttakurssierot	–	–	6	–	-7
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>	–	–	486	–	250
Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden alaskirjaukset ja romutukset	3,033	–	–	–	–
Kulut yhteensä/ kassastamaksut yhteensä	3 552	-39		-229	

Kansainvälisen verkkokapasiteettitoiminnan strategisen painopisteen uudistaminen

TeliaSonera laati vuonna 2002 kokonaisvaltaisen selonteon kansainvälisistä verkkokapasiteettitoiminnoistaan. Johto päätti muuttaa Telia International Carrierin strategista painopistettä ja järjestellä sen toimintoja merkittävästi uudelleen. Osana uudelleenjärjestelyohjelmaa johto päätti lopettaa Telia International Carrierin Asian toiminnot samoin kuin paikallisen jälleenmyyjäliiketoimintansa Yhdistyneessä Kuningaskunnassa ja Saksassa, lakata tarjoamasta paikallisia verkkopalveluita Yhdysvalloissa ja lopettaa co-location-liiketoiminnan. TeliaSonera on myös keskittänyt Telia International

Carrier myynti-, talous-, hallinto- ja asiakastukiresurssit Ruotsiin. Strategisen painopisteen uudelleenmäärittelyn ja uudelleenjärjestelyjen ansiosta Telia International Carrier pystyy merkittävästi vähentämään ylläpitämiensä toimintojen ja teknisten tilojen määrää, toiminta- ja ylläpitokustannuksia sekä vuokrajohtojen määrää. Johto arvioi myös, että osana uudelleenjärjestelyä Telia International Carrier vähentää alku-peräistä noin 800 työntekijän henkilöstöään yli 50 %. Henkilöstön lukumäärä 31.12.2002 oli 736 ja 31.12.2003 työntekijöitä oli 475. Pääosa uudelleenjärjestelyvarauksesta käytetään todennäköisesti vuonna 2004. Loput käytetään myöhemmin pitkäaikaista sopimuksista luopumisen yhteydessä.

Muut kansainvälisen verkkokapasiteettitoiminnan uudelleenjärjestelykulut kuin arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Kansainvälisten verkkokapasiteettitoimintojen uudelleenjärjestelykulujen tärkeimpiä osia ja niihin liittyviä kassastamaksuja olivat seuraavat:

MSEK	Uudelleenjärjestelykulut 2002	Kassastamaksut 2002	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa 2002	Kassastamaksut 2003	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa 2003
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>	-	-	-	-	3 854
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	303	-40	263	-165	-165
Leasing- ja palvelusopimukset, tekniset toimitilat ja maa-alueet	2 860	-66	2 794	-827	-827
Leasingsopimukset, toimitilat	186	-2	184	-31	-31
Teknisten toimitilojen ja toimitiltilojen purku	230	-	230	-55	-55
Asiakashyvytykset	233	-	233	-66	-66
Juridiset ja muut vastaavat palkkiot	151	-1	150	-15	-15
Ajotuisvaikutukset	-	-	-	-	99
Peruutus, ei käytetty	-	-	-	-	-427
Valuuttakurssierot	-	-	-	-	-100
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>	-	-	3 854	-	2 267
Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden alaskirjaukset	5 307	-	-	-	-
Sijoitusten alaskirjaukset	824	-	-	-	-
Kulut yhteensä/kassastamaksut yhteensä	10 094	-109		-1 159	

Koska uudelleenjärjestelystä aiheutuneet kustannukset olivat odotettua pienemmät ensisijaisesti Ranskan toimintojen, mutta myös Ruotsissa tehtyjen henkilöstöjärjestelyjen ja asiakassopimusten takia, voitiin uudelleenjärjestelyvaraus purkaa.

Ydinliiketoiminnan saneeraus

Johto alkoi vuoden 2002 alussa suunnitella ydinliiketoiminnan saneerausta. TeliaSonera kirjasi tämän suunnitelman mukaisesti uudelleenjärjestelyvarauksia, mutta suurin osa kustannuksista kirjattiin kuluiksi. Ruotsin toiminnan tehostamis- ja uudelleenjärjestelytoimenpiteet kohdistuivat lähinnä myynti- ja jakelukanaviin, asiakaspalveluiden keskittämiseen, toimitusprosessin tehostamiseen sekä standardoitujen tuotteiden ja palveluiden myynnin lisäämiseen Internetin ja automaattisten puhelinalvelujärjestelmien avulla. Kannattamattomat tuotteet poistettiin valikoimasta.

Telia Resources and Redeployment -yksikkö auttaa irtisanottuja työntekijöitä TeliaSoneran kokonaan omistamissa Ruotsin liiketoimintayksiköissä uudelleen työllistymisessä joko konsernin sisällä tai ulkopuolella lakisääteisen irtisanomisajan ja sitä seuraavan kuuden kuukauden aikana, kuitenkin vähintään 10 kuukauden ajan. Kertyneet kulut koostuvat pääasiassa uudelleenkoulutuksesta, mutta ne voivat sisältää myös irtisanomiskorvauksia ja varhaiseläkkeistä aiheutuneita kuluja. Vuoden 2002 aikana henkilöstön määrä Ruotsissa väheni 774:llä saneeraustoimenpiteiden vuoksi. Tämän lisäksi Resources and Redeployment -yksiköstä irtisanottiin vuoden 2002 lopussa 323 työntekijää, joista 240 jätti yksikön vuoden 2003 aikana. Saneeraustoimenpiteiden aikana uusien vakituisten työntekijöiden ja myös määräaikaisten työntekijöiden ja konsulttien palkkaaminen on kielletty. Vuoden 2002 lopussa sijaistyövoimana käytettyjen konsulttien lukumäärää oli vähennetty lähes 50 prosenttia 400 henkilöön.

Eräiden saneeraustoimenpiteiden yhteydessä lakkautettiin toimintoja, kuten Telia Holdingin Vimera (asiakasvalmennus) ja Time (kirjanpito palvelu) sekä osa silloisen Telia Internet Services -liiketoiminta-alueen portaali-toiminnoista ja maksu- ja turvallisuuspalveluista. Viimeksi mainittuun sisältyy laitteita, joista on tehty arvonalentumispistot vanhentumisen johdosta. Lisäksi noin 30 Telia Mobile Finlandin vähittäismyymälää siirrettiin uudelle omistajalle.

Muut saneerauskulut kuin arvonalentumiset, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Näiden uudelleenjärjestelykulujen tärkeimpiä osia ja niihin liittyviä kassastamaksuja olivat seuraavat:

MSEK	Uudelleenjärjestelykulut 2002	Kassastamaksut 2002	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa 2002	Kassastamaksut 2003	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa 2003
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>	-	-	-	-	287
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	389	-75	314	-194	-194
Muut	53	-2	51	-14	-14
Peruutus, ei käytetty	-	-	-78	-	-20
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>	-	-	287	-	59
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	302	-302	-	-	-
Hallinnon tukijärjestelmien arvonalentumispistot	57	-	-	-	-
Asiakas- ja Internet-palvelulaitteistojen arvonalentumispistot	114	-	-	-	-
Kulut yhteensä/kassastamaksut yhteensä	915	-379		-208	

Satelliittitoimintojen lopettaminen

Konsernin johto päätti vuoden 2001 lopussa lakkauttaa TeliaSoneran satelliittitoiminnat Ruotsissa. Suunnitelma käsitti henkilökunnan irtisanomiset, satelliittiasemien laitteiston käyttökelpoisuuden arvioinnin, sopimus oikeudellisten velvoitteiden irtisanomiset ja varautumisen juristin, talousasiantuntijoiden ja muiden vastaavien asiantuntijoiden palkkioihin. Toimintojen lopettaminen saatiin päätökseen vuonna 2003.

Satelliittitoimintojen työntekijät edustavat operatiivisen toiminnan ja tutkimus- ja kehitystoiminnan henkilöstöä sekä hallintohenkilöstöä. Uudelleenjärjestelysuunnitelma vaikutti kaikkiaan 48 työntekijään, jotka lopettivat palvelunsa vähitellen.

Yritysjohdon satelliittitoimintojen lopettamispäätöksen seurauksena satelliittiasemalaitteistolle ei enää löytynyt taloudellista käyttöä ja se poistettiin kokonaisuudessaan. Satelliittikapasiteettia koskevien sopimusten irtisanominen laukaisi sakkomaksuja.

Satelliittien muut uudelleenjärjestelykulut kuin laitteiston arvonalentumispistot, joihin ei liity kassavirtoja, johtavat tuleviin kassastamaksuihin. Satelliittitoimintojen uudelleenjärjestelykulujen tärkeimpiä osia ja niihin liittyviä kassastamaksuja olivat seuraavat:

MSEK	Uudelleenjärjestelykulut 2001	Kassastamaksut 2002	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa 2002	Kassastamaksut 2003	Muutos uudelleenjärjestelyvarauksessa 2003
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden alussa</i>	-	-	455	-	85
Henkilöstömäärän sopeuttaminen	39	-19	-19	-6	-6
Leasingsopimukset, satelliittikapasiteetti	357	-192	-192	-79	-79
Tilojen kunnostus, asiakashyvytykset, muut kulut	59	-21	-21	-	-
Peruutus, ei käytetty	-	-	-138	-	-
<i>Uudelleenjärjestelyvaraus, kauden lopussa</i>	-	-	85	-	-
Satelliittilaitteiston arvonalentumispistot	45	-	-	-	-
Kulut yhteensä/kassastamaksut yhteensä	500	-232		-85	

Koska satelliittikapasiteettia on siirretty osittain ulkomaanpuhelu palveluihin kansainvälisen verkkokapasiteettitoiminnan käyttöön, leasingsopimusten irtisanomisten kuluja on vähennetty.

38 Tilintarkastajien palkkiot

Seuraavat palkkiot maksettiin tilintarkastajille ja tilintarkastustoimistoille lakisääteisistä tarkastuksista sekä neuvonantamisesta ja ohjauksesta liittyen tarkastuksessa esiin tulleisiin seikkoihin. Lisäksi konsernin tilintarkastajille ja muille tilintarkastustoimistoille maksettiin palkkioita riippumattomista asiantuntijapalveluista seuraavilla alueilla: vero- ja lakiasiat, yritysrahoitus ja muut konsultointipalvelut. Muille tilintarkastustoimistoille maksetut tilintarkastuspalkkiot viittaa sellaisiin konsernitilinpäätökseen yhdistelyihin yhtiöihin, joiden tilintarkastajina eivät ole toimineet konsernin tilintarkastajat.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Ernst & Young AB			
Tilintarkastus	28	28	25
Riippumattomat asiantuntijapalvelut	18	37	30
Yhteensä	46	65	55
KPMG Bohlins AB			
Tilintarkastus	25	–	–
Riippumattomat asiantuntijapalvelut	15	–	–
Yhteensä	40	–	–
Ruotsin kansallinen tilintarkastustoimisto			
Tilintarkastus	0	0	0
Yhteensä	0	0	0
Muut tilintarkastustoimistot			
Tilintarkastus	10	4	0
Riippumattomat asiantuntijapalvelut	6	2	8
Yhteensä	16	6	8
Yhteensä	102	71	63

Tiedot koskevat konsernin merkittäviä yksiköitä sekä Ruotsissa että sen ulkopuolella. Tilintarkastuksen suorittivat konsernin yksiköiden valitsema tilintarkastajat ja tilintarkastustoimistot.

39 Jalostusarvo

Jalostusarvolla mitataan TeliaSonera-konsernin tuottavia toimintoja eli liiketoiminnalla saavutettua arvon lisäystä. Jalostusarvo koostuu konsernin liikevaihdosta vähennettynä ostettujen tuotteiden ja palvelujen kustannuksilla. Jalostusarvo jaetaan konsernin sidosryhmien eli henkilöstön, velkojien, valtioiden ja osakkeenomistajien kesken. Loppu jää konserniin kattamaan koneiden, laitteiden ja asennusten kulumisesta tulevia kustannuksia (poistoja) sekä mahdollistamaan liiketoiminnan kasvun.

Konserni toimii myös arvonlisäveron kantajana eli kantaa välillistä veroa konsernin tuottamasta arvonlisästä eli jalostusarvosta. Kokonaiskuvan antamiseksi konsernin valtiolle tuottamasta hyödyistä seuraavassa on esitetty jalostusarvon määrä korjattuna veroaikautuksella:

	Tammikuu–joulukuu				
	2003		2002		2001
	Yhteensä (MSEK)	Yhteensä (%)	SEK tuhatta/työntekijä	Yhteensä (MSEK)	Yhteensä (MSEK)
Liikevaihto	82 425	100	3 147	59 483	57 196
Ostettujen tavaroiden ja palvelujen kustannukset	-41 786			-36 031	-33 130
Muut tuotot ja kulut, netto	1 804			-5 569	560
Tavarat ja palvelut yhteensä	-39 982	-49	-1 526	-41 600	-32 570
Jalostusarvo	42 443	51	1 621	17 883	24 626
Kannettu arvonlisävero	21 608			15 885	14 953
Maksettu arvonlisävero	-11 297			-9 858	-8 830
Korjattu jalostusarvo	52 754		2 014	23 910	30 749

Jalostusarvo jakautuu konsernin sidosryhmien kesken seuraavasti:

	Tammikuu–joulukuu				
	2003		2002		2001
	Yhteensä (MSEK)	Yhteensä (%)	SEK tuhatta/työntekijä	Yhteensä (MSEK)	Yhteensä (MSEK)
Henkilökunnalle					
Palkkakulut	8 460	20	323	6 732	8 852
Sosiaaliturvamaksut	1 950	5	75	1 804	2 614
Vähennetään: aktivoidut palkat ja henkilösivukulut	-2	-0	-0	-74	-139
Yhteensä	10 408	25	398	8 462	11 327
Velkojille					
Korot yms.	1 415	3	54	1 202	1 110
Valtioille					
Verot	3 850	9	147	-3 619	2 917
Osakkeenomistajille					
Osinko (vuodelta 2003 hallituksen ehdotus)	4 675	11	178	1 870	600
Yhtiöön jäävä osuus					
Poistot ja arvonalennukset	17 707	42	676	20 844	13 975
Muut	4 388	10	168	-10 876	-5 303
Yhteensä	22 095	52	844	9 968	8 672
Jalostusarvo	42 443	100	1 621	17 883	24 626
Ilmoitettu arvonlisävero	10 311			6 027	6 123
Korjattu jalostusarvo	52 754		2 014	23 910	30 749

Osingot osakkeenomistajille olivat 11,0 prosenttia jalostusarvosta vuonna 2003, 10,5 % vuonna 2002 ja 2,4 % vuonna 2001. Osakkeenomistajille maksetut osingot olivat 44,9 % konsernin kokonaispalkkoista ja henkilösivukuluista vuonna 2003, 22,1 % vuonna 2002 ja 5,3 % vuonna 2001.

40 Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

Kuten liitetiedossa "Konsernirakenteen muutokset" on kuvattu, TeliaSonerasta tuli Soneran osakkeiden ainoa omistaja vuonna 2003. TeliaSoneran vuosikertomuksen 2002 hankintamenolaskelma ja hankintahinnan kohdistamista koskevat tiedot on oikaistu vastaamaan lopullista tilannetta. Lisäksi on tehty oikaisuja, jotka kuvataan seuraavassa.

Hankintamenolaskelma

Hankintameno laskettiin seuraavasti:

MSEK	31.12. 2003	Oikaisu vuonna 2003	31.12. 2002
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen osakkeiden, joihin Soneran osakkeet vaihdettiin, käypä arvo	57 728	2 050	55 678
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen optio-oikeuksien, joihin Soneran optio-oikeudet vaihdettiin, käypä arvo	228	1	227
Käteisellä lunastettujen Soneran osakkeiden ja optio-oikeuksien arvo	495	495	–
Vaihtotarjoukseen liittyvät kulut	637	15	622
Hankintameno	59 088	2 561	56 527

Pakollisessa lunastustarjouksessa Soneran osakkeenomistajille liikkeelle lasketut TeliaSoneran osakkeet on arvostettu Stockholmsbörsenin (Tukholman pörssi) loppukurssin mukaan helmikuun 10. päivänä 2003, jolloin TeliaSoneran hallitus päätti uudesta osakeannista yhtiökokouksen valtuutuksen mukaisesti.

Soneran optio-oikeuksien haltijoille liikkeelle laskettujen TeliaSoneran optioiden käypä arvo on laskettu Black-Scholes -mallin mukaan. Painotettu keskihinta on laskettu ulkona olevien Soneran optioiden määrän ja Telian osakkeen loppukurssin mukaan olettaen, että yhdellä Soneran optiolla saa yhden TeliaSoneran option. Laskelmat perustuvat oletuksiin TeliaSoneran optio-oikeuden merkintähinnasta ja muista ehdoista, TeliaSoneran osakkeen volatiliiteetista, TeliaSoneran odotetusta osinkoprosentista, optioiden odotetusta maturiteetista ja diskonttorokosta.

Pakollisella lunastustarjouksella hankitut Soneran osakkeet on arvostettu osakekurssin mukaan ja optio-oikeudet vaihtotarjouksesitteiden ehtojen mukaisesti. Pakollisella lunastusmenettelyllä hankitut Soneran osakkeet on arvostettu välimesioikeuden määrittämän lunastushinnan ja kertyneen koron mukaan.

TeliaSoneran aktivoimat lopulliset yhdistymiseen liittyvät kulut koostuvat investointipankkien palkkioista sekä liiketoimeen liittyvistä juridisista ja kirjanpidollisista palkkioista, tarjouksesitteiden painokustannuksista sekä muista palkkioista ja kuluista.

Hankintamennon kohdistaminen

Hankintameno Soneran nettovarojen, käypien arvojen oikaisujen ja liikearvon ylittävältä osalta on seuraava:

MSEK	31.12. 2003	Oikaisu vuonna 2003	31.12. 2002
Hankintameno	59 088	2 561	56 527
Vähennetään: Soneran nettovarot IAS:n mukaan	-17 235	-857	-16 378
Hankintameno Soneran nettovarot ylittävältä osalta	41 853	1 704	40 149
Vähennetään: Muut aineettomat hyödykkeet käypään arvoon	-1 690	-144	-1 546
Tuotemerkit	-2 349	-118	-2 231
Lisenssit ja patentit	-723	-36	-687
Vähennetään: Tietokoneohjelmistojen käyvän arvon oikaisu	-271	-18	-253
Vähennetään: Kiinteistöjen ja koneiden ja kaluston käyvän arvon oikaisu	-803	-12	-791
Vähennetään: Osakkuusyhtiöjoitusten ja muiden omistusten käyvän arvon oikaisu	-7 888	2 234	-10 122
Lisätään: Eläkesitoumusten käyvän arvon oikaisu	398	19	379
Laskennallinen vero	715	-2 911	3 626
Liikearvo	29 242	718	28 524

Useimmat oikaisut koskevat jäljellä olevaa viittä prosenttia vuonna 2003 hankituista Soneran omaisuuseristä ja konsernille siirtyneistä velvoitteista. TeliaSonera on lisäksi laatinut analyysin sisäisestä omistusrakenteestaan Turkcell Iletisim Hizmetleri A.S.:n ja muiden kansainvälisten omistusten osalta. Analyysi, joka saatiin päätökseen viimeisellä vuosineljänneksellä, päätyi lopputulokseen, jonka mukaan kaikkia juridisia omistusrakenteita ei yksinkertaisteta, mikäli muutoksesta aiheutuisi merkittävä verokustannus. Näin ollen osa laskennallisista verovelvoista ja -saatavista, jotka kirjattiin yhdistymisen yhteydessä, on nyt todettu aiheettomiksi. Vastaavasti laskennallisia verovelkoja pienennettiin 3 919 milj. kruunulla ja laskennallisia verosaamia 545 milj. kruunulla. Vuoden 2003 laskennallinen verokulu tuloslaskelmassa nousi 113 milj. kruunulla.

Neljännellä vuosineljänneksellä TeliaSonera oikaisi Turkcellin hankintamenoa kohdistamista. Oikaisu pienensi Turkcellin tasearvoa 2 618 milj. kruunulla ja kasvatti vuoden 2003 liiketulosta 291 milj. kruunulla.

Oikaisu on heijastettu takautuvasti kaikkiin vuoden 2003 vuosineljänneksiin. Vuoden 2002 vertailulukuja ei ole muutettu.

Tutkimus- ja kehitystoimintaan liittyvää omaisuutta ei hankittu.

41 Erittely osakeomistuksista ja osuuksista

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiö, yrittystunnus, rekisteröintipaikka	Osuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa (miljoonaa)	Osakeomistus konserniin yhdistelyä varten		Tasearvo kussakin emoyhtiössä	
				2003 MSEK	2002 MSEK	2003 MSEK	2002 MSEK
Emoyhtiön omistukset							
Ruotsalaiset yhtiöt							
Overseas Telecom AB, 556528-9138, Tukholma	65	1 180 575	SEK 118	426	151	198	-
isMobile AB, 556575-0014, Luulaja	50	996 008	SEK 0	0	17	0	12
Slottsbacken Venture Capital KB, 969626-1313, Tukholma	50	-	SEK -	8	85	8	85
Telefos AB, 556523-6865, Tukholma	49	4 900 000	SEK 0	0	0	197	197
Lokomo Systems AB, 556580-3326, Tukholma	40	676 504	SEK 0	1	3	0	11
INGROUP Holding AB (publ), 556595-2941, Tukholma	37	228 262	SEK 16	0	37	0	43
TiFiC AB, 556578-3973, Göteborg	30	1 422 965	SEK 0	0	4	2	7
eWork Scandinavia AB, 556587-8708, Tukholma	29	220 677	SEK 0	4	6	5	13
Service Factory SF AB, 556575-5682, Tukholma	27	388 000	SEK 0	0	9	15	15
Geyser Interactive Learning AB (publ), 556556-9752, Tukholma	27	62 375	SEK 1	0	0	0	0
Intermezzon AB, 556541-8885, Göteborg	25	7 338 707	SEK 0	0	2	0	0
COOP Bank AB (publ), 516406-0005, Tukholma	20	200 000	SEK 20	0	0	0	0
SNPAC Swedish Number Portability Administra- tive Centre AB, 556595-2925, Tukholma	20	400	SEK 0	3	1	3	3
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja myydyt yhtiöt				0	8	0	4
Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt							
OAQ Telecominvest, Pietari	26	4 262 165	RUR 43	814	807	700	700
Drutt Corp., Wilmington, DE	25	1 000 000	USD 0	7	15	15	26
Infonet Services Corp., 954148675, El Segundo, CA	20	94 367 361	USD 1	1 038	2 732	1 201	2 087
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja myydyt yhtiöt				0	93	0	228
Yhteensä						2 344	3 431
Tytäryhtiöiden omistukset							
Ruotsalaiset yhtiöt							
Svenska UMTS-nät AB, 556606-7996, Tukholma	50	501 000	SEK 50	489	498	500	500
SmartTrust AB, 556179-5161, Tukholma	46	111 000 000	SEK 1	78	142	140	277
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja myydyt yhtiöt				0	0	0	0
Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt							
Lattelekom SIA, 000305278, Riika	49	71 581 000	LVL 72	612	1 006	1 025	1 340
AS Eesti Telekom, 10234957, Tallinna	49	67 317 756	EEK 673	2 385	2 379	2 144	196
Punwire Paging Services Ltd, Chandigarh	49	14 699 780	INR 147	0	0	0	0
Turkcell Holding A.S., Istanbul	47	214 871 670 000	TRL 214 871 670	7 856	7 897	1	0
Turkcell Iletisim Hizmetleri A.S., Istanbul	13	65 370 950 001	TRL 65 370 950	4 353	4 277	1	0
Telekolmio Oy, 0785319-6, Hämeenlinna	40	3 200	EUR 1	26	-	29	-
OAQ MegaFon, 7812014560, Moskova	36	2 207 204	RUR 20	2 213	2 320	409	395
Helsingin GSM-Palvelut Oy, 1546079-8, Helsinki	35	700	EUR 0	11	9	1	1
AUCS Communications Services v.o.f., Hoofddorp	33	-	EUR 159	64	0	0	0
Suomen Numerot NUMPAC Oy, 1829232-0, Helsinki	33	4 000	EUR 0	1	-	0	-
UAB TietoEnator Consulting, 2594163, Vilna	26	4 160	LTL 0	3	-	0	-
Operators Clearing House A/S, 18936909, Kööpenhamina	25	250	DKK 0	2	3		1
Eltel Networks Länsi Oy, 0731522-4, Paimio	21	11 430	EUR 0	7	-	6	-
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja myydyt yhtiöt				0	526	0	985
Yhteensä				20 401	23 027		

Vuonna 2003 TeliaSoneran äänivalta Overseas Telecom AB:ssa pieneni 42 prosenttiin, minkä johdosta sitä ei enää pidetä tytäryhtiönä. Overseas Telecomin osakeomistuksen vertailuvuoden arvo viittaa Overseasin omistussuoksiin sen namibialaisissa osakkuusyhtiöissä MTN Uganda Ltd:ssä ja Mobile Telecommunications (MTC) Ltd:ssä. Äänivaltaosuus Infonet Services Corporationissa on 21 %. OAO Telecominvest omistaa myös 31 prosenttia OAO MegaFonin osakkeista. Turkcell Holding A.S. omistaa 51 prosenttia Turkcell İletisim Hizmetleri A.S.:n osakkeista.

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden vertailuvuotta koskevat omistukset osakkuusyhtiöistä liittyvät lähinnä uudelleenjärjestelyihin ja myyntiin yhtiöihin. Vuonna 2003 emoyhtiön ja tytäryhtiöiden omistussuudet AS Eesti Telekomissa siirrettiin tytäryhtiö Baltic

Tele AB:lle, jolla on tällä hetkellä hallussaan konsernin koko 49 prosentin omistussuosus Eesti Telekomista. Emoyhtiön omistamat OAO MegaFonin osakkeet siirrettiin tytäryhtiölle. Entisestä osakkuusrytystä Loimaan Seudun Puhelin Oy:stä tuli tytäryhtiö vuonna 2003. Vuonna 2003 myytiin Marakanda Marknadspats AB, Maila Nordic AB ja Suomen Erillisverkot Oy. Letemell AB asetettiin selvitystilaan. Osakeomistukset Netia S.A.:ssa ja Metro One Telecommunications, Inc.:ssa vähenivät niin paljon, ettei niitä enää pidetä osakkuusyhtiöinä. Myös loput Netia S.A.:n osakkeet myytiin. Kaiken kaikkiaan konsernin osuudet nimetyissä yhtiöissä nousi 627 milj. kruunuun ja kirjanpitoarvo emoyhtiöissä 1 217 milj. kruunuun.

Muut osakkeet

Osakkuusyhtiö, yrittäjä, rekisteröintipaikka	Osuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa (miljoonaa)	Tasearvo/käypä arvo konserniin yhdistelyä varten		Tasearvo kussakin emoyhtiössä	
				2003 MSEK	2002 MSEK	2003 MSEK	2002 MSEK
Emoyhtiön omistukset							
Ruotsalaiset yhtiöt							
Wireless MainGate AB, 556551-9690, Karlskrona	16	11 288 788	SEK 0	0	0	0	8
Taste Now AB, 556584-8602, Tukholma	16	400	SEK 0	0	0	0	0
NGF NetGame Factory AB, 556588-3344, Tukholma	10	147 000	SEK 0	0	6	0	6
Slottsbacken Fund Two KB, 969660-9875, Tukholma	18	–	SEK –	5	7	5	7
Hyglo AB, 556601-6761, Tukholma	8	16 800	SEK 0	0	–	0	–
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja mydyt yhtiöt				0	0	0	0
Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt							
Digital Telecommunications Philippines Inc., Manila-Quezon City	9	600 000 000	PHP 600	40	40	40	40
Vision Capital L.P., LP64, Saint Helier	6	–	USD 2	3	18	3	18
Reach-U Holding Oyj, 1700628-1, Helsinki	3	673 872	EUR 0	0	0	0	0
Eutelsat S.A., B422551176, Pariisi	1	7 461 620	EUR 7	67	67	67	62
Atrica, Inc., 770532447, Santa Clara, CA	1	249 377	USD 0	0	10	0	10
Intelsat, Ltd., Bermuda	0	1 566 190	USD 2	7	7	7	7
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja mydyt yhtiöt				0	76	0	99
Yhteensä						122	257
Tytäryhtiöiden omistukset							
Ruotsalaiset yhtiöt							
Nerileran AB, 556293-1799, Karlstad	18	22 397	SEK 0	0	10	0	10
Incirco AB, 556575-8546, Tukholma	16	327 807	SEK 0	0	0	0	0
Internetprint Nordic AB, 556549-3342, Malmö	14	216 667	SEK 0	0	0	0	0
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja mydyt yhtiöt				0	11		11
Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt							
Digia Oy, 1073758-3, Helsinki	15	51 833	EUR 0	49	60	49	60
Eveo Inc., C2175136, San Francisco, CA	10	2 000 000	USD 0	0	21	0	21
Juniper Financial Corp., Wilmington, DE	8	7 464 280	USD 0	7	16	7	16
Oy Finnet International Ab, 0946082-0, Helsinki	7	236	EUR 0	8	–	8	–
Metro One Telecommunications, Inc., 930995165, Beaverton, OR	7	1 635 000	USD –	26	–	26	–
CellGlide Ltd., 04573898, Lontoo	6	136 081	GBP 0	11	15	11	15
Dejima, Inc., C2335702, Palo Alto, CA	5	–	USD 0	0	16	0	16
Fonecta Group Oy, 1747839-3, Helsinki	4	427 000	EUR 0	3	–	3	–
Codetoy Oy, 1082133-9, Espoo	3	636 851	EUR 0	0	17	0	17
Santapark Oy, 1095079-8, Rovaniemi	3	10 000	EUR 0	2	2	2	2
InPhonic, Inc., Sacramento, CA	4	744 198	USD 0	5	21	5	21
Bytemobile, Inc., C2266090, Mountain View, CA	2	735 476	USD 0	4	10	4	10
Radiolinja Eesti AS, 10261411, Tallinna	2	8	EEK 0	1	–	1	–
PacketVideo Corp., C2119477, San Diego, CA	1	262 467	USD 0	1	29	1	29
Helsinki Halli Oy, 1016235-3, Helsinki	1	36	EUR 0	4	4	4	4
Digital Media & Communications II L.P., Boston, MA	0	–	USD –	16	84	16	84
Allegis Capital, LLC, 199817710056, San Francisco, CA	0	–	USD –	0	66	0	66
Intellect Capital Ventures, Palo Alto, CA	0	–	USD –	24	56	24	56
TelAdvent LP, Boston, MA	0	–	USD –	15	37	15	37
Magnum Communications L.P., Caymansaaret	0	–	USD –	11	29	11	29
Diamondhead Ventures, L.P., 200000500011, Menlo Park, CA	0	–	USD –	4	18	4	18
Wideray Corp., C2261105, San Francisco, CA	0	–	USD 0	0	10	0	10
Siennax International B.V., Amstelveen	0	1 841 211	EUR 0	9	9	9	9
Phonetic Systems Ltd., Petach Tikva	0	339 506	ILS 0	0	59	0	59
Kiinteistö Oy Mechelininkatu, Helsinki	0	280	EUR 0	1	1	1	1
Kiinteistö Oy Turun Monitoimihalli, 0816425-3, Turku	0	1	EUR 0	1	–	1	–
Technopolis Oyj, 0487422-3, Oulu	0	27 433	EUR 0	1	1	1	1
Osakkuudet asunto- ja kiinteistöyhtiöissä, Suomi	–	–	EUR –	25	29	25	29
Osakkuudet paikallisissa puhelin-yhtiöissä, Suomi	–	–	EUR –	7	7	7	7
Muut toimivat yhtiöt, toimimattomat yhtiöt ja mydyt yhtiöt				0	181	0	188
Yhteensä				357	1 050		

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden vertailuvuotta koskevat muut arvopaperiomistukset liittyvät lähinnä uudelleenjärjestelyihin ja myyntiin yhtiöihin. Vuonna 2003 tytäryhtiöiden aikaisemmin omistamien Hyglo AB:n ja Eutelsat S.A.:n osakkeet siirrettiin emoyhtiölle. Vuonna 2003 myytiin Netia 1 Sp. z o.o., Done Solutions Oyj, Entrust, Inc., New Skies Satellites N.V., Inmarsat Ventures plc, Ledstiernan AB, Handwise Oy,

724 Solutions, Inc., Zapper Technologies, Inc., Vitaminic S.p.A. ja eBay Inc. Peoples Telephone Company Ltd.:n omistaa Overseas Telecom AB, josta tuli osakkuusyhtiö vuonna 2003. Kaiken kaikkiaan konsernin osuudet nimetyissä yhtiöissä nousivat 271 milj. kruunuun ja kirjanpitoarvo emoyhtiöissä 294 milj. kruunuun.

42 Tiedot neljännesvuosittain

2003

MSEK, paitsi osakekohtaiset tiedot	Tammi-maaliskuu	Huhti-kesäkuu	Heinä-syyskuu	Loka-joulukuu	Yhteensä
Liikevaihto	20 674	20 603	20 094	21 054	82 425
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	7 625	8 017	7 915	7 143	30 700
Kertaluonteiset erät	-	1 380	-344	299	1 335
Käyttökate	7 625	9 397	7 571	7 442	32 035
Poistot ja arvonalennukset	-4 437	-4 374	-4 337	-4 559	-17 707
Tuotot osakkuusyhtiöistä	84	-620	419	499	382
Liiketulos	3 272	4 403	3 653	3 382	14 710
Tulos rahoituserien jälkeen	2 742	4 704	3 353	3 100	13 899
Nettotulos	1 609	2 983	1 792	2 696	9 080
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	0,35	0,64	0,38	0,58	1,95
Vapaa kassavirta	3 891	5 013	5 138	3 309	17 351
Investoinnit	3 375	2 231	1 899	4 613	12 118
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	2 153	1 995	1 889	3 336	9 373
joista yritysostot	1 222	236	10	1 277	2 745

2002

MSEK, paitsi osakekohtaiset tiedot	Tammi-maaliskuu	Huhti-kesäkuu	Heinä-syyskuu	Loka-joulukuu	Yhteensä
Liikevaihto	13 885	14 346	14 496	16 756	59 843
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	3 381	3 587	4 281	4 443	15 692
Kertaluonteiset erät	23	-827	-3 997	-1 470	-6 271
Käyttökate	3 404	2 760	284	2 973	9 421
Poistot ja arvonalennukset	-2 707	-3 004	-11 057	-4 076	-20 844
Tuotot osakkuusyhtiöistä	12	363	-42	195	528
Liiketulos	709	119	-10 815	-908	-10 895
Tulos rahoituserien jälkeen	535	-78	-10 964	-1 109	-11 616
Nettotulos	127	30	-10 118	1 894	-8 067
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	0,04	0,01	-3,37	0,54	-2,58
Vapaa kassavirta	-1 107	1 722	2 059	1 203	3 877
Investoinnit	2 053	2 637	1 956	47 792	54 438
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	2 022	2 091	1 783	8 449	14 345
joista yritysostot	31	546	173	39 343	40 093

2001

MSEK, paitsi osakekohtaiset tiedot	Tammi-maaliskuu	Huhti-kesäkuu	Heinä-syyskuu	Loka-joulukuu	Yhteensä
Liikevaihto	13 592	14 203	14 431	14 970	57 196
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	3 348	3 014	3 420	3 133	12 915
Kertaluonteiset erät	30	271	-239	322	384
Käyttökate	3 378	3 285	3 181	3 455	13 299
Poistot ja arvonalennukset	-2 410	-2 505	-2 775	-6 285	-13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-157	208	2 339	3 746	6 136
Liiketulos	811	988	2 745	916	5 460
Tulos rahoituserien jälkeen	502	909	2 491	906	4 808
Nettotulos	291	250	1 900	-572	1 869
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	0,10	0,08	0,63	-0,19	0,62
Vapaa kassavirta	-3 082	-1 304	-1 527	-593	-6 506
Investoinnit	3 659	5 954	5 965	5 157	20 735
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	3 568	3 666	5 630	4 849	17 713
joista yritysostot	91	2 288	335	308	3 022

43 Ruotsalainen kirjanpitoikäytäntö

Erot laskentaperiaatteissa

TeliaSoneran konsernitilinpäätökset on laadittu IFRS/IAS (International Financial Reporting Standards) -säännösten mukaisesti. IFRS/IAS-standardit eroavat joiltakin osin Ruotsin kirjanpitolaita ja ruotsalaisesta kirjanpitoikäytännöstä. Eroja on ensisijaisesti rahoitusinstrumenttien raportoinnissa ja käyttöomaisuuden arvokorotusten laskennassa.

Ruotsin lain (Årsredovisningslagen, ÅRL, Ruotsin kirjanpitolaki) ohella julkisesti listattujen yritysten kirjanpitoikäytäntöjä Ruotsissa säätelevät ruotsalaisen kirjanpitoineuvoston (Redovisningsrådet) julkaisemat kirjanpitoistandardit. Nämä standardit perustuvat IFRS/IAS-standardeihin, mutta eroavat niistä joiltakin osin. TeliaSoneran käyttämät laskentaperiaatteet eivät olennaisesti eroa kirjanpitoineuvoston julkaisemista standardeista, joten mahdollisilla eroavaisuuksilla ei ole olennaista merkitystä TeliaSoneran liiketoimintojen ja niihin liittyvien asioiden suhteen.

Rahoitusinstrumentit

Ruotsin lainsäädäntö eroaa IFRS/IAS-standardeista johdannaisten ja julkisesti noteerattujen arvopaperien realisointumattomien arvomuutosten sekä käyvän arvon muutoksilta suojattujen velkojen laskennan osalta (katso liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta"). Ruotsin kirjanpitolaki (ÅRL) edellyttää arvostamista joko alkuperäiseen hankintahintaan tai sitä alempana käypään arvoon.

Aineellisen käyttöomaisuuden arvokorotus

Taloudelliseen pitoaikaan perustuvan analyysin pohjalta päätettiin pidentää kiinteän paikallisverkon poistoaikaa 8 vuodesta 20 vuoteen ja ADSL-liittymien keskuslaitteiden poistoaikaa 3 vuodesta 10 vuoteen. Tämän seurauksena emoyhtiö kirjasi Ruotsin kirjanpitolain mukaisesti kertaluonteisen aineellisen käyttöomaisuuden arvokorotuksen. Tämä menettely ei ole IFRS/IAS-standardien mukainen.

Tuloverot

Laskennalliset verosaamiset ja verovelat on laskettu kaikille IFRS/IAS:n ja ruotsalaisen kirjanpitoikäytännön välisille eroille soveltuvin osin.

Ruotsalaisen kirjanpitoikäytännön soveltaminen

Ruotsalaisen kirjanpitoikäytännön vaikutukset on esitetty Ruotsin kirjanpitolain mukaisessa konsernitilinpäätöksessä tuonempana tässä dokumentissa.

44 Suomen kirjanpitoikäytäntö

Seuraavat tiedot annetaan Rahoitustarkastuksen päätöksen 28/269/2002 mukaisesti. Tämä vuosikertomus on laadittu Suomen arvopaperimarkkinalain luvun 2 pykälän 6 mukaan.

Kuten liitetiedon "Esittämistapa" kohdassa "Yleistä" todetaan, TeliaSonera laatii konsernitilinpäätöksensä International Financial Accounting Standards (IFRS/IAS) -standardien mukaan. Suomen kirjanpitoikäytännön ja IFRS/IAS-standardien väliset merkittävimmät erot TeliaSoneran kannalta ovat seuraavat:

Yritysten yhteenliittymät

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan hankinta, joka maksetaan laskemalla liikkeelle omia osakkeita, ei edellytä sitä, että ostohinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon pohjalta. IFRS/IAS vaatii, että ostohinta määritetään liikkeeseen laskettujen osakkeiden markkina-arvon mukaan. Se johtaa usein liikearvon ja muiden omaisuuserien kirjaukseen yhdistelyssä ja näiden määrien poistamiseen myöhemmin tilikausina. TeliaSonera ei ole tavallisesti käyttänyt yritysostojen maksuna omia osakkeitaan, mutta Soneraan yhdistymisen yhteydessä näin toimittiin.

Käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten sijoitusten arvonalentaminen

IFRS/IAS vaatii, että jos arvonalennustesteissä käytetään tulevia kassavirtoja, ne tulee diskontata. Suomen kirjanpitoikäntämissä ei määritetä tarkasti, kuinka arvonalennustetit olisi suoritettava.

Rahoitusinstrumentit

Suomen kirjanpitoikäntämissä mukaan rahoitusjohdannaisia ei voi kirjata käypään arvoon, ellei niitä käytetä suojautumistarkoituksessa. IFRS/IAS:n mukaan kaikki johdannaiset kirjataan taseeseen käypään arvoon. Johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan joko tulokseen tai oman pääoman erillisenä eränä. Kirjaustapa riippuu johdannaisen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta.

Suomen kirjanpitoikäntämissä mukaan sijoitukset jälkimarkkinapohjaisiin arvopereihin tulisi kirjata hankintahintaan tai käypään arvoon sen mukaan, kumpi on alempi, ja realisoitumattomat arvomuutokset kirjataan tuloslaskelmaan arvonalennuksiksi tai arvonalennusten peruutukseksi. TeliaSonera kirjaa kaikki rahamarkkina-sijoituksensa ”sopivan tilaisuuden tullen myytävissä olevina” niiden käyvän arvon mukaisina IFRS/IAS-standardien mukaisesti. Realisoitumattomat tappiot ja voitot kirjataan omaan pääomaan erillisinä erinä, paitsi arvonalennustarkastelutapauksessa, jolloin arvonalennukset kirjataan tuloslaskelmaan.

Laskennalliset verot

Suomen kirjanpitoikäntämissä ei edellytä laskennallisten verosaamisten kirjaamista tietyistä verotuksen ja kirjanpidon välisistä eroista, vaikka on todennäköistä, että nämä erot purkautuvat tulevaisuudessa. IFRS/IAS vaatii laskennallisen veron kirjausta näissä tapauksissa.

45 U.S. GAAP**Erot laskentaperiaatteissa**

TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu IFRS/IAS-periaatteiden mukaan, jotka eroavat eräiltä osin Yhdysvalloissa sovellettavista laskentaperiaatteista (U.S. GAAP). Mikäli U.S. GAAP -käytäntöä olisi noudatettu, sillä olisi ollut vaikutusta konsernin nettotulokseen ja omaan pääomaan vuosina 2003, 2002 ja 2001. Telian konsernitilinpäätöksessä olevat olennaiset erot IFRS/IAS:n ja U.S. GAAP:n soveltamisen välillä on esitetty seuraavassa.

Tuottojen kirjaaminen

SEC Staff Accounting Bulletin 104 ”Revenue Recognition” (SAB 104) määrittelee tuottojen kirjaamisen U.S. GAAP:n mukaan. Tämän ohjeen mukaan liittymämaksut ja muut vastaavat tuotot jaksotetaan asiakassuhteen arvioidulle kestoajalle. SAB 104 -säädös sallii kuitenkin myös suoraan tuottoihin liittyvien kulujen jaksottamisen asiakassuhteen arvioidulle kestoajalle. Säädös ei ole kuitenkaan pakottava. TeliaSonera kirjaa IFRS/IAS:n periaatteiden mukaisesti nämä tuotot ja niihin liittyvät kulut silloin, kun palvelu on luovutettu ja siihen liittyvät kulut ovat syntyneet.

U.S. GAAP:n mukaisesti TeliaSonera on oikaissut tuottoja jaksottamalla liittymä- ja kytkentämaksujen ja muiden vastaavien tuottojen tulotusta asiakassuhteen arvioidulle kestoajalle, joka on seitsemän vuotta. TeliaSonera ei jaksota tuottoihin liittyviä kuluja, vaan kirjaa ne syntymishetkellä, kuten U.S. GAAP sallii.

Arvonalennukset

Vuoden 2001 lopulla TeliaSonera kirjasi arvonalennuksen aikaisemmasta Telia International Carrier -liiketoiminta-alueesta. Liiketoiminta-alueen arvoa alennettiin IFRS/IAS:n mukaisesti kerrytettävissä olevaan rahamäärään, joka määritettiin diskonttaamalla tulevat odotetut kassavirrat. U.S. GAAP:n mukaisessa arvonalennustestissä käytetään kerrytettävissä olevaa rahamäärää, joka arvioidaan tulevien odotettujen diskonttaamattomien kassavirtojen perusteella. Arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä (diskonttaamattomien kassavirtojen summa) ylitti tasearvon, joten arvonalennusta ei U.S. GAAP:n mukaan kirjattu. Tämän takia IFRS/IAS-tilinpäätöksessä tehty arvonalennuskirjaus ja siihen liittyvä laskennallisiin veroihin kohdistuva arvostusvaraus on peruutettu.

Johto päätti vuonna 2002 Telia International Carrierin uudesta strategisesta painopisteestä. Tämän päätöksen jälkeen johto teki International Carrierille uuden IFRS/IAS-standardien mukaisen arvonalennustestin, jonka perusteella tehtiin 6 131 milj. kruunun arvonalennuskirjaus. Arvonalennustesti paljasti lisäksi, että odotettujen diskonttaamattomien kassavirtojen summa alitti tasearvon, joten myös U. S. GAAP -laskelmassa tehtiin arvonalennuskirjaus.

Myynti ja takaisinvuokraus

Vuosina 1998 ja 2001 TeliaSonera myi kiinteistöomaisuuttaan ulkopuolisille ostajille. TeliaSonera-konserniin kuuluvat yritykset pysyivät vuokralaisina. Myyntivoitto kirjattiin IFRS/IAS:n mukaan kokonaisuudessaan tuotoksi, koska vuokrasopimukset katsottiin käyttöleasingisopimuksiksi ja kiinteistöt myytiin markkina-arvoonsa.

U. S. GAAP:n mukaan myynnistä ja takaisinvuokrauksesta saatujen voittojen välitön kirjaaminen edellyttää lisäehtojen täyttämistä. Koska TeliaSonera-konsernin käytössä oli enemmän kuin vähäinen, mutta vähemmän kuin olennainen osa myydyistä kiinteistöistä, voittojen kirjaamista jaksotetaan. U.S. GAAP -laskelmassa se osa ajanjaksojen 1998–2012 ja 2001–2013 voitosta, joka ylittää bruttovuokratulujen diskonttatun nykyarvon myyntihetkellä, kirjataan tuotoksi bruttovuokratulujen tahdissa.

TeliaSoneralta ei ole myytyihin kiinteistöihin liittyen muita velvoitteita eikä ehdollisia velkoja kuin käyttöleasingisotoumuksia, joiden kesto on 3–15 vuotta liiketoimien toteutuspäivästä laskettuna.

Osakesidonnainen palkkaus

IFRS/IAS-tilinpäätöksessä Telia ei kirjaa kuluja vuosina 2001 ja 2002 käyttöön otetuista, henkilöstölle suunnatuista optio-ohjelmista. Vuonna 2001 TeliaSonera noudatti U.S. GAAP:n mukaisissa tilinpäätöslaskelmissä henkilöstöoptioiden osalta Accounting Principles Boardin lausunnon No. 25 ”Accounting for Stock Issued to Employees” (APB 25) kirjaus- ja arvostussäännöksiä ja niihin liittyviä tulkintoja tämän menetelmän mukaisesti. Joulukuussa 2002 julkaistiin Financial Accounting Standards Boardin (FASB) lausunto No. 148 ”Accounting for Stock-Based Compensation – Board and Disclosure” (FAS 148). FAS 148 muuttaa FAS 123 -säännöstä ”Accounting for Stock-Based Compensation” ja esittää vaihtoehtoisia tapoja, joilla yritys voi vapaaehtoisesti siirtyä osakesidonnaisen palkkauksen käypään arvoon perustuvaan FAS 123 mukaiseen kirjaustapaan. Lisäksi FAS 148 muuttaa FAS 123:n liitetieto-vaatimuksia vaatiessa tilinpäätöksissä merkittävämpiä ja kattavampia tietoja osakesidonnaisen palkkauksen vaikutuksista. FAS 148 on voimassa tilivuodelle, jotka päättyvät 15.12.2002 jälkeen. U.S. GAAP -laskelmassa TeliaSonera alkoi kirjata henkilöstön optio-ohjelmien kustannuksia kuluiksi tilivuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. TeliaSonera on päättänyt käyttää FAS 148:n takautuvan muunnoksen menetelmää. Sen mukaisesti kaikki aikaisemmat kaudet on muunnettu heijastamaan palkkaus-kustannuksia, jotka on kirjattu, jos FAS 123:n kirjausvelvoitteita FAS 148:ssa muutetussa muodossa olisi sovellettu kaikkiin työntekijöille annettuihin palkkioihin.

Alecta/SPP-saamiset

Vuonna 2000 ruotsalainen vakuutusyhtiö Alecta, aikaisemmalta nimeltään SPP, ilmoitti eläkevakuutusmaksujen palautuksista. Osa palautuksesta saatiin rahana. Loppuosaa saldosta voidaan käyttää hyväksi tulevissa vakuutusmaksuissa tai saada rahana useiden vuosien aikana tai kertosuorituksena. IFRS/IAS:n mukaan TeliaSonera kirjasi koko palautuksen nykyarvon muihin liiketoiminnan tuottoihin. U.S. GAAP:n mukaan rahamääräiset palautukset kirjataan muihin liiketoiminnan tuottoihin silloin, kun ne saadaan.

Uudelleenjärjestelykulut

IFRS/IAS:n mukaan uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun varusten yleiset kriteerit on täytetty. U.S. GAAP:n mukaan kirjataan uudelleenjärjestelyvaraus, kun suunnitelma liiketoiminnasta luopumiseen liittyvien kulujen ja työntekijöiden työsuhteen lakkauttamiseen liittyvien korvausten aiheuttamista kuluista on laadittu ja irtisanottavat työntekijät ovat saaneet tiedon heille irtisanomisen johdosta annettavasta korvauksesta. U.S. GAAP edellyttää, että suunnitelmaan ei ole odotettavissa huomattavia muutoksia. Tietyt IFRS/IAS:n mukaan vuonna 2002 kuluksi kirjatut uudelleenjärjestelyvaraukset, jotka liittyivät henkilöstön vähentämiseen, sekä tietyt muut liiketoiminnan luopumiskulut eivät täyttäneet U.S. GAAP:n kriteereitä, ja ne on näin ollen peruutettu. Vuonna 2003 U.S. GAAP:n vaatimusten mukaiset henkilöstön vähentämiseen liittyvät kriteerit täyttyivät. Työsuhteen lakkauttamiseen liittyvät muut kustannukset kirjataan U.S. GAAP:n mukaan kuluiksi niiden syntymishetkellä.

Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista

TeliaSoneran osuudet osakkuusyhtiöiden tuloksesta on laskettu pääomaosuusmenetelmällä, sen jälkeen kun osakkuusyhtiöiden tilinpäätökset on muunnettu IAS-standardien mukaisiksi ja perustuvat osakkuusyhtiöiden IAS-säännösten mukaisiin tilinpäätöksiin. Tämä U.S. GAAP -täsmäytyksestä kuvastaa IFRS/IAS-standardin ja U.S. GAAP:n välisiä eroja osakkuusyhtiöiden laskentikäytännössä.

Osakkuusyhtiöiden rahoitus

TeliaSonera kirjaa osakkuusyhtiöiden toiminnan rahoituksesta johtuvat korkokulut välittömästi kuluksi (IFRS/IAS). U.S. GAAP edellyttää, että osakkuusyhtiöihin liittyvät korkokulut aktivoidaan aina siihen määrään asti, kunnes osakkuusyhtiö on saanut toimintonsa käyntiin alkaakseen suunnitellun pääasiallisen liiketoimintansa, kuten FASB:n kirjanpitostandardi No. 34 ”Capitalization of Interest Costs” asian määrittelee.

Osakkuusyhtiöt hyperinflaatiotalouksissa

TeliaSoneran Turkissa sijaitsevien osakkuusyhtiöiden tilinpäätökset on muunnettu IFRS/IAS:n mukaisesti konsernitilinpäätöstä varten. U.S. GAAP:n mukaisessa laskennassa tilinpäätöslaskelmia on oikaistu FASB:n lausunnon No. 52 ”Foreign Currency Translation” mukaisesti hyperinflaatiotalouksissa sijaitsevien toimintojen osalta.

Liikearvo

TeliaSonera tekee poistot liikearvosta ja muista aineettomista hyödykkeistä IFRS/IAS-säännösten mukaan. FASB:n kirjanpitostandardin No. 142 ”Goodwill and Other Intangible Assets” mukaan liikearvosta ja hyödykkeistä, joilla on määrittämätön taloudellinen pitoaika, ei enää tehdä suunnitellun pääasiallisen liiketoiminnan, mutta niille tehdään vuosittain arvonalennustestiä. Aineettomat hyödykkeet, joilla ei ole määrittämätöntä taloudellista pitoaika, poistetaan edelleen niiden taloudellisen pitoajan kuluessa. FAS 142:n mukaisia poistosäännöksiä sovelletaan liikearvoon ja aineettomiin hyödykkeisiin, jotka on hankittu 30.6.2001 jälkeen. Ennen 1.7.2001 hankittuun liikearvoon ja aineettomiin hyödykkeisiin TeliaSonera on alkanut soveltaa uusia laskentäsääntöjä 1.1.2002 lähtien.

FAS 142:n käyttöönotto edellytti, että TeliaSonera tekee viimeistään 30.6.2002 arvonalentumistestin kaikesta taseen liikearvosta tilanteessa 1.1.2002. Kyseisellä hetkellä TeliaSoneralta ei ollut mitään muita aineettomia hyödykkeitä, joilla on määrittämätön taloudellinen pitoaika. FAS 142:n vaatimusten mukaisesti arvonalennustesti päivitettiin vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä. Telia ei kirjannut arvonalennuksia arvonalentumistestien seurauksena.

Käyttöönoton vaikutus TeliaSoneran U.S. GAAP:n mukaiseen tulokseen ennen veroja oli 1 804 milj. kruunua positiivinen tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden liikearvojen poistojen vähennyksen seurauksena 31.12.2002 päättyneenä tilivuotena.

Muutokset laskentaperiaatteissa

FASB:n lausunto No. 133 "Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities" (FAS 133) tuli voimaan 1.1.2001. FAS 133 edellyttää, että kaikki johdannaiset arvostetaan käypään arvoon ja esitetään joko varoina tai velkoina taseessa. Käypien arvojen muutokset johdannaisista, joita ei käytetä suojauksina tai jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteereitä, esitetään välittömästi tulosvaikutteisesti. Käypien arvojen muutokset tehokkaan suojauslaskennan kriteerit täyttävistä johdannaisista esitetään tulosvaikutteisesti käyvän arvon suojauksina tai omissa pääomassa kassavirtasuojauksen osalta. Tehoton osa johdannaisen käyvän arvon muutoksesta esitetään tulosvaikutteisesti. FAS 133:n mukaan valuuttamääräisten sitoumusten suojaukset voidaan esittää joko käyvän arvon suojauksena tai kassavirtasuojauksena. TeliaSonera luokittelee ja esittää nämä suojaukset kassavirtasuojauksina.

IAS 39:n ja FAS 133:n siirtymäsäännökset poikkeavat toisistaan sikäli, että IAS 39:n mukaan TeliaSonera kirjasi laskentaperiaatteiden muutokset osakepääoman aavaan taseen oikaisuksi 1.1.2001. U.S. GAAP:n mukaan tietyt oikaisukirjaukset tehdään FAS 133:n käyttöönoton jälkeen tulokseen FAS 133:n pykälän 52 mukaisesti.

Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

IFRS/IAS-standardien mukaisesti pakollisessa lunastustarjouksessa Soneran osakkeenomistajille liikkeelle lasketut TeliaSoneran osakkeet on arvostettu loppukurssin mukaan helmikuun 10. päivänä 2003, jolloin TeliaSoneran hallitus päätti uudesta osakeannista. U.S. GAAP:n mukaan määritettäessä liikkeeseen laskettujen osakkeiden käypä arvo on huomioitava keskimääräinen markkinahinta kohtuulliselta ajanjaksolta ennen ja jälkeen sen päivän, jolloin liiketoimista on sovittu ja se on julkistettu. U.S. GAAP:n mukaisesti kaikki osakkeenomistajille liikkeeseen lasketut TeliaSoneran osakkeet on arvostettu perustuen viiden peräkkäisen kaupankäyntipäivän 22.3.–28.3.2002 osakkeiden painotettuun keskiarvoon, joka oli 36,75 Ruotsin kruunua osakkeelta. Pakollisessa lunastustarjouksessa Soneran optio-oikeuksien haltijoille liikkeelle laskettujen TeliaSoneran optioiden käypä arvo on arvioitu käyttämällä samaa osakekurssia. Optioiden käyväksi arvoksi tuli yhteensä 4 milj. kruunua.

IFRS/IAS:n mukaan TeliaSoneran liikkeelle laskemien optio-oikeuksien yhteenlaskettu käypä arvo on kirjattu osaksi ostohintaa. U.S. GAAP:n mukaan niiden optioiden, joiden sidonnaisuus aika on päättynyt, käypä arvo, joka on 232 milj. kruunua, on kirjattu osaksi hankintahintaa, kun taas niiden optioiden, joiden sidonnaisuus aika vielä jatkuu, käypä arvo, 48 milj. kruunua, kirjataan optioiden jäljellä olevana sidonnaisuusajana kuluksi tuloslaskelmaan. Vuonna 2003 nämä kulut olivat 23 milj. kruunua.

Kauppahinta oikaistuna yhdistymisen toteutumisen mukaisesti on Soneran nettovarojen käyvän arvon, käypien arvojen oikaisujen ja liikearvon ylittävältä osalta U.S. GAAP:n mukaan seuraava:

MSEK	31.12. 2003	Oikaisu vuonna 2003	31.12. 2002
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen osakkeiden käypä arvo	61 520	2 553	58 967
TeliaSoneran liikkeelle laskettujen optioiden käypä arvo	232	4	228
Käteisellä hankittujen Soneran osakkeiden ja optio-oikeuksien arvo	495	495	–
Vaihtotarjoukseen liittyvät kulut	637	15	622
Hankintameno	62 884	3 067	59 817
Vähennetään: Soneran nettovarojen käypä arvo U.S. GAAP:n mukaan (Soneran U.S. GAAP -täsmäytyksen mukaan 3.12.2002)	-19 054	-953	-18 101
Soneran nettovarojen käyvän arvon ylittävä osa hankintamenoista	43 830	2 114	41 716
Vähennetään: Muut aineettomat hyödykkeet käypään arvoon:			
Tuotemerkit	-1 690	-144	-1 546
Lisenssit, patentit ja verkkovierailu- ja yhteenliittämismuutokset	-5 782	-290	-5 492
Liittymämuutokset	-16 038	-969	-15 069
Vähennetään: Tietokoneohjelmistojen käyvän arvon oikaisu	-271	-18	-253
Vähennetään: Kiinteistöjen ja koneiden ja kaluston käyvän arvon oikaisu	-777	-12	-765
Vähennetään: Osakkuusyhtiö-sijoitusten ja muiden omistusten käyvän arvon oikaisu	-6 261	2 479	-8 740
Lisätään: Eläkesituumusten käyvän arvon oikaisu	539	27	512
Laskennallinen vero	6 125	-1 665	7 790
Liikearvo	19 675	1 522	18 153

IFRS/IAS:n mukaan muiden operaattorien kanssa tehtävät verkkovierailu- ja yhteenliittämismuutokset ja suuri osa asiakasluettelosta ("asiakasportfoliosta") eivät täytä aineettomien hyödykkeiden kriteereitä. Siksi TeliaSonera ei IFRS/IAS:n mukaisessa tilinpäätöksessä ole määrittänyt mitään arvoa Soneran verkkovierailu- ja yhteenliittämismuutoksille ja on määrittänyt Soneran asiakasluettelolle vain rajallisen arvon, joka heijastaa tiettyjä pitkäaikaisia asiakassopimuksia. U.S. GAAP:n mukaan verkkovierailu- ja yhteenliittämismuutokset sekä koko asiakasluettelo kirjataan aineettomiksi hyödykkeiksi ja poistetaan niiden taloudellisen pitoajan aikana.

Soneran nettovarojen ja Soneran osakkuusyhtiö-sijoitusten tasearvoerojen lisäksi myös liikkeeseen laskettujen TeliaSoneran osakkeiden ja optioiden käyvän arvon sekä muiden aineettomien hyödykkeiden käyvän arvon laskentamenetelmien erot vaikuttavat U.S. GAAP:n mukaiseen liiketoimista koituvan liikearvon määrään. IFRS/IAS:n mukaan yksilöitävissä oleville varoille ja veloille kohdistettava kauppahinta poistetaan kunkin yksilöitävissä olevan vara- ja velkaerän arvioitujen pitoajan perusteella. Kohdistetun kauppahinnan ylittävä osa on liikearvoa ja se merkitään omalla erällä taseeseen. TeliaSonera poistaa IFRS/IAS:n mukaan yhdistymisestä koituvan liikearvon 20 vuoden taloudellisen pitoajan kuluessa. U.S. GAAP:n mukaan yritysten yhdistämisestä koituvaa liikearvoa ei tule poistaa.

Tuloverot

Laskennalliset verosaamiset ja -velat on laskettu kaikille IFRS/IAS- ja U.S. GAAP-standardien välisille eroille soveltuvin osin.

U.S. GAAP:n soveltaminen

U.S. GAAP:n soveltamisella on seuraavat vaikutukset konsernin nettotulokseen ja omaan pääomaan:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Nettotulos IFRS/IAS:n mukaan	9 080	-8 067	1 869
Tuottojen kirjaaminen	-325	-147	-239
Arvonlennukset	–	-3 027	3 027
Myynti ja takaisinvuokraus	120	449	-274
Osakesidonnainen palkkaus	-18	-125	-91
Alecta/SPP-saamiset	6	243	138
Uudelleenjärjestelykulut	-335	470	–
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	8	33	29
Osakkuusyhtiöiden rahoitus	0	0	-15
Osakkuusyhtiöt hyperinflaatiotalouksissa	-743	-122	–
Liikearvo	4 205	1 804	2
Muutokset laskentaperiaatteissa	–	–	4
Yhdistyminen Soneran kanssa	-2 073	-152	–
Laskennallinen vero	703	-114	-7
Nettotulos U.S. GAAP:n mukaan	10 628	-8 755	4 443

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Oma pääoma (IFRS/IAS)	112 393	108 829	59 885
Tuottojen kirjaaminen	-4 428	-4 103	-3 956
Arvonlennukset	–	–	3 027
Myynti ja takaisinvuokraus	-1 076	-1 196	-1 645
Alecta/SPP-saamiset	–	-6	-249
Uudelleenjärjestelykulut	135	470	–
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	41	33	–
Osakkuusyhtiöiden rahoitus	3	3	3
Osakkuusyhtiöt hyperinflaatiotalouksissa	-3 292	-122	–
Liikearvo	6 011	1 806	2
Yhdistyminen Soneran kanssa	1 593	3 138	–
Laskennallinen vero	2 111	1 408	1 522
Valuuttakurssierot	-1 711	9	–
Oma pääoma U.S. GAAP:n mukaan	111 780	110 269	58 589

Oikaisut olisivat muuttaneet tiettyjä eriä konsernin tuloslaskelmassa ja taseessa. Taulukossa on esitetty yhteenvedo U.S. GAAP:n mukaan laadituista tuloslaskelmasta ja taseesta.

MSEK, paitsi osakekohtaiset tiedot	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tuloslaskelma U.S. GAAP:n mukaan			
Liikevaihto	82 099	59 336	56 957
Tuotot osakkuusyhtiöistä	284	809	6 147
Liiketulos	15 555	-11 472	8 033
Tulos rahoituserien jälkeen	14 744	-12 190	7 390
Verot	-3 147	3 505	-2 925
Vähemmistöosuus tuloksesta	-969	-70	-22
Nettotulos	10 628	-8 755	4 443
Tulos/osake, laimennettu ja laimentamaton (SEK)	2,28	-2,80	1,48

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Tase U. S. GAAP:n mukaan			
Käyttöomaisuus	163 769	183 627	99 236
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	37 018	33 837	33 259
Vastaavaa yhteensä	200 787	217 464	132 495
Oma pääoma	111 780	110 269	58 589
Vähemmistöosuus	3 441	5 210	204
Varaukset	21 072	22 386	13 107
Pitkäaikaiset lainat	25 867	32 124	25 193
Lyhytaikaiset lainat	4 687	12 608	3 931
Pitkäaikainen vieras pääoma	4 826	5 773	6 262
Lyhytaikainen vieras pääoma	29 114	29 094	25 209
Vastattavaa yhteensä	200 787	217 464	132 495

Kokonaistulos

Konserni noudattaa FASB:n kirjanpitostandardia No. 130 "Reporting Comprehensive Income" (kokonaistulos). Kokonaistuloksen käsite sisältää tilikauden tuloksen ja sellaiset suoraan omaan pääomaan kirjatut erät, jotka eivät ole peräisin osakkeenomistajilta.

MSEK	Tammikuu-joulukuu		
	2003	2002	2001
Nettotulos U.S. GAAP:n mukaan	10 628	-8 755	4 443
Johdannaiset käypään arvoon:			
FAS 133:n mukaan	-	-	-182
Muutokset vuoden aikana	-10	12	114
Realisoitumattomat voitot/tappiot myytävissä olevista arvopapereista	-	8	143
Ulkoisten toimintojen muuntoerot	-9 812	1 735	3 785
Muut erät	-23	-57	-155
Suoraan omaan pääomaan kirjatut erät yhteensä	-9 845	1 698	3 705
Kauden kokonaistulos	783	-7 057	8 148
Kertynyt kokonaistulos	13 526	12 743	19 800

Muiden aineettomien hyödykkeiden tulevat poistot

Mikäli nykyinen omistusrakenne säilyisi ja mikäli käytettäisiin vuoden 2003 valuuttakursseja ja oletettaisiin, että ei tapahdu mitään, mikä johtaisi arvonalennuskirjauksiin, TeliaSonera arvioi kirjaavansa muiden aineettomien hyödykkeiden poistoja seuraavan viiden vuoden aikana seuraavasti.

MSEK	2004	2005	2006	2007	2008
Muiden aineettomien hyödykkeiden poistot	3 558	3 258	3 258	2 996	2 579

Uusimmat julkaistut laskentastandardit

FAS 143

FASB:n lausunto 143 "Accounting for Obligations Associated with the Retirement of Long-Lived Assets" julkaistiin elokuussa 2001. FAS 143 käsittelee omaisuuserän käytöstä poistamiseen liittyvän veloitteen kirjanpidollista käsittelyä ja esittämistä tilinpäätöksessä. Standardin mukaan yhtiöiden tulisi kirjata omaisuuserän käytöstä poistamisen kustannukset käypään arvoon arvostettuina osaksi omaisuuserän hankintahintaa sekä esittää kertynyt määrä velkana konsernitilinpäätöksessä. Velan määrää lisätään korkokustannuksella lopulliseen maksusuoritukseen asti. Velan alkuperäistä määrää oikaistaan tarkastettujen diskontattujen maksettavien rahavirtojen perusteella. FAS 143 -säännöksiä noudatetaan 15.6.2002 jälkeen alkavilla tilikausilla. TeliaSoneran arvion mukaan FAS 143 -säännösten käyttöönotto ei vaikuta olennaisesti sen U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

FAS 145

FASB-standardi 145 "Rescission of FASB Statements No. 4, 44, and 64, Amendment of FASB Statement No. 13, and Technical Corrections" julkaistiin huhtikuussa 2002. FAS 145 kumoaa FAS 4:n "Reporting Gains and Losses from Extinguishment of Debt" ja ko. standardin muutoksen FAS 64:n "Extinguishments of Debt Made to Satisfy Sinking-Fund Requirements". FAS 145 kumoaa myös FAS 44:n "Accounting for Intangible Assets of Motor Carriers". FAS 145 muuttaa FAS 13 -säännöstä "Accounting for Leases" poistamalla epäjohdonmukaisuuden myyntiä ja takaisinvuokrausta koskevan kirjanpitoikäsitteilyn ja tiettyjä sellaisia vuokramuotoja, joiden taloudellinen vaikutus on samanlainen kuin myynti- ja takaisinvuokrauksessa, koskevan kirjanpitoikäsitteilyn välillä. FAS 145 muuttaa myös muita olemassa olevia määrääviä laskentastandardeja tekemällä niihin erilaisia teknisiä korjauksia, selventämällä käsitteitä tai kuvailemalla niiden soveltamista muuttuneissa olosuhteissa. FAS 145 -säännöksiä, jotka liittyvät FAS 4:n kumoamiseen, sovelletaan 15.5.2002 jälkeen alkavilla tilikausilla. Kaksi FAS 13:een liittyvää säännöstä tuli voimaan 15.5.2002 jälkeen tapahtuvien liiketapahtumien osalta. Kaikkia muita FAS 145 -säännöksiä noudatetaan 15.5.2002 tai sen jälkeen julkaistavissa tilinpäätöksissä. FAS 145 -säännösten soveltamisella ei ole ollut olennaista vaikutusta TeliaSoneran U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

FAS 146

Heinäkuussa 2002 julkaistiin FASB-standardi 146 "Accounting for Costs Associated with Exit or Disposal Activities", joka käsittelee toimintoihin, joista ollaan luovuttu tai ollaan luopumassa, liittyvien kulujen kirjanpidollista käsittelyä ja esittämistä tilinpäätöksessä sekä mitätöi EITF 94-3 -säännöksen "Liability Recognition for Certain Employee Termination Benefits and Other Costs to Exit an Activity (including Certain Costs Incurred in a Restructuring)". Pääasiallinen ero FAS 146:n ja EITF 94-3 -säännösten välillä liittyy FAS 146:n vaatimuksiin toiminnosta luopumisesta liittyvien kulujen kirjaamisesta. FAS 146 edellyttää, että toiminnosta luopumisesta aiheutuvat kulut kirjataan niiden toteutumishetkellä. EITF 94-3:n mukaisesti toiminnosta luopumisesta aiheutuvat kulut, joiden yleismääritelmä sisältyy EITF 94-3:een, kirjataan

sillä hetkellä, kun luopumissuunnitelmaan on sitouduttu. FAS 146:n mukaan luopumissuunnitelmaan sitoutuminen ei itsessään täytä kulkurajoituksen edellytyksiä. Tästä johtuen FAS 146 kumoaa EITF 94-3:n mukaisen määritelmän ja vaatimuksen luopumisiin liittyvien kulujen kirjaamisesta. Se myös määrittelee, että käypä arvo on tavoitteena kulun arvioimisessa. FAS 146 -säännöksiä noudatetaan 31.12.2002 jälkeen alkavilla tilikausilla. TeliaSoneran arvion mukaan FAS 146 -säännösten käyttöönotto ei vaikuta olennaisesti TeliaSoneran U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

FAS 149

Huhtikuussa 2003 julkaistiin FASB-standardi 149 "Amendment of Statement 133 on Derivative Instruments and Hedging Activities" (FAS 149). FAS 149 edellyttää, että sopimukset, joissa on vertailukelpoisia ominaispiirteitä, kirjataan samalla tavalla. FAS 149 selventää niitä tilanteita, joissa sopimuksen alkuperäinen nettoinvestointi täyttää johdannaisen ominaispiirteet, tai joissa johdannainen sisältää rahoitusosan sekä muuttaa kohde-etuuden määritelmän FIN 45:n mukaiseksi (katso alla) ja muuttaa eräitä muita laskentatulkintoja. FAS 149 tuli voimaan sopimuksissa, jotka on solmittu tai joita on muutettu 30.6.2003 jälkeen, ja suojauksissa, jotka on otettu käyttöön 30.6.2003 jälkeen. FAS 149 -säännöksiä tulee soveltaa tuleviin tilikausiin. FAS 149 -säännösten käyttöönotto ei vaikuta olennaisesti TeliaSoneran U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

FAS 150

Toukokuussa 2003 julkaistiin FASB-standardi 150 "Accounting for Certain Financial Instruments with Characteristics of both Liabilities and Equity" (FAS 150). FAS 150 -standardissa määritetään tapa, jonka mukaan liikkeelle laskija luokittelee ja arvostaa tiettyjä rahoitusinstrumentteja, joilla on sekä velan että oman pääoman ominaispiirteitä. Standardi edellyttää, että liikkeelle laskija luokittelee määritelmän mukaan rahoitusinstrumentin velaksi (tai joissain tilanteissa omaisuuseräksi). Aiemmin useimmat näistä rahoitusinstrumenteista luokiteltiin omaksi pääomaksi. FAS 150 tuli voimaan rahoitusinstrumenteissa, jotka on laskettu liikkeelle tai joita on muutettu 31.5.2003 jälkeen, ja on muutoin voimassa seuraavan osavuosikatsauskauden alusta 15.6.2003 jälkeen. Standardi otetaan käyttöön laskemalla laskentaperiaatteen kumulatiivinen muutos niiden rahoitusinstrumenttien osalta, jotka oli hankittu ennen FAS 150:n julkistamista ja jotka olivat edelleen olemassa osavuosikatsauksen alussa, kun standardi otettiin ensimmäisen kerran käyttöön. Takautuvat muutokset eivät ole sallittuja. FAS 150 -säännösten käyttöönotto ei vaikuta olennaisesti TeliaSoneran U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

FIN 45

Marraskuussa 2002 julkaistiin FASB:n tulkintaohje No. 45 "Guarantor's Accounting and Disclosure Requirements for Guarantees, Including Indirect Guarantees of Indebtedness of Others" (FIN 45). Takaukset, jotka täyttävät FIN 45:ssä mainitut tunnusmerkit eivät sisälly pitkään poikkeuksien luetteloon, tulee kirjata käypään arvoon. Tämä poikkeaa nykyisestä yleisestä käytännöstä, jonka mukaan velka kirjataan vain siinä tapauksessa, että tappio on todennäköinen ja kohtuullisen hyvin arvioitavissa, kuten FASB:n lausunnossa No. 5 "Accounting for Contingencies" esitetään. FIN 45 edellyttää myös, että takauksen antaja antaa huomattavat uudet lisätiedot käytännöllisesti katsoen kaikista takauksista vaikka todennäköisyys, että takauksen antaja joutuu suorittamaan maksuja takauksen johdosta, olisi vähäinen. FIN 45:n liitetietovaatimukset koskevat tilinpäätöksiä ja osavuosikatsauksia ajanjaksoilta, jotka päättyvät 15.12.2002 jälkeen. Kirjausta ja alkuperäistä arvostusta koskevia vaatimuksia sovelletaan takauksiin, jotka annetaan tai joita muokataan 31.12.2002 jälkeen. FIN 45 -säännösten käyttöönotto ei vaikuta olennaisesti TeliaSoneran U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan määriteltyyn tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

FIN 46

Tammikuussa 2003 julkaistiin FASB:n tulkinta No. 46 "Consolidation of Variable Interest Entities" (FIN 46). Sen korvasi 24.12.2003 FASB:n tulkinta No. 46 (muutettu joulukuussa 2003) "Consolidation of Variable Interest Entities – an interpretation of ARB No. 51" (FIN 46R). FIN 46R on tulkinta Account Research Bulletin -tiedonannon No. 51 "Consolidated Financial Statements", ja se muuttaa niitä kriteerejä, joita yritykset käyttävät nykyään päättäessään, pitääkö niiden sisällyttää jonkin yksikön tulos konsernitulokseen. FIN 46R-säännösten käyttöönotto ei vaikuta olennaisesti TeliaSoneran U.S. GAAP -laskentaperiaatteiden mukaan laadittuun konsernitilinpäätökseen.

EITF 00-21

Marraskuussa 2002 FASB:n Emerging Issue Task Force (EITF) pääsi yhteisymmärryksen Issue 00-21 -lausunnosta "Revenue Arrangements with Multiple Deliverables" (EITF 00-21), joka antaa lisäohjeita yhdistelmäsovimusten kirjaamisesta. EITF 00-21 on voimassa kaikille järjestelyille, jotka tehdään 1.1.2004 tai sen jälkeen. TeliaSonera ei odota EITF 00-21 -säännöksillä olevan olennaista vaikutusta yhdistelmäsovimusten US. GAAP:n mukaiseen laskentakäsittelyyn.

46 Määritelmät

Käsitteet

Käyttökate

Käyttökate vastaa liikelustosta ennen poistoja ja arvonalennuksia ja ilman osakkuus-yhtiöistä saatuja tuottoja.

Kertaluonteiset erät

Kertaluonteisiin eriin sisältyvät omaisuuksien myyntivoitot ja -tappiot, toimintojen lakkauttamiskulut, henkilöstöjärjestelykulut sekä vuoden 2002 Soneran kanssa yhdistymiseen liittyvät ei-aktiivoidut kulut. 1.1.2003 lähtien on alettu raportoida kertaluonteisina erinä vain myyntivoitot ja -tappiot, arvonalennukset, uudelleenjärjestelyohjelmat tai vastaavat erät, jotka edustavat yksinään yli 100 miljoonan kruunun erää. Vertailukelpoisia kausia ei ole muutettu vastaamaan tätä käytäntöä.

Oikaistu oma pääoma

Raportoitu oma pääoma vähennettynä (ehdotetulla) osingonjaolla.

Sijoitettu pääoma

Vastaavat yhteensä vähennettynä korottomilla veloilla ja korottomilla varauksilla sekä (ehdotetuilla) osingoilla.

Liikepääoma

Korottomat varat vähennettynä korottomilla veloilla, joihin sisältyvät (ehdotetut) osingot, ja korottomilla varauksilla.

Korolliset lainat, netto

Korolliset velat ja varaukset vähennettynä korollisilla varoilla, mutta sisältäen osakkuusyhtiösijoitukset.

Nettolainaus

Korolliset velat vähennettynä korollisilla varoilla, mutta sisältäen osakkuusyhtiösijoitukset.

Nettovelka

Korolliset velat vähennettynä lyhytaikaisilla sijoituksilla ja rahoilla ja pankkisaamisilla.

Vapaa kassavirta

Liiketoimintojen kassavirta vähennettynä hankituilla aineettomilla ja aineellisilla hyödykkeillä.

Käyttöomaisuusinvestoinnit

Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin lukuun ottamatta liikearvoa ja käypien arvojen oikaisuja.

Hankinnat

Sijoitukset liikearvoon ja käypien arvojen oikaisuihin, osakkeisiin ja osuuksiin.

Käyttökateprosentti

Käyttökate ennen kertaluonteisia erää ilmaistuna prosenttiosuutena liikevaihdosta.

Liiketulosprosentti

Liiketulos ilmaistuna prosenttiosuutena liikevaihdosta.

Nettotulos/liikevaihto

Nettotulos ilmaistuna prosenttiosuutena liikevaihdosta.

Pääoman kiertonopeus

Liikevaihto jaettuna taseen keskimääräisellä loppusummalla.

Sijoitetun pääoman kiertonopeus

Liikevaihto jaettuna keskimääräisellä sijoitetulla pääomalla.

Pääoman tuotto

Liiketulos lisätynä rahoitustuotoilla ja ilmaistuna prosentteina taseen keskimääräisestä loppusummasta.

Sijoitetun pääoman tuotto

Liiketulos lisätynä rahoitustuotoilla ja ilmaistuna prosentteina keskimääräisestä sijoitetusta pääomasta.

Oman pääoman tuotto

Nettotulos ilmaistuna prosenttiosuutena keskimääräisestä oikaistusta omasta pääomasta.

Omavaraisuusaste

Oikaistu oma pääoma ilmaistuna prosentteina taseen loppusummasta.

Velkaantumisaste

Korolliset nettovelat jaettuna oikaistulla omalla pääomalla.

Korkokate

Liiketuloksen ja rahoitustuottojen summa jaettuna rahoituskuluilla.

Investointien omarahoitusosuus

Liiketoimintojen kassavirta jaettuna bruttoinvestoinneilla.

Osakekohtaiset tunnusluvut

Tulos/osake perustuu osakkeiden lukumäärän painotettuun keskiarvoon ennen kanta-osakkeiden mahdollisia laimennusvaikutuksia ja niiden jälkeen, kun taas oma pääoma per osake perustuu osakkeiden lukumäärään tilikauden lopussa.

Osinko/voitto -suhde

Osakekohtainen osinko jaettuna tulos/osake -tunnusluvulla.

ARPU

Keskimääräinen liittymäkohtainen tuotto kuukaudessa.

Asiakasvaihtuvuus

Yrityksestä lähteneiden asiakkaiden lukumäärä prosentteina keskimääräisestä asiakasmäärästä.

Työvoiman tuottavuus

Vuositainen prosenttimuutos kiinteähintaisen liikevaihdon ja kokopäiväisten työntekijöiden keskimääräisen lukumäärän suhteessa.

Esitysmuodot

Ruotsalaisten ja kansainvälisten standardien mukaisesti tässä raportissa käytetään seuraavia valuuttojen esitysmuotoja:

Valuutat					
SEK	Ruotsin kruunu	GBP	Ison-Britannian punta	PHP	Filippiinien peso
AZM	Azerbaidžanin manat	HKD	Hongkongin dollari	PLN	Puolan zloty
CHF	Sveitsin frangi	HUF	Unkarin forintti	RUR	Venäjän rupla
CZK	Tšekin koruna	INR	Intian rupia	SGD	Singaporen dollari
DEM	Saksan markka	JPY	Japanin jeni	TRL	Turkin liira
DKK	Tanskan kruunu	KZT	Kazakstanin tenge	UGX	Ugandan shillinki
EEL	Viron kruunu	LKR	Sri Lankan rupia	USD	USA:n dollari
EUR	Euroopan unionin euro	LTN	Liettuan litti		
		LVL	Latvian lati		
		NOK	Norjan kruunu		

Tilintarkastuslausunto – IFRS/IAS

Lausunto TeliaSonera AB:n (publ) hallituksen toimeksiannosta

Olemme tarkastaneet TeliaSonera AB:n konsernitilinpäätöksen, joka käsittää sivut 57–99 tilikaudelta 2003. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat konsernitilinpäätöksestä. Tehtävämme on tarkastuksemme perusteella antaa lausunto konsernitilinpäätöksestä.

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Ruotsissa noudatetun hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastus on tällöin suunniteltu ja toteutettu riittävän varmuuden saamiseksi siitä, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä. Tilintarkastus käsittää tilinpäätöksessä esitettyjen lukujen ja muiden tilinpäätöstietojen perustana olevan aineiston tarkastuksen pistokokein. Tarkastus sisältää myös yhtiössä noudatettujen laskentaperiaatteiden ja yhtiön johdon tekemien olennaisten arvioiden arvioinnin samoin kuin tilinpäätöksen esittämistavan arvioinnin kokonaisuutena. Mielestämme tarkastuksemme antaa riittävän perustan lausunollemme.

Käsityksemme mukaan konsernitilinpäätös antaa International Financial Accounting Standards -säännösten (IFRS/IAS) mukaisesti oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta 31.12.2003 ja sen toiminnan tuloksesta ja kassavirroista tilikaudelta 2003.

Tukholmassa 3. maaliskuuta 2004

Ernst & Young AB

KPMG Bohlins AB

Lars Träff
Auktorisoitu tilintarkastaja

Thomas Thiel
Auktorisoitu tilintarkastaja

Konsernin tuloslaskelmat – ÅRL

MSEK, paitsi osakekohtaiset tiedot	Liitetieto	Tammikuu–joulukuu		
		2003	2002	2001
Liikevaihto	6, 34, 35	82 425	59 483	57 196
Liikevaihtoa vastaavat kulut	7, 10	-46 688	-38 182	-40 435
Bruttokate		35 737	21 301	16 761
Myynti-, hallinto- ja tutkimus- ja kehityskulut	7, 10	-23 161	-18 667	-17 943
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	8, 10	1 752	-14 066	506
Tuotot osakkuusyhtiöistä	11, 34, 35	382	531	6 136
Liiketulos	34, 35	14 710	-10 901	5 460
Rahoitustuotot ja -kulut	13	-811	-720	-695
Tulos rahoituserien jälkeen		13 899	-11 621	4 765
Tuloverot	14	-3 850	3 620	-2 905
Vähemmistöosuus tuloksesta		-969	-70	-22
Nettotulos		9 080	-8 071	1 838
Tulos/osake (SEK)	21			
Laimentamaton		1,95	-2,58	0,61
Laimennettu		1,95	-2,58	0,61

Konsernin taseet – ÅRL

MSEK	Liitetieto	31.12.		
		2003	2002	2001
Vastaavaa				
Aineettomat hyödykkeet	15	61 820	68 106	26 816
Aineelliset hyödykkeet	16, 28	54 110	56 172	47 314
Osuudet osakkuusyhtiöissä	17, 30	20 401	23 027	9 927
Muut sijoitukset	17, 28, 30	21 470	25 411	10 818
Käyttöomaisuus yhteensä		157 801	172 716	94 875
Vaihto-omaisuus	18	501	580	636
Saamiset	19, 28, 30	24 170	26 617	23 508
Lyhytaikaiset sijoitukset	20	8 658	3 826	7 601
Rahat ja pankkisaamiset		3 689	2 831	1 518
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä		37 018	33 854	33 263
Vastaavaa yhteensä		194 819	206 570	128 138
Vastattavaa				
<i>Sidottu oma pääoma</i>				
Osakepääoma		14 961	14 738	9 604
Sidotut rahastot		74 919	77 024	36 351
<i>Vapaa oma pääoma</i>				
Vapaat rahastot		17 068	25 200	12 182
Nettotulos		9 080	-8 071	1 838
Oma pääoma yhteensä		116 028	108 891	59 975
Vähemmistön osuus		3 441	5 120	204
Eläke- ja työsopimusvaraukset	22	522	224	2 358
Laskennallinen verovelka	14, 23	9 922	10 673	6 935
Muut varaukset	23	6 238	7 509	3 809
Varaukset yhteensä		16 682	18 406	13 102
<i>Korollinen vieras pääoma</i>				
Pitkäaikaiset lainat	24, 28, 30	25 606	31 990	25 069
Lyhytaikaiset lainat	25, 28, 30	4 687	12 596	3 929
<i>Koroton vieras pääoma</i>				
Pitkäaikainen vieras pääoma	26, 28	2 489	2 350	3 049
Lyhytaikainen vieras pääoma	27, 30	25 886	27 217	22 810
Vieras pääoma yhteensä		58 668	74 153	54 857
Vastattavaa yhteensä		194 819	206 570	128 138
Ehdolliset varat	31	–	–	–
Annetut pantit ja vakuudet	31	2 789	373	91
Ehdolliset velat	31	3 099	6 006	785

Konsernin kassavirtalaskelmat – ÅRL

MSEK	Liitetieto	Tammikuu–joulukuu		
		2003	2002	2001
Nettotulos		9 080	-8 071	1 838
Oikaisut:				
Poistot ja arvonalennukset		18 248	21 029	14 147
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset		-2 618	-79	-769
Tuotot osakkuusyhtiöstä		251	-531	-5 848
Eläke- ja muut varaukset		-2 880	2 791	-1 132
Rahoituserät	33	363	-424	329
Verot	33	2 542	-3 742	2 274
Vähemmistön osuus ja muut ei-kassavirtavaikutteiset erät		978	140	-567
Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta		25 964	11 113	10 272
Liikesaamisten lisäys (-), vähennys (+)		1 423	4 103	-4 996
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)		125	382	12
Korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)		-1 069	-3 149	5 128
Käyttöpääoman muutos		479	1 336	144
Liiketoiminnan kassavirta		26 443	12 449	10 416
Investoinnit käyttöomaisuuteen		-9 092	-8 572	-16 922
Käyttöomaisuuden myyntitulot		358	218	1 316
Verkon kapasiteetin käyttöoikeuksien myyntitulot		10	13	-
Investoinnit verkon kapasiteetin käyttöoikeuksiin		0	-48	-996
Investoinnit osakkeisiin, osuuksiin ja liiketoimintoihin	33	-2 188	363	-2 241
Osakkeiden, osuuksien ja liiketoimintojen myyntitulot	33	3 902	1 271	15 631
Myönnetyt lainat ja muut sijoitukset		-172	-20	-33
Lainasaamisten ja muiden sijoitusten takaisinmaksut		1 215	1 355	482
Sijoitukset rahoitusleasingaamiin		-2 962	-4 590	-4 031
Rahoitusleasingaamisten lyhennykset		3 400	3 474	3 448
Maksettu/saatu korvaus eläkesäätiöltä		1 000	-1 011	502
Osakkuusyhtiöille myönnettyjen ennakoiden ja lyhytaikaisten lainojen nettomuutos jne.		1 086	1 994	6 476
Investointien kassavirta		-3 443	-5 553	3 632
Liiketoiminnan kassavirta		23 000	6 896	14 048
Osingonjako		-1 870	-600	-1 501
Vähemmistöjen sijoitus konserniyhtiöihin		-468	-1 059	-
Lainojen nostot		374	5 678	4 107
Lainojen lyhennykset		-6 272	-12 840	-62
Lyhytaikaisen, korollisen vieraan pääoman nettomuutos		-8 176	-1 523	-9 152
Rahoituksen kassavirta		-16 412	-10 344	-6 608
Tilikauden kassavirta		6 588	-3 448	7 440
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden alussa		5 465	8 923	1 437
Tilikauden kassavirta		6 588	-3 448	7 440
Kurssierot		16	-10	46
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden lopussa	33	12 069	5 465	8 923

Konsernin oman pääoman muutokset – ÄRL

MSEK	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Pääoma- osuus- rahasto	Muut sidotut varat	Kertyneet kurssierot, sidottu oma pääoma	Vapaa oma pääoma	Kertyneet kurssierot, vapaat rahastot	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2000	9 604	13 894	1 297	17 512	1 440	11 689	552	55 988
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–16	–	–	–	–	–	–16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–155	–	–	–	–	–155
Valuuttakurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	3 322	–	499	3 821
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	–16	–155	–	3 322	–	499	3 650
Osingot	–	–	–	–	–	–1 501	–	–1 501
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	–655	–288	–	943	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	1 838	–	1 838
Oma pääoma 31.12.2001	9 604	13 878	487	17 224	4 762	12 969	1 051	59 975
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	16	–	–	–	–	–	16
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–	–	–	–57	–	–57
Valuuttakurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	1 688	–	35	1 723
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	16	–	–	1 688	–57	35	1 682
Osingot	–	–	–	–	–	–600	–	–600
Osakeanti	5 134	50 771	–	–	–	–	–	55 905
Ylimääräisen yhtiökokouksen päättämä siirto sidotusta vapaaseen omaan pääomaan	–	–11 957	–	–	–	11 957	–	–
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	130	25	–	–155	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	–8 071	–	–8 071
Oma pääoma 31.12.2002	14 738	52 708	617	17 249	6 450	16 043	1 086	108 891
Liiketoimet ulkopuolisten tahojen kanssa	–	–	–13	–	–	–	–	–13
Arvonkorotus (liite 16)	–	3 563	–	–	–	–	–	3 563
Inflaatio-oikaisu	–	–	2 427	–	–	–	–	2 427
Valuuttakurssierot (liitetieto 21)	–	–	–	–	–8 266	–	165	–8 101
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	3 563	2 414	–	–8 266	–	165	–2 123
Osingot	–	–	–	–	–	–1 870	–	–1 870
Osakeanti	223	1 828	–	–	–	–	–	2 051
Siirrot sidotun ja vapaan oman pääoman välillä	–	–	1 192	–2 836	–	1 644	–	–
Nettotulos	–	–	–	–	–	9 080	–	9 080
Oma pääoma 31.12.2003	14 961	58 099	4 223	14 413	–1 816	24 897	1 251	116 028

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – ÅRL

1 Esittämistapa

Yleistä

TeliaSoneran konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS/IAS) mukaisesti. 1.1.2001 alkaen tietyt rahoitusinstrumentit arvostetaan kirjanpidossa niiden käyvän arvon mukaan. Tämä arvostustapa on Euroopan unionin direktiivien 4 ja 7 mukainen. Ruotsin kirjanpitolaki (ÅRL) on toistaiseksi edellyttänyt arvostamista joko hankintahintaan tai käypään arvoon, sen mukaan kumpi on alhaisempi. Sovittu EU-direktiivin mukainen muutos astuu voimaan 1.1.2004. Tämä konsernitilinpäätös on laadittu Ruotsin kirjanpitolain voimassa olevien arvostamissääntöjen (ÅRL) mukaisesti.

Laskentaperiaatteet

Käytetyt laskentaperiaatteet on esitetty seuraavissa liitetiedoissa. Jos laskentaperiaatteissa ei ole eroja, katso IFRS/IAS-säännösten mukainen konsernitilinpäätös ("Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS").

Erot TeliaSoneran käyttämän Ruotsin kirjanpitolain käytännön ja Suomen kirjanpitolain periaatteiden välillä on esitetty omana liitteenään (Suomen kirjanpitolain käytäntö).

Määrät ja päivämäärät

Ellei muuta ole mainittu, kaikki summat ovat miljoonissa Ruotsin kruunuissa (MSEK) tai muussa määritellyssä valuutassa ja perustuvat sekä tuloslaskelman että taseen osalta kahdenoista kuukauden tilikauteen, joka päättyi 31. päivä joulukuuta.

2 Arvioiden käyttö tilinpäätöksissä

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

3 Konsernitilinpäätös

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

4 Valuuttamääräiset liiketapahtumat

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

5 Konsernirakenteen muutokset

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

6 Liikevaihto

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

7 Liiketoiminnan kulut

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

8 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut on jaettu seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Liiketoiminnan muut tuotot			
Myyntivoitot, osakkeet	1 868	220	776
Myyntivoitot, liiketoiminnat	20	17	59
Myyntivoitot, muut	86	61	512
Valuuttakurssivoitot	450	521	183
Välityspalkkiot jne.	13	171	152
Rahoitus jne.	27	3	8
Palautuneet luottotappiot	275	55	42
Saadut vahingonkorvaukset	4	47	86
Yhteensä	2 743	1 095	1 818
Liiketoiminnan muut kulut			
Myyntitappiot, osakkeet	-13	-40	459
Myyntitappiot, liiketoiminnat	-43	-22	10
Myyntitappiot, muut	-296	-331	103
Tappiovaraukset tappiollisista sopimuksista	-3	11	49
Valuuttakurssitappiot	-294	-438	152
Soneraan yhdistymisen kulut	-3	-13	-
Uudelleenjärjestelykulut	-247	-14 321	524
Maksetut vahingonkorvaukset	-92	-7	15
Yhteensä	-991	-15 161	1 312
Vaikutus tulokseen, netto	1 752	-14 066	506

9 Liiketoimet osakkuusyhtiöiden ja lähipiirin kanssa

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

10 Poistot ja arvonalennukset

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

11 Tuotot osakkuusyhtiöistä

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Osuus tilikauden tuloksesta	2 096	293	-903
Liikearvon poistot	-565	-112	-465
Liikearvon yms. arvonalennukset	-1 436	-33	-1 820
Myyntivoitot	287	383	9 324
Vaikutus nettotulokseen	382	531	6 136

Tuotot osakkuusyhtiöistä on jaettu liiketoiminta-aluekohtaisesti liitetiedoissa "Tulosyksikkökohtainen jako" ja "Tuotealuekohtainen jako".

Suuret yksittäiset omistukset (sisältää omistukset tytäryhtiöiden välityksellä) sisältyvät seuraavalla tavalla tulokseen:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
UAB Omnitel, Liettua	–	13	–15
AB Lietuvos Telekomas, Liettua	–	–115	–43
Latvijas Mobilais Telefons SIA, Latvia	–	126	118
Lattelekom SIA, Latvia	205	61	–
AS Eesti Telekom, Viro	177	133	135
OAO MegaFon, Venäjä	509	51	153
Turkcell İletişim Hizmetleri A.S., Turkki	618	115	–
Overseas Telecom AB, Ruotsi	141	85	53
Telefon AB, Ruotsi	254	–81	–80
Eniro AB, Ruotsi	–	–3	6 052
Scandinavia Online AB, Ruotsi	–	–1	–226
INGROUP Holding AB, Ruotsi	–123	–16	9
COOP Bank AB, Ruotsi	20	–126	–14
Netia S.A., Puola	–	0	–2 464
Unisource N.V./AUCS, Hollanti	227	38	–372
Comsource UnLtd/Eircom plc, Irlanti	–	154	126
SI.MOBIL, Slovenia	–	–	372
Infonet Services Corp., USA	–1 517	18	40
Metro One Telecommunications, Inc., USA	–309	67	–
Tess S/A, Brasilia	–	0	2 359
Bharti Mobile Ltd., Intia	341	184	10
Muut omistukset	–161	–172	–77
Vaikutus nettotulokseen	382	531	6 136

Lisätietoja on saatavana vastaavassa kohdassa osiossa ”Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS”.

12 Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä ja sen suhde liiketulokseen

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu osiossa ”Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS”.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	30 700	15 692	12 915
Kertaluonteiset erät	1 335	–6 280	384
Käyttökate	32 035	9 412	13 299
Poistot ja arvonalennukset (liitetieto 10)	–17 707	–20 844	–13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä (liitetieto 11)	382	531	6 136
Liiketulos	14 710	–10 901	5 460

Seuraavassa taulukossa esitetään kertaluonteiset erät.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Uudelleenjärjestelykulut (pois lukien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonalennukset, mutta mukaan lukien varausten purku ja valuuttakurssien vaikutukset)	88	–5 924	–478
Telian ja Soneran yhdistymisestä saatavien synergioiden sekä integraation toteutuskulut	–456	–	–
Kulut yhdistymisestä Soneran kanssa	–	–13	–
Tietyt eläkekulut	–	–248	88
Nettomyyntivoitot ja -tappiot (pois lukien osakkuusyhtiöt)	1 703	–95	774
Yhteensä	1 335	–6 280	384

13 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoituserät kirjataan kuluksi niiden syntymiskaudella lukuun ottamatta asennusten aikaisia korkokuluja, jotka aktivoidaan (katso myös liitetiedot ”Aineettomat hyödykkeet” ja ”Aineelliset hyödykkeet”).

Takausprovisioihin liittyvät tuotot ja kulut sisältyvät muihin korkotuottoihin ja -kuluihin. Korkokulut sisältävät lainoihin liittyvät pankkikulut sekä luokituslaitosten ja markkinatakaajien kulut.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tuotot sijoitustoiminnasta			
Osingot	3	5	1
Myyntivoitot ja -tappiot	685	–1	4
Arvonalennukset	–695	–185	–147
Yhteensä	–7	–181	–142
Muut rahoitustuotot			
Korot rahoitusleasingistä	611	662	600
Muut korkotuotot	608	475	964
Valuuttakurssivoitot	544	138	128
Yhteensä	1 763	1 275	1 692
Muut rahoituskulut			
Korkokulut	–2 065	–1 697	–2 221
Arvokorot	43	19	81
Valuuttakurssitappiot	–545	–136	–105
Yhteensä	–2 567	–1 814	–2 245
Vaikutus nettotulokseen	–811	–720	–695

14 Tuloverot

Verot

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu osiossa ”Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS”.

Tulos ennen veroja jakautui seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Ruotsi, konserniyhtiöt (mukaan lukien ulkomailla sijaitsevat sivukonttorit)	9 878	–3 401	–1 743
Ruotsi, osakkuusyhtiöt	103	–307	–423
Ruotsi yhteensä	9 981	–3 708	–2 166
Suomi, konserniyhtiöt	–14	27	68
Suomi, osakkuusyhtiöt	22	3	–
Muu maailma, konserniyhtiöt	3 939	–8 396	9 628
Muu maailma, osakkuusyhtiöt	–29	453	–2 765
Ruotsin ulkopuoliset alueet yhteensä	3 918	–7 913	6 931
Yhteensä	13 899	–11 621	4 765

Tuloverot koostuvat seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tulovero			
Ruotsi	1 994	156	630
Suomi	7	–256	11
Muu maailma	760	694	290
Yhteensä	2 761	594	931
Laskennallinen vero			
Ruotsi	513	–2 283	–26
Suomi	16	–604	12
Muu maailma	560	–1 327	1 988
Yhteensä	1 089	–4 214	1 974
Yhteensä	3 850	–3 620	2 905

Tilikausien tuloveroihin sisältyi edellisten vuosien ja suoraan omaan pääomaan kirjattuja veroja seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Edellisestä vuodesta johtuvat verot	–305	–1	43
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	7	–21	–186

Ruotsalaisen nimellisverokannan ja efektiivisen verokannan välinen ero muodostuu seuraavista eristä:

	Tammikuu-joulukuu		
	2003	2002	2001
%			
Ruotsin verokanta	28,0	28,0	28,0
Ulkomaiden ja Ruotsin verokannan ero	-0,7	2,9	4,1
Verojen oikaisu edellisiltä kausilta	-4,6	3,8	2,5
Uudesta verolainsäädännöstä johtuvat oikaisu	-	-	10,2
Tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	4,1	-3,0	70,9
Voitot, joista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa	-2,0	0,6	-5,9
Vähennyskelvottomat kulut	8,2	-5,2	9,6
Verottomat tulot	-5,3	4,1	-58,4
Tuloslaskelman veroprosentti	27,7	31,2	61,0
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	0,1	-0,1	-3,9
Efektiivinen verokanta	27,8	31,1	57,1
Verokanta, tilikauden tulovero	19,9	5,1	19,5

Lisätietoja verolainsäädännön muutosten vaikutuksista ja kertyneiden vahvistettujen tappioiden maantieteellisestä ja ajallisesta jakautumisesta on tilinpäätöstietojen osassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Laskennalliset verovelat ja -saamiset koostuivat seuraavista eristä:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Laskennallinen verovelka			
Osakkeet ja osuudet	447	2 645	301
Muu käyttöomaisuus	7 311	7 255	6 253
Varaukset	1 994	488	-
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	2	17	98
Taseen ulkopuoliset erät	168	268	283
Laskennallinen verovelka yhteensä	9 922	10 673	6 935
Laskennallinen verosaaminen			
Osakkeet ja osuudet	131	23	69
Muu käyttöomaisuus	5 229	2 058	1 319
Muut pitkäaikaiset velat ja varaukset	1 282	1 147	947
Lyhytaikaiset saamiset ja velat	32	157	16
Vähennyskelvopoiset aikaisempien vuosien tappiot	10 561	14 236	1 343
Välisumma	17 235	17 621	3 694
Arvostusvaraus	-2 304	-1 715	-2 243
Laskennallinen verosaaminen yhteensä	14 931	15 906	1 451
Laskennallinen verosaaminen (-)/verovelka (+), netto	-5 009	-5 233	5 484

Lisätietoja laskennallisesta verovelasta muissa pitkäaikaisissa varoissa, kirjaamattomasta laskennallisesta verovelasta tytäryhtiöiden voittovaroista, vähennyskelvopoisista tappioista peräisin olevasta laskennallisesta verosaamisesta sekä arvostusvarauksen jakautumisesta on annettu vastaavassa kohdassa osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Tilinpäätössiirrot

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

15 Aineettomat hyödykkeet

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

16 Aineelliset hyödykkeet

Yleistä

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Rakennukset ja maa-alueet

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Televerkko, koneet ja kalusto

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Hankintahinta, avaava tase	138 065	93 985	82 605
Investoinnit	7 545	8 206	14 398
Hankitut liiketoiminnot	664	36 136	1 507
Purkaminen/kunnostus	106	-	-
Myyntit ja romutukset	-2 305	-1 384	-1 910
Myydyt liiketoiminnot	-4 113	-	-1 190
Uudelleenluokittelu	-2 294	1 275	-2 332
Inflaatio-oikaisu	-6	-	-
Valuuttakurssierot	-2 478	-153	907
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	135 184	138 065	93 985
Poistot, avaava tase	-77 975	-49 393	-43 929
Hankitut liiketoiminnot	-584	-20 954	-257
Myyntit ja romutukset	1 894	1 207	1 649
Myydyt liiketoiminnot	3 039	-	544
Uudelleenluokittelu	1 292	-481	48
Inflaatio-oikaisu	-1	-	-
Tilikauden poistot	-10 120	-8 347	-7 249
Valuuttakurssierot	960	-7	-199
Kertyneet poistot, päättävä tase	-81 495	-77 975	-49 393
Arvonlennukset, avaava tase	-10 929	-3 364	-135
Myyntit ja romutukset	156	182	21
Uudelleenluokittelu	382	-	-
Arvonlennukset tilikaudella	-289	-7 807	-3 250
Valuuttakurssierot	233	60	-
Kertyneet arvonalennukset, päättävä tase	-10 447	-10 929	-3 364
Arvonkorotukset, avaava tase	-	-	-
Arvonkorotukset tilikaudella	4 949	-	-
Kertyneet arvonkorotukset, päättävä tase	4 949	-	-
Käyttöomaisuusosuudet kaapeli-tv-asiakkailta, netto	-	-74	-72
Ennakkomaksut	45	1	3
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	48 236	49 088	41 159

Hankintameno sisältää kertyneitä korkoja 617 milj., 574 milj. ja 555 milj. kruunua vuosilta 2003, 2002 ja 2001.

Taloudelliseen pitoaikaan perustuvan analyysin pohjalta päätettiin pidentää Ruotsin kuparikaapeleihin perustuvan kiinteän paikallisen verkon poistoaikaa 8 vuodesta 20 vuoteen ja Ruotsin ADSL-asiakkaiden keskuslaitteiden poistoaikaa 3 vuodesta 10 vuoteen, joten käyttöomaisuudesta tehtiin arvonnorotus 31.12.2003. Arvonnorotus laskennallisella verolla vähennettynä on kirjattu arvonnorotusrahoitukseen sidottuun pääomaan.

Entiseen Telia International Carrier -liiketoiminta-alueen tasearvoon tehtiin arvonalennus vuosina 2002 ja 2001, ja Tanskan kiinteän verkon toimintojen verojen arvoa alennettiin vuonna 2002 (katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut").

Laitteet, välineet ja järjestelmät

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Jako hyödykeryhmiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Rakennukset ja maa-alueet			
Perusparannusmenot muiden omistamiin kiinteistöihin	123	21	164
Rakennukset ja rakennelmat	3 152	3 398	1 309
Maa-alueet ja niiden parannukset	395	386	157
Yhteensä	3 670	3 805	1 630
Televerkko, koneet ja kalusto			
Kiinteät verkot – keskusjärjestelmät ja keskitimet	9 480	10 107	5 970
Kiinteät verkot – siirtojärjestelmät	13 837	11 907	12 200
Kiinteät verkot – tiedonsiirtoverkko ja muun tyyppiset tiedonsiirtovälineet	14 669	8 831	9 728
Matkaviestinverkot	7 271	13 456	7 288
Kaapelitelevisioverkot	550	1 307	1 329
Hälytysjärjestelmät	16	11	20
Keskeneräiset uudet järjestelmät, ennakkomaksut	2 413	3 469	4 624
Yhteensä	48 236	49 088	41 159
Laitteet, välineet ja järjestelmät			
Rahoitusleasing, ajoneuvot	271	297	308
Muut laitteet, välineet ja järjestelmät	1 933	2 982	4 217
Yhteensä	2 204	3 279	4 525
Yhteensä	54 110	56 172	47 314

Koneisiin ja laitteisiin sisältyvät keskeneräiset uudet järjestelmät ovat pääasiassa kiinteän verkon ja matkapuhelinverkon järjestelmiä. Konserniyhtiöiden omistamat, toisille konserniyhtiöille vuokraamat hyödykkeet sisältyvät laitteisiin, välineisiin ja järjestelmiin.

17 Muut sijoitukset

Yleistä

Tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden konsolidointiperiaatteet on kuvattu liitetiedossa "Konsernitilinpäätös". Osakkuusyhtiösijoitusten negatiivinen tasearvo on esitetty vain niiden yhtiöiden osalta, joissa konsernilla on sopimusoikeudellinen velvoite lisätä pääomasijoitustaan. Velvoite on esitetty muina varauksina.

Muut arvopaperiomistukset on arvostettu hankintahintaan, paitsi jos markkina-arvon arvioinnin perusteella voidaan pitää alaskirjausta tarpeellisenä (katso liitetieto "Poistot ja arvonalennukset").

Osakeomistus osakkuusyhtiöissä

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Muut arvopaperit

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	1 166	449	635
Investoinnit	102	128	72
Hankitut liiketoiminnot	–	769	–
Myyntit	–326	–22	–22
Arvonalennukset	–460	–218	–157
Uudelleenluokittelu	89	49	–32
Tuotto osuuksista	–2	–3	–47
Valuuttakurssierot	–11	14	–
Tasearvo, päättävä tase	558	1 166	449

Muu pitkäaikainen rahoitusomaisuus

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	24 245	10 369	8 402
Muutokset laskentaperiaatteissa	–	–	659
<i>Tasearvo, oikaistu avaava tase</i>	<i>24 245</i>	<i>10 369</i>	<i>9 061</i>
Investoinnit	1 012	6 267	3 159
Hankitut liiketoiminnot	–	11 938	–
Myyntit ja romutukset	–3 187	–3 398	–3 732
Myydyt liiketoiminnot	–	–	–586
Arvonalennukset	–528	–847	–6
Uudelleenluokittelu	–333	–	2 276
Valuuttakurssierot	–297	–84	197
Tasearvo, päättävä tase	20 912	24 245	10 369

Laskentaperusteiden muutoksilla vuonna 2001 viitataan johdannaisten bruttokirjaukseen taseeseen.

Jako hyödykeryhmiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Osakkuusyhtiöt			
Pääomasijoitukset	20 401	23 027	9 927
Korolliset saamiset	810	1 127	1 154
Korottomat saamiset	2	242	17
Yhteensä	21 213	24 396	11 098
Muut arvopaperiomistukset			
Osakkeet ja osuudet	357	1 052	449
Muut arvopaperit	201	114	–
Yhteensä	558	1 166	449
Laskennallinen verosaaminen	14 931	15 906	1 451
Muut pitkäaikaiset saamiset			
<i>Korolliset</i>			
Rahoitusleasingosopimukset	3 298	4 229	3 901
Rahoituspalveluosopimukset	503	462	438
Henkilökuntalainat	14	136	229
Koronvaihtosopimukset	–	506	13
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	306	441	1 158
Muut	461	281	168
<i>Korottomat</i>			
Käyttöleasingosopimukset	344	676	1 495
Muut	243	239	345
Yhteensä	5 169	6 970	7 747
Yhteensä	41 871	48 438	20 745

Laskennallisia verosaamiaisia käsitellään liitetiedossa "Tuloverot" ja leasingosopimuksia liitetiedossa "Leasingosopimukset ja muut sopimusoikeudelliset velvoitteet". Sijoitusten arvostusta käsitellään liitetiedossa "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta". Osakeomistukset ja osuudet osakkuusyhtiöissä ja muut arvopaperiomistukset on eritelty liitetiedossa "Osakkeenomistuksen ja osuukien erittely".

18 Vaihto-omaisuus

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

19 Saamiset

Sovellettavat laskentaperiaatteet on kuvattu osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Myyntisaamiset			
Laskutetut saatavat	12 677	12 376	12 616
Luottotappiovaraus	–904	–861	–1 078
Yhteensä	11 773	11 515	11 538
Muut lyhytaikaiset saatavat			
<i>Korolliset</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	226	601	857
Rahoitusleasingosopimukset	3 157	3 352	3 046
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	47	553	17
Saatavat muilta	340	350	268
<i>Korottomat</i>			
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	628	399	226
Arvonlisäverosaaminen	296	277	692
Muut verosaatavat	244	369	417
Kansainväliset tilitykset	237	377	32
Valuutanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	84	157	344
Saatavat muilta	1 521	1 394	1 432
Yhteensä	6 780	7 829	7 331
Jaksotetut tuotot ja ennakoon maksetut kulut			
Puhelinveloitukset	2 549	1 201	889
Yhteenliittämisen- ja verkkovierailuveloitukset	1 070	810	703
Muut puhelinliikenneveloitukset	122	3 085	1 129
Rakentamisen- ja palveluosopimukset	31	–	32
Ennakoon maksetut vuokrat ja leasingmaksut	397	258	201
Muut siirtosaamiset	1 448	1 919	1 685
Yhteensä	5 617	7 273	4 639
Yhteensä	24 170	26 617	23 508

Myyntisaamisten luottotappiot ja palautuneet luottotappiot vuosilta 2003, 2002 ja 2001 on kerrottu liitetiedoissa "Liiketoiminnan kulut" ja "Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut". Tiedot leasingosopimuksista ja vuokrista on liitetiedossa "Leasingosopimukset ja sopimusoikeudelliset velvoitteet".

20 Lyhytaikaiset sijoitukset

Lyhytaikaiset sijoitukset koostuvat pääasiassa ylijäämävaroista, jotka on sijoitettu yön yli -markkinoille ja jotka on arvostettu hankintahintaan lisätynä kertyneillä korkotuotoilla (jaksotettu hankintameno).

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Yli kolmen kuukauden kuluttua erääntyvät sijoitukset	278	1 192	196
Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät sijoitukset	8 380	2 634	7 405
Yhteensä	8 658	3 826	7 601

Katso myös liitetiedot "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta" ja "Kassavirtalaskelman lisätiedot".

21 Oma pääoma, tulos per osake

Sidottu ja vapaa oma pääoma

Ruotsin lain mukaan oma pääoma on jaettu jakokelpoisiin (vapaisiin) varoihin ja jakokelvottomiin (sidottuihin) varoihin. Konsernissa osingonjako ei voi ylittää emoyhtiön taseen mukaisia jakokelpoisia varoja tai niitä alempia konsernitaseen mukaisia jakokelpoisia varoja.

Sidottu oma pääoma muodostuu osakepääomasta ja ylikurssirahastosta/vararahastosta. Konsernin vapaa oma pääoma sisältää vain sen osan tytäryhtiöiden vapaasta pääomasta, joka voidaan kohdistaa emoyhtiölle tekemättä arvonalennuksia tytäryhtiön osakkeisiin.

Konsernin taseessa esitetään myös tilinpäätössiirtojen oman pääoman osuus sidotuna omana pääomana. Osakkuusyhtiöiden jakamattomat voittovarat on raportoitu konsernin omassa pääomassa pääomaosuusrahastona sidotuissa rahastoissa.

Osakepääoma

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Valuuttakurssierot

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Ulkomaisten toimintojen muuntoerot	-7 783	1 685	4 202
Terminisopimukset pääoman suojaamiseksi	-	11	-620
Myydyt liiketoiminnot	-318	30	85
Verovaihtaus, joka johtuu ulkomaisten osakkuusyhtiöiden muuntoerosta	-	-	-20
Muu verovaihtaus	-	-3	174
Yhteensä	-8 101	1 723	3 821

Kumulatiiviset valuuttakurssierot sidotussa omassa pääomassa jakautuivat seuraavasti:

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Pääomaosuusrahasto	-1 711	177	397
Muut sidotut rahastot	-105	6 273	4 365
Yhteensä	-1 816	6 450	4 762

Inflaatio-oikaisut

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Tulos/osake

	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Nettotulos (MSEK)	9 080	-8 071	1 838
Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä (1 000 kpl)	4 667 618	3 124 289	3 001 200
- laimennusvaikutus huomioon ottaen (1 000 kpl)	4 668 426	3 125 314	3 001 200
Tulos/osake (SEK)			
- laimentamaton	1,95	-2,58	0,61
- laimennettu	1,95	-2,58	0,61
Osinko/osake (SEK)			
(hallituksen ehdotus vuodelta 2003)	1,00	0,40	0,20
Osinko (MSEK) hallituksen ehdotus vuodelta 2003	4 675	1 870	600

Vuosina 2001 ja 2002 varsinainen yhtiökokous päätti toteuttaa henkilökunnan optio-ohjelman (katso kohta "Osakesidonnainen palkkaus" liitetiedossa "Henkilöstö"). Määräyksillä ja ehdoilla, joita sovelletaan henkilökunnan optio-ohjelmaan, oli hyvin vähäinen laimennusvaikutus vuosien 2003 ja 2002 tulos/osake-lukuun eikä lainkaan laimennusvaikutusta vuonna 2001.

22 Eläkevaraukset ja työsopimukseen liittyvät varaukset

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

23 Laskennallinen verovelka, muut varaukset

Muiden varausten muutos, sisältäen laskennallisen veroveljan, oli seuraava:

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	18 182	10 744	7 826
Tilikauden varaukset	3 956	5 139	3 747
Hankitut liiketoiminnot	226	4 795	109
Varausten käyttö	-2 749	-1 884	-936
Myydyt liiketoiminnot	-41	0	-53
Varausten purku	-1 076	-617	-11
Uudelleenluokittelu	-2 162	-	-
Ajoituksen ja korkoprosentin vaikutus	67	16	24
Valuuttakurssierot	-243	-11	38
Tasearvo, päättävä tase	16 160	18 182	10 744

Varausten tasearvo jakautui seuraavasti:

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Laskennallinen verovelka	9 922	10 673	6 935
Muut varaukset			
Ennakkonpidätykset tulevista eläkemaksuista	302	302	314
Uudelleenjärjestely	3 404	5 247	582
Tappiolliset sopimukset	87	188	528
Takuuvaraukset	2 294	1 673	2 329
Muut	151	99	56
Yhteensä	6 238	7 509	3 809
Yhteensä	16 160	18 182	10 744

Laskennallista verovelkaa käsitellään liitetiedossa "Tuloverot" ja uudelleenjärjestelyvarauksia liitetiedossa "Uudelleenjärjestelykulut". Vuoden 2001 takuuvarauksiin vaikuttivat Telefons-konsernin ja Orbiant-konsernin myyntiin liittyneet velvoitteet.

24 Pitkäaikaiset lainat

Pitkäaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Rahoitusleasing, ajoneuvot	201	220	255
TeliaSonera FTN/FTO	4 811	5 029	7 493
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	7 272	7 281	14 072
TeliaSonera Finland EMTN, muut valuuttalainat	11 997	14 838	-
Muut lainat	1 228	4 099	3 200
Koronvaihtosopimukset	40	66	19
Valuutan- ja koronvaihtosopimukset	57	457	30
Yhteensä	25 606	31 990	25 069

Vuosina 2003, 2002 ja 2001 lainoista 4 995 milj. kruunua, 5 299 milj. kruunua ja 3 266 milj. kruunua erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

25 Lyhytaikaiset lainat

Lyhytaikaiset lainat jakautuivat seuraavasti:

31.12.			
MSEK	2003	2002	2001
Lainat osakkuusyhtiöiltä	17	24	845
Rahoitusleasing, ajoneuvot	73	80	59
TeliaSonera ECP	-	-	1 001
TeliaSonera FTN	300	1 911	1 127
TeliaSonera EMTN, muut valuuttalainat	523	6 388	319
TeliaSonera Finland EMTN, muut valuuttalainat	2 723	1 839	-
Muut lainat	956	2 322	577
Koronvaihtosopimukset	25	32	1
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	70	-	-
Yhteensä	4 687	12 596	3 929

Vuosien 2003, 2002 ja 2001 pankkitilin luottolimiitti oli kokonaisuudessaan 984, 6 593 ja 3 083 milj. kruunua. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta".

26 Pitkäaikainen vieras pääoma

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

27 Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikainen vieras pääoma jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Ostovelat	7 595	8 949	6 232
Lainat osakkuusyhtiöiltä	632	756	1 031
Verovelat	2 338	1 111	481
Muut lyhytaikaiset velat			
Puhelinkorttivaraukset,			
vähennyskelpoiset puheluveloitukset	742	758	808
Ennakot, talletukset, jne.	512	749	888
Arvonlisäverot, valmisteverot	1 176	955	613
Työntekijöiden ennakonpidätykset, velat henkilöstölle	420	269	294
Kansainväliset tilitykset	422	805	463
Valuuttatermiiniset velat, valuuttatermiinit	85	156	418
Vastuut tytäryhtiöiden vähemmistöosakkaille	–	–	1 310
Muut	1 040	1 166	847
Muut lyhytaikaiset velat yhteensä	4 397	4 858	5 641
Siirtovelat			
Jaksotetut palkkakustannukset	1 419	1 265	876
Jaksotetut työnantajan sosiaaliturvamaksut ym.	508	915	427
Jaksotetut leasingmaksut	520	595	513
Jaksotetut korot	1 052	1 248	613
Merkintäkulut	2 090	2 139	1 909
Yhteenliittämismaksut	721	728	288
Vähittäiskauppioiden komissiot	183	248	154
Ennakkoon maksetut leasingosopimukset	689	777	732
Muut siirtovelat	3 742	3 628	3 913
Siirtovelat yhteensä	10 924	11 543	9 425
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	25 886	27 217	22 810

28 Leasingosopimukset ja muut sopimusveloitteet

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

29 Riippuvuus kolmannelta osapuolelta

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

MSEK	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo
Osakeomistus osakkuusyhtiöissä	20 401	23 315	23 027	19 341	9 927	9 682
Muut osakkeet	558	558	1 166	1 164	449	426
Leasingosaavat	6 455	6 367	7 581	7 493	6 947	6 859
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset saatavat	2 371	2 369	3 255	2 934	3 114	3 114
Lyhytaikaiset sijoitukset	278	278	1 192	1 192	196	197
Koronvaihtosopimukset, saadut	2 079	2 178	8 309	8 666	658	673
Koronvaihtosopimukset, maksetut	-2 076	-2 084	-8 069	-8 139	-645	-646
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut	5 713	5 989	11 924	12 298	12 353	12 629
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut	-5 380	-5 583	-10 962	-11 239	-11 178	-11 442
Muut valuuttajohdannaiset	84	84	157	157	344	355
Vastaavaa	30 483	33 471	37 580	33 867	22 165	21 847
Eläkevaraukset	522	522	224	224	2 358	2 358
Pitkäaikaiset lainat	25 849	27 023	32 196	32 630	25 523	25 890
Lyhytaikaiset lainat	4 686	4 710	12 696	12 717	4 027	4 044
Koronvaihtosopimukset, saadut	-1 314	-1 314	-7 364	-7 369	-1 967	-1 970
Koronvaihtosopimukset, maksetut	1 334	1 442	7 403	7 584	1 987	2 062
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut	-1 792	-1 795	-2 208	-2 213	-1 833	-1 840
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut	1 862	1 927	2 363	2 428	1 863	1 901
Muut valuuttajohdannaiset	85	85	156	158	418	430
Vastattavaa	31 232	32 600	45 466	46 159	32 376	32 875

Konsernin julkisesti noteerattujen osakesijoitusten pörssi-arvot on esitetty vastaavassa kohdassa osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Rahoituksen ja rahoitusriskien hallinnan periaatteet

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Likviditeetti ja luottojärjestelyt

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

30 Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta

Yleistä

TeliaSonera käyttää johdannaisinstrumentteja (koronvaihtosopimuksia, valuuttamääräisiä koronvaihtosopimuksia, termiiniosopimuksia jne.) pääasiassa suojautuakseen valuuttakurssin ja korkotason muutoksia vastaan.

Tase-erät ja liiketapahtumat on suojattu, mikäli suojaukset on tehty suojaustarkoituksessa, ja ne korreloivat suojattavaan positioon ja suojaavien tehokkaasti positioita. Tehokas suojaus tuottaa tuloksen, joka neutralisoi suojattavan positioon tulosvaikutuksen.

Valuuttatermiiniosopimusten osalta suojattavat saatavat ja velat sekä niitä vastaava valuuttatermiiniosopimus arvostetaan tilinpäätöspäivän spot-kurssilla ja korkoero jaksoitetaan tilinpäätöshetkeen. Nettoarvoina tämä tarkoittaa suojatun erän arvostamista termiiniosopimuksen solmimispäivän spot-kurssiin.

Saatavat ja maksettavat suoritukset, jotka liittyvät korollisia varoja ja velkoja edellä kuvatulla tavalla suojaaviin koronvaihtosopimuksiin ja valuuttamääräisiin koronvaihtosopimuksiin, kirjataan korkotuottoina tai -kuluina.

Suojaussopimuksen päättymiseen liittyvät voitot ja tappiot kirjataan tulokseen, kun suojattu positio suljetaan. Suojauksen jäljellä olevan osan voitto tai tappio jätetään taseeseen ja poistetaan tai perutaan suojaussopimuksen jäljellä olevana aikana.

Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteereitä, kirjataan taseeseen hankintahintaan tai käypään arvoon sen mukaan kumpi näistä on alhaisempi. Mahdolliset realisoitumattomat tappiot kirjataan tappioiden rahoitustuottoihin ja toteutumattomat voitot siirretään taseeseen.

Korollisten rahoitusinstrumenttien tasearvo ja käypä arvo

Alla olevassa taulukossa esitetyt tasearvot ja käyvät arvot eri korollisille instrumenteille perustuvat seuraaviin edellytyksiin. Korottomat rahoitusinstrumentit, kuten myyntisaamiset asiakkailta ja ostovelat, on kirjattu käypään arvoon, joten ne eivät esiinny taulukossa.

Arvioitu käypä arvo perustuu markkinakursseihin ja yleisesti hyväksytyihin arvostusmenetelmiin. Esitetyt arvot ovat indikaattivaisia eivätkä välttämättä toteudu sellaisinaan.

Käyvät arvot perustuvat tilinpäätöshetken julkisiin noteerauksiin. Jos noteerattua kurssia ei ole ollut käytettävissä, on käyvät arvot arvioitu diskonttaamalla tulevat kassavirrat maturiteettia vastaavalla markkinakoroilla. Erät on muutettu Ruotsin kruunuiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Julkisesti listattujen osakkuusyhtiöiden markkina-arvoa on vähennetty lainoilla, jotka konserni on antanut kyseisille yhtiöille. Leasingosaavista on vähennetty luotto-tappiot, joita on oikaistu palautettujen laitteiden myyntivoitoilla.

Markkinakorkoja käytetään muihin korollisiin pitkä- ja lyhytaikaisiin saataviin, mukaan lukien saataviin osakkuusyhtiöiltä ja henkilökunnalta. Siten näiden erien tasearvon voidaan katsoa vastaavan käypää arvoa.

Koronvaihtosopimusten ja valuuttamääräisten koronvaihtosopimusten arvot sisältävät pääoman nimellismäärän ja kertyneen koron. Saadut ja maksetut vaihtosopimukset viittaavat vaihtosopimuksien vastaaviin osiin (ks. liitetiedot "Muut sijoitukset" ja "Muut saamiset" sekä "Pitkäaikaiset lainat" ja "Lyhytaikaiset lainat").

Markkinaehtoiset rahoitusjärjestelyt

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Ottolainaus, maturiteettirakenne, korkotaso ja valuuttakurssit

Tiedot lainojen nykyarvosta, keskimääräisistä lainakuluista ja lainojen keskimääräisestä maturiteetista esitetään vastaavassa kohdassa osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Konsernin korollisten lainojen erääntymisrakenne oli 31.12.2003 seuraava:

MSEK	TeliaSonera AB (sis. johdannaiset)		TeliaSonera Finland			Yhteensä	Muut yksiköt	Konserni
	Kiinteä korko	Vaihtuva korko	Kiinteä korko	Vaihtuva korko				
2004	847	–	3	2 723		3 573	1 114	4 687
2005	2 868	600	9 072	–		12 540	260	12 800
2006	2 225	3 582	–	–		5 807	107	5 914
2007	800	–	–	–		800	72	872
2008	–	777	–	–		777	95	872
Myöhemmin	1 384	665	2 925	–		4 974	174	5 148
Yhteensä	8 124	5 624	12 000	2 723		28 471	1 822	30 293

Tiedot koronvaihtosopimuskannan sekä valuuttamääraisten koronvaihtosopimusten nimellisarvosta esitetään vastaavassa kohdassa osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Seuraavassa esitetään TeliaSonera-konsernin pitkäaikaisen lainakannan rakenne eriteltynä valuutoittain. Luvut on muunnettu Ruotsin kruunuiksi vaihtosopimusten perusteella.

Valuutta	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)	Korko (%)	Arvo (milj.)
	Kyseinen valuutta					
SEK:ksi vaihdetut						
EUR	5,9	764	6,1	731	5,8	1 228
DEM	–	–	6,1	113	5,4	283
GBP	–	–	–	–	6,2	48
JPY	3,8	3 000	5,0	3 000	5,3	6 000
Yhteensä milj. kruunua	5,9	6 841	6,1	7 048	5,6	12 483
EUR:ksi vaihdetut						
USD	3,6	5	5,2	16	–	–
LTL	–	–	10,5	150	–	–
LTL	–	–	12,0	12	–	–
Yhteensä milj. kruunua	3,6	36	9,3	571	–	–
Vaihtamattomat						
SEK	4,8	6 203	5,7	5 156	5,6	9 837
EUR	4,3	1 296	4,5	2 060	–	–
NOK	5,0	32	–	–	5,0	1 637
DKK	4,5	61	5,7	4	5,7	375
LKR	–	–	22,3	2 786	22,3	3 034
LVL	5,0	1	–	–	5,0	1
USD	–	–	–	–	8,7	0
Yhteensä milj. kruunua		18 729		24 371		12 586
Yhteensä milj. kruunua		25 606		31 990		25 069

Rahoitusriskien hallinta

Valuuttariski

Katso asiaa koskeva johdanto osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Transaktioriski

TeliaSonera-konserni on liiketoiminnassaan valuutan netto-ostaja. Nettomääräisen valuuttavirran jakautuminen valuutoittain, suojausperiaatteet ja riskienhallinta on esitetty vastaavassa kohdassa osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Muuntoeroriski

Suojausperiaatteet ja konsernin ulkomaisten sijoitusten nettoarvon jakautuminen on esitetty vastaavassa kohdassa osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Valuuttajohdannaiset

Seuraavassa esitetään TeliaSoneran valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset valuutoittain ja maturiteeteittain 31.12.2003. Määrät sisältävät pääoman nimellismäärän ja kertyneen koron.

MSEK	2004	2005	2006	2007	2008	Myöhemmin	Yhteensä
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, saadut							
Osto EUR							
Tasearvo	–	2 778	2 558	–	–	1 384	6 720
Käypä arvo	–	2 931	2 560	–	–	1 503	6 994
Osto DEM							
Tasearvo	542	–	–	–	–	–	542
Käypä arvo	547	–	–	–	–	–	547
Osto JPY							
Tasearvo	–	–	–	–	–	202	202
Käypä arvo	–	–	–	–	–	202	202
Osto USD							
Tasearvo	25	8	8	–	–	–	41
Käypä arvo	25	8	8	–	–	–	41
Yhteensä, saadut							
Tasearvo	567	2 786	2 566	–	–	1 586	7 505
Käypä arvo	572	2 939	2 568	–	–	1 705	7 784
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset, maksetut							
Tasearvo	–522	–2 565	–2 584	–	–	–1 571	–7 242
Käypä arvo	–526	–2 693	–2 648	–	–	–1 643	–7 510
Nettopositio							
Tasearvo	45	221	–18	–	–	15	263
Käypä arvo	46	246	–80	–	–	62	274

TeliaSonera-konsernin muut lainoja, sijoituksia ja liiketoiminnallisia riskejä suojaavat valuuttajohdannaiset koskivat 31.12.2003 seuraavia valuuttoja ja maturiteetteja. Määrät sisältävät pääoman nimellismäärän.

MSEK	2004	2005	2006	Myöhem- min	Yhteensä
Myynti DKK					
Tasearvo	2 649	-	-	-	2 649
Käypä arvo	2 651	-	-	-	2 651
Myynti NOK					
Tasearvo	760	-	-	-	760
Käypä arvo	760	-	-	-	760
Myynti USD					
Tasearvo	570	5	-	-	575
Käypä arvo	569	5	-	-	574
Myynti EUR					
Tasearvo	506	10	5	-	521
Käypä arvo	493	11	5	-	509
Myynti GBP					
Tasearvo	207	-	-	-	207
Käypä arvo	206	-	-	-	206
Myynti CZK					
Tasearvo	151	-	-	-	151
Käypä arvo	152	-	-	-	152
Myynti LVL					
Tasearvo	86	-	-	-	86
Käypä arvo	86	-	-	-	86
Myynti CHF					
Tasearvo	64	-	-	-	64
Käypä arvo	64	-	-	-	64
Myynti PLN					
Tasearvo	44	-	-	-	44
Käypä arvo	43	-	-	-	43
Myynti LTL					
Tasearvo	12	-	-	-	12
Käypä arvo	12	-	-	-	12
Myynti HUF					
Tasearvo	10	-	-	-	10
Käypä arvo	10	-	-	-	10
Myynti SGD					
Tasearvo	4	-	-	-	4
Käypä arvo	4	-	-	-	4
Myynti HKD					
Tasearvo	4	-	-	-	4
Käypä arvo	4	-	-	-	4
Myynti yhteensä					
Tasearvo	5 067	15	5	-	5 087
Käypä arvo	5 054	16	5	-	5 075
Osto EUR					
Tasearvo	-10 910	-	-	-	-10 910
Käypä arvo	-10 915	-	-	-	-10 915
Osto NOK					
Tasearvo	-3 515	-	-	-	-3 515
Käypä arvo	-3 516	-	-	-	-3 516
Osto GBP					
Tasearvo	-487	-	-	-	-487
Käypä arvo	-485	-	-	-	-485
Osto USD					
Tasearvo	-104	-	-	-	-104
Käypä arvo	-106	-	-	-	-106
Osto CHF					
Tasearvo	-7	-	-	-	-7
Käypä arvo	-7	-	-	-	-7
Osto PLN					
Tasearvo	-1	-	-	-	-1
Käypä arvo	-1	-	-	-	-1
Osto yhteensä					
Tasearvo	-15 024	-	-	-	-15 024
Käypä arvo	-15 030	-	-	-	-15 030
Nettopositio					
Tasearvo	-9 957	15	5	-	-9 937
Käypä arvo	-9 976	16	5	-	-9 955

Korkoriski

TeliaSonera-konsernin pääasialliset rahoituslähteet ovat osakepääoma, liiketoiminnan kassavirta sekä ottolainaus. Korolliset lainat altistavat konsernin korkoriskille.

Korkoriski on riski, että korkojen muutoksella on negatiivinen vaikutus konsernin nettokorkotuottoihin. Suojausperiaatteet ja riskienhallinta on esitetty vastaavassa kohdassa osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

TeliaSonera-konsernin koronvaihtosopimukset olivat 31.12.2003 koostumukseltaan seuraavat. Määrät sisältävät pääoman nimellismäärän ja kertyneen koron.

MSEK	2004	2005	2006	2007	2008	Myöhem- min	Yh- teensä
Saadut korot							
Kiinteä korko							
Tasearvo	-	102	1 978	-	-	-	2 080
Käypä arvo	-	106	2 072	-	-	-	2 178
Vaihtuva korko							
Tasearvo	-	151	-	502	-	660	1 313
Käypä arvo	-	151	-	503	-	660	1 314
Yhteensä, saadut							
Tasearvo	-	253	1 978	502	-	660	3 393
Käypä arvo	-	257	2 072	503	-	660	3 492
Maksetut korot							
Kiinteä korko							
Tasearvo	-	154	-	513	-	667	1 334
Käypä arvo	-	161	-	557	-	724	1 442
Vaihtuva korko							
Tasearvo	-	101	1 975	-	-	-	2 076
Käypä arvo	-	101	1 983	-	-	-	2 084
Yhteensä, maksetut							
Tasearvo	-	255	1 975	513	-	667	3 410
Käypä arvo	-	262	1 983	557	-	724	3 526

Eläkevastuuriski

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Rahoitusriski

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Luottoriski

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

Vakuutuskelpoiset riskit

Katso asiaa koskeva kohta osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

31 Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

32 Riita-asiat ja viranomaismenettelyt

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

33 Kassavirtalaskelman lisätiedot

Oheisten taulukoiden lisäksi tätä koskevia tietoja on osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

		31.12.						
MSEK	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
Muutos korollisissa veloissa, netto								
Avaava tase	24 949	10 539	20 235	7 527	6 767	14 609	13 534	12 065
Lisäys (+)/Vähennys (-) pitkäaikaisissa lainoissa	-6 384	6 921	4 193	11 753	2 632	-591	2 658	2 404
Lisäys (+)/Vähennys (-) lyhytaikaisissa lainoissa	-7 909	8 667	-9 237	6 232	-128	-669	2 318	2 920
Lisäys (-)/Vähennys (+) lyhytaikaisissa sijoituksissa	-4 832	3 775	-7 423	1 086	-1 062	315	-345	586
Lisäys (-)/Vähennys (+) rahoissa ja pankkisaamisissa	-858	-1 313	-166	-839	-32	561	-87	-371
Muutos lainoissa, netto	-19 983	18 050	-12 633	18 232	1 410	-384	4 544	5 539
Lisäys (-)/Vähennys (+) korollisissa saatavissa	3 484	-1 506	4 104	-5 803	-2 163	-2 258	-298	-426
Nettovelan muutos	-16 499	16 544	-8 529	12 429	-753	-2 642	4 246	5 113
Lisäys (+)/Vähennys (-) eläkevarauksissa	298	-2 134	-1 167	279	1 513	-5 200	-3 171	-3 644
Muutos korollisissa veloissa, netto	-16 201	14 410	-9 696	12 708	760	-7 842	1 075	1 469
Päättävä tase	8 748	24 949	10 539	20 235	7 527	6 767	14 609	13 534

		31.12.						
MSEK	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
Sijoitettu pääoma ja liikepääoma								
Käyttöomaisuus	157 801	172 716	94 875	91 340	53 487	49 198	49 471	47 399
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	37 018	33 854	33 263	31 375	23 117	18 080	16 439	15 116
<i>Korottomat velat</i>	<i>-28 375</i>	<i>-29 567</i>	<i>-25 859</i>	<i>-21 014</i>	<i>-16 956</i>	<i>-16 436</i>	<i>-13 042</i>	<i>-13 901</i>
<i>Korottomat varaukset</i>	<i>-16 160</i>	<i>-18 182</i>	<i>-10 744</i>	<i>-7 826</i>	<i>-7 242</i>	<i>-6 002</i>	<i>-5 329</i>	<i>-4 042</i>
Koroton rahoitus	-44 535	-47 749	-36 603	-28 840	-24 198	-22 438	-18 371	-17 943
Osinko (vuodelta 2003 hallituksen ehdotus)	-4 675	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152
Sijoitettu pääoma yhteensä	145 609	156 951	90 935	92 374	50 936	43 440	46 329	43 420
Oma pääoma	116 028	108 891	59 975	55 988	32 893	29 344	25 487	24 413
Vähennetään osingonjako (vuodelta 2003 hallituksen esitys)	-4 675	-1 870	-600	-1 501	-1 470	-1 400	-1 210	-1 152
Vähemmistön osuus osakepääomasta	3 441	5 120	204	320	210	210	306	218
<i>Pitkäaikaiset korolliset velat</i>	<i>25 606</i>	<i>31 990</i>	<i>25 069</i>	<i>20 876</i>	<i>9 123</i>	<i>6 491</i>	<i>7 082</i>	<i>4 424</i>
<i>Lyhytaikaiset korolliset velat</i>	<i>4 687</i>	<i>12 596</i>	<i>3 929</i>	<i>13 166</i>	<i>6 934</i>	<i>7 062</i>	<i>7 731</i>	<i>5 413</i>
<i>Eläkevaraukset</i>	<i>522</i>	<i>224</i>	<i>2 358</i>	<i>3 525</i>	<i>3 246</i>	<i>1 733</i>	<i>6 933</i>	<i>10 104</i>
Ulkoisen rahoitus	30 815	44 810	31 356	37 567	19 303	15 286	21 746	19 941
Rahoitus yhteensä	145 609	156 951	90 935	92 374	50 936	43 440	46 329	43 420
Muut korolliset sijoitukset	-5 950	-8 348	-7 510	-4 968	-5 563	-5 561	-4 401	-4 058
Korolliset saamiset	-16 117	-11 513	-13 307	-12 364	-6 213	-2 958	-2 736	-2 349
Liikepääoma (Liitetiedot 34, 35)	123 542	137 090	70 118	75 042	39 160	34 921	39 192	37 013

34 Tuloksikkokohtainen jako

Oheisten taulukoiden lisäksi tätä koskevia tietoja on osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

1.1.–31.12.2003 tai 31.12.2003

MSEK	Baltian				International							
	Ruotsi	Suomi	Norja	Tanska	maat	Euraasia	Venäjä	Turkki	Carrier	Holding	Corporate	Konserni
Liikevaihto	42 364	17 697	6 081	3 278	5 881	2 742	-	5	4 892	2 940	-3 455	82 425
Ulkoisen liikevaihto	41 385	17 324	6 011	3 188	5 823	2 740	-	-	3 589	2 443	-78	82 425
Käyttökate												
ennen kertaluonteisia erä	17 637	6 738	2 499	70	2 846	1 490	-	1	144	205	-930	30 700
Kertaluonteiset erät	-341	-71	0	0	-50	0	-	-	93	1 703	1	1 335
Käyttökate	17 296	6 667	2 499	70	2 796	1 490	0	1	237	1 908	-929	32 035
Poistot ja arvonalennukset	-6 481	-4 757	-2 076	-619	-2 181	-601	-	-	-496	-526	30	-17 707
Tuotot osakkuusyhtiöistä	-6	70	0	-12	379	0	509	618	0	-1 176	-	382
Liiketulos	10 809	1 980	423	-561	994	889	509	619	-259	206	-899	14 710
Liikepääoma	25 587	44 023	22 852	2 368	12 789	3 924	2 890	12 208	714	-655	-3 158	123 542
josta liiketoiminta-												
alueen varat	39 160	47 875	24 131	4 178	13 366	4 441	2 899	12 208	7 040	3 258	14 223	172 779
josta liiketoiminta-												
alueen velat	-13 573	-3 852	-1 279	-1 810	-577	-517	-9	0	-6 326	-3 913	-17 381	-49 237
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	492	45	0	2	2 999	0	3 028	12 208	0	1 626	1	20 401
Investoinnit	3 103	4 506	861	391	1 401	1 077	0	0	239	481	59	12 118
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	3 103	2 635	861	391	797	1 027	0	0	239	263	57	9 373
Henkilöstön lukumäärä	10 712	6 661	722	1 030	4 741	1 024	1	3	555	947	298	26 694
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä keskimäärin	10 254	5 984	718	1 014	5 011	962	1	3	658	1 320	263	26 188

1.1.–31.12.2002 tai 31.12.2002 (oikaistu)

MSEK					Baltian maat			International				
	Ruotsi	Suomi	Norja	Tanska	Euraasia	Venäjä	Turkki	Carrier	Holding	Corporate	Konserni	
Liikevaihto	43 562	1 461	5 537	2 783	578	211	2	–	5 306	3 382	–3 339	59 483
Ulkoinen liikevaihto	41 683	1 443	5 482	2 593	576	211	0	–	4 331	3 156	8	59 483
Käyttökate												
ennen kertaluonteisia eriä	15 896	502	2 129	–1 309	207	118	0	–	–1 285	–100	–466	15 692
Kertaluonteiset erät	–919	–136	4	–540	–	3	0	–	–4 818	114	12	–6 280
Käyttökate	14 977	366	2 133	–1 849	207	121	0	0	–6 103	14	–454	9 412
Poistot ja arvonalennukset	–6 938	–405	–2 170	–3 911	–196	–33	0	–	–5 957	–1 232	–2	–20 844
Tuotot osakkuusyhtiöistä	–4	–31	–	–4	218	–	51	115	–	186	–	531
Liiketulos	8 035	–70	–37	–5 764	229	88	51	115	–12 060	–1 032	–456	–10 901
Liikepääoma	24 938	44 559	27 799	2 315	14 844	4 070	3 143	12 174	–459	2 660	1 047	137 090
josta liiketoiminta-alueen varat	35 756	49 826	29 197	4 774	15 373	4 659	3 155	12 174	8 346	8 101	15 353	186 714
josta liiketoiminta-alueen velat	–10 818	–5 267	–1 398	–2 459	–529	–589	–12	0	–8 805	–5 441	–14 306	–49 624
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	498	106	–	3	3 456	–	3 152	12 174	–	3 638	–	23 027
Investoinnit	4 919	30 741	1 100	957	4 224	75	1 531	8 891	1 032	950	18	54 438
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	4 655	5 265	1 094	953	693	74	–	0	1 032	561	18	14 345
Henkilöstön lukumäärä	11 261	6 235	734	1 105	5 691	879	1	3	914	2 123	227	29 173
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä keskimäärin	11 268	601	724	1 202	519	30	2	0	769	1 935	227	17 277

1.1.–31.12.2001 tai 31.12.2001 (oikaistu)

MSEK					Baltian maat			International				
	Ruotsi	Suomi	Norja	Tanska	Euraasia	Venäjä	Turkki	Carrier	Holding	Corporate	Konserni	
Liikevaihto	44 691	–	4 316	2 567	40	–	4	–	4 742	11 265	–10 429	57 196
Ulkoinen liikevaihto	41 835	–	4 287	2 240	35	–	0	–	3 630	5 170	–1	57 196
Käyttökate												
ennen kertaluonteisia eriä	15 478	–	1 381	–677	5	–	2	–	–1 573	–1 046	–655	12 915
Kertaluonteiset erät	287	–	–	1	–	–	–	–	–	12	84	384
Käyttökate	15 765	–	1 381	–676	5	–	2	0	–1 573	–1 034	–571	13 299
Poistot ja arvonalennukset	–6 579	–	–1 769	–658	–7	–	0	–	–3 582	–1 378	–2	–13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä	–5	–	–	1	195	–	153	–	0	5 785	7	6 136
Liiketulos	9 181	–	–388	–1 333	193	–	155	–	–5 155	3 373	–566	5 460
Liikepääoma	29 180	–	26 950	6 052	3 784	–	1 463	–	8 614	1 197	–7 122	70 118
josta liiketoiminta-alueen varat	40 349	–	28 076	8 739	3 793	–	1 463	–	14 728	9 971	202	107 321
josta liiketoiminta-alueen velat	–11 169	–	–1 126	–2 687	–9	–	0	–	–6 114	–8 774	–7 324	–37 203
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	249	–	–	2	3 746	–	1 459	–	0	4 471	0	9 927
Investoinnit	8 762	–	1 057	3 063	19	–	353	–	5 018	2 462	1	20 735
joista käyttöomaisuusinvestoinnit	7 606	–	1 044	2 698	19	–	–	–	5 018	1 328	0	17 713
Henkilöstön lukumäärä	11 915	–	712	1 259	35	–	2	–	742	2 267	217	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä keskimäärin	11 802	–	658	1 113	35	–	2	–	636	10 460	273	24 979

35 Tuotealuekohtainen jako

Oheisen taulukon lisäksi tätä koskevia tietoja on osiossa ”Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS”.

MSEK	Tammikuu–joulukuu tai 31.12.,											
	2003				2002 (oikaistu)				2001 (oikaistu)			
	Matka- viestintä	Kiinteän verkon palvelut	Muut	Konserni	Matka- viestintä	Kiinteän verkon palvelut	Muut	Konserni	Matka- viestintä	Kiinteän verkon palvelut	Muut	Konserni
Ulkoinen liikevaihto	35 889	44 114	2 422	82 425	18 333	37 946	3 204	59 483	14 969	37 023	5 204	57 196
Poistot ja arvonalennukset	–7 385	–9 810	–512	–17 707	–4 026	–15 571	–1 247	–20 844	–3 037	–9 551	–1 387	–13 975
Tuotot osakkuusyhtiöistä	1 265	297	–1 180	382	433	–88	186	531	373	–29	5 792	6 136
Liiketulos	10 287	5 195	–772	14 710	3 932	–13 349	–1 484	–10 901	3 096	–445	2 809	5 460
Liikepääoma	85 723	41 613	–3 794	123 542	89 305	44 047	3 738	137 090	35 388	40 601	–5 871	70 118
josta liiketoiminta- alueen varat	95 618	59 666	17 495	172 779	99 028	64 195	23 491	186 714	40 716	56 384	10 221	107 321
josta liiketoiminta- alueen velat	–9 895	–18 053	–21 289	–49 237	–9 723	–20 148	–19 753	–49 624	–5 328	–15 783	–16 092	–37 203
Sijoitukset osakkuusyhtiöihin	16 989	1 785	1 627	20 401	17 486	1 903	3 638	23 027	2 758	2 698	4 471	9 927
Investoinnit	4 202	7 372	544	12 118	38 381	15 081	976	54 438	4 547	13 706	2 482	20 735
joista käyttöomaisuus- investoinnit	4 152	4 896	325	9 373	6 418	7 340	587	14 345	3 908	12 458	1 347	17 713
Henkilöstön lukumäärä	4 987	20 406	1 301	26 694	8 795	17 996	2 382	29 173	2 448	12 182	2 519	17 149
Kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä keskimäärin	4 854	19 629	1 705	26 188	3 453	11 630	2 194	17 277	2 541	11 670	10 768	24 979

36 Henkilöstö

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

37 Uudelleenjärjestelykulut

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

38 Tilintarkastajien palkkiot

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

39 Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS" (Liitetieto 40).

40 Erittely osakeomistuksista ja osuuksista

Katso "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS" (Liitetieto 41). Muiden arvopaperiomistusten arvot lasketaan seuraavasti.

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo emoyhtiössä			
TeliaSonera AB:n omistukset	122	257	341
Tytäryhtiöiden omistukset	235	826	156
Vähennetään: Konserniarvojen oikaisu,			
Wireless MainGate AB	–	–8	–
Netia 1 Sp.z o.o.	–	–23	–
Orbiant Södra Holding AB	–	–	–48
Tasearvo konsernissa	357	1 052	449

41 Suomen kirjanpitoikäytäntö

Seuraavat tiedot annetaan Rahoitustarkastuksen päätöksen 28/269/2002 mukaisesti.

Kuten liitetiedon "Esittämistapa" kohdassa "Yleistä" on ilmoitettu, tämä konsernitilinpäätös on laadittu Ruotsin kirjanpitoikäytännön (ÄRL) arvostussääntöjen mukaisesti. Suomen ja Ruotsin kirjanpitoikäytäntöjen väliset merkittävimmät erot TeliaSoneran kannalta ovat seuraavat.

Yritysten yhteenliittymät

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan hankinta, joka maksetaan laskemalla liikkeelle omia osakkeita, ei edellytä sitä, että ostohinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon pohjalta. Ruotsin kirjanpitoikäytännön mukaan edellytetään, että hankintahinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon perusteella, mikä usein johtaa liikearvon ja muiden omaisuuserien kirjaamiseen konsolidoinnissa sekä näiden summien poistoihin ja arvonalennuksiin. TeliaSonera ei ole tavallisesti käyttänyt yritysostojen maksuna omia osakkeitaan, mutta Soneraan yhdistymisen yhteydessä näin on toimittu.

Käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten sijoitusten arvonalentaminen

Ruotsin kirjanpitoikäytännössä edellytetään, että jos arvioituja kassavirtoja käytetään arvonalennusteissa, tällaiset kassavirrat pitäisi diskontata. Suomen kirjanpitoikäytännössä ei määritetä tarkasti, kuinka arvonalennustetit olisi suoritettava.

Laskennalliset verot

Suomen kirjanpitoikäytäntö ei edellytä, että laskennallista verosaamista kirjataan tiettyistä verotuksen ja kirjanpidon välisistä eroista, vaikka on todennäköistä, että nämä erot purkautuvat tulevaisuudessa. Ruotsin kirjanpitoikäytännön mukaan laskennalliset verosaamiset kirjataan tällaisissa tilanteissa.

Emoyhtiön tuloslaskelma

MSEK	Liitetieto	Tammikuu–joulukuu		
		2003	2002	2001
Liikevaihto	3	21 858	23 100	22 651
Liikevaihtoa vastaavat kulut	4, 7	-14 829	-17 220	-17 613
Bruttokate		7 029	5 880	5 038
Myynti-, hallinto- ja tutkimus- ja kehityskulut	4, 7	-1 837	-5 179	-3 283
Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut	5, 7	30	-555	-405
Liiketulos		5 222	146	1 350
Rahoitustuotot ja -kulut	8	228	239	-4 561
Tulos rahoituserien jälkeen		5 450	385	-3 211
Tilinpäätössiirrot	17	-616	2 354	1 512
Tulos ennen veroja		4 834	2 739	-1 699
Tuloverot	9	-1 506	-589	53
Nettotulos		3 328	2 150	-1 646

Emoyhtiön tase

MSEK	Liitetieto	31.12.		
		2003	2002	2001
Vastaavaa				
Aineettomat hyödykkeet	10	283	672	299
Aineelliset hyödykkeet	11	22 628	19 778	21 393
Sijoitukset	12	96 397	91 642	33 442
Käyttöomaisuus yhteensä		119 308	112 092	55 134
Vaihto-omaisuus	13	0	23	55
Saamiset	14	8 995	23 592	19 538
Lyhytaikaiset sijoitukset	15	8 159	2 601	7 396
Rahat ja pankkisaamiset		650	694	673
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä		17 804	26 910	27 662
Vastaavaa yhteensä		137 112	139 002	82 796
Vastattavaa				
<i>Sidottu oma pääoma</i>				
Osakepääoma		14 961	14 738	9 604
Muut rahastot		58 099	52 708	13 878
<i>Vapaa oma pääoma</i>				
Kertyneet voittovarot		19 881	19 601	11 460
Tilikauden tulos		3 328	2 150	-1 646
Oma pääoma yhteensä	16	96 269	89 197	33 296
Tilinpäätössiirtojen kertymä	17	14 097	13 481	15 835
Eläke- ja työsopimusvaraukset	18	1 445	1 429	1 430
Laskennallinen verovelka	9, 19	831	-	-
Muut varaukset	19	1 394	1 686	1 593
Varaukset yhteensä		3 670	3 115	3 023
<i>Korollinen vieras pääoma</i>				
Pitkäaikaiset lainat	20	12 901	12 874	22 079
Lyhytaikaiset lainat	21	847	8 324	3 142
<i>Koroton vieras pääoma</i>				
Pitkäaikainen vieras pääoma	22	806	482	196
Lyhytaikainen vieras pääoma	23	8 522	11 529	5 225
Vieras pääoma yhteensä		23 076	33 209	30 642
Vastattavaa yhteensä		137 112	139 002	82 796
Ehdolliset varat	26	-	-	-
Annetut pantit ja vakuudet	26	-	9	5
Ehdolliset velat	26	2 992	10 492	2 087

Emoyhtiön kassavirtalaskelma

MSEK	Liitetieto	Tammikuu–joulukuu		
		2003	2002	2001
Nettotulos		3 328	2 150	-1 646
Oikaisut:				
Poistot ja arvonalennukset		8 021	6 104	8 503
Käyttöomaisuuden myyntivoitot, -tappiot ja romutukset		-1 651	-111	1 403
Tuotot osakkuusyhtiöistä		-2	-3	-22
Eläke- ja muut varaukset		-1 410	1 021	-243
Rahoituserät	28	-95	-69	277
Konserniavustukset ja tilinpäätössiirrot		-318	-2 354	-2 066
Verot	28	1 758	740	-227
Käyttöpääoman muutos		9 631	7 478	5 979
Liikesaamisten lisäys (-), vähennys (+)		-1 263	-1 495	-415
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)		9	32	-41
Korottomien velkojen lisäys (+), vähennys (-)		-816	1 362	-815
Käyttöpääoman muutos		-2 070	-101	-1 271
Liiketoiminnan kassavirta		7 561	7 377	4 708
Investoinnit käyttöomaisuuteen		-2 427	-3 537	-5 146
Investoinnit osakkeisiin ja osuuksiin		-5 759	-4 586	-7 286
Käyttöomaisuuden myyntitulot		3 550	826	7 994
Myönnetyt lainat ja muut sijoitukset		1 802	-621	0
Lainasaamisten ja muiden sijoitusten takaisinmaksut		-79	751	6 206
Eläkesäätiöstä saadut korvaukset (-)/maksut eläkesäätiölle (+)		1 000	-1 000	500
Lyhytaikaisten korollisten saamisten nettomuutos		-42	-558	3 976
Investointien kassavirta		-1 955	-8 725	6 244
Kassavirta ennen rahoitusta		5 606	-1 348	10 952
Osingot		-1 870	-600	-1 501
Konserniavustukset ja saadut osingot		-4 668	4 883	2 965
Lainojen nostot		0	5 281	5 843
Lainojen lyhennykset		27	-9 143	-1 338
Lyhytaikaisen, korollisen vieraan pääoman muutos		6 420	-3 847	-9 391
Rahoituksen kassavirta		-91	-3 426	-3 422
Tilikauden kassavirta		5 515	-4 774	7 530
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden alussa		3 294	8 068	538
Tilikauden kassavirta		5 515	-4 774	7 530
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden lopussa	28	8 809	3 294	8 068

Emoyhtiön oman pääoman muutokset

MSEK	Osake- pääoma	Vara- rahasto	Ylikurssi- rahasto	Arvonkoro- tusrahasto	Vapaa oma pääoma	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.12.2000	9 604	1 855	12 039	–	12 961	36 459
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–	–16	–	–	–16
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	–	–16	–	–	–16
Osingot	–	–	–	–	–1 501	–1 501
Nettotulos	–	–	–	–	–1 646	–1 646
Oma pääoma 31.12.2001	9 604	1 855	12 023	–	9 814	33 296
Osakeannin kulut verojen jälkeen	–	–	16	–	–	16
Konserniavustukset tytäryhtiöille verojen jälkeen	–	–	–	–	–1 570	–1 570
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	–	16	–	–1 570	–1 554
Osingot	–	–	–	–	–600	–600
Osakeanti	5 134	–	50 771	–	–	55 905
Ylimääräisen yhtiökokouksen päättämä siirto sidotusta vapaaseen omaan pääomaan	–	–	–11 957	–	11 957	–
Nettotulos	–	–	–	–	2 150	2 150
Oma pääoma 31.12.2002	14 738	1 855	50 853	–	21 751	89 197
Arvonkorotus (liite 11)	–	–	–	3 563	–	3 563
<i>Tuloslaskelmaan kirjaamattomien erien muutokset yhteensä</i>	–	–	–	3 563	–	3 563
Osingot	–	–	–	–	–1 870	–1 870
Osakeanti	223	–	1 828	–	–	2 051
Nettotulos	–	–	–	–	3 328	3 328
Oma pääoma 31.12.2003	14 961	1 855	52 681	3 563	23 209	96 269

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

1 Esittämistapa

Yleistä

Emoyhtiön TeliaSonera AB:n tilinpäätökset on laadittu Ruotsin kirjanpitolaian, Ruotsin muun lainsäädännön ja ruotsalaisen kirjanpitoneuvoston (Redovisningsrådet) suositusten mukaisesti.

Laskentaperiaatteet

Käytettyjä laskentaperiaatteita kuvataan tarkemmin osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS". Rahoitusinstrumentteja puolestaan käsitellään osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – ÅRL". Seuraavien liitetietojen kuvaukset on rajattu olemassa oleviin eroihin.

TeliaSonera AB:n käyttämien ruotsalaisten laskentaperiaatteiden ja suomalaisten laskentaperiaatteiden välisiä eroja käsitellään liitetiedossa "Suomen kirjanpito-käytäntö".

Määrät ja päivämäärät

Ellei muuta ole mainittu, kaikki summat ovat miljoonissa Ruotsin kruunuissa (MSEK) tai muussa määrittelyssä valuutassa ja perustuvat sekä tuloslaskelman että taseen osalta kahdentoista kuukauden tilikauteen, joka päättyi 31. päivänä joulukuuta.

Muutoksia ja uudistuksia

Uudet kirjanpitostandardit

Ruotsalaisen kirjanpitostandardineuvoston (Redovisningsrådet) suositukset RR 2:02 "Vaihto-omaisuus", RR 22 "Tilinpäätöksen esittäminen", RR26 "Tilinpäätöshetken jälkeiset tapahtumat", RR 27 "Rahoitusinstrumentit: Liitetiedot ja esittämistapa" ja RR 28 "Valtion tuet" astuivat voimaan vuonna 2003. Ne kaikki otettiin käyttöön jo aiempina vuosina.

Muut

Ruotsalaisen kirjanpitostandardineuvoston suositus RR 24 "Sijoituskiinteistö" astui myös voimaan vuonna 2003. TeliaSonera AB ei omista suosituksessa RR 24 määritellynlaista omaisuutta.

2 Arvioiden käyttö tilinpäätöksissä

Tilinpäätöksen laatiminen hyvän kirjanpitotavan mukaisesti vaatii johtoa tekemään arvioita ja oletuksia, mitkä vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen määrään, tuottojen ja kulujen määrään sekä muuhun informaatioon, kuten vastuusitoumuksista annettaviin tietoihin. Toteutuneet tulokset voivat poiketa näistä arvioista.

3 Liikevaihto

Myynti Ruotsin ulkopuolella ja vienti Ruotsin ulkopuolelle on seuraavassa jaettu talousaluekohtaisesti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Euroopan unioni (EU)	21 846	23 068	22 570
Euroopan talousalue (ETA)	12	15	14
Muu Eurooppa	0	11	54
NAFTA ("Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimus")	–	6	12
Muu maailma	–	0	1
Yhteensä	21 858	23 100	22 651

Seuraavassa on esitetty liikevaihdon jakautuminen tuoteryhmittäin.

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Kiinteän verkon puhelupalvelut	14 530	14 382	15 374
Internet	2 314	1 652	1 063
Verkkokapasiteetti	2 982	2 936	2 942
Tietoliikenne	1 207	1 000	926
Vuokrattava henkilöstö	–	8	40
Rahoituspalvelut	–	–	142
Muut	825	3 122	2 164
Yhteensä	21 858	23 100	22 651

Laskutettu mainosvero oli MSEK –, MSEK – ja MSEK 1 vuosina 2003, 2002 ja 2001.

4 Liiketoiminnan kulut

Liiketoiminnan kulut on seuraavassa jaettu toimintoittain:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tuotanto	14 829	17 220	17 613
Muut toiminnot			
Myynti	377	932	719
Hallinto	1 270	3 834	2 035
Tutkimus- ja kehitysmenot	190	413	529
Muut toiminnot yhteensä	1 837	5 179	3 283
Yhteensä	16 666	22 399	20 896

Kunkin toiminnon sisältämät poistot ja arvonalennukset on eritelty liitetiedossa "Poistot ja arvonalennukset". Ne on myös jaoteltu omaisuusryhmien mukaisesti.

Liiketoiminnan kulut jakautuvat kululajeittain seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Ostetut tavarat	674	2 411	5 179
Verkkokulut, yhteenliittäminen, kansainväliset tasausmaksut	6 666	6 852	4 421
Varaston muutos	96	-1	10
Yhteensä	7 436	9 262	9 610
Palkat ja palkkiot	1 245	1 255	1 198
Sosiaaliturvamaksut	425	430	407
Eläkemaksut	38	2 473	769
Muut henkilösivukulut	62	216	236
Yhteensä	1 770	4 374	2 610
Vuokra- ja leasingkulut	781	1 179	1 138
Energiakulut	209	191	162
Matkakulut	169	133	164
Konsultointipalvelut	335	362	557
Markkinointikulut	201	143	101
Luottotappiot	104	162	39
Informaatioteknologia	757	1 256	1 211
Muut kulut	362	590	687
Yhteensä	2 918	4 016	4 059
Poistot ja arvonalennukset	4 542	4 747	4 617
Yhteensä	16 666	22 399	20 896

Eläkekulujen jakautuminen on eritelty liitetiedossa "Eläkevaraukset ja työsopimuksiin liittyvät varaukset".

5 Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut jakautuvat seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Liiketoiminnan muut tuotot			
Myyntivoitot	–	1	1
Valuuttakurssivoitot	77	56	26
Välityspalkkiot	1	4	8
Vuokratuotot	–	3	31
Palautuneet luottotappiot	0	0	19
Saadut vahingonkorvaukset	6	31	43
Yhteensä	84	95	128
Muut liiketoiminnan kulut			
Myyntitappiot	–28	–29	–21
Varaukset tappiollisista sopimuksista	–4	–712	–7
Valuuttakurssitappiot	–2	–4	–5
Soneraan yhdistymisen kulut	–3	–13	–
Uudelleenjärjestelykulut	–17	108	–500
Yhteensä	–54	–650	–533
Vaikutus tulokseen, netto	30	–555	–405

Varaukset tappiollisista sopimuksista ja uudelleenjärjestelykulut, ks. liitetieto ”Muut varaukset”.

6 Liiketoimet osakkuusyhtiöiden ja lähipiirin kanssa

Yleistä

Liiketoimet emoyhtiön sisällä ja konserniyhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden kanssa tehdään markkinahinnoin ja vastaavin ehdoin kuin muiden asiakkaiden kanssa.

Konserniyhtiöt

Liikevaihto ennen emoyhtiön eri yksiköiden välisen myynnin eliminointia oli 22 059 milj. kruunua vuonna 2003, 23 405 milj. kruunua vuonna 2002 ja 22 780 milj. kruunua vuonna 2001. Yksiköiden välinen myynti oli vastaavasti 201 milj. kruunua, 305 milj. kruunua ja 129 milj. kruunua. Myynti konserniyhtiöille oli 17 108 milj. kruunua, 19 004 milj. kruunua ja 18 484 milj. kruunua, kun taas ostot konserniyhtiöiltä näinä vuosina olivat 3 312 milj. kruunua, 4 993 milj. kruunua ja 7 096 milj. kruunua.

Muu lähipiiri

Muita liiketoimia osakkuusyhtiöiden ja lähipiirin kanssa kuvataan osiossa ”Konserni-tilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS” (Liitetieto 9).

7 Poistot ja arvonalennukset

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot ja arvonalennukset on jaettu toiminnoittain seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tuotanto	4 490	4 648	4 519
Myynti	0	95	98
Hallinto	52	4	0
Muut liiketoiminnan kulut	–	–	46
Yhteensä	4 542	4 747	4 663

Poistot ja arvonalennukset on jaoteltu hyödykeryhmittäin seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Muut aineettomat oikeudet	204	198	140
Maapohjan parannukset	–	0	1
Kiinteät verkot	4 319	4 464	4 428
Muut koneet ja laitteet	19	85	94
Yhteensä	4 542	4 747	4 663

Ruotsin verolain sallimat suunnitelman ylittävät poistot on esitetty tilinpäätössiirtinä (katso tämä liitetieto).

8 Rahoitustuotot ja -kulut

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tuotot tytäryhtiöosakkeista			
Osingot jne.	1 299	1 445	1 227
Myyntivoitot ja -tappiot	883	80	–793
Arvonalennukset	–2 380	–836	–1 080
Nettokonserniavustukset jne.	934	–	554
Yhteensä	736	689	–92
Tuotot osakkuusyhtiöosakkeista			
Osingot	196	305	266
Myyntivoitot ja -tappiot	792	71	–569
Arvonalennukset	–1 051	–294	–2 624
Yhteensä	–63	82	–2 927
Tuotot muusta sijoitustoiminnasta			
Osingot	0	0	1
Myyntitappiot ja -voitot	–19	–7	2
Arvonalennukset	–49	–226	–137
Yhteensä	–68	–233	–134
Muut rahoitustuotot			
Korot konserniyhtiöiltä	1 638	2 140	4 452
Muut korkotuotot	162	180	442
Valuuttakurssivoitot	69	3	52
Yhteensä	1 869	2 323	4 946
Muut rahoituskulut			
Korot konserniyhtiöille	–1 161	–1 324	–3 734
Muut korkokulut	–1 000	–1 193	–1 614
Valuuttakurssitappiot	–9	–15	–954
Eläkevarausten korkokomponentti	–76	–90	–52
Yhteensä	–2 246	–2 622	–6 354
Vaikutus tulokseen, netto	228	239	–4 561

Katso liitetieto konserniavustuksista kohdassa ”Tilinpäätössiirrot”. Katso myös kuvaus eläkevarausten korkokomponentin laskennasta liitetiedossa ”Eläkevaraukset ja työsopimuksiin liittyvät varaukset”.

9 Tuloverot

Tuloverot koostuvat seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Tilikaudelta maksettava vero	1 446	599	56
Laskennallinen vero	60	–10	–109
Yhteensä	1 506	589	–53

Tilikausien tuloveroihin sisältyi edellisten vuosien tuloksista aiheutuneita ja suoraan omaan pääomaan kirjattuja veroja seuraavasti:

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Edellisestä vuodesta johtuvat verot	–1	–29	–
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	–	–	6

Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot vuonna 2001 liittyvät osakeannin kuluihin. Ruotsalaisen nimelliverokannan ja efektiivisen verokannan välinen ero muodostuu seuraavista eristä:

%	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Ruotsin verokanta	28,0	28,0	28,0
Verojen oikaisut edellisiltä kausilta	0,0	–1,0	–
Tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	1,3	0,2	0,2
Vähennyskelvottomat kulut	21,8	16,0	–57,0
Verovapaat tulot	–19,9	–21,7	25,7
Tuloslaskelman veroprosentti	31,2	21,5	–3,1
Suoraan omaan pääomaan kirjatut verot	–	–	0,3
Efektiivinen verokanta	31,2	21,5	–2,8
Verokanta, tilikauden tulovero	29,9	21,9	3,3

Vuosina 2003, 2002 ja 2001 ei ole kertynyt sellaisia verotuksessa vähennyskelpoisia tappioita, joita voitaisiin käyttää rajoittamattomana aikana.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset koostuivat seuraavista eristä:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Laskennallinen verovelka			
Muut pitkäaikaiset varat	1 386	–	–
Laskennallinen verovelka yhteensä	1 386	–	–
Laskennallinen verosaaminen			
Varaukset	555	615	605
Laskennallinen verosaaminen yhteensä	555	615	605
Laskennallinen verosaaminen(-)/verovelka (+), netto	831	-615	-605

Emoyhtiön tilinpäätössiirtojen piilevä laskennallinen verovelka oli 3 947 milj. kruunua vuonna 2003, 3 775 milj. kruunua vuonna 2002 ja 4 434 milj. kruunua vuonna 2001. Katso myös liitetieto "Tilinpäätössiirrot".

10 Aineettomat hyödykkeet

MSEK	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Liikearvo	Muut	Liikearvo	Muut	Liikearvo	Muut
Hankintahinta, avaava tase	–	1 253	–	683	–	504
Investoinnit	–	206	–	508	–	81
Myyntit ja romutukset	–	-411	–	-1	–	-25
Uudelleenluokittelu	–	24	–	63	–	123
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	–	1 072	–	1 253	–	683
Poistot, avaava tase	–	-581	–	-384	–	-266
Myyntit ja romutukset	–	0	–	–	–	25
Uudelleenluokittelu	–	-4	–	1	–	-3
Tilikauden poistot	–	-204	–	-198	–	-140
Kertyneet poistot, päättävä tase	–	-789	–	-581	–	-384
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	–	283	–	672	–	299

Hankintahintaan ei sisälly korkoa vuosilta 2003, 2002 tai 2001.

Omaan käyttöön kehitettyjen ohjelmistojen aktivoitujen kulujen määrä oli 194 milj. kruunua vuonna 2003, 528 milj. kruunua vuonna 2002 ja 201 milj. kruunua vuonna 2001. Vastaavat poistot näiden kolmen vuoden aikana olivat 204 milj. kruunua, 198 milj. kruunua ja 139 milj. kruunua.

Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Hallinnon tukijärjestelmät	245	626	296
Lisenssit, sopimukset, patentit jne.	38	46	3
Tasearvo yhteensä	283	672	299

11 Aineelliset hyödykkeet

Rakennukset ja maa-alueet

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Hankintahinta, avaava tase	27	42	40
Investoinnit	–	–	2
Uudelleenluokittelu	–	-15	–
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	27	27	42
Poistot, avaava tase	-23	-24	-23
Uudelleenluokittelu	-1	1	–
Tilikauden poistot	0	0	-1
Kertyneet poistot, päättävä tase	-24	-23	-24
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	3	4	18

Hankintahintaan ei sisälly korkomenoa vuosilta 2003, 2002 tai 2001. Emoyhtiön omistamille kiinteistösijoituksille ei ole vahvistettu verotusarvoja.

Televerkko, koneet ja kalusto

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Hankintahinta, avaava tase	61 008	58 489	53 908
Investoinnit	2 315	2 990	4 921
Myyntit ja romutukset	-588	-667	-318
Uudelleenluokittelu	518	196	-22
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	63 253	61 008	58 489
Poistot, avaava tase	-41 376	-37 529	-33 366
Investoinnit	-43	–	–
Myyntit ja romutukset	553	637	267
Uudelleenluokittelu	-482	-20	–
Tilikauden poistot	-4 319	-4 464	-4 430
Kertyneet poistot, päättävä tase	-45 667	41 376	-37 529
Arvonkorotukset, avaava tase	–	–	–
Arvonkorotukset tilikaudella	4 949	–	–
Kertyneet arvonkorotukset, päättävä tase	4 949	–	–
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	22 535	19 632	20 960

Taloudelliseen pitoaikaan perustuvan analyysin pohjalta päätettiin pidentää kupari-kaapeleihin perustuvan kiinteän paikallisverkon poistoaikaa 8 vuodesta 20 vuoteen ja ADSL -keskuslaitteiston poistoaikaa 3 vuodesta 10 vuoteen, joten käyttömaisyudesta tehtiin arvonkorotus 31.12.2003. Arvonkorotus laskennallisella verolla vähennettyä on kirjattu arvonkorotusrahastoon sidottuun pääomaan.

Hankintahintaan ei sisälly korkomenoa vuosilta 2003, 2002 tai 2001. Poistoeroa käsitellään liitetiedossa "Tilinpäätössiirrot".

Laitteet, välineet ja järjestelmät

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Hankintahinta, avaava tase	807	955	861
Investoinnit	35	247	222
Myyntit ja romutukset	-70	-151	-27
Uudelleenluokittelu	-542	-244	-101
Kumulatiivinen hankintahinta, päättävä tase	230	807	955
Poistot, avaava tase	-665	-540	-398
Investoinnit	-7	-208	-80
Myyntit ja romutukset	66	149	27
Uudelleenluokittelu	485	19	3
Tilikauden poistot	-19	-85	-92
Kertyneet poistot, päättävä tase	-140	-665	-540
Tasearvo yhteensä, päättävä tase	90	142	415

Hankintahintaan ei sisälly korkomenoa vuosilta 2003, 2002 tai 2001. Hyödykkeet toisista konsernyhtiöistä siirrettiin bruttotasearvolla.

Jako hyödykeryhmiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Rakennukset ja maa-alueet			
Maa-alueet ja niiden parannukset	3	4	18
Yhteensä	3	4	18
Televerkko, koneet ja kalusto			
Kiinteät verkot – keskusjärjestelmät ja keskittimet	3 601	4 966	5 767
Kiinteät verkot – siirtojärjestelmät	4 648	4 452	5 486
Kiinteät verkot – tiedonsiirtoverkko ja muun tyyppiset tiedonsiirtovälineet	14 286	10 213	9 707
Keskeneräiset uudet järjestelmät, ennakkomaksut	–	1	–
Yhteensä	22 535	19 632	20 960
Laitteet, välineet ja järjestelmät	90	142	415
Tasearvo yhteensä	22 628	19 778	21 393

12 Muut sijoitukset

Yleistä

Sijoitukset, joihin kuuluvat osakkeet ja osuudet tytäryhtiöissä ja osakkuusyhtiöissä, on kirjattu hankintahintaan tai sitä alempaan arvoon, jos arvonalentuminen on katsottu pysyväksi.

Osuudet osakkuusyhtiöissä

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	3 431	6 802	12 901
Investoinnit	40	109	1 809
Tasearvo osakkuusyhtiöissä, jotka ovat aiemmin olleet tytäryhtiöitä	–	–	197
Osakeannit ja pääomasijoitukset	–	144	115
Arvonlennukset	-1 051	-294	-2 600
Myyynnit	-423	-309	-6 015
Uudelleenluokittelu	347	-3 021	395
Tasearvo, päättävä tase	2 344	3 431	6 802

Muut arvopaperit

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	257	341	515
Investoinnit	19	16	20
Myyynnit	-230	-12	-10
Arvonlennukset	-49	-226	-137
Uudelleenluokittelu	127	141	–
Tuotto osuuksista	-2	-3	-47
Tasearvo, päättävä tase	122	257	341

Muu pitkäaikainen rahoitusomaisuus

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	87 954	26 299	26 707
Muutokset laskentaperiaatteissa	–	–	659
<i>Tasearvo, oikaistu avaava tase</i>	<i>87 954</i>	<i>26 299</i>	<i>27 366</i>
Investoinnit	10 453	60 853	6 957
Myyynnit ja romutukset	-1 021	-437	-6 944
Arvonlennukset	-2 380	-836	-1 098
Uudelleenluokittelu	-1 075	2 882	-512
Valuuttakurssierot	0	-807	530
Tasearvo, päättävä tase	93 931	87 954	26 299

Laskentaperiaatteiden muutokset vuonna 2001 viittaavat johdannaisten kirjaamiseen taseeseen bruttoperusteella.

Jako hyödykeryhmiin

Tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tytäryhtiöt ja osakkuusyhtiöt			
Tytäryhtiöosakkeet	93 408	86 895	24 333
Osuudet osakkuusyhtiöissä	2 344	3 431	6 802
Saatavat osakkuusyhtiöistä, korottomat	172	0	109
Yhteensä	95 924	90 326	31 244
Muut arvopaperiomistukset			
Osakkeet ja osuudet	122	257	341
Yhteensä	122	257	341
Laskennallinen verosaaminen			
Muut pitkäaikaiset saamiset			
<i>Korolliset</i>			
Koronvaihtosopimukset	–	–	13
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	306	440	1 158
Muu	45	4	81
Yhteensä	351	444	1 252
Yhteensä	96 397	91 642	33 442

Laskennallista verosaamista käsitellään liitetiedossa "Tuloverot". Osakeomistukset ja osuudet tytäryhtiöissä on eritelty liitetiedossa "Osakeomistuksen ja osuuskien erittely", kun taas tiedot osakkuusyhtiöistä ja muista arvopaperiomistuksista käyvät ilmi vastaavasta liitetiedosta osiassa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS".

13 Vaihto-omaisuus

Seuraavassa on esitetty vaihto-omaisuus epäkuranttiskirjausten jälkeen:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Raaka-aineet ja tärkeät tuotantopanokset	0	20	55
Valmiit tuotteet	–	–	–
Urakkasopimuksista aiheutuneet kustannukset	–	–	–
Ennakkomaksut toimittajille	–	3	–
Yhteensä	0	23	55

14 Saamiset

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Myyntisaamiset			
Laskutetut saatavat	1 772	1 405	1 257
Luottotappiovaraus	-103	-254	-177
Yhteensä	1 669	1 151	1 080
Muut lyhytaikaiset saatavat			
<i>Korolliset</i>			
Saatavat tytäryhtiöiltä	727	15 864	11 397
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	21	8	5
Valuuttanvaihtosopimukset	45	601	17
Saatavat muilta	305	278	282
<i>Korottomat</i>			
Saatavat tytäryhtiöiltä	3 250	2 737	4 969
Saatavat osakkuusyhtiöiltä	46	62	140
Arvonlisäverosaaminen	–	–	267
Muut verosaatavat	–	163	302
Kansainväliset tilitykset	0	1	–
Valuuttanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	82	152	344
Ennako-osinko tytäryhtiöiltä	–	939	–
Saatavat muilta	290	27	240
Yhteensä	4 766	20 832	17 963
Jaksotetut tuotot ja ennakkoon maksetut kulut			
Saatavat tytäryhtiöiltä	2 114	1 242	162
Yhteenliittämisen- ja verkko- vierailuveloitukset	196	131	160
Rakentamis- ja palvelusopimukset	–	–	2
Ennakkoon maksetut vuokrat ja leasingmaksut	69	51	67
Muut siirtosaamiset	181	185	104
Yhteensä	2 560	1 609	495
Yhteensä	8 995	23 592	19 538

Myyntisaamisten luottotappiot ja palautuneet luottotappiot vuosilta 2003, 2002 ja 2001 on kerrottu liitetiedossa "Liiketoiminnan kulut" ja liitetiedossa "Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut". Muut korolliset saatavat tytäryhtiöiltä ovat konsernitilisaamia.

15 Lyhytaikaiset sijoitukset

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Yli kolmen kuukauden kuluttua erääntyvät sijoitukset	–	1	1
Kolmen kuukauden kuluessa erääntyvät sijoitukset	8 159	2 600	7 395
Yhteensä	8 159	2 601	7 396

Ks. myös liitetieto "Kassavirtalaskelman lisätiedot".

16 Oma pääoma

TeliaSonera AB:n yhtiöjärjestyksen mukaan osakepääoman on oltava vähintään 8 000 000 000 Ruotsin kruunua ja enintään 32 000 000 000 kruunua. Yhtiön kaikki liikelle laskemat osakkeet on kokonaan maksettu ja niillä on yhtäläinen äänioikeus ja oikeus yhtiön pääomaan. Yhtiöllä tai sen tytäryhtiöillä ei ole hallussaan yhtiön osakkeita. Osakepääoma muuttui neljän viime vuoden aikana seuraavasti:

	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo, SEK/osake	Osakepääoma, SEK
Osakepääoma 31.12.1999	8 800 000	1 000,00	8 800 000 000
Rahastoanti 20.5.2000	–	1 036,80	323 840 000
Osakkeiden jakautuminen 324:1, 20.5.2000	2 842 400 000	3,20	–
Osakeanti 16.6.2000	150 000 000	3,20	480 000 000
Osakepääoma 31.12.2000	3 001 200 000	3,20	9 603 840 000
Osakepääoma 31.12.2001	3 001 200 000	3,20	9 603 840 000
Osakeanti 3.12.2002	1 604 556 725	3,20	5 134 581 520
Osakepääoma 31.12.2002	4 605 756 725	3,20	14 738 421 520
Osakeanti 10.2.2003	69 475 344	3,20	222 321 101
Osakepääoma 31.12.2003	4 675 232 069	3,20	14 960 742 621

Hallitus esittää osingon maksua Ruotsin osakeyhtiölain mukaan ja siitä päätetään osakkeenomistajien yhtiökokouksessa. Vuoden 2003 osingonjakoehdotus on 4 675 milj. kruunua (SEK 1,00 osakkeelta). Osingonjakopäätöstä ei ole vielä tehty. Summaa ei ole kirjattu osingonjakovelaksi.

17 Tilinpäätössiirrot

Tilinpäätössiirrot jakautuvat taseessa seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tuloksentasausvaraus	3 031	1 331	2 811
Kertynyt ylipoisto	11 066	12 150	13 024
Yhteensä	14 097	13 481	15 835

Aineettomiin hyödykkeisiin sekä televerkkoon, koneisiin ja kalustoon liittyvien yliipoistojen muutokset ovat seuraavat:

	31.12.					
	2003		2002		2001	
MSEK	Aineet- tomat hyö- dykkeet	Tele- verkko, koneet ja kalusto	Aineet- tomat hyö- dykkeet	Tele- verkko, koneet ja kalusto	Aineet- tomat hyö- dykkeet	Tele- verkko, koneet ja kalusto
Avaava tase	399	11 751	180	12 844	154	13 655
Lisäykset	-	-	219	-	26	-
Vähennykset	-112	-972	-	-1 093	-	-811
Päättävä tase	287	10 779	399	11 751	180	12 844

Tulokseen kirjatut tilinpäätössiirrot muodostuvat seuraavasti:

	Tammikuu-joulukuu		
MSEK	2003	2002	2001
Tuloksentasausvaraus	-1 700	1 480	727
Kertynyt ylipoisto	1 084	874	785
Vaikutus tulokseen, netto	-616	2 354	1 512

Tietyssä olosuhteissa voidaan siirtää tulosta konserniavustusten kautta konserniin kuuluvien ruotsalaisten yhtiöiden välillä. Annetut konserniavustukset ovat normaalisti vähennyskelpoisia kuluja niiden antajalle ja verotettavaa tuottoa niiden vastaanottajalle. Konserniavustukset, joihin luetaan mukaan pääomasijoitukset, jotka emoyhtiö saa nettomääräisinä, katsotaan osingoiksi ja ne kirjataan tytäryhtiöosakkeista saaduiksi tuotoiksi (ks. liitetieto "Rahoitustuotot ja kulut"), kun taas emoyhtiön nettomääräisenä antamat konserniavustukset kirjataan suoraan omaan pääomaan verovelalla vähennettynä.

	Tammikuu-joulukuu		
MSEK	2003	2002	2001
Annetut pääomasijoitukset	-	-	-
Nettokonserniavustukset, ennen veroja annetut/saadut	934	-2 179	554
Yhteensä	934	-2 179	554

18 Eläkevaraukset ja työsopimukseen liittyvät varaukset

Kaikki TeliaSonera AB:n työntekijät kuuluvat etuuspohjaisen eläkejärjestelyn (ITP-Tele-ohjelma) piiriin, mikä tarkoittaa, että työntekijälle taataan eläke, joka vastaa tiettyä prosenttiosuutta hänen palkastaan. Eläkejärjestelmään sisältyvät pääasiassa vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke.

Kaikki ne eläkevastuut, jotka TeliaSonera AB otti vastuulleen 1.7.1993 tapahtuneen yhtiöittämisen yhteydessä, ja muut emoyhtiön eläkevastuut on järjestetty Telian Eläkesäätiössä. Eräät sitoumukset, etenkin tiettyjen henkilöstöryhmien pääasiallisesti sopimuksiin perustuvista oikeuksista jäädä eläkkeelle 55, 60 tai 63 vuoden iässä, kirjataan taseeseen tilinpäätössiirtoina.

Eläkevastuut lasketaan vuosittain tilinpäätöshetkelle. Eläkesitoumusten laskennassa on käytetty FPG/PRI:n ja Ruotsin Valtion Rahoitustarkastuksen asettamia vakuutusmatemaattisia laskentaperiaatteita.

Kirjattu eläkevastuu koostuu seuraavista eristä:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
FPG/PRI -eläkkeet	5 276	5 322	5 354
Muut eläkesitoumukset	5 759	6 124	6 403
Työsopimusten verotetut varaukset	1 245	1 245	1 295
Eläkesitoumukset yhteensä	12 280	12 691	13 052
Vähennetään eläkesäätiön pääoma	-10 835	-11 262	-11 622
Tasearvo	1 445	1 429	1 430

Ilmoitetut eläkekulut (mukaan luettuna vakuutusmaksut) olivat seuraavat:

	Tammikuu-joulukuu		
MSEK	2003	2002	2001
Sopimus pohjaiset eläkeluot			
Tilikauden työsuoritukseen liittyvät menot	260	212	247
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut	19	503	99
Yhteensä	279	715	346
Kertaluonteiset erät			
Sopimukseen perustuvat varhaiseläkkeet	25	24	23
Eläkkeisiin liittyvät sosiaalikulut	6	7	6
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	-40	-	-
Yhteensä	-9	31	29
Korkokulut pääomasta			
- rahoituskuluna raportoidut erät	76	90	52
- liiketulokseen sisältyvät erät	378	377	429
Yhteensä	454	467	481
Rahaston varojen muutoksen vaikutus tulokseen	-610	1 350	-35
Nettoeläkekulut	114	2 563	821

Eläkesäätiön ylijäämä on muuttunut seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Eläkesäätiön ylijäämä, avaava tase	59	429	1 025
Arvonmuutos tilikaudella	1 046	-1 720	-561
Erät, jotka vaikuttavat tuottoihin			
- eläkevastuun muutos	465	350	465
- maksettu eläkesäätiölle	-	1 000	-
- saatu korvaus eläkesäätiöltä	-1 000	-	-500
Vaikutus tuottoihin, netto	-535	1 350	-35
Eläkesäätiön ylijäämä, päättävä tase	570	59	429

Telian Eläkesäätiön yhteissummat katetuista vastuista, ylijäämästä, maksuista ja saaduista korvauksista on esitetty alla olevassa taulukossa.

	Tammikuu-joulukuu tai 31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Katettu eläkevastuu (pääoma)	10 836	11 262	11 623
Eläkesäätiön ylijäämä	570	59	429
Maksettu eläkesäätiölle	-	1 000	-
Saatu korvaus eläkesäätiöltä	1 000	-	500

19 Muut varaukset

Muiden varausten muutos, sisältäen laskennallisen verovelan, oli seuraava:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Tasearvo, avaava tase	1 686	1 593	868
Tilikauden varaukset	1 437	785	876
Varausten käyttö	-806	-533	-175
Myydyt liiketoiminnot	-19	-	-
Varausten purku	-11	-159	-
Ajoituksen ja korkoprosentin vaikutus	-	-	24
Valuuttakurssierot	-62	-	-
Tasearvo, päättävä tase	2 225	1 686	1 593

Varausten tasearvo jakautui seuraavasti:

	31.12.		
MSEK	2003	2002	2001
Laskennallinen verovelka	831	-	-
Muut varaukset			
Ennakkopidätykset tulevista eläkemaksuista	302	302	314
Lopetettavat toiminnot/uudelleenjärjestelyt	44	156	454
Tappiolliset sopimukset	623	854	366
Takuuvaraukset	354	295	375
Muu	71	79	84
Yhteensä	1 394	1 686	1 593
Yhteensä	2 225	1 686	1 593

Laskennallista verovelkaa käsitellään liitetiedossa "Tuloverot". Tappiollisiin sopimuksiin sisältyy vuonna 2002 kirjattu varaus Lontoossa sijaitsevan kehityskiinteistön leasing-sopimuksen päättämisestä. Katso myös liitetieto "Uudelleenjärjestelykulut" osiossa "Konsernitiilinpäätöksen liitetiedot - IFRS/IAS."

20 Pitkäaikaiset lainat

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
TeliaSonera FTN/FTO	4 811	5 135	7 504
TeliaSonera EMTN	7 744	7 446	14 086
Muut lainat	306	250	440
Koronvaihtosopimukset	0	0	19
Valuuttamääräiset koronvaihtosopimukset	40	43	30
Yhteensä	12 901	12 874	22 079

Vuosina 2003, 2002 ja 2001 lainoista 1 995 milj. kruunua, 1 555 milj. kruunua ja 1 430 milj. kruunua erääntyi yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta" osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – ÄRL."

21 Lyhytaikaiset lainat

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Lainat osakkuusyhtiöiltä	–	–	777
TeliaSonera ECP	–	–	1 001
TeliaSonera FTN	300	1 940	1 127
TeliaSonera EMTN	–	325	236
Muut valuuttalainat	478	6 058	–
Muut pankkilainat	45	–	–
Koronvaihtosopimukset	24	1	1
Yhteensä	847	8 324	3 142

Vuosien 2003, 2002 ja 2001 täysin käyttämätön pankkitilin luottolimiitti oli kokonaisuudessaan 961 milj., 943 milj. ja 815 milj. kruunua. Katso myös liitetieto "Rahoitusinstrumentit ja rahoitusriskien hallinta" osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – ÄRL."

22 Pitkäaikainen vieras pääoma

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Velat tytäryhtiöille	344	368	131
Muut lyhytaikaiset velat	462	114	65
Yhteensä	806	482	196

Vuosina 2003, 2002 ja 2001 mikään lainoista ei erääntynyt yli viisi vuotta tilinpäätöshetken jälkeen.

23 Lyhytaikainen vieras pääoma

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Ostovelat	1 770	1 897	1 327
Velat tytäryhtiöille	2 451	5 743	541
Lainat osakkuusyhtiöiltä	461	404	798
Verovelat	1 273	–	–
Muut lyhytaikaiset velat	378	97	113
Ennakot, talletukset, jne.	378	97	113
Arvonlisäverot, valmisteverot	221	119	–
Työntekijöiden ennakonpidätys, velat henkilöstölle	63	66	65
Valuuttanvaihtosopimukset, valuuttatermiinit	85	152	418
Muu	1	31	39
Muu lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	748	465	635
Siirtovelat	262	557	68
Velat tytäryhtiöille	262	557	68
Jaksotetut palkkakustannukset	250	206	140
Jaksotetut työnantajan sosiaaliturvamaksut	76	63	156
Jaksotetut korot	788	501	597
Yhteenliittämismaksut	10	519	250
Muut siirtovelat	433	1 174	713
Siirtovelat yhteensä	1 819	3 020	1 924
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	8 522	11 529	5 225

24 Leasing sopimukset ja muut sopimusvelvoitteet

Käyttöleasing ja muut vuokrasopimukset

TeliaSonera AB vuokraa pääasiassa toimitiloja, maa-alueita ja vuonna 2001 myös tietokoneita. Useimmiten vuokraajat ovat ulkopuolisia. Toimitilojen edelleenvuokrasopimukset ovat pääasiassa tytäryhtiöille. Vuokrasopimukset on tehty hintojen ja keston suhteen kaupallisin ehdoin.

Sellaisten 31.12. 2003 voimassa olleiden ei-irtisanottavien vuokrasopimusten, joiden kesto on pitempi kuin yksi vuosi, tulevien vähimmäisvuokramaksujen määrä oli seuraava:

Erääntyminen MSEK	Tulevat vuokramaksut	
	Edelleenvuokraus	
2004	271	32
2005	115	33
2006	66	34
2007	67	35
2008	69	36
Myöhemmin	356	186
Yhteensä	944	356

Vuokrat ja leasingmaksut olivat yhteensä 781 milj. kruunua, 1 179 milj. kruunua ja 1 138 milj. kruunua vuosilta 2003, 2002 and 2001. Edelleenvuokrauksesta saadut vuokratuotot olivat näiltä vuosilta 32 milj., 20 milj. ja 110 milj. kruunua.

Muut sopimusvelvoitteet

TeliaSonera AB:lla oli 31.12.2003 voimassa seuraavia sopimusvelvoitteita koskien tulevia käyttöomaisuus- ja sijoitusomaisuushankintoja.

Erääntyminen MSEK	Muut sopimusvelvoitteet	
	2004	Myöhemmin
Aineelliset hyödykkeet	230	–
Osakkuusyrityt	78	–
Yhteensä	308	–

Aineellisiin hyödykkeisiin liittyvillä velvoitteilla tarkoitetaan siirtoverkon laajentamisen jatkamista Ruotsin kiinteässä verkossa.

25 Riippuvuus kolmannesta osapuolesta

Katso tähän liittyvä liitetieto osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS" (Liitetieto 29).

26 Ehdolliset varat, annetut pantit ja vakuudet ja ehdolliset velat

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Ehdolliset varat	–	–	–
Annetut pantit ja vakuudet	–	–	–
<i>Johdannaisinstrumenteista:</i>			
Sulkutilit	–	–	5
<i>Pitkäaikaiset velat luottolaitoksille:</i>			
OAQ MegaFonin osakkeet	–	9	–
Yhteensä	–	9	5
Ehdolliset velat	2 992	10 492	2 087
TeliaSonera International Carrier AB:lle myönnetty pääomakatetakuu	–	5 442	–
Takaus TeliaSonera Finland Oyj:n puolesta lainojen vakuudeksi	–	2 684	–
Muut takaukset ja ehdolliset velat tytäryhtiöiden puolesta	2 120	1 877	1 393
Muut luotto- ja suoritusastuut jne.	755	375	580
FPG/PRI	117	114	114
Yhteensä	2 992	10 492	2 087

Yllä mainittujen ehdollisten velkojen lisäksi emoyhtiö on myöntänyt tytäryhtiöiden puolesta takuut sopimuksellisten sitoumusten täyttämistä osana konsernin normaalia liiketoimintaa. Tilinpäätöshetkellä ei ollut viitteitä siitä, että suoritusta vaadittaisiin mihinkään sopimukselliseen takaukseen liittyen.

27 Riita-asiat ja viranomaismenettelyt

Katso tähän liittyvä liitetieto osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS" (Liitetieto 32).

28 Kassavirtalaskelman lisätiedot

Rahoituserät

Seuraavassa esitetään korkotuotot, korkokulut ja saadut osingot.

MSEK	Tammikuu-joulukuu		
	2003	2002	2001
Saadut korot	1 800	2 320	5 688
Maksetut korot	-2 161	-2 517	-6 356
Saadut osingot	1 495	1 750	1 494
Netto	1 134	1 553	826

Tuloverot

Tuloveroa maksettiin vuosina 2003, 2002 ja 2001 yhteensä 519 milj. , 170 milj. ja 261 milj. kruunua.

Ei-kassavirtavaikutteiset erät

Velkojen konvertointi

Vuoden aikana tytäryhtiöiden velkoja muunnettiin yhteensä 2 013 milj. kruunua yhtiöiden omaksi pääomaksi.

Muu

Katso tähän liittyvä liitetieto osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS" (Liitetieto 33).

Rahat, pankkisaamiset ja lyhytaikaiset talletukset

Kolmen kuukauden kuluessa eräännyvät talletukset yhdessä rahojen ja pankkisaamisten kanssa muodostavat kassavarat seuraavasti:

MSEK	31.12.		
	2003	2002	2001
Sijoitukset	8 159	2 600	7 395
Rahat ja pankkisaamiset	650	694	673
Rahat ja pankkisaamiset	8 809	3 294	8 068

Muut kassavirtalaskelman lisätiedot

Muutokset korollisissa nettovelouissa viimeisimpien kahdeksan vuoden jaksolta ovat seuraavat:

MSEK	31.12.							
	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996
Muutos korollisissa veloissa, netto	1 880	5 288	7 433	13 444	15 554	13 111	14 910	9 422
Avaava tase	27	-9 205	4 505	8 733	2 476	-418	2 200	1 869
Lisäys (+)/Vähennys (-) pitkäaikaisissa lainoissa	-7 477	5 182	-8 534	-5 881	-10	4 111	-55	7 574
Lisäys (-)/Vähennys (+) lyhytaikaisissa sijoituksissa	-5 558	4 795	-7 396	1 055	-1 015	310	-340	-10
Lisäys (-)/Vähennys (+) rahoissa ja pankkisaamisissa	44	-21	-135	-225	-287	328	240	-263
Muutos korollisessa nettovelouksessa	-12 964	751	-11 560	3 682	1 164	4 331	2 045	9 170
Lisäys (-)/Vähennys (+) korollisissa saatavissa	15 709	-4 158	9 339	-9 128	-3 390	1 371	184	483
Muutos lainoissa, netto	2 745	-3 407	-2 221	-5 446	-2 226	5 702	2 229	9 653
Lisäys (+)/Vähennys (-) eläkevarauksissa	16	-1	76	-565	116	-3 259	-4 028	-4 165
Muutos korollisissa veloissa, netto	2 761	-3 408	-2 145	-6 011	-2 110	2 443	-1 799	5 488
Päätävä tase	4 641	1 880	5 288	7 433	13 444	15 554	13 111	14 910

29 Henkilöstö

Seuraavassa esitetään kokopäiväisten työntekijöiden lukumäärä:

Maa	Tammikuu-joulukuu					
	2003		2002		2001	
	Yhteensä	josta miehiä	Yhteensä	josta miehiä	Yhteensä	josta miehiä
Ruotsi	3 118	1 993	3 305	2 116	3 246	2 143
Yhteensä	3 118	1 993	3 305	2 116	3 246	2 143

Toimintoja suoritettiin käytännöllisesti katsoen koko maassa.

Ylimpään johtoon kuului miehiä ja naisia seuraavan taulukon mukaisesti. Ylimpään johtoon kuuluvat hallituksen varsinaiset jäsenet, toimitusjohtaja sekä johtoryhmä.

Lukumäärä	31.12.					
	2003		2002		2001	
	Hallitus	Muu ylin johto	Hallitus	Muu ylin johto	Hallitus	Muu ylin johto
Naisia	2	2	4	2	3	2
Miehiä	7	7	7	9	8	6

Seuraavassa on esitetty sairauspoissaolojen määrä suhteessa työtunteihin pois lukien poissaolot ja loma-ajat.

%	2003	
	Heinäkuu-joulukuu	Tammikuu-joulukuu
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä	3,9	4,0
Sairauspoissaolot vähintään 60 peräkkäiseltä päivältä	2,6	2,6
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, miehet	2,7	2,8
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, naiset	6,1	6,2
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, alle 30-vuotiaat työntekijät	1,8	2,0
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, 30-49-vuotiaat työntekijät	3,3	3,4
Sairauspoissaolojen määrä yhteensä, yli 49-vuotiaat työntekijät	4,7	4,7

Palkat ja palkkiot ja niihin liittyvät henkilösivukulut olivat seuraavat:

MSEK	Tammikuu-joulukuu		
	2003	2002	2001
Palkat ja palkkiot	1 245	1 255	1 198
Henkilösivukulut			
Sosiaaliturvamaksut	425	430	407
Eläkemaksut	83	2 532	792
Sopimukseen perustuvat varhaiseläkkeet	31	31	29
Yhteensä	539	2 993	1 228
Yhteensä	1 784	4 248	2 426

Hallituksen ja toimitusjohtajan eläkekulut ja maksamattomat eläkevastuut olivat seuraavat:

MSEK	Tammikuu-joulukuu tai 31.12.,		
	2003	2002	2001
Eläkemaksut	8	26	17
Maksamattomat eläkevastuut	120	113	83

Palkat ja palkkiot jaoteltuna hallituksen, yritysjohtajan ja muun henkilöstön välillä on esitetty seuraavassa:

MSEK	Tammikuu–joulukuu					
	2003		2002		2001	
Maa	Hallitus ja toimitusjohtaja (muuttuvan palkanosan osuus)	Muu henkilöstö	Hallitus ja toimitusjohtaja (muuttuvan palkanosan osuus)	Muu henkilöstö	Hallitus ja toimitusjohtaja (muuttuvan palkanosan osuus)	Muu henkilöstö
Ruotsi	12 (3)	1 233	11 (2)	1 244	7 (1)	1 191
Yhteensä	12 (3)	1 233	11 (2)	1 244	7 (1)	1 191

Katso osion "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS" tähän liittyvä kohta "Yritysjohtajan palkat ja palkkiot" (Liitetieto 36).

30 Tilintarkastajien palkkiot

MSEK	Tammikuu–joulukuu		
	2003	2002	2001
Ernst & Young AB			
Tilintarkastus	17	7	7
Riippumattomista asiantuntijapalveluista	6	27	22
Yhteensä	23	34	29
KPMG Bohlins AB			
Tilintarkastus	9	–	–
Riippumattomista asiantuntijapalveluista	2	–	–
Yhteensä	11	–	–
Ruotsin kansallinen tilintarkastustoimisto			
Tilintarkastus	0	0	0
Yhteensä	0	0	0
Muut tilintarkastustoimistot			
Riippumattomista asiantuntijapalveluista	4	2	0
Yhteensä	4	2	0
Yhteensä	38	36	29

31 Yhdistyminen Sonera Oyj:n kanssa

Katso tähän liittyvä liitetieto osiossa "Konsernitilinpäätöksen liitetiedot – IFRS/IAS" (Liitetieto 40).

32 Osakeomistusten ja osuuksien erittely

Tytäryhtiö, yritystunnus, rekisteröintipaikka	Omistusosuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa (milj.)	Tasearvo (MSEK)	
				2003	2002
Ruotsalaiset yhtiöt					
TeliaSonera Sverige AB, 556430-0142, Tukholma	100	3 000 000	SEK 300	1 249	1 249
TeliaSonera Mobile Networks AB, 556025-7932, Nacka	100	550 000	SEK 550	2 192	2 192
TeliaSonera Network Sales AB, 556458-0040, Tukholma	100	10 000	SEK 1	3	3
TeliaSonera IT-Service AB, 556329-5566, Haninge	100	450 000	SEK 45	243	201
Telia Credit AB, 556404-6661, Tukholma	100	1 000	SEK 0	57	41
Telia Promotor AB, 556255-1902, Tukholma	100	11 400	SEK 1	34	34
Telia Net Fastigheter AB, 556368-4801, Tukholma	100	5 000	SEK 1	169	169
Telia Fastigheter AB, 556343-6434, Tukholma	100	50 000 000	SEK 500	1 415	1 415
Telia Communications AB, 556027-2287, Haninge	100	275 000	SEK 275	1 393	1 393
Infonet Svenska AB, 556263-3080, Tukholma	100	40 000	SEK 4	25	25
Telia Networks Management AB, 556468-4388, Tukholma	100	10 000	SEK 1	6	6
Telia Online AB, 556240-6396, Tukholma	100	1 150 000	SEK 115	305	305
Telia Partner AB (publ), 556458-7011, Tukholma	100	650 000	SEK 65	209	209
Telia Försäljning AB, 556248-6240, Tukholma	100	40 000	SEK 40	621	621
Telia Handel AB, 556323-0258, Tukholma	100	350 000	SEK 35	80	80
Telia Research AB, 556235-8738, Tukholma	100	20 000	SEK 20	25	25
Telia Global Cast Internetworking AB, 556559-5948, Tukholma	100	9 000	SEK 1	2	2
Telia Internet Services AB, 556559-5930, Tukholma	100	1 000	SEK 0	144	144
Telia Electronic Commerce AB, 556228-8976, Tukholma	100	27 500	SEK 28	45	45
Telia Internet Services Management AB, 556248-8410, Tukholma	100	150 000	SEK 15	15	15
Halebop AB, 556603-7312, Tukholma	100	1 000	SEK 0	13	13
Telia Norge Holding AB, 556591-9759, Tukholma	100	1 000	SEK 0	0	0
Telia Nättjänster Norden AB, 556459-3076, Tukholma	100	10 000	SEK 1	377	377
Amber Mobile Teleholding AB, 556554-7774, Tukholma	100	1 000	SEK 0	1 456	730
Baltic Tele AB, 556454-0085, Tukholma	100	100 000	SEK 10	1 156	98
TeliaSonera International Carrier AB, 556583-2226, Tukholma	100	1 000 000	SEK 100	181	181
Sonera Sverige AB, 556476-3133, Tukholma	100	52 000	SEK 5	75	–
Telia International Management AB, 556595-2917, Tukholma	100	1 000	SEK 0	5	1
Telia International AB, 556352-1284, Tukholma	100	20 000	SEK 20	481	481
TeliaSonera Försäkring AB, 516401-8490, Tukholma	100	1 000 000	SEK 100	100	100
Telia Finans AB, 556203-0576, Tukholma	100	122 000	SEK 122	587	389
Sergel Kreditjänster AB, 556264-8310, Tukholma	100	5 000	SEK 1	8	8
Telia Holding Personal AB, 556595-2958, Nacka	100	1 000	SEK 0	5	5
Telia International Holdings AB, 556572-1486, Tukholma	100	1 000	SEK 0	508	508
TeliaSonera Payphone AB, 556446-3734, Tukholma	100	5 000	SEK 1	3	–
Netpool International AB, 556557-4562, Tukholma	100	1 000	SEK 0	42	–
Netpool Sverige AB, 556557-4554, Tukholma	100	1 000	SEK 0	1	–
Telia Business Innovation AB, 556559-2473, Tukholma	100	100 000	SEK 10	18	18
Telia InfoMedia Partner AB, 556429-6688, Tukholma	100	90 000	SEK 90	265	265
Telia Scanswitch AB, 556345-6622, Tukholma	100	500	SEK 1	8	8
Telia exBN AB, 556455-2304, Tukholma	100	250 000	SEK 25	512	512
Telia InfoMedia Interactive AB, 556138-5781, Tukholma	100	250 000	SEK 25	8	8
TeleMedia Group TMG AB, 556429-6704, Tukholma	100	100 000	SEK 100	202	202
Telia Fordon AB, 556287-3983, Tukholma	100	81 670	SEK 8	40	40
Thoreb ITMobile AB, 556480-1180, Tukholma	100	1 000	SEK 0	9	9
Muut, lepäävät ja mydyt yhtiöt				0	1 327

Tytäryhtiö, yritystunnus, rekisteröintipaikka	Omistusosuus (%)	Osakkeiden lukumäärä	Nimellisarvo paikallisessa valuutassa (milj.)	Tasearvo (MSEK) 2003	2002
Ruotsin ulkopuoliset yhtiöt					
TeliaSonera Finland Oyj, 1475607-9, Helsinki	100	1 115 301 729	EUR –	59 118	56 527
TeliaSonera International Carrier Finland Oy, 1649304-9, Helsinki	100	100	EUR 0	52	52
Telia Service Oy, 0676258-3, Helsinki	50	5	EUR 0	6	5
Telia Viesti Oy, 0845065-5, Helsinki	100	100	EUR 0	30	30
Telia NetCom Holding AS, 954393232, Oslo	100	100	NOK 0	4 596	4 596
TeliaSonera International Carrier Norway AS, 981946685, Oslo	100	32 666	NOK 0	80	80
NorSea Com AS, 979696892, Oslo	100	50 000	NOK 50	62	62
Telia Norge AS, 975961176, Oslo	100	2 000	NOK 2	189	189
TeliaSonera Danmark A/S, 18530740, Glostrup	100	9 000	DKK 9	1 365	1 244
Amber Teleholding A/S, 20758694, Kööpenhamina	100	1 000 000	DKK 1	3 048	2 053
TeliaSonera International Carrier Denmark A/S, 24210413, Glostrup	100	1 000	DKK 1	247	247
Latvijas Mobilais Telefons SIA, 000305093, Riika	24.5	2 695	USD 0	2	2
TeliaSonera International Carrier Latvia SIA, 40003251354, Riika	100	205 190	LVL 1	14	0
SIA Telia Latvija, 000305757, Riika	100	192 280	LVL 10	148	148
SIA Telia Multicom, 000321580, Riika	100	19 740	LVL 0	13	13
SIA Telia Multicom Dati, 000340396, Riika	75	150 000	LVL 2	37	37
TeliaSonera International Carrier Germany GmbH, HRB50081, Frankfurt am Main	100	–	EUR 3	2 405	2 405
Sonera Deutschland GmbH, Düsseldorf	100	–	EUR –	84	–
TeliaSonera International Carrier France S.A., B421204793, Puteaux	100	2 699 994	EUR 40	2 468	1 014
TeliaSonera International Carrier Switzerland AG, 2171000547-8, Zürich	100	998	CHF 1	85	85
TeliaSonera International Carrier Austria GmbH, FN191783i, Wien	100	–	EUR 0	676	676
TeliaSonera International Carrier Netherlands B.V., 34128048, Amsterdam	100	5 460	EUR 1	280	122
TeliaSonera International Carrier Belgium S.A., B638443, Bryssel	100	50 619	EUR 5	47	1
TeliaSonera International Carrier Italy S.p.A, 29580/2000, Torino	100	530 211	EUR 1	20	20
ZAO Telia International Carrier Russia, 7710096500, Moskova	100	100	RUR 0	6	6
TeliaSonera International Carrier Poland Sp. z o.o., RHB59638, Varsova	100	22 500	PLN 11	30	30
TeliaSonera International Carrier Czech Republic a.s., 26207842, Praha	100	20 000	CZK 200	271	55
TeliaSonera International Carrier Hungaria Távközlési Kft., 01-09-688192, Budapest	100	1	HUF 50	16	2
TeliaSonera International Carrier, Inc., 541837195, Reston, VA	100	100	USD 0	1 287	1 287
TeliaSonera International Carrier Hong Kong Ltd., 700272, Hongkong	100	3 010 000	HKD 3	0	0
Telia Reinsurance S.A., B53015, Luxemburg	100	129 990	SEK 13	13	13
Telia Telecommunications International B.V., 34135584, Hoofddorp	100	45 000	EUR 45	2 417	2 417
Telia Swedtel (Philippines), Inc., AS095-003695, Manila	100	124 995	PHP 12	4	4
Muut, lepäävät ja myydyt yhtiöt				0	19
Yhteensä				93 408	86 895

Kaikkia yhtiöissä omistusosuus vastaa osuutta äänivallasta.

Telia Norge Holding AB ja Telia NetCom Holding AS omistavat NetCom ASA:n. Amber Teleholding A/S omistaa 60 prosenttia AB Lietuvos Telekomasin osakkeista. Amber Mobile Teleholding AB omistaa 90 prosenttia UAB Omnitel:n osakkeista. Muut 24,5 % Latvijas Mobilais Telefons SIA:n osakkeista omistaa eräs tytäryhtiö. TeliaSonera muodostaa hallituksen enemmistön Latvijas Mobilais Telefonsissa.

Telia Viesti Oy omistaa loput Telia Service Oy:n osakkeet. A/S Telia Multicom omistaa 25 % A/S Telia Multicom Datin osakkeista.

Muut toimivat ja lepäävät yhtiöt eivät hallinnoi merkittävän suuruista konserni-varallisuutta. Osuuksilla muista ruotsalaisista ja muun maalaisista tytäryhtiöistä vertailuvuodelta viitataan vuonna 2003 myytyihin tai selvitystilaan asetettuihin yhtiöihin (855 milj. kruunua ja 19 milj. kruunua) tai niihin, jotka luokiteltiin osakkuusyhtiöiksi (472 milj. kruunua).

Edellä mainittujen yhtiöiden lisäksi emoyhtiö hallinnoi epäsuorasti lukuisia tytäryhtiöiden toimivia ja lepääviä tytäryhtiöitä.

33 Suomen kirjanpitoikäytäntö

Seuraavat tiedot annetaan Rahoitustarkastuksen päätöksen 28/269/2002 mukaisesti.

Kuten liitetiedossa "Esittämistapa" kohdassa "Yleistä" on ilmoitettu, TeliaSonera AB laatii tilinpäätöksensä ruotsalaisten kirjanpidollista käsittelyä koskevien standardien (Ruotsin GAAP, ruotsalainen kirjanpitoikäytäntö) mukaisesti. Suomen ja Ruotsin kirjanpitoikäytäntöjen väliset merkittävimmät erot TeliaSoneran kannalta ovat seuraavat:

Hankinnat laskemalla liikkeelle omia osakkeita

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan hankinta, joka maksetaan laskemalla liikkeelle omia osakkeita, ei edellytä sitä, että ostohinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon pohjalta. Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että ostohinta määritetään liikkeelle laskettujen osakkeiden markkina-arvon pohjalta, mistä on usein seurauksena se, että hankituille osakkeille kirjataan suurempi arvo ja oma pääoma kasvaa. TeliaSonera ei ole tavallisesti käyttänyt yritystojen maksuna omia osakkeita, mutta Soneran yhdistymisen yhteydessä näin on toimittu.

Käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten investointien arvonalennukset

Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että jos arvioituja kassavirtoja käytetään arvonalennusteissa, tällaiset kassavirrat pitää diskontata. Suomen kirjanpitoikäytännössä ei määritetä tarkasti, kuinka arvonalennustestit olisi suoritettava.

Laskennalliset verot

Suomen kirjanpitoikäytäntö ei edellytä, että laskennalliset verosaamiset ja verovelat kirjataan erillisille tileille juridisessa yksikössä. Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että laskennalliset verosaamiset ja verovelat kirjataan myös erillisten juridisten yksiköiden tilinpäätöksiin.

Konserniavustukset

Suomen kirjanpitoikäytännön mukaan konserniavustukset kirjataan satunnaisina tuottoina ja kuluina. Ruotsin kirjanpitoikäytäntö edellyttää, että luokitus tehdään tapahtuman luonteen mukaisesti. TeliaSonera AB on luokitellut nettomääräisinä saadut konserniavustukset osingoiksi ja kirjannut ne tuloslaskelmaan rahoitustuotoiksi, kun taas nettomääräisinä annetut konserniavustukset on kirjattu suoraan omaan pääomaan verovelalla vähennettynä.

Voitonjakoehdotus

TeliaSonera-konserni

Konsernitilinpäätöksen 31.12.2003 mukaan vapaa oma pääoma on 26 148 (17 129) milj. kruunua. Tästä 0 (0) milj. kruunua odotetaan siirrettävän sidottuun pääomaan.

TeliaSonera AB

SEK	
Kertyneet voittovarot	19 881 262 285
Nettotulos	3 327 946 150
Vapaa oma pääoma yhteensä	23 209 208 435

Hallitus ehdottaa, että mainittu määrä käytetään seuraavasti:

Osakkeenomistajille jaetaan osinkona SEK 1,00 osakkeelta	4 675 232 069
Vapaaseen omaan pääomaan jätetään	18 533 976 366
Yhteensä	23 209 208 435

Tukholmassa 3. maaliskuuta 2004

Tapio Hintikka
Puheenjohtaja

Carl Bennet
Varapuheenjohtaja

Ingvar Carlsson

Elof Isaksson

Yvonne Karlsson

Eva Liljebloom

Sven-Christer Nilsson

Paul Smits

Caroline Sundewall

Roger Talermo

Berith Westman

Tom von Weymarn

Anders Igel
Toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus on annettu 3. maaliskuuta 2004

Ernst & Young AB

KPMG Bohlins AB

Lars Träff
Auktorisoitu tilintarkastaja

Thomas Thiel
Auktorisoitu tilintarkastaja

Tilintarkastuskertomus

TeliaSonera AB:n (publ) varsinaiselle yhtiökokoukselle
Y-tunnus 556103-4249

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen, joka käsittää sivut 46–56 ja 100–127, konsernitilinpäätöksen, kirjanpidon sekä hallituksen ja toimitusjohtajan hallinnon tilikaudelta 2003. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat kirjanpidosta ja hallinnosta. Meidän tehtävänämmä on tarkastuksemme perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Ruotsissa noudatetun hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastus on tällöin suunniteltu ja toteutettu riittävän varmuuden saamiseksi siitä, etteivät tilinpäätös ja konsernitilinpäätös sisällä olennaisia virheitä. Tilintarkastus käsittää tilinpäätöksessä esitettyjen lukujen ja muiden tilinpäätöstietojen perustana olevan aineiston tarkastuksen pistokokein. Tarkastukseen kuuluu myös yhtiön laskentaperiaatteiden ja niiden soveltamisen arviointi samoin kuin tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen

esittämistävän arviointi kokonaisuutena. Olemme tarkastaneet yhtiön merkittävät päätökset, suoritettut toimenpiteet ja olosuhteet määrittääksemme yksittäisen hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan mahdollisen vastuuvollisuuden. Olemme myös tutkineet, onko joku hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja toiminut muulla tavoin Ruotsin osakeyhtiölain, Ruotsin kirjanpitolain tai yhtiön yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Mielestämme tarkastuksemme antaa riittävän perustan lausunnollemme.

Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös on laadittu Ruotsin kirjanpitolain mukaisesti ja ne antavat siten riittävän ja oikean kuvan yhtiön ja konsernin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Ruotsissa noudatetun hyvän kirjanpitotavan mukaisesti.

Puollamme, että yhtiökokous vahvistaa emoyhtiön ja konsernin tuloslaskelman ja taseen, käyttää emoyhtiön voiton hallituksen esityksen mukaisesti ja myöntää hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden tilikaudelta 2003.

Tukholmassa 3. maaliskuuta 2004

Ernst & Young AB

Lars Träff
Auktorisoitu tilintarkastaja

KPMG Bohlins AB

Thomas Thiel
Auktorisoitu tilintarkastaja

Yhdeksän vuoden katsaus

TeliaSonera-konserni*: taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut (IFRS/IAS)	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
Tuloslaskelma (MSEK)									
Liikevaihto	82 425	59 483	57 196	54 064	52 121	49 569	45 665	42 430	38 953
Liiketulos	14 710	-10 895	5 460	12 006	5 946	7 220	3 218	3 264	3 296
Tulos rahoituserien jälkeen	13 899	-11 616	4 808	11 717	5 980	7 143	3 128	3 353	3 410
Nettotulos	9 080	-8 067	1 869	10 278	4 222	5 011	2 222	2 337	2 484
Käyttökate ennen kertaluonteisia eriä	30 700	15 692	12 915	13 087	14 059	13 309	12 324	13 185	11 990
Käyttökate	32 035	9 421	13 299	21 425	12 875	15 070	10 679	10 961	11 219
Poistot ja arvonalennukset	17 707	20 844	13 975	8 222	7 652	7 146	7 298	7 154	7 378
Tase (MSEK)									
Aineettomat hyödykkeet	61 820	68 106	26 816	25 198	2 146	1 844	1 566	1 809	941
Aineelliset hyödykkeet	49 161	56 172	47 314	43 807	33 318	34 801	39 239	38 366	37 703
Sijoitukset	42 061	48 534	20 784	22 335	18 023	12 553	8 666	7 224	5 724
Vaihto- ja rahoitusomaisuus	37 018	33 844	33 277	31 375	23 117	18 080	16 439	15 116	14 093
<i>Vastaavaa yhteensä</i>	<i>190 060</i>	<i>206 656</i>	<i>128 191</i>	<i>122 715</i>	<i>76 604</i>	<i>67 278</i>	<i>65 910</i>	<i>62 515</i>	<i>58 461</i>
Oma pääoma	112 393	108 829	59 885	55 988	32 893	29 344	25 487	24 413	23 083
Vähemmistöosuus	3 441	5 120	204	320	210	210	306	218	13
Varaukset	15 297	18 406	13 107	11 351	10 488	7 735	12 262	14 146	17 122
Korollinen vieras pääoma	30 554	44 732	29 124	34 042	16 057	13 553	14 813	9 837	4 513
Koroton vieras pääoma	28 375	29 569	25 871	21 014	16 956	16 436	13 042	13 901	13 730
<i>Vastattavaa yhteensä</i>	<i>190 060</i>	<i>206 656</i>	<i>128 191</i>	<i>122 715</i>	<i>76 604</i>	<i>67 278</i>	<i>65 910</i>	<i>62 515</i>	<i>58 461</i>
Sijoitettu pääoma	142 235	157 035	90 971	92 374	50 936	43 440	46 329	43 420	40 357
Liikepääoma	120 006	137 113	70 150	75 042	39 160	34 921	39 192	37 013	34 161
Nettovelka	18 207	38 075	20 004	32 512	14 280	12 870	13 254	8 710	3 171
Korollinen nettovelka	8 847	25 034	10 661	20 235	7 527	6 767	14 609	13 534	12 065
Kassavirta (MSEK)									
Liiketoiminnan kassavirta	26 443	12 449	10 416	10 152	10 715	10 301	8 920	9 783	11 392
Investointien kassavirta	-3 443	-5 553	3 632	-37 121	-10 701	-8 967	-12 426	-14 744	-10 297
<i>Kassavirta ennen rahoitusta</i>	<i>23 000</i>	<i>6 896</i>	<i>14 048</i>	<i>-26 969</i>	<i>14</i>	<i>1 334</i>	<i>-3 506</i>	<i>-4 961</i>	<i>1 095</i>
Rahoituksen kassavirta	-16 412	-10 344	-6 608	26 818	1 005	-2 301	3 896	4 784	-1 144
<i>Tilikauden kassavirta</i>	<i>6 588</i>	<i>-3 448</i>	<i>7 440</i>	<i>-151</i>	<i>1 019</i>	<i>-967</i>	<i>390</i>	<i>-177</i>	<i>-49</i>
Vapaa kassavirta	17 351	3 877	-6 506	-5 845	2 828	2 638	-707	1 480	2 868
Investoinnit (MSEK)									
Käyttöomaisuusinvestoinnit	9 373	14 345	17 713	16 580	7 701	7 663	9 637	8 304	8 524
Hankinnat	2 745	40 093	3 022	31 162	4 444	4 075	1 227	2 704	2 053
<i>Investoinnit yhteensä</i>	<i>12 118</i>	<i>54 438</i>	<i>20 735</i>	<i>47 742</i>	<i>12 145</i>	<i>11 738</i>	<i>10 864</i>	<i>11 008</i>	<i>10 577</i>
Liiketoiminnan tunnusluvut									
Käyttökate-%	37,2	26,4	22,6	24,2	27,0	26,8	27,0	31,1	30,8
Liiketulos (%)	17,8	-18,3	9,5	22,2	11,4	14,6	7,0	7,7	8,5
Nettotulos/liikevaihto (%)	11,0	-13,6	3,3	19,0	8,1	10,1	4,9	5,5	6,4
Poistot ja arvonalennukset suhteessa liikevaihtoon (%)	21,5	35,0	24,4	15,2	14,7	14,4	16,0	16,9	18,9
Käyttöomaisuusinvestoinnit suhteessa liikevaihtoon (%)	11,4	24,1	31,0	30,7	14,8	15,5	21,1	19,6	21,9
Pääoman kiertonopeus	0,42	0,36	0,46	0,54	0,72	0,74	0,71	0,70	0,69
Sijoitetun pääoman kiertonopeus	0,55	0,48	0,62	0,75	1,10	1,10	1,02	1,01	0,99
Pääoman tuotto (%)	8,7	-5,7	5,7	13,6	9,4	11,9	6,0	6,6	7,1
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	11,6	-7,7	7,8	18,9	14,4	17,6	8,6	9,6	10,2
Oman pääoman tuotto (%)	8,5	-9,7	3,3	23,9	14,2	19,2	9,3	10,3	11,8
Omavaraisuusaste (%)	56,7	51,8	46,2	44,4	41,0	41,5	36,8	37,2	37,8
Velkaantumisaste	0,08	0,23	0,18	0,37	0,24	0,24	0,60	0,58	0,55
Korkokate	5,1	-4,7	3,0	7,3	8,5	10,4	5,3	6,1	6,7
Investointien omarahoitusosuus	2,18	0,23	0,50	0,21	0,88	0,88	0,82	0,89	1,08
Osakekohtaisia tunnuslukuja									
Osinko (MSEK) vuodelta 2003, hallituksen ehdotus	4 675	1 870	600	1 501	1 470	1 400	1 210	1 152	1 000
Keskimääräinen osakkeiden lukumäärä (1 000 kpl)	4 667 618	3 124 289	3 001 200	2 932 757	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200
- laimennusvaikutus huomioon ottaen (1 000 kpl)	4 668 426	3 125 314	3 001 200	2 932 757	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200	2 851 200
Tulos/osake, laimentamaton ja laimennettu (SEK)	1,95	-2,58	0,62	3,50	1,48	1,76	0,78	0,82	0,87
Osinko/osake (SEK)	1,00	0,40	0,20	0,50	0,52	0,49	0,42	0,40	0,35
Osinko/tulos (%)	51,4	n/a	32,1	14,3	34,8	27,9	54,5	49,3	40,3
Oma pääoma/osake (SEK)	24,04	23,63	19,95	18,66	11,54	10,29	8,94	8,56	8,10
Vertailutiedot U.S. GAAP:in mukaan (MSEK)									
Liikevaihto	82 099	59 336	56 957	53 849	51 931	49 389	45 542	42 363	38 955
Nettotulos	10 628	-8 755	4 443	9 991	4 218	3 600	2 133	2 288	2 485
Oma pääoma	111 780	110 269	58 589	51 870	29 168	25 575	23 167	22 253	20 971
Taseen loppusumma	200 787	217 464	132 495	123 689	77 974	68 598	66 716	63 356	59 282
Tulos/osake, laimentamaton ja laimennettu (SEK)	2,28	-2,80	1,48	3,41	1,48	1,26	0,75	0,80	0,87

* Mukaan lukien Sonera ja Baltian matkaviestinnän ja kiinteän verkon toiminnot 3.12.2002 alkaen.

Yhdeksän vuoden katsaus

TeliaSonera-konserni*: liiketoimintatiedot	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995
Ruotsi									
Matkaviestintä, liittymämäärä ('000)	3 838	3 604	3 439	3 257	2 638	2 206	1 935	1 745	1 438
Matkaviestintä, GSM-liittymämäärä ('000)	3 706	3 467	3 295	3 076	2 348	1 703	1 180	824	463
Matkaviestintä, NMT-liittymämäärä ('000)	132	137	144	181	290	503	755	921	975
Matkaviestintä, soitetut puhelut (milj. min.)	3 312	3 201	3 016	2 591	2 089	1 745	1 554	1 221	1 046
Matkaviestintä, vastaanotetut puhelut (milj. min.)	2 400	2 294	2 067	1 766	1 416	1 091	885	677	612
Matkaviestintä, puhelu asiakasta ja kuukautta kohden (min.)	128	130	127	123	121	114	111	99	106
Matkaviestintä, lähetetyt tekstiviestit (milj.)	794	488	389	185	46	13	4	–	–
Matkaviestintä, GSM-liittymien vaihtuvuus (%)	11	12	8	8	9	14	12	n/a	n/a
Matkaviestintä, liittymäkohtainen tuotto (SEK)	272	277	285	308	332	362	345	366	399
ADSL/LAN-laajakaista, liittymämäärä ('000)	394	317	194	27	2	–	–	–	–
Yritysten kiinteät laajakaistaliittymät, liittymämäärä ('000)	5	4	3	2	1	1	1	1	1
Internet-liittymät, puhelinverkkoiliittymät ('000)	823	763	747	687	598	439	230	105	9
Kiinteän verkon puhelupalvelut, PSTN-liittymämäärä ('000)	5 432	5 558	5 663	5 783	5 889	5 965	6 010	6 032	6 013
Kiinteän verkon puhelupalvelut, ISDN-kanavat ('000)	824	883	922	838	630	424	244	129	49
Suomi									
Matkaviestintä, liittymämäärä ('000)	2 428	2 790	239	149	33	8	–	–	–
joista Soneran osuus	2 428	2 490	–	–	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, soitetut puhelut (milj. min.)	4 706	–	–	–	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, soitetut puhelut asiakasta ja kuukautta kohden (min.)	160	–	–	–	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, lähetetyt tekstiviestit (milj.)	815	–	–	–	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, GSM-liittymien vaihtuvuus (%)	17	–	–	–	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, liittymäkohtainen tuotto (EUR)	39	–	–	–	–	–	–	–	–
Laajakaista, liittymämäärä ('000)	150	82	–	–	–	–	–	–	–
Internet-liittymät, puhelinverkkoiliittymät ('000)	155	181	–	–	–	–	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, PSTN-liittymämäärä ('000)	570	503	–	–	–	–	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, ISDN-kanavat ('000)	234	218	–	–	–	–	–	–	–
Norja									
Matkaviestintä, liittymämäärä ('000)	1 195	1 088	970	850	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, puhelu asiakasta ja kuukautta kohden (min.)	168	153	133	130	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, lähetetyt tekstiviestit (milj.)	1 043	756	501	302	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, liittymäkohtainen tuotto (NOK)	367	345	310	308	–	–	–	–	–
Tanska									
Matkaviestintä, liittymämäärä ('000)	525	466	288	263	170	112	–	–	–
Matkaviestintä, lähetetyt tekstiviestit (milj.)	1 041	175	61	39	23	–	–	–	–
Internet-liittymät, puhelinverkkoiliittymät ('000)	28	34	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	–	–
Kaapelitelevisio, liittymämäärä ('000)	195	188	179	175	170	164	145	137	135
kaapelitelevisioverkon laajakaistayhteydet ('000)	361	346	304	175	145	110	101	17	–
joista Internet-liittymiä ('000)	104	81	58	30	11	3	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, ennakko- ja sopimusasiakkaat ('000)	172	210	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	–
Baltian maat									
Matkaviestintä, liittymämäärä, Latvia ('000)	534	447	–	–	–	–	–	–	–
Matkaviestintä, liittymämäärä, Liettua ('000)	1 052	850	–	–	–	–	–	–	–
Kiinteän verkon puhelupalvelut, liittymämäärä, Liettua ('000)	829	936	–	–	–	–	–	–	–
Kaapelitelevisio, liittymämäärä, Latvia ('000)	–	67	66	63	31	19	7	–	–
International									
Matkaviestintä, liittymämäärä, Euraasia ('000)	2 385	1 614	–	–	–	–	–	–	–
Kaapelitelevisio, liittymämäärä, Venäjä ('000)	–	18	13	6	–	–	–	–	–
Henkilöstö									
Henkilöstön määrä vuoden lopussa	26 694	29 173	17 149	29 868	30 643	30 593	32 549	34 192	33 065
Henkilöstö keskimäärin vuoden aikana	26 188	17 277	24 979	30 307	29 546	31 320	33 930	34 031	32 825
joista Ruotsissa	11 321	12 593	20 922	25 383	25 414	27 540	30 474	31 290	31 503
joista Suomessa	6 408	1 142	775	999	662	521	421	178	103
joista muissa maissa	8 459	3 542	3 282	3 925	3 470	3 259	3 035	2 563	1 219
joista naisten osuus	10 936	7 546	9 196	11 521	11 268	11 486	13 703	12 416	12 822
joista miesten osuus	15 252	9 731	15 783	18 786	18 278	19 834	20 227	21 615	20 003
Palkat ja palkkiot (MSEK)	8 460	6 732	8 852	9 543	9 184	9 098	9 472	8 876	7 948
Henkilösivukulut (MSEK)	1 950	1 804	2 614	3 055	2 895	2 762	2 807	2 719	2 606
Palkkojen ja henkilösivukulujen prosenttiosuus liiketoiminnan kuluista	14,9	14,9	19,4	25,5	26,2	25,8	28,5	29,9	29,5
Liikevaihto työntekijää kohden (kSEK)	3 147	3 443	2 290	1 784	1 764	1 583	1 346	1 247	1 187
Liiketulos työntekijää kohden (kSEK)	562	–631	219	396	201	230	95	96	100
Henkilöstön tuottavuuden muutos (%)	–4,9	53,5	31,9	8,3	17,9	20,2	8,4	5,4	9,1
Nettotulos (IFRS/IAS) työntekijää kohden (kSEK)	347	–467	75	339	143	160	65	69	76
Jalostusarvo (MSEK)	42 443	17 883	24 626	33 924	24 672	26 888	22 558	21 561	21 103
Jalostusarvo työntekijää kohden (kSEK)	1 621	1 035	986	1 119	835	858	665	634	643

* Mukaan lukien Sonera ja Baltian matkaviestinnän ja kiinteän verkon toiminnot 3.12.2002 alkaen.

